

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

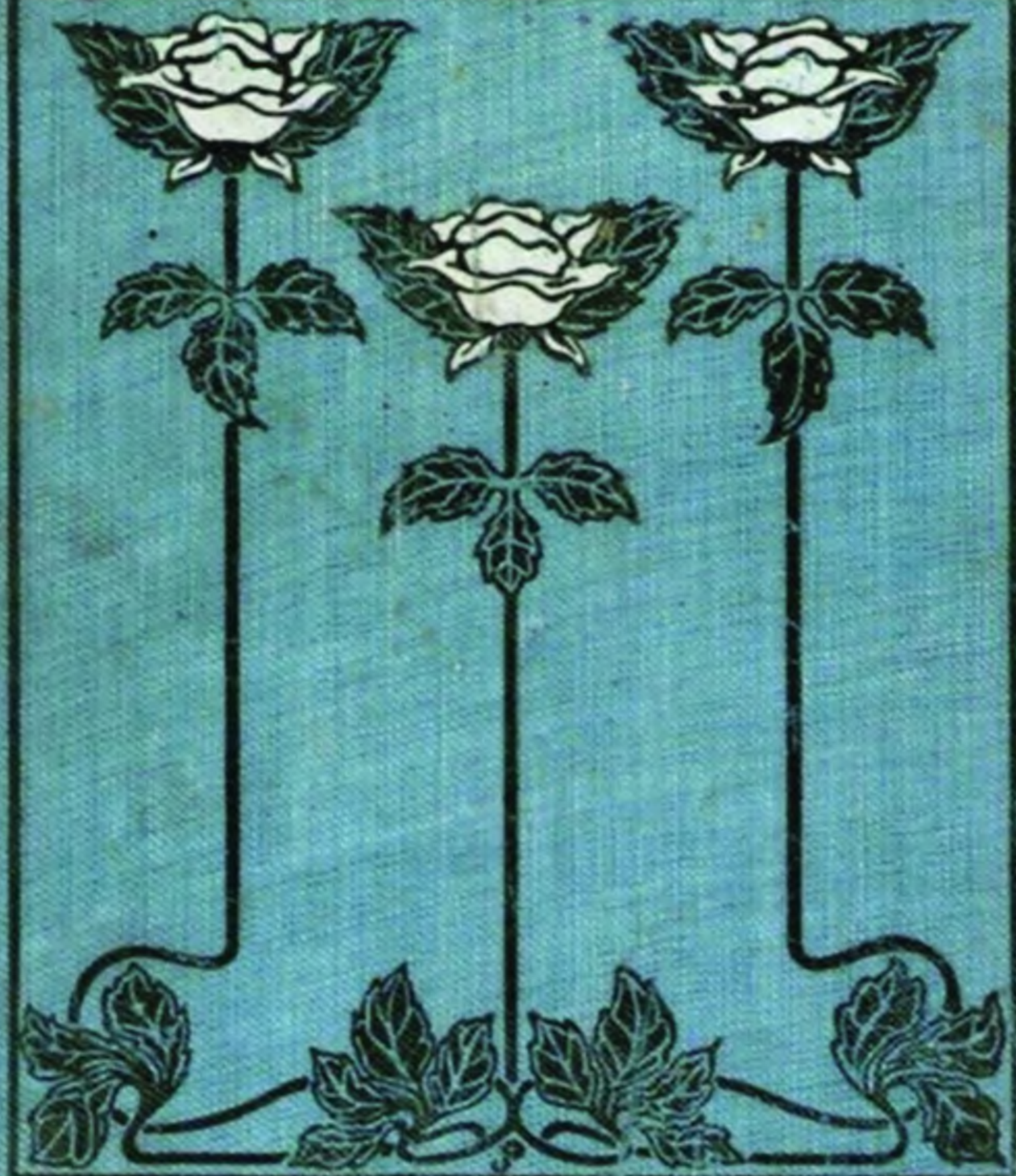
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Bind 16

Bodil Jørgensen

BIND 16

Bodil Karen Marie Jørgensens aner

Bodil Karen Marie Jørgensen som ung

Udgivet 2025 af Michael Axelsen
Trykt hos Saxo Publish

Indholdsfortegnelse

Forord		side 3
Kort historisk gennemgang og kildebevaring		side 4
Anerækker		side 5
Kort		side 6
Artikler	Fæstekontrakt	side 24
	Skovly i Kragevig	side 25
	Høvdingshus	side 46
	Landsforræderen	side 48
	Lercheslægten	side 71
	Badebygård	side 93
	Tyveri	side 106
	Skifte	side 164
Ord- og begrebsforklaring		side 173
Oversigt bind 1 - 16		side 174
Klassisk anetavle		side 175-191
Tak		side 192

Forord

Jeg vil gerne give en kort introduktion til opbygningen i bind 16. Da alt med få undtagelser foregår i Bårse herred på Sydsjælland, har jeg ikke delt bindet op i afsnit.

Modsat den klassiske opbygning af en slægtsbog, har jeg valgt en anden tilgang. Normalt starter man med probanden, som er i dette bind, er Bodil Karen Marie Jørgensen, og så bevæger man sig tilbage i tiden - forældre, bedsteforældre, oldeforældre osv. Men jeg synes, at man nemt kan miste overblikket. Jeg har derfor valgt at beskrive slægten i "rækker". Jeg starter med den ældste i rækken og beskriver rækken fra fortid mod nutid. På den måde kan man følge slægtsrækken på en gård, i en landsby eller på anden måde. Alle rækker slutter med en datter. Hendes livsbeskrivelse er skrevet sammen med hendes mand, og skal findes under ham. I dette bind er den første række den, der slutter med Bodil. Den bliver beskrevet ud fra Bodils ældst kendte mandlige forfar i ren mandslinje, og den slutter med Bodil. Den næste række bliver så den ældst kendte hustru til disse forfædre. Sådan bliver det ved indtil alle rækker er beskrevet.

Eksempel på en slægtsrække:

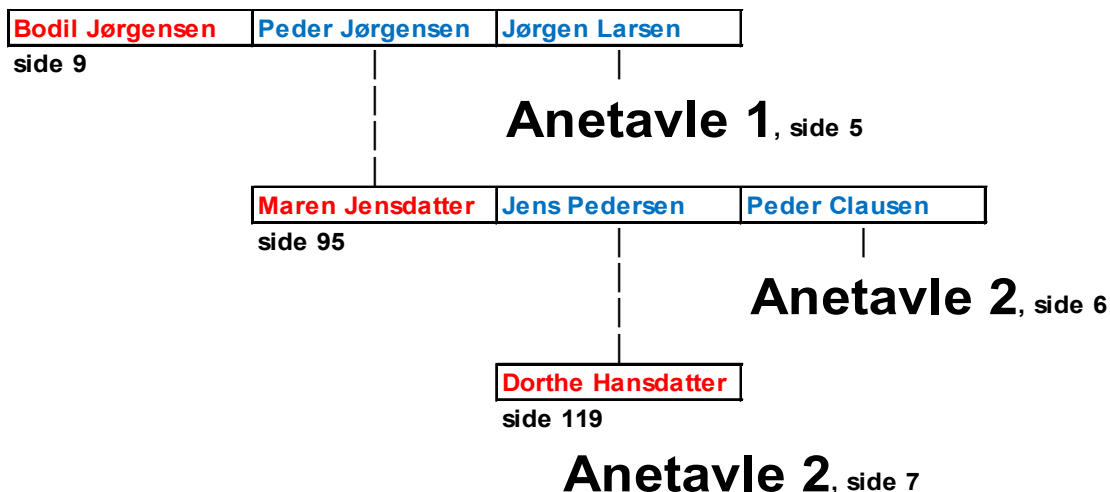
Bodil Jørgensen	Peder Jørgensen	Jørgen Larsen	Lars Jørgensen	Jørgen Larsen	Lars Andersen
------------------------	------------------------	----------------------	-----------------------	----------------------	----------------------

side 9

Slægtsrækken starter på side 9. Beskrivelsen starter med den ældste person Lars Andersen og videre til hans søn, sønnesøn osv. i pilens retning.

For at gøre det overskueligt, har jeg lavet en anetavle. Den indeholder de enkelte slægtsrækker, og viser deres sammenhæng, og på hvilken side de starter. Herunder er en lille tavle der binder de 3 tavler sammen.

Nummeringen af personerne er foretaget efter det såkaldte Proband system. Probanden (mig) har altid nr. 1. Min far har nr. 2, og min mor har nr. 3. Dermed har mænd altid et lige nummer og kvinder et ulige nummer. En fars nummer er altid barnets nummer gange 2 og moderens nummer er barnets nummer gange 2 plus 1. Hvis en mand har nr. 300, så har hans far nr. 600 og hans mor nr. 601. Man kan også gå den anden vej. Hvis mand har nr. 420, så er hans hustru nr. 421 og hans søn nr. 210. Hvis en kvinde har nr. 711, så er hendes mand nr. 710 og hendes datter nr. 355.

God fornøjelse

Kort historisk gennemgang og kildebevaring

Kort om Sydsjællands historie og særlige forhold

Sydsjælland har siden gammel tid været opdelt i 2 herreder; Bårse og Hammer. Dette bind foregår på nær ganske få undtagelser i Bårse herred. Bårse herred er delt op i en række mindre såkaldte len:

Jungshoved Len	Bestående af Jungshoved sogn, den østlige del af Allerslev sogn, og landsbyerne Balle og Viemose i Kalvehave sogn.
Stensby birk	Består af Vordingborg Landsogn, resten af Kalvehave sogn og Ørslev sogn.
Bårse herred	Består af de resterende områder der tilhører Lekkende, Beldringe og Vordingborg slot.

Det er dog ikke helt så simpelt. Som udgangspunkt var Vordingborg Len kongens. Dog således at der i de nordlige dele, er private godser, som ejer jord. f.eks. Gavnø, Herlufsholm og Holmegård. Kongen køber og sælger jord, så der er hele tiden ændringer.

Ved enevældens indførelse i 1660 ændredes administrationen af de gamle len. Derfor forsvandt de gamle lensregnskaberne. I 1670 blev der dannet et rytterdistrikt af dele det gamle Vordingborg Len. Det inkluderede dog også gårde længere nordpå f.eks. i Herlufille og Gundsømagle. Rytterdistriktet og Prins Jørgens gods eksisterede side om side.

Frederik III testamenterer Vordingborg Amt og Len til sin søn prins Jørgen i 1671. Den gamle slot bliver revet delvis ned. I stedet bliver bygget et 3-fløjet anlæg kaldet "Prins Jørgens Palæ". Gåsetårnet bliver bevaret som fængsel. 1683 bliver Jørgen gift med den senere dronning Anne af England. Det er meningen at ægteparret skal leve af Prins Jørgens indtægter fra Danmark. Da Prins Jørgen dør i 1708, falder hele hans gods tilbage til kongen. Fra 1719 oprettes det ny Vordingborg Rytterdistrikt af Bårse og Hammer herred med undtagelse af private godser. Jungshoved Len og Stensby Birk ophører i den forbindelse med at eksistere.

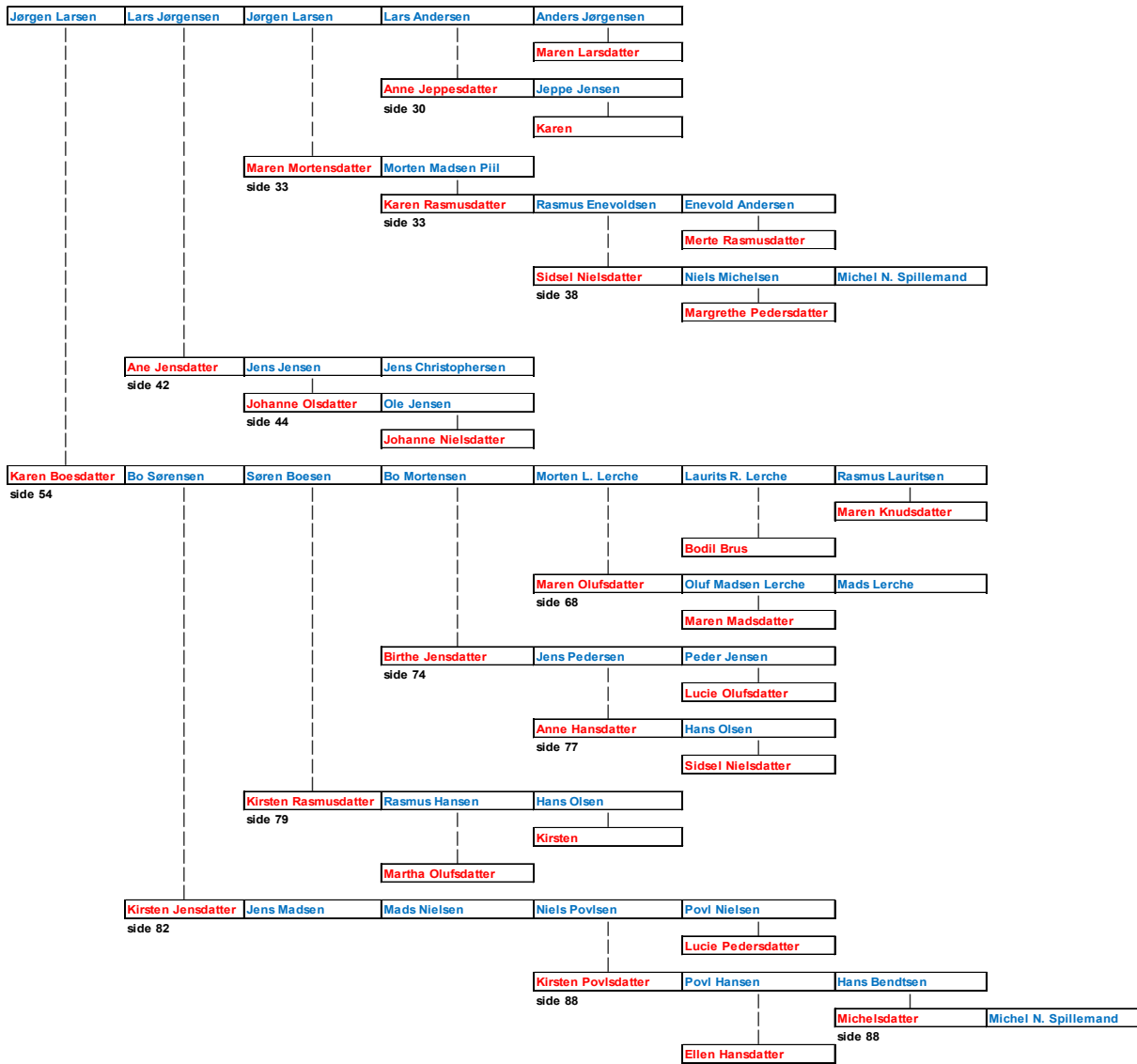
I Perioden 1740 til 1774 foretager kongen en del frasalgs af jord til eksisterende godsejere. På grund af 7 års krigen 1756-63 og Frederik V's øvrige dispositioner, befinder Danmark sig i en vanskelig økonomisk situation. Det bliver besluttet at sælge rytterdistrikterne. I 1774 holdes der auktion over Vordingborg rytterdistrikt. Rytterdistriktet bliver delt op i 12 såkaldte "hovedgårde". Fra da af er alt jord på private godsejeres hænder.

Kilderne for Sydsjælland er generelt godt bevaret.

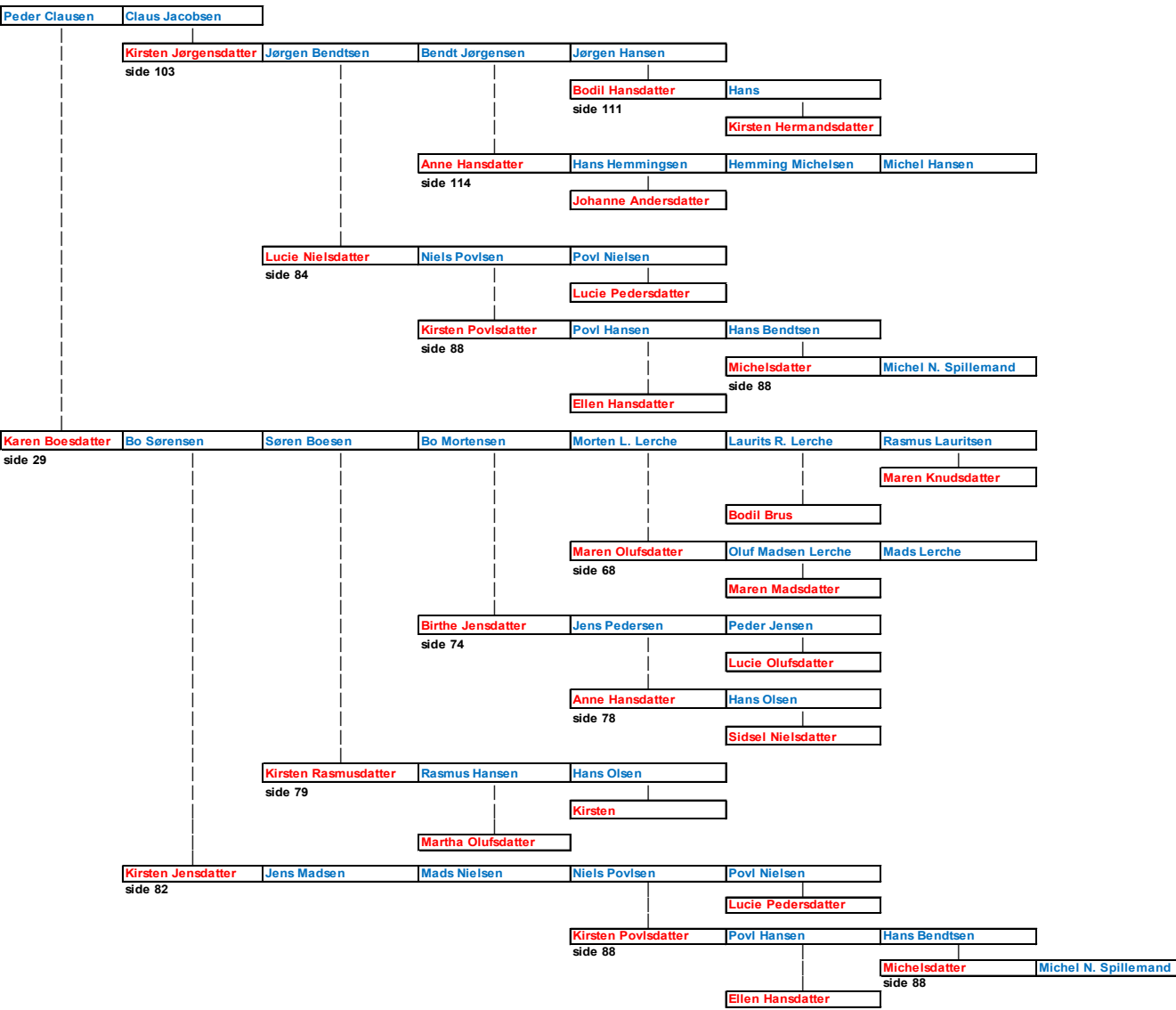
Fra 1609	Jordebøger og Lensregnskaber
Fra 1609	Ekstraskattemandtal
Fra 1655	Bårse herred tingbog
Fra 1686	Jungshoved Birk tingbog
Fra 1665	Stensby Birk tingbog
Fra 1662	Skifteprotokoller
Fra 1645	Kirkebøger - Allerslev fra 1645, Mern først fra 1814, resten indimellem
Fra 1723	Fæsteprotokoller

Langt de fleste gårde var fæstegårde. Men der fandtes en del såkaldte selvejere. De ejede både jord og gård, men skulle betale "herlighed" til Vordingborg slot.

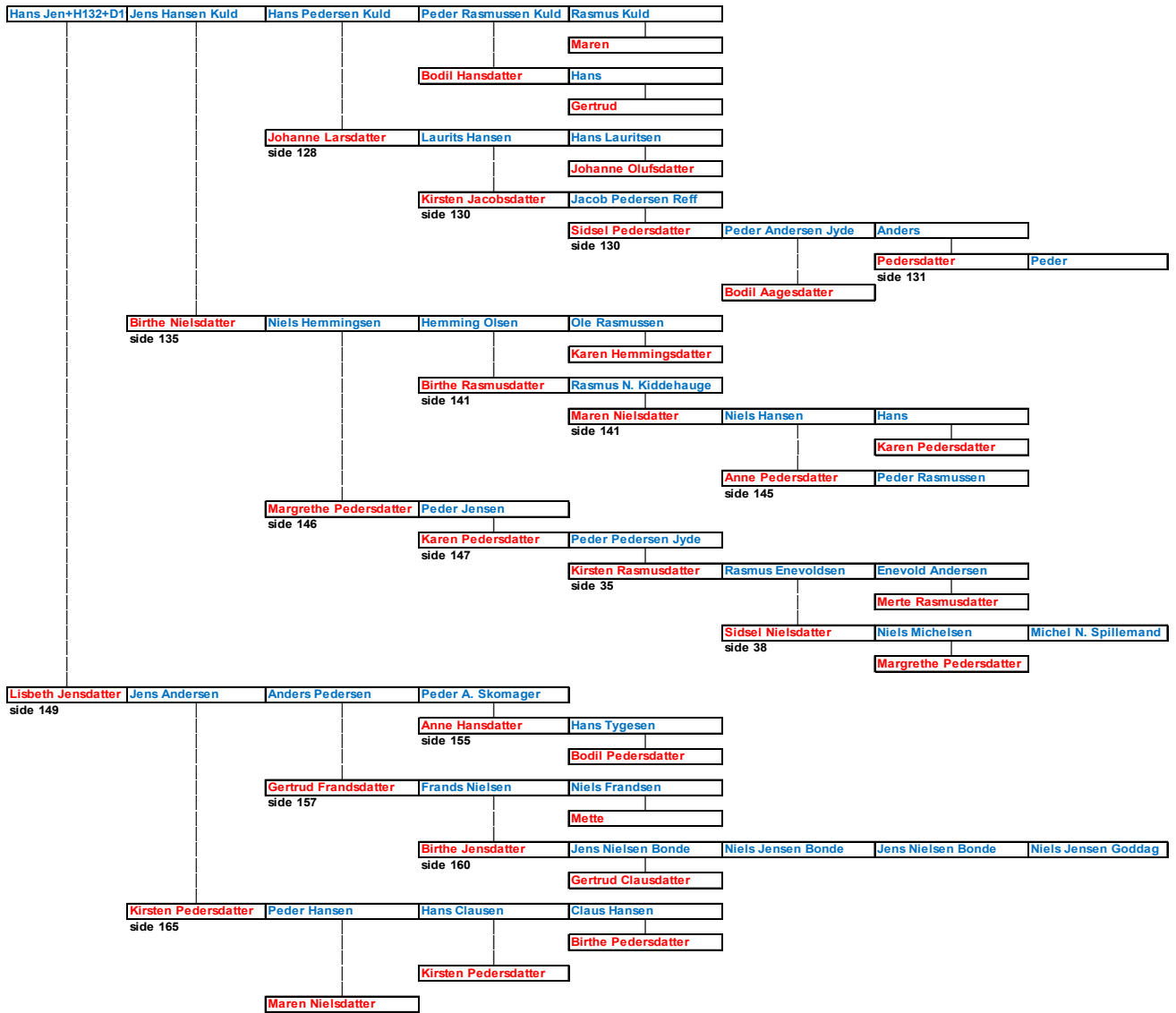
Tavle 1

Tavle 2

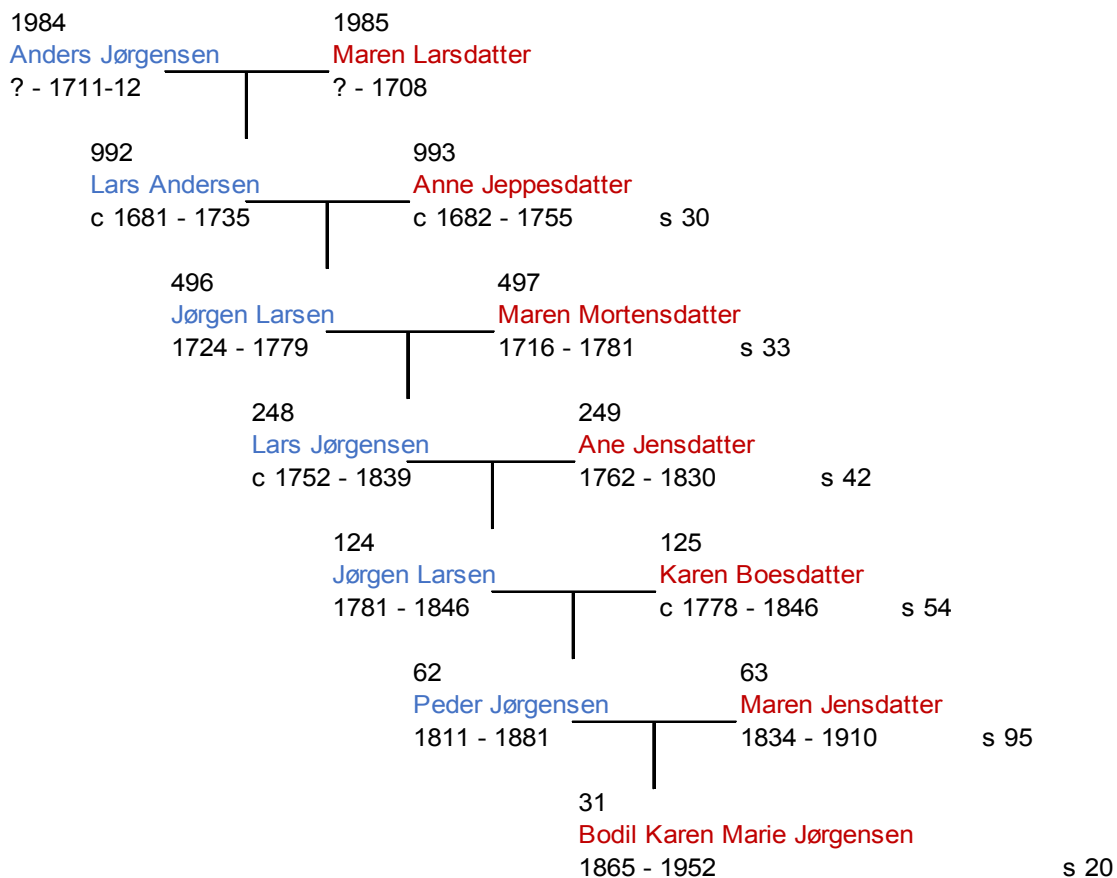
Tavle 3

Kort over den sydlige del af det gamle Præstø amt fra 1851. Alle landsbyer som familien har boet i er understreget med sort. Kortet er ikke den bedste kvalitet, men det er svært at finde et kort, hvor alle de små landsbyer er med.

3 steder er ikke markeret med streger men cirkler; **Høvdingshus** og **Badebygård**. Landsbyen Skuderup blev nedlagt ca. 1780 og erstattet af godset Lilliendal.

Jungshoved kirke og voldsted på akvarel fra 1865

I Jungshoved Birks tingbog er der en sag fra den 11. april 1689 om Morten Pedersens fødested. Her er Anders Jørgensen vidne. Han udtaler under ed, at i "den 24 aars tid han har boet i Bønsvig". I en anden sag fra 20. marts 1690 i Bårse Tingbog om Anders Hansens fødested er både Anders Jørgensen og hans hustru indkaldt som vidne. Ridefogeden fremlægger Jungshoved kirkebog som bevis, og her i står at "Anders Jørgensens Hustru" er fadder ved Hans Rytters søn Anders' dåb den 4. søndag efter Påske 1664. Kirkebogen 1645-1690 er ikke bevaret. Det kunne tyde på, at Anders og Maren har overtaget gården i tiden op til 1664, og at Anders ikke har boet i Bønsvig før. Senere ved Marens skifte ses det, at der er tale om en halvgård. I Bårse Herreds tingbog 1663-67 nævnes den 13. december 1664 alle bønder under Jungshoved Gods. Under Bønsvig står Anders Jørgensen. Anders nævnes i Christian V's Matrikel i 1682 på gård nr. 2 under Prins Jørgens gods med et hartkorn på 2 tønder 6 skæpper 1 fjerdingkar. De er formentlig begge født omkring 1640.

Anders bliver gift med Maren Larsdatter sikkert kort før 1664. De fik mindst 7 børn:

Jørgen	? – c 1716	Gårdmand i Bønsvig, Nyord og Nørre Mern gift med Bodil Nielsdatter
Ole	c 1668 – 19.11.1730	Gårdmand i Bønsvig gift med Anne Pedersdatter
Hans	c 1675 – 22.10.1735	Gårdmand i Øen Smidstrup gift med en ukendt
Lars	c 1681 – 22.10.1735	Gårdmand i Bønsvig gift med Anne Jeppesdatter
Margrethe	? – efter 1711	Gift med gårdmand Niels Ebbesen i Ambæk
Maren	? – efter 1711	Gift med gårdmand Niels Pedersen i Roneklint
Karen	? – efter 1709	Gift med Gårdmand Niels Olsen Skibbygger

I skifteprotokollen bliver Anders den 14. november 1690 formynder for Ellen Madsdatter. Ellen Madsdatters mor er død i 1678, og hendes arv bliver sat i formynderskab hos Niels Madsen Gren i Stenstrup. Da han dør i 1690, bliver hendes arv delt op i 4-dele. Den ene $\frac{1}{4}$ = 6 daler bliver Anders formynder for. Arven bliver udlagt i 1 sorthjælmed stud, 1 blå bonde dyne og 1 ung svin, som Anders straks modtager.

Anders bliver ofte nævnt som tingmand ved de ugentlige tingmøder. Han nævnes 37 gange – første gang den 10. november 1687 og sidste gang den 7. oktober 1709. Ud over tingmand blev titlen gennem tiden også kaldt stokkemand eller "de 8 mænd". Der var også andre tillidshverv der kunne udføres for Tinget. Der kunne udnævnes 4, 8 eller 12 mænd, som skulle syne et eller andet, eller optræde som domsmænd. Antallet afhang af sagens alvorlighed. Der var sager som optrådte fast hvert år. I foråret blev 8 mænd bedt om at syne alle birkets gårdes tilstand. En anden fast tilbagevendende sag var i efteråret, hvor skovene skulle synes. Det skulle opgøres "hvad Olden gud allermegtist herpaa i aar hafver giffed". Dvs. hvor meget olden hver skov (eg og bøg) har frembragt. Det kunne bruges til at forudse, hvor mange grise man kunne have "på olden" i skoven. Det skulle der betales afgift af.

I en periode har Anders været Bønsvig bys oldermand. Det er en slags leder for byens gård- og husmænd. I 1692 er der en uenighed mellem Bønsvig og Stavrebys oldermænd. Anders Jørgensen indstævner den 27. oktober 1692 Peder Pedersen fra Stavreby. Anders mener at Stavreby gårdmænd ikke har betalt for den "fierding öll" ($\frac{1}{4}$ tønne øl), som de fik for 3 år siden. Peder Pedersen svarer tilbage, at han har pantet Anders Jørgensen for bøder, som de skulle betale. Han mener altså at det går lige op. Sagen bliver ført til protokol, og skal for retten om 14 dage. Den 10. november kommer Anders' søn Jørgen til tinge, og meddeler at Peder Pedersen og hans far selv er nået til enighed.

Gennem de årlige syn af Jungshoved birks gårde, kan man både se hvem der fæster gården og hvad gårdens tilstand er. I de første år af tingbogen er siderne mangelfulde. 1688 og 1689 nævnes Anders i Bønsvig, men det er ikke muligt at læse noget om gården. 1689 er beskrivelsen detaljeret. Der nævnes hvor mange lægter, og hvad tømmer det kræver at reparere gården til god stand. 1695 vurderes det at koste 10 rigsdaler at reparere vægge, tag og ler (i bindingsværket).

1696 vil det kun koste 3 mark og 1698 at holde gården ved magt – altså i god stand. I 1701 vil det kræve materialer for 3 rigsdaler 3 mark og 10 skillinge at holde gårde ved lige.

I 1690 må Anders' datter Maren optræde som vidne. Anders' tjenestepige Anne Dorthe Conradsdatter er blevet forulempet af 2 kvinder. Sagen bliver optaget på tinge den 28. maj 1691. Kirsten Nielsdatter og Maren Christensdatter har kaldt Anne Dorthe for en hore og en taske, og at hendes tøj skulle "stampes" af hende. Anne Dorthe havde svaret at Maren skulle tie stille, og at hun var lige så god som hende. Den 4. juni står Kirsten og Maren frem i retten og fortæller, at de ikke mente noget med det. Deres ord var faldet i ubesindighed og ubetænksomhed. De tilbyder at betale sagens omkostninger 5 mark 4 skilling. Der står at parterne blev "venlig og vel forligte". Samme år bliver Anders anklaget. Den 14. maj 1690 indkaldes Anders til tinge til "vidner at paahøre og dom at lide". Anders har købt 2 læs halm af Vincent Laursen i Bønsvig. Det var ikke tilladt. Det som er avlet til foder på en gård, skal blive på gården. Det var fæstegårde, så hele gården med alt hvad der til hørte, tilhørte "herremanden" – i dette tilfælde kongen. Så man måtte ikke gøre gården ringere for egen vindings skyld. Sagen bliver optaget til om 8 dage. Men der er ingen opfølgning på sagen. Så det er sikkert endt i forlig uden om tinget.

I 1693 starter en lang sag, som må have påvirket familien en del. Hovedpersonen er sønnen Jørgen Andersen, som nu selv er gårdmand i Bønsvig. Jørgen anklages den 16. marts 1693 for lejermål (sex uden for ægteskabet) med Maren Christensdatter, som var hans kusine. Der var 3 grader af lejermål. Det kunne være mellem 2 ugifte. Værre blev det, hvis den ene eller begge parter var gift. Men værst var det, hvis det også var tale om blodskam. Jørgen nægter ikke, at han har haft "kiödelig omgang" med Maren. Han forklarer at Maren var inderste på gården. Dvs. at hun har lejet sig ind på et værelse. Jørgens hustru var taget til barselsstue hos Hans Rasmussens hustru i Bønsvig. Jørgen lå i sengen efter at hustruen var gået, da Maren kommer ind til ham. Han siger, at det ikke er godt, da de er beslægtede. Hun svarer, at det ikke gør noget, og så "maa hand falde for hindes begiering". Det er interessant, at det, at hun kommer ind til ham i sig selv, er en invitation til sex. Hans bekymring går kun på, at hun er hans kusine. Utugt bekymrer ham ikke, men han ved godt at straffen for blodskam er hård, hvis det opdages. Da hun siger "pyt", så er han med på den værste. Nu er Maren blevet gravid. Hun har stået offentlig skrifte i kirken, og hun har meddelt hvem faderen er. Men Jørgen nægter, at han kan være faderen. Fødselstidspunktet er 8 uger forkert. Han vil til næste møde på tinge bevise, at Maren har haft omgang med andre mænd både før og efter ham. Sagen bliver optaget til om 14 dage. Der går dog længere tid. Først den 15. juni kommer sagen for igen. Jørgen har 2 vidner med. Peder Rasmussen og Rasmus Nielsen af Bønsvig. De vidner, at Jørgens far Anders har bedt dem tale med Maren. Det er almindelig kendt, at hun anklager Jørgen, for at være far til hendes barn. De talte med Maren, og hun fortalte at hun under fødselen havde udlagt en gårdmand ved navn Mads fra Tybjerglille (Tybbye Lille) som barnefader. Det var normalt, at jordemoder under veerne pressede kvinden til at sige faderens navn. Hans Pedersen fra Roneklint vidnede også. Han fortalte, at han lidt før jul havde fået besøg af Maren. Da havde han spurgt ind til, hvordan hun var kommet i uføre. Maren havde fortalt, at hendes far havde sendt bud efter hende, for at hun skulle giftes med en enkemand. Johan Jensen som fører sagen for Ridefogeden spørger vidnerne, om ikke de selv i kirken havde hørt, at Maren havde udlagt Jørgen som barnefader. Vidnerne har ingen betydning, da Jørgen har indrømmet, hvad han har gjort. Hvem der er barnefader, kommer ikke sagen ved. Sagen bliver udsat igen. Den 3. august bliver Jørgen dømt efter lovens side 941 13. artikel. Han skal også betale sagens omkostninger. Men det stopper ikke her. Den 29. november er sagen igen for retten. Jørgen fremlægger en skrivelse, hvor han beder om, at sagen må forelægges selveste Amtmanden Hofmester Christian Sigfried von Plessen. Von Plessen er dog på rejse, og sagen udsættes 6 uger til han er tilbage. Der kan ikke findes nogen afgørelse fra amtmanden. Det er måske fordi hans afgørelser ikke indføres i herredets tingbog. Men amtmanden har blandet sig i sagen. For i sagens fortsættelse, kan det ses, at Jørgen er sluppet for straf mod at tage en ødegård på Nyord. Ødegårde var noget skidt. De forfaldt, og der kom ingen indtægter ind til hverken konge eller herremand. Så at overtage en ødegård, kunne være en hård straf. Det gik heller ikke godt for Jørgen på Nyord, for i 1696 var den gal igen. Jørgen er stukket af fra gården. Det var en alvorlig forseelse. Den 16. april 1696 bliver Jørgens hustru spurgt på tinge, hvor hendes mand og alt hans gods er. Hun ved ikke hvor han er taget hen. Men han var stukket af om natten. Der var forsvundet en del inventar og dyr fra gården. Der må være sket over en tid, for når hun spurgte ind til det "slog og drog" han hende. Det havde hun også klaget over til de andre i landsbyen.

På gården var nu kun et sengested, 1 lille pude, et lagen og et gammelt tæppe. På loftet var 18 skæppe byg, som var fordærvet. Alt andet var væk. 3 vidner fra Stavreby var indkaldt. De har haft til opgave at lede efter Jørgen, hans dyr og inventar.

Hos Jørgens svoger Niels Olsen i Bønsvig havde de fundet noget kvæg. Hos Jørgens far Anders havde de fundet 2 heste. Jørgens mor havde fortalt, at han var rejst videre med en hoppe og 1 kiste (kommode). Vidnerne har ikke fundet Jørgen eller andet gods i Bønsvig eller Nyord. Den 7. maj dømmes Jørgen in absentia. Han er blevet efterlyst på Sjællands Landsting i Ringsted. Her bliver der udstedt en arrestordre på Jørgen. Han dømmes til 1 års arbejde på Bremerholm i jern (lænker). Sagens omkostninger og andet udgør 30 rigsdaler 2 mark 7 skilling. Hvis Jørgens ikke kan betale det, skal han arbejde på Bremerholm yderligere 1 år. Sagen nævnes ikke mere i tingbogen. Men ved skiftet efter moderen 1708 er han nævnt. Der er han gårdmand i Nørre Mern. Så det kunne tyde på, at han enten er blevet pågrebet eller selv har meldt sig. Når straffen var udstået, så kunne man sagtens fæste en gård igen.

Den 13. juni 1695 er Anders én af otte mænd, som er udpeget til at undersøge, hvordan alle gårde og huse i Jungshoved Birk er holdt ved lige. De skal tjekke alt; tømmer, tag, ler (vægge), lofter, døre, vinduer, brønd og brøndværk, ildsteder, hundekuler (hundegårde/huse) og alt andet intet undtaget. Det virker som en helt uoverskuelig opgave, men den udføres ikke desto mindre hvert år. Senere bliver alt læst op, og skrevet ned i tingbogen.

I kirkebogen findes Anders som fadder den 25. maj 1697 til Anne Nielsdatter hans datter Margrethes datter. Den 11. august 1698 står 2 Tredingsfogeder frem på tinge. Der er misvækst på kornet. De beder om at 8 mænd udmeldes til at syne markerne i håb om, at deres skatter og afgifter vil blive sat ned. I 1699 har der været storm og højvande den 29. og 30. december. Skaderne skal synes. Den 25. januar 1700 meldes det tilbage, at der i Bønsvig har været skade på den halve rugjord, og at jorden vil være ubrugelig det næste år. 2 tønder vintersæd (korn) er ødelagt og 100 favne (188 meter) gærder på engene er skyllet bort.

I 1708 dør Maren. Der afholdes skifte den 23. april 1708. Hendes begravelse kan ikke findes i kirkebogen. Ved skiftet står der, at sønnen Ole har overtaget fæstet på gården i Bønsvig. Boets værdi opgøres til 83 daler 6 skilling, hvoraf dyrene – 4 køer, 2 heste, 2 får og 4 lam, 8 svin, 1 gås og 1 gase udgør størstedelen. Gælden udgøres for det meste gårdens brøstfældighed 16 daler, og yderligere 30 daler der ved lov kræves for at holde gårdens dyr og inventar i god stand. Desuden har sønnen Lars lånt sine forældre 5 daler. I alt er der gæld for 83 daler 8 skilling. Der er altså et underskud på 2 skilling, og der er derfor intet at arve. Efter Maren's død deler Anders tilsyneladende sin gård med sønnen Ole. I Jungshoved Gods' regnskaber 1708-14 er der nogle såkaldte "Landgilde Restancer". I disse restancer for 1708 er Jørgen alene på gården. 1709/10 og 1710/11 deler Jørgen gården med Ole. 1712/13 er Ole alene på gården. Den 15. maj 1714 fæster Ole officielt sin fars halvdel af gården. I den forbindelse står der "som faderen for nogle Aar siden fradöde". Anders er altså død omkring 1711-12. I disse restancelister kan man se, at Anders skyldte 1 rigsdaler 5 mark og 10 på sit landgilde til Jungshoved Gods i 1708. Men der er åbenbart helt normalt, for langt de fleste skylder til godset. I kirkebogen nævnes 2 gange, at Anders Jørgensens kone Birthe i Bønsvig er fadder den 12. august og 3. juledag 1708. Er han blevet gift igen? Det kan ikke afgøres, hvem hun er.

Lars er født ca. 1681 i Bønsvig. Han er sikkert den yngste i søskendeflokken. Han blev gift 1707-08 med Karen Jeppesdatter. Hun var født ca. 1682 som datter af Jeppe Jensen og Karen i Stavreby. Lars og Karen fik mindst 8 børn:

Peder	1711	Død som spæd
Peder	1712 – 1767	Gårdmand i Øen Smidstrup, gift 1. gang med Maren Larsdatter og 2. gang med Sidse Pedersdatter. Får senere tilnavnet Klant.
Maren	c 1713 – efter 1735	Ukendt levned
Anders	1714 - efter 1759	Inderste/Husmand, flytter rundt, gift med Maren Espensdatter
Bodil	1719 – 1759	Gift 1. gang med gårdmand Boe Hansen i Bønsvig og 2. gang med gårdmand Rasmus Hemmingsen i Bønsvig.
<u>Jørgen</u>	1724 – 1779	Gårdmand i Allerslev, gift med Maren Mortensdatter
Karen	1727 - ?	Levned ukendt
Alborg	1732 – 11.09.1734	Død som barn

Ved skiftet efter hans mor den 23. april 1708 bor Lars og Anne hos hendes forældre i Stavreby. Men allerede den 16. maj 1708 fæster Lars halvdelen af Rasmus Nielsens gård i Bønsvig, Rasmus Nielsen har tidligere haft hele gården, men må pga. "ulýchelige Hendelser paa hans Creature og Andet" fæstet det halve af gården væk. Lars må betale 3 rigsdaler i indfæstning. Han må også love at hjælpe Rasmus Nielsen med betalingen af det han skylder. Den 27. januar 1711 er naboen Rasmus Nielsen død. I stedet overtager Niels Nielsen Hind fra Roneklint, og han bliver Lars' nye nabo.

Den 30. januar 1716 møder Lars' bror Jørgens enken op på tinge. Hendes søn Niels Rasmussen beklager sig på hendes vegne over hans stedfars brødre og svogre. Jørgen er død. Der er ingen umyndige arvinger. Det betyder, at arvingerne selv skal foretage skiftet. Jørgen har ingen børn, og det der er derfor hans søskende der skal arve ham. Uden om al lov og ret har Jørgens brødre og svogre taget for sig af boet uden omtanke for enken. Alle 3 brødre og 3 svogre er derfor indkaldt til tinge, for at forklare sig. De 2 brødre Lars og Ole samt 2 af svogrene undskylder sig med, at de har handlet i enfoldighed. Ridefogeden beordrer dem til at levere alt tilbage, og vil senere blive idømt en straf/bøde. De må så pænt vente til ridefogeden vil foretage skiftet for dem, når det passer ham. Det kommer ingen opfølgning på sagen i tingbogen. Så det er uvist, om de er blevet idømt en bøde.

I Jungshoved Gods' regnskaber nævnes Lars alene selvom han deler gården med Rasmus Nielsen. Det er som om, at det er ham der står for hele gården. Den fulde gård havde et hartkorn på 2 tønder 2 skæpper og 1 album. I regnskabsåret 1716/1717 laves en samlet opgørelse over gården gæld til godset. Det er midt under Den store Nordiske krig, og det er tydeligt, at bønderne har det svært. Lars og Niels skylder på landgildet fra 1711, 1713, 1714 og 1715. I alt skylder de tilsammen 15 rigsdaler 3 mark og 6 skilling. Desuden mangler de for perioden 1712-15 at levere 3 tønder 8 skæpper havre.

I tingbogen er Lars tingmand en til to gange om året. Men ellers optræder han ikke i tingbogen frem til 1718. I kirkebøgerne kan man se, at Karen er fadder til Lars' søster Marens søn Rasmus den 21. juni 1711 og gudmor til hendes søn Anders' søn Ole den 9. november 1738. Lars er fadder 3 gange; den 18. oktober 1711 til hans bror Hans' datter Maren, den 6. august 1713 til samme brors datter Bodil og den 25. juni 1724 til Karens søster Marens søn Rasmus. Alle dåb er foregået i Jungshoved kirke.

Lars dør den 4. november 1735 kun 54 år gammel. Han begravnes den 6. november på Jungshoved kirkegård. Skiftet efter Lars er ikke bevaret. Anne dør den 25. februar 1755 73 år gammel. Hun begravnes også på Jungshoved kirkegård den 2. marts.

Jørgen er født 1724 som nr. 6 i rækken af 8 børn. Han blev døbt den 20. august 1724 i Jungshoved kirke. Hans moster Ellen Jeppesdatter er hans gudmor. De 7 øvrige faddere kan ikke placeres i familiekredsen. Jørgen bliver gift i 1752 i Mern kirke med Maren Mortensdatter. Maren er født 1716 i Allerslev, som nr. 3 ud af 7 hel- og halvsøskende. Hendes forældre er gårdmand Morten Madsen Piil og Karen Rasmusdatter i Allerslev. Maren er enke efter gårdmand Niels Hansen i Mern. De havde mindst 2 børn sammen:

Hans	c 1747 – ?	Levned ukendt
Karen	c 1750 – ?	Levned ukendt

De kan næppe have været gift i mere end 6-7 år, da Niels dør i 1752 i Nørre Mern. Der holdes skifte den 7 juni 1752. Der er stort underskud i boet, så der bliver intet at arve til Niels' børn. Ud over enkens 2 børn, er der en datter Margrethe på 15 år fra et af Niels Hansens tidligere ægteskaber. Gården er 4-længet på i alt 39 fag, og bliver sat i brøstfældighed på 27 rigsdaler. I Ryttergods forordning skal der på en gård være; 6 forsvarlige plovbæster (okser/heste), 2 kør og 6 får. Desuden skal der være en vogn, plov og harve med behørigt redskab. Det er sat i værdi til 95 rigsdaler 2 mark. Hvis gårdens tilsvarende bliver sat lavere i værdi, bliver det talt med som gæld. Det er ofte en post, som trækker ned i regnskabet. Niels mangler også at betale de kongelige "Contributioner" for oktober, januar og april kvartal, samt kornskattepenge – i alt 9 rigsdaler 5 mark og 4 skilling.

Hele herligheden; gård med gæld, en 8 år ældre enke og 2 små stedbørn overtager Jørgen. Gården har et hartkorn på 7 tønder 1 skæppe og 1 album. Det er en noget større gård end både hans fars og farfars. Jørgen og Maren får tilsyneladende kun 1 søn:

Lars	c 1753 – 16.03.1839	Gårdmand i Allerslev, gift med Ane Jensdatter
-------------	---------------------	---

Jørgen bor stadig i Bønsvig den 27. marts 1755, da Maren er fadder til Jørgens bror Peders datter Anne Kristine i Jungshoved kirke. Den 1. januar 1757, da hans selv er fadder til sin bror Rasmus' datter i Allerslev kirke, er bopælen stadig i Bønsvig. I 1759-60 fæster Jørgen en gård i Allerslev. Fæsteprotokollen er ikke bevaret 1759-62. Hartkornet er 4 tønder 7 skæpper 2 fjerdingkar og 1 8/9 album ager og eng samt 2 tønder 15/9 album skov.

Jørgen er fadder 5 gange i Jungshoved kirke til nevøer og niecer, mens adressen er i Bønsvig. Efter at de er flyttet til Allerslev, er han fadder den 21. februar 1764 til hans hustrus bror Mads' søn Peder i Allerslev kirke. Jørgen er formynder for sin bror Peders børn 2 gange. Første gang ved skiftet efter Peders hustru i 1764 og anden gang ved Peders eget skifte efter hans død i 1767. I 1770 er han igen formynder. Denne gang for hans afdøde søster Bodils børn ved skiftet efter Bodils datter Kirsten, som er død 30 år gammel og ugift.

Maren Gudmor 4 gange og fadder 2 gange. Første gang den 27. marts 1755 i Jungshoved kirke til hendes bror Peders datter Anne Kirstine. Sidste gang den 12. maj 1771 i Allerslev kirke til hendes bror Mads' datter, hvor præsten har glemt at skrive barnets navn.

Ved en forordning i 1701 genindførtes tvungen udskrivning af soldater blandt bønderne. Bøndergårdene blev lagt i lægder af 20 tønder hartkorn – typisk 4-6 gårde. Hvert af disse lægder skulle stille mindst en mand som soldat. Ansvar for udskrivningen af bønderne til soldater blev pålagt godsejerne. De førte såkaldte reserveruller over deres bønder, som blev indsendt til krigs- og landkommissærer. For hver lægd blev der udnævnt en lægdsmand, som skulle stå for at indsamle oplysning om de lokale bønder, sønner og karle. I disse militære reserveruller er Jørgen lægdsmand i 1771 og 1778. Jungshoved gods' regimentsskriver har i sine lægdsruller noteret navne, alder og fødested på karle og sønner i alderen 4-40 år under godset. I rullen dateret Mikkelsdag 1760 har Jørgen 1 karl Lars Andersen 19 år gammel. I 1762 har Jørgen 2 karle Jens Olsen og Peder Hansen på henholdsvis 28 og 14 år. Sådan kan det antallet af karle og sønner over en vis alder følges.

Jørgen bliver nævnt i Oeders efterretninger fra 1771. Han "lever af sin Gaards Avlings Drift og Brug". I 1779 dør Jørgen 55 år gammel. Han blev begravet den 17. oktober på Allerslev kirkegård. Det blev holdt ligprædiken, som i ældre tid var noget man betalte præsten for. Præsten emne var "Aabenbaringen". I kirkebogen noterer præsten, at han er død af vattersot, og at han har været sengeliggende i 3 ½ år. Vattersot betyder vand-sygdom. Det var en sygelig væskeophobning i bindevævet og bl.a. i lungehulen og bughulen. Da sønnen Lars var myndig og eneste arving, er skiftet sket privat. Maren døde i 1781 65 år gammel. Hun blev begravet den 5. august. Der blev også holdt ligprædiken for hende.

Lars Jørgensen og Ane Jensdatter

248 – 249

Lars er født i Mern ca. 1752. Hans dåbsdato kendes ikke, og han er formentlig enebarn. Han har 2 ældre halvsøskende fra hans mors første ægteskab. Men hvor længe de lever vides ikke. Lars nævnes i de militære reserveruller i 1771 og 1778. I begge tilfælde bor han hjemme. Han får kommentaren "god" og "voksen". Lars bliver gift med Ane Jensdatter i Udby kirke den 31. oktober 1780. De er trolovet den 22. marts, hvor hendes far og en ukendt Niels Villumsen fra Allerslev er forlovere. Hun er datter af gårdmand Jens Jensen og Johanne Olsdatter fra Grumløse. Ane er døbt den 18. april 1762 i Bårse kirke. Hendes gudmor og 4 faddere kan ikke findes i familiekredsen. Ane er den ældste af i alt 7 søskende. Hun er konfirmeret den 6 april 1777 i Udby kirke. Lars og Ane får 9 børn:

Jørgen	1781 – 13.11.1846	Gårdmand i Ammendrup gift med Karen Boesdatter
Maren	1782 – 1782	Død som spæd
Maren Kristine	1783 – ?	Ukendt levned
Johanne	1786 – 03.03.1832	Gift med Gårdmand Lars Madsen i Allerslev
Karen	1788 – 1792	Død som barn
Jens	1791 – 14.01.1837	Gårdmand i Kragevig gift med Bodil Pedersdatter
Peder	1794 – 1796	Død som barn
Karen	1797 – 21.06.1880	Gift med Gårdmand Lars Larsen i Allerslev
Ane	1800 – ?	Ukendt levned

3 mdr. før sit bryllup fæster Jørgen sin fars gård. Faderen er død, og enken Lars' mor ønsker ikke selv at overtage gården på grund af alderdom. Lars får fæstet for resten af sit liv mod at betale 26 rigsdaler og 4 mark i indfæstningspenge. Det står ikke nævnt, men hans mor bliver sikkert på gården på aftægt. Der er udformet en kontrakt underskrevet af H.A. Brockenhuus i København den 19. juli 1780. Han var Frederik V's kammerherre, staldmester og senere stiftamtmand og gehejmekonferensråd. Han havde den 1. juni 1761 købt Jungshoved og Oremandsgårds godser af kongen. Se fæstekontrakt side 24.

Lars er første gang fadder til hans farbrors søn Rasmus den 20. februar 1774. Herefter går der nogle år, før familien igen har bud efter ham. 1807 og 1809 er han fadder for 2 af sin søn Jørgens døtre Maren og Karen. 1813 er han fadder for datteren Johannes søn Peder. Ret sent i livet er Lars fadder for 3 af Anders Hansen og Kirsten Pedersdatters børn henholdsvis 1822, 1825 og 1828 i Allerslev kirke. Kirsten Pedersdatter er hans søn Jørgens steddatter. Lars er forlover for sine børn 3 gange; den 27. december 1806 for hans ældste søn Jørgen og Karen Boesdatter, den 3. februar 1811 for datteren Johanne og Lars Madsen og endelig 11. juni 1824 for sønnen Jens og Bodil Pedersdatter – alle 3 gange i Allerslev kirke. Ane er gudmor 4 gange til hendes søskendes børn; den 1 februar 1795 til hendes søster Karens søn Jens i Bårse kirke, den 1. juli 1804 til hendes søster Johannes datter Sidse i Hammer kirke, den 22. februar 1807 til hendes bror Jens' søn Hans i Udby kirke, og igen 26. januar 1812 til samme brors søn Ole i Udby kirke.

Den 3. marts 1832 dør Lars og Anes datter Johanne i Allerslev. Hun er enke og barnløs. Hendes mand Lars Madsen var død 10. september 1831. Arvinger er hendes far Lars og Lars Madsens søster Annes børn og hendes 2 halvsøstre, da Anne også var død. Alt bliver solgt på auktion inkl. ejendommene. Lars Madsen var altså ikke fæster men selvejer. Derfor bliver der en del penge til deling. Efter fradrag af 2 små gældsposter og omkostning til skiftet blev der 655 rigsbankdaler 5 mark og 8 skilling i overskud.

Lars arver halvdelen 327 rigsbankdaler 3 mark og 12 skilling, som var en betydelig sum. Til sidst er skiftedokumentet underskrevet af bl.a. Lars Jørgensen "med ført pen". Lars kunne altså ikke skrive.

Den 15. december 1830 døde Ane 68 år gammel i Allerslev. Hun blev begravet på Allerslev kirkegård den 20. december. I folketælling 1834 er Lars aftægtsmand hos svigersønnen Lars Larsen. Han og Lars' datter Karen har overtaget gården i Allerslev. På det tidspunkt bliver Jungshoved og Nysø gods drevet sammen. Der er ikke bevaret en fæsteprotokol for perioden. Lars dør den 16. marts 1839 87 år gammel i Allerslev. Han bliver begravet den 22. marts på Allerslev kirkegård.

Jørgen Larsen og Karen Boesdatter

124 – 125

Jørgen er født i Allerslev 1781, og han er døbt i Allerslev kirke den 11. februar. Hans mormor Johanne Olsdatter fra Grumløse var gudmor. Der var 5 mænd med ukendt relation, som var faddere. Ifølge lægdsrullerne er Jørgen hjemme hos sine forældre. Han er angivet til at være 68 ¼ tommre høj, som svarer til 173 cm. Han deltager på de årlige sessioner fra 1801 og frem.

Den 23. januar 1807 bliver han gift i Allerslev kirke med Karen Boesdatter. Hun er født ca. 1778 i Sageby i Mern sogn. Hun er datter af Gårdmand Boe Sørensen og Kirsten Jensdatter i Sageby. Hun er enke fra sit første ægteskab med Gårdmand Peder Clausen (252) i Ammendrup se side 97. De er formentlig gift i Mern kirke i 1797. Karen og Peder Clausen havde 4 børn sammen:

Kirsten	1798 – 28.10.1865	Gift med Gårdmand Anders Hansen i Allerslev
Jens	1800 – 16.12.1860	Gårdmand i Allerslev gift med Dorthe Margrethe Hansdatter
Sidse	1802 – 02.06.1885	Gift med Gårdmand Ole Jensen i Kindvig
Rasmus	1805 – 1805	Død som spæd

Peder Clausen dør 1806 i Ammendrup 60 år gammel, og han begravnes den 12. november på Allerslev kirkegård. Skiftet bliver afholdt den 4. april 1807. Karen er 28 år gammel, og den 23. januar 1807 bliver Jørgen og Karen så gift, og gården følger med. Fæstebrevet på gården er dog først dateret den 10. november 1807. Ved vielsen er begge deres fædre forlovere.

Jørgen og Karen fik 5 børn:

Maren	1807 – 16.07.1827	Død hjemme hos forældrene
Karen	1809 – 08.01.1892	Gift med Gårdmand Hemming Hansen i Allerslev
Peder	1811 – 09.11.1881	Gårdmand i Kragevig gift med Maren Jensdatter
Johanne	1813 – 16.04.1849	Gift med Gårdmand Bent Hansen i Hovby, Fakse sogn
Rasmus	03.09.1815 – 21.12.1858	Gårdmand i Ammendrup 1. gang med Mette Jacobsdatter og 2. gang med Ane Nielsdatter.

De to svigersønnen Hemming Hansen og Bent Hansen er halvbrødre. Bent udvandrer 1868-69 sammen med 2 døtre og deres mænd til Utah, USA. Han dør 1893 82 år gammel i West Weber, West Weber County, Utah, USA.

Her er der desuden tale om et såkaldt anesammenfald, idet Karen både er mor til Jens Pedersen nr. 126 se side 100 og Peder Jørgensen nr. 62. Karen har altså 2 anenumre – 125 og 253.

Jørgen er ofte nævnt i kirkebogen. Inden for familien er han fadder mindst 6 gange;

12.09.1813	Allerslev kirke	til Peder Larsen hans søster Johannes søn
20.03.1825	Allerslev kirke	til Peder Jensen hans bror Jens' søn
08.06.1829	Allerslev kirke	til Jørgen Jensen hans bror Jens' søn
09.02.1834	Kalvehave kirke	til Niels Clausen hans stedsøn Claus' søn
25.06.1837	Kalvehave kirke	til Kirsten Clausdatter hans stedsøn Claus' søn
10.05.1840	Kalvehave kirke	til Peder Clausen hans stedsøn Claus' søn

og han er forlover mindst 8 gange;

12.05.1820	Kalvehave kirke	for Margrethe Larsdatter og Claus Pedersen hans stedsøn
14.12.1821	Allerslev kirke	for Kirsten Pedersdatter hans steddatter og Anders Hansen
16.03.1827	Mern kirke	for Sidse Pedersdatter hans steddatter og Jens Olsen
01.05.1829	Allerslev kirke	for Karen Jørgensdatter hans datter og Hemming Hansen
15.06.1832	Allerslev kirke	for Dorthe Margrete Hansdatter og Jens Pedersen hans stedsøn
16.06.1837	Allerslev kirke	for Bodil Pedersdatter hans steddatter og Peder Jørgensen hans søn
24.11.1838	Allerslev kirke	for Johanne Jørgensdatter hans datter og Bent Hansen
05.04.1841	Allerslev kirke	for Mette Jørgensdatter og Rasmus Jørgensen hans søn

Karen derimod er ikke nævnt som fadder eller gudmor i familien en eneste gang. Det er lidt usædvanligt, og man kan undre sig over, hvad årsagen kan være. Ligesom Karen har været gift 2 gange, så har Peder Clausen også været det. Det er derfor, at Peders datter Bodil af hans 1. ægteskab, kan blive gift med Jørgens søn Peder af Karens 2. ægteskab. Det er altså intet slægtskab imellem dem.

Den 25. februar 1837 møder Jørgen op hos skifteforvalteren på Oremandsgård. Han skal melde, at hans stedsøn Jens Pedersens datter Ane er død. Hun er kun 1 år og efterlader sig ingenting. Sønneren Rasmus overtager sin fars gård mellem 1841 og 1845. I folketællingen 1845 er Jørgen og Karen aftægtsfolk hos Rasmus. Jørgen og Karen dør kort efter hinanden. Jørgen dør den 13. november 1846 i Ammendrup 65 år gammel. Han bliver begravet den 18. november på Allerslev kirkegård. Karen dør den 8. december 1846 i Ammendrup 68 år gammel. Hun bliver begravet den 16. december på Allerslev kirkegård.

Peder Jørgensen og Maren Jensdatter

62 - 63

Peder blev født 1811 i Ammendrup og døbt i Allerslev kirke den 11. august. Det ser ud som om, at der ikke var nær familie blandt hans faddere. Peder var nr. 3 af fem helsøskende. Han havde også 4 halvsøskende og 5 bonussøskende. Han blev koppevaccineret i 1812 af Distriktslæge Heide i Vordingborg. Peder blev konfirmeret den 2. april 1826 i Allerslev kirke og fik karakteren "meget god" i både kundskaber og opførsel. Ved sessionen i 1834 var han 66 $\frac{3}{4}$ tommer høj svarende til 169,5 cm. Han blev soldat den 21. april 1834 i Sjællandske Jægerkorps, som i perioden 1816-1842 har garnison i Citadellet i København. Hvor længe han var soldat, kan ikke siges præcis. Men han deltager i sessionen i Allerslev sogn 1837 og 1838, hvor hans tinglyste fæstebrev fremvises.

Den 23. juni 1837 bliver Peder gift i Allerslev kirke med Bodil Pedersdatter, som er en "bonussøster". Forloverne er Peders far og hans fars svoger Lars Larsen af Allerslev. Bodil er født i 1801 i Kragevig og døbt 1801 i Allerslev kirke. Bodil er datter af Gårdmand i Kragevig Peder Rasmussen og hans hustru Bodil Olsdatter. Peder Rasmussen er barnebarn af Morten Madsen Pihl, og han er dermed bror til Maren Mortensdatter (497), som er Peder Jørgensens oldemor. Det vil altså sige, at Bodil og Peder er gran-gran-fætter/kusine. Desuden var Bodils mor Bodil Olsdatter første gang gift med Hans Mortensen, som var endnu en søn af Morten Madsen Pihl. Bodil er 10 år ældre end Peder, og hun er enke efter gårdmand Jens Larsen i Kragevig, som er samtidig Peders farbror. Forvirret ?

Jens Larsen var gårdmand i Kragevig på gård nr. 1 med et hartkorn på 4 tønder 7 skæppe 3 fjerdingkar 1 ½ album. Det var en firlænget gård han havde overtaget efter sin svigerfar Peder Rasmussen. Se historien om Skovly i Kragevig side 25. Jens og Bodil blev gift 11. juni 1824 i Allerslev kirke. Jens' far var forlover sammen med en Ole Larsen fra Rekkende. Jens og Bodil fik 2 børn sammen:

Peder	26.01.1825	Levned ukendt
Jørgen	24.04.1829	Levned ukendt

Jens dør i 1791 i Allerslev 46 år gammel, og han bliver begravet den 24. februar 1834 på Allerslev kirkegård. Bodil er nu enke i en alder af 36 år. Hun finder sig en ny mand inden for familiens rammer. Peder og Bodil bliver derfor gift, og Peder overtager fæstegården i Kragevig. Peder og Bodil får 2 børn sammen:

Dødfødt	07.02.1838
Dødfødt	16.04.1839

I folketællingen fra 1860 har Peder og Bodil 2 plejebørn. Ane Pedersdatter på 14 år og Jørgen Rasmussen på 12 år. Jørgen er Peders bror Rasmus' søn. Rasmus er død i 1859, og afhængig af den økonomiske situation for enken, så bliver børnene ofte placeret rundt omkring i familien. Anes tilhørsforhold lader sig ikke afsløre. Men det må være familie af en slags, for ved hendes dåb er netop Peders bror Rasmus fadder.

Bodil dør den 7. maj 1861 i Kragevig 60 år gammel, og hun bliver begravet den 14. maj på Allerslev kirkegård. Nu er Peder enkemand kun 50 år gammel, og det er hans tur til at finde en ny og yngre ægtefælle. Valget falder på hans halvbrors datter Maren Jensdatter. Peder og Maren bliver gift den 25. september 1861 i Allerslev kirke. Forloverne er Peders svoger Hemming Hansen og en Peder Larsen af Allerslev, som formentlig er Peders fætter. Maren er kun 27 år og derfor 23 år yngre end Peder. Maren er født 14. oktober i Allerslev og hun døbt den 23. november i Allerslev kirke. Hun er datter af Gårdmand i Allerslev Jens Pedersen og hustru Dorthe Margrethe Hansdatter. Maren er nr. 2 af i alt 15 børn. Blandt hendes faddere er den samme Lars Larsen fra Allerslev, som var Peders første hustrus forlover. Hun bliver ikke vaccineret, da hun har haft de naturlige kopper. Hun er konfirmeret 1815 i Allerslev kirke og får karakteren "meget god" i kundskaber og "ulastelig" i opførsel.

Peder og Maren får 4 børn sammen:

Jens Peter	10.04.1862-10.11.1884	Gårdbestyrer i Kragevig, ugift
Bodil Karen Marie	17.07.1865-08.04.1952	Gift med Gårdmand Mads Hansen i Kragevig
Rasmus Jørgensen	16.12.1868-01.11.1956	Skovrider ved Nysø gift med Kirstine Boesen
Dorthea Margrethe	01.03.1871-03.08.1941	Gift med Anders Due Dalsgaard Højskolelærer, Højskoleforstander, og Sognepræst i Egense

Peder bliver brugt hele 33 gange som fadder til hans egne og hustruens nevøer og niecer. Han er forlover 6 gange for sin anden hustru Marens søskende. Peders første hustru Bodil var gudmor 4 gange. Hans anden hustru Maren var gudmor 6 gange og fadder 5 gange til fætre, kusiner, nevøer, niecer og børnebørn. I folketællingerne kan man følge antallet af tjenestefolk. På trods af, at Peder og Maren får 4 børn, så er der 3-4 tjenestekarle og -piger i perioden 1860-1890. Så enten er der brug for mange hænder, eller også er det fremgangen i landbruget i slutning af 1800-tallet, der skinner igennem. Børn får i højere grad lov til at koncentrere sig om skole og hjemlige sysler fremfor hårdt arbejde i marken.

Peder dør den 9 november 1881 i Kragevig 70 år gammel. Han begravnes den 15. november på Allerslev kirkegård. I avisen Fædrelandet er der en meget kort dødsannonce den 22. november. Maren er 60 år gammel, men gifter sig ikke igen. Hun bliver siddende på gården. Folketællingerne afslører, at hun "ansætter" en bestyrer til at passe gården for hende. I 1881 er børnene 10-19 år gamle. Den ældste søn Jens Peter nævnes som hendes bestyrer i 1883, men han dør i 1884 af influenza. Han var forlovet med Kirstine Boesen. Hun giftede sig i stedet senere med broderen Rasmus. I 1886 er der en udstilling i Rønnede. Maren deltager med sin æbler "Vinterbergamotte". Hun vinder en pris på 4 kroner.

Ved folketællingen i 1890 er det Marens søster Kirstens søn Jens Peter Larsen, som er gårdbestyrer. I 1890 er den yngste søn Rasmus forstelev på Stensby Skovridergård, så han har valgt en anden vej end landbruget. I 1894 er det svigersønnen Mads Hansen, som er blevet gift med datteren Bodil, som er gårdbestyrer. Han overtager gården senere samme år. Herefter er Maren på aftægt hos datteren og svigersønnen. Maren dør den 25. februar 1910 76 år gammel. Hun bliver begravet den 4. marts på Allerslev kirkegård.

Peder Jørgensen ca. 1861

Gammel tegning af Allerslev kirke

Dette afsnit hører egentlig til i bind 15. Men for at give Kragevig en afslutning, så har jeg valgt at bringe afsnittet i dette bind også.

Mads er født i Sigerslevøster i Nordsjælland den 23. oktober 1860. Han blev døbt den 15. august i Strø kirke. Fadderne er ikke nær familie. Men hans gudmor er Møller Hans Andersens kone fra Græse. Mads blev konfirmeret i Strø kirke den 4. april 1875 med karaktererne "meget god" i både kundskaber og opførsel. Mads bliver uddannet til Mejerist.

Bodil er født den 17. juli 1865 i Kragevig. Hun blev døbt den 8. september i Allerslev kirke. Hendes gudmor var hendes farbrors hustru Karen Marie Jensen i Engelstrup i Everdrup sogn. Fadderne var samme farbror Jørgen Jensen, hendes fætter Hans Hemmingsen i Neble og en ukendt Peder Larsen. Bodil blev konfirmeret den 5. oktober 1879 i Allerslev kirke med karaktererne "meget god" i både kundskab og opførsel.

Hvordan mødte Mads og Bodil hinanden? Mads var fra Nordsjælland, og Bodil var fra Sydsjælland. Familietraditionen siger, at Mads var den første mejerist på Håstrup mejeri på Fyn. Mads og Bodil mødtes til et bal på Fyn, hos Bodils søster Dorothea. Dorothea var gift med præsten i Egense. Mads skrev bagefter et brev til Bodil, som var starten på deres forbindelse. Brevet skulle stadig eksistere hos efterkommere af sønnen Svend. Problemet er bare, at det ikke kan være sandt. Bodils søster Dorothea Margrethe blev gift 10. september 1895 i Allerslev kirke med den senere præst Anders Due Dalsgaard. Anders er det tidspunkt lærer på Askov Højskole ved Vejen i Jylland. Anders blev først præst i Egense på Fyn i 1923. Desuden blev Bodil gift 4 år før sin søster. Mads er mejerist i Lyndelse ved vielsen i 1891, og Håstrup mejeri blev grundlagt i 1885. Så det passer heller ikke helt. Jeg har ikke set brevet, men historien må være efterrationalisering.

Mads og Bodil blev gift den 22. maj 1891 i Allerslev kirke. Forloverne var Mads' bror vognmand Jens Hansen i København og Bodils morbror gårdmand og sognefoged Hans Jensen i Allerslev. Ved vielsen er Mads mejeribestyrer i Lyndelse syd for Odense. Kort efter vielsen bliver Mads mejerist i Håstrup mejeri nordøst for Fåborg. Her bliver de 2 første børn født og døbt. Men Mads og Bodil får i alt 8 børn:

Mary Kamilla	16.02.1892 – 29.10.1964	Gift med gårdmand Evald Frandsen i Rask Mølle
Gytha Petrea	20.05.1893 – 1986	Gift med købmand/materialist Martin Johan Christensen i Odder
Ellen Marg.	08.08.1894 – 23.10.1970	Gift 1. gang med restauratør Emanuel Palmquist i Oslo og 2. gang med degn og lærer Jens Andersen Nielsen i Tjæreby
Svend Trøst	11.11.1895 – 08.12.1965	Gårdmand i Skelund gift med Meta Ellen Korsgaard
Johanne G.	06.05.1897 – 02.02.1972	Gift med husmand Christen Emil Møller i Nåby
Erik Sylvest	22.04.1902 – 08.12.1973	Ugift gårdmand i Kragevig
Aksel Kjeld	27.10.1903 – 06.11.1903	Død som spæd
Peter Jørgen	26.03.1909 – 29.01.1982	Bosat i Randers gift med Marie K. Hansen

I 1881 dør Bodils far i Kragevig. Bodils mor gifter sig ikke igen, og hun driver gården videre ved hjælp af forpagtere. Den ældste søn Jens Peter nævnes i 1883, men han dør allerede i 1884. Ved folketællingen i 1890 er det nevøen Jens Peter Larsen, som er bestyrer for sin moster. Bodil bror Rasmus er allerede i 1890 forstelev. Så han er helt tydeligt ikke til sinds at blive gårdmand. Tilbage er så 2 døtre. Dorothea er ikke gift endnu, da Mads og Bodil bliver kaldt tilbage til Kragevig. Mads dropper sit job som mejeribestyrer for at blive gårdmand på sin svigermors gård. Mads er bestyrer af gården i 1894, men senest fra 1896 er han fæster. Bodils mor bliver på aftægt indtil sin død i 1910.

Mads er fadder 7 gange. Første gang er den 2. juli 1893 i Håstrup til sin egen datter Gytha. Det er i slutning af det 19. århundrede blevet normalt, at forældrene er faddere for deres egne børn. Anden gang er den 22. maj 1894 i Allerslev kirke til hans svoger Rasmus' søn Otto Bo. Tredje gang er igen til svogeren Rasmus' datter Hilda Marie i Allerslev kirke den 13. maj 1896. De næste 3 gange er til hans egne børn; Johanne, Erik Sylvest og Peter Jørgen Kjeld i Allerslev kirke. De 2 sidste gange er til børnebørn i Jylland. Den 18. maj 1917 til Marys datter Kamma Ragnhild i Hvirring kirke og den 8. juli 1923 til Gythas søn Kjeld Sylvest i Odder kirke.

Bodil er gudmor 6 gange til sin egne børn i Håstrup og Allerslev kirke. Hun er også fadder 3 gange. Den første gang er til sin søster Dorotheas søn Gunnar den 4. marts 1901 i Lynge kirke. Anden og tredje gang er sammen med Mads i Hvirring og Odder kirke.

Mads er forlover 4 gange for sine børn. Første gang den 1. august 1914 for datteren Mary og Evald Frandsen i Allerslev kirke. Næsten gang er den 22. marts 1918 i Frihavn kirke i København for datteren Ellen og Emanuel Palmquist. Tredje gang er den 17. juli 1919 tilbage i Allerslev kirke for datteren Gytha og Martin Kristensen. Sidste gang er i Vor Frue kirke i Ålborg den 14. juni 1924 for sønnen Svend og Meta Korsgaard.

I 1919 kom der et påbud om at ophæve fæstevæsenet. Det skete dog gradvist. I 1922 køber Mads "Skovly" fri af fæste fra Oremandsgård. Han må betale 25.861 kroner for gården og 1.158 kroner for løsøret. Der er en artikel i Næstved Tidende den 20. december 1922. Den fortæller, at de sidste 8 fæstere har købt deres gårde fri. Der er kun en enkelt gård tilbage under Oremandsgårds eje.

Det er ikke nemt at finde oplysninger om livet på gården, hvis det ikke er fortalt i familietraditionerne. Men deres børn fik i de første år hjemmeundervisning af en præstedatter. Der er række små notitser i aviserne som dog fortæller lidt. Den ældste er fra Sydsjællands Folkeblad den 5. januar 1895. Det er den offentlige ligningsliste for Allerslev Kommune. Mads er sat til at betale 24 kroner i skat. Tidligt i Kragevig er der problemer. I en artikel fra 21. august 1898 fortælles der at på trods af at Spisekammertyven er blevet arresteret, så har der været nyt indbrud. "Et eller flere fremmede mennesker" har natten til lørdag "aflagt et besøg" i spisekammeret hos gårdmand Mads Hansen i Kragevig. Vindueslodden og flere flasker var lagt udenfor. Der var ikke noget borte, men i en høstak fandtes spor af, at nogle havde opholdt sig der. Man undrer sig over hvad meningen var. Tyvene har haft godt tid uden dog at tage noget. Artiklen slutter af med at konstatere, "at skulle det være et udslag af kådhed, så er det en for letsindig kådhed". Når hændelsen er endt i avisen, så har der nok meget snak i Kragvig.

Helt naturligt så har Mads interesseret sig for landbruget. Fra 1897 og frem til 1921 har Mads været medlem af først Landboforeningen for mindre Landbrug og senere af Sydsjællands Landbostand. I forbindelser med dyrskuer har der været journalister til stede. Mads har deltaget med dyr i kategorien "Tyre med 6 brede tænder" med tyren "Viemose" ved dyrskuet i Vordingborg i 1897. I 1900 er der møde i Landboforeningen. Mads udtalte sig om Frederiksborg hesten og Den Jyske hest. Den sidste var Mads mest stemt for. Uden sammenhæng sluttede mødet med en tak og en skål for præsten. Igen i 1908 taler Mads varmt for den Jyske hest i forbindelse med indkøb af føl. Belgisk Hesteopdrætterforening holdt kåring af hopper i Præstø i 1923. I Næstved Tidende den 18. maj kunne man så læse, at 1 af 5 kårede hopper tilhørte Mads.

Mads havde også andre interesser. Lørdag den 21. december 1912 var der indsamling til Radiumsfondet, hvor Mads gav 3 kroner. Radiumsfondet var en forløber for Kræftens Bekæmpelse. Søndag den 4 februar 1923 var der generalforsamling i Allerslev Sygeplejeforening. Regnskabet blev fremlagt og balancerede med 1706 kr. Sygeplejersken havde plejet 40 mænd, 50 kvinder og 346 børn under 1393 besøg fordelt på 35 heldage, 20 nætter, 4 halvdøgn og 30 kvartdøgn. Mads blev genvalgt til bestyrelsen. Den 23. november samme år var der møde i Allerslev Foredragsforening. Redaktionssekretær H. Hansen fra Næstved talte om rigsudstillingen i Wembley i London og viste lysbilleder derfra. Som formand takkede Mads på forsamlingens vegne. Til slut var der kaffebord. Desværre er avisartiklerne kun frit tilgængelige til og med 1925 pt. Den 25. maj 1926 dør Mads i Kragevig. Han bliver begravet på Allerslev kirkegård den 1. juni.

Bodil var medlem af Allerslev menighedsråd. Men ellers kendes der ikke så meget til hendes liv. Bodil fortsatte som ejer af gården efter Mads' død. I folketællingen 1940 står hun som "Gårdejerske" med 1 fodermester og 1 karl. Hun "forlangte", at hendes børns piger kom i huset hos hende. Johannes datter Asta var 2 år i huset hos sin bedstemor under 2. verdenskrig. Hun oplevede at kunne se genskinnet fra Hamborgs brand mod nattehimmelen den 27. juli 1943. Asta har i øvrigt fortalt, at hendes søn Erik engang da de alle var på besøg i Nåby, havde sagt "flyt dig møgtøs" til Bodil. Hertil svarede Bodil "det er længe siden, at nogen har kaldt mig møgtøs". Den 8. april 1952 dør Bodil i Kragevig 86 år gammel. Hun bliver begravet på Allerslev kirkegård den 14. april. Sønnen Erik Sylvest kaldet "Vest" fortsætter på gården. Se i øvrigt historien om Skovly på side 25.

Foto fra haven i Kragevig ca. 1905. Mads, Bodil med døtrene Johanne, Gytha, Mary og Ellen bagerst. Johanne sidder på skødet af deres huslærerinde. Bagerst er desuden 3 tjenestepiger.

Ukendt tid og sted. Forrest Mary, Gytha, Bodil, Ellen, Johanne. Bagerst Sylvest, Svend og Kjeld

Fotoserie fra Bodils begravelse den 14. april 1952. Gården set fra søen, hele familien foran havedøren, de syv søskende og gården set fra marken.

Asta og Bodil foran havedøren mens hun var i huset

Gravstenen på Allerslev kirkegård

Lars Jørgensens fæstekontrakt

Giör Vitterligt, at have stædt og fæst, som ieg (____nd) stæder og fæster til Lars Jørgensen Land Soldat den gaard i Allersløf som hans fader Jörgen Larsen beboede og fradøde og Moderen formedelst alderdom ey lengere kand fore staae men godvillig til ham haver afstaaet. Hvilken gaard som er bestaaende af Hartkorn under nr. (15) agger og eng 4 td 7 skp 2 fjk 1 8/9 album og skov 2 td 15/9 alb. Bemelte Lars Jørgensen maae nyde bruge og i fæste sin Livs tiid beholde paa følgende Conditioner

1: Antager hand gaarden Ligesom den er og hannem udi god og forsvarlig stand holder, samt ved fratræden eller anden forandring til Fuldkommen fæld og Besætning bliver ansvarlig siden hand ved tiltrædelsen derfor har (giord) fyldest.

2: Betaller alle kongl: skatter og Contributioner som nu ere eller herefter allernaadigst vorder paabudden samt den aarlige Landgl efter Jordebogen = Ruug 1 td, Byg 2 td, Havre 1 td item hoveripenge 5 rd og aparte 24 s, og udi fornøden tilfelde at forr__de hoveriet in Natura. Hvilket alt udi rette tiide og til rette forfaldne Terminer udreedes og betalles.

3: Jorden til gaarden forsvarlig giöder og Dörker, inter deraf til andre bortlever eller Laaner i hvad Namn Nevnes kand, men samme sig self paa beste maade til nytte (fören) saaledes som en god fæstebonde vel eigner og anstaar.

4: Ey noge udi eien skov til uplige hugger uden min tilladelse eller udviisning, det være sig lidet eller stort i hvad Navn nevnes kand.

5: Hand haver og aarlig Piil og frugttræer at plante, humle kugler at legge, steengierder at sette, grøfter at grave og i øvrigt rette sig efter hans Kongl: Maytts allernaadigste Lov og forordninger, samt være mig som sit herskab eller de paa mine vegne maatte hamn at Befale hörig og Lydig i alt hvis som befales.

Udi Jndfæstningspenge betalles den fæstende 26 rd 4 mk siger tiuge og sex Rigsdaler fiire mk.

Kiöbenhavn den 19 Julii 1780

H.A.Brockenhuus.

"Oversat"

Gør vitterligt at have stedt og fæstet, som jeg ____ steder og fæster til Lars Jørgensen Landsoldat den gård i Allerslev, som hans far Jörgen Larsen beboede og fradøde, og som moderen på grund af alderdom ikke længere kan forestå med godvilligt har afstået til ham. Gården består af hartkorn under nr. 15 ager og egn 4 tønder 7 skæpper 2 fjerdingkar 1 8/9 album og skov 2 tønder 15/9 album. Bemeldte Lars Jørgensen må nyde, bruge og fæstet beholde for livet på følgende betingelser.

1: Han modtager gården som den er, og han holder den i god og forsvarlig stand. Ved fratræden eller anden forandring bliver han ansvarlig for, at besætningen er fuldstændig og gården i god stand.

2: Han skal betale alle kongelige skatter og ydelser som findes eller vil blive påbudt. Han betaler den årlige landgilde efter jordebogen = 1 tønne rug, 2 tønder byg, 1 tønne havre og i hoveripenge 5 rigsdaler og desuden 24 skilling. Hvis det bliver nødvendigt, skal hoveriet betales ved arbejde. Alt skal betales til rette tid.

3: Jorden til gården skal gødes og dyrkes forsvarligt. Intet af hvad der høstes må bortgives eller lånes bort. Det skal benyttes til eget bedste, som en god fæstebonde evner og det passer sig.

4: Der må ikke tages noget fra skoven uden tilladelse – stort eller småt.

5: Der skal årligt plantes pil og frugttræer. Der skal anlægges humlekuler, sættes stengærder, graves grøfter. Han skal i øvrigt rette sig efter Kongens lov og forordninger. Han skal være lydig og lydhør overfor sit herskab og dens befalinger.

Der betales 26 rigsdaler 4 mark i fæstepenge.

Underskrevet af H.A. Brockenhuus

København den 19. juli 1780

Jungshoved Gods

Fæsteprotokol 1761-1839

opslag 130

Gården ”Skovly” i Kragevig

Omkring Jungshoved Nor ligger et smukt landskab med Jungshoved slotsbanke og landsbyerne Stavreby og Kragevig på hver side af noret. Fra gammel tid har området tilhørt Jungshoved Len og senere Vordingborg Rytterdistrikt og amt. Desværre er kilderne fra tiden under Jungshoved Len ikke så godt bevaret som Vordingborg. Regnskaberne er kun sparsomt bevaret. Der er en jordebog for regnskabsåret 1603-04 og 3 ekstraskattemandtal fra 1651, 1652 og 1653. Kragevig ligger i Allerslev sogn og kirkebogen er bevaret fra 1645. Med skifterne og senere regnskaber og jordebøger, er det muligt at undersøge gården Skovlys historie og fæstere. I landsbyen er der 4 gårde placeret rundt om gadekæret, hvor gård nr. 1 i senere tider bliver kaldt ”Skovly”

Gårdens historie

I 1356 købte Valdemar Atterdag Oremandsgård gods med 2 vandmøller i Kragevig området. Noget kunne tyde på, at den ene har ligget ved Skovly. Den lille branddam udgjorde møllesøen. Vejdæmningen til gården var opstemningen. Igennem dæmningen er fundet en bræddeforet rende. Selve møllen er dog ikke fundet.

I 1657 invaderede de svenske hære Danmark, hvilket gik hårdt ud over bønderne. En kommission synede i 1660 Sydsjælland for at tage overblik over krigens skader. De skriver ”I dette en len udi Krigstiden mange Gaarde er blevet ganske øde og ruineret, en stor del af Bønderne bortløben, de øvrige Mesteparten udi største Armod ved Gaarden besidder”.

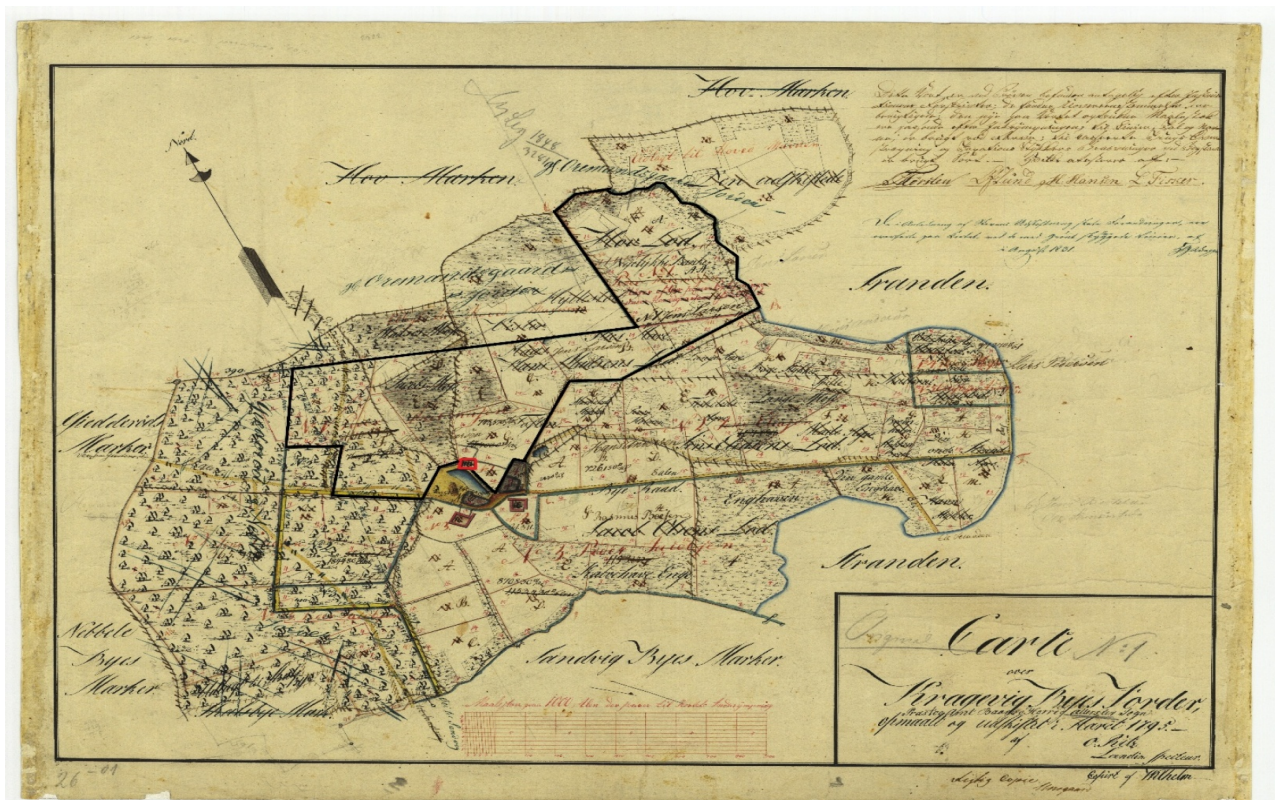
I hvor høj grad ”Skovly” er blevet berørt af de svenske plyndringer vides ikke. Fra en synsberetning i 1661 fremgår det, at Laurids Olsen har gård nr. 1 i Kragevig i fæste og at den har skade på bygningsværket til en værdi af 10 rigsdaler. Gårdens udseende kendes ikke, men ved nutidige bygningsundersøgelser fandtes en del brandtømmer genbrugt i de ældste dele af gården. Men hvorvidt dette er rester af under krigen ødelagte bygninger vides ikke.

Ved matriklen i 1664 har gården et hartkorn på 3 tønder 3 skæpper 3 fjerdingkar. Alle 4 gårde i Kragevig har samme hartkorn. Ved den nye matrikel fra 1682 er hartkornet opgjort til 5 tønder 1 skæppe 1 fjerdingkar 1 album, hvor gård nr. 1 nu er den største. Den 13. juni 1689 er der i tingbogen en opgørelse over gårdenes tilstand ”brøstfæld”. Gård nr. 1 har allerede her 4 længer.

I ”Krigs- og Portionsjordebogen” fra 1719 for Vordingborg ryttergods kan læses, at gård nr. 1 har 43 fag bygninger i god stand. Udover almindeligt landbrug er der adgang til over- og underskov samt tørveskær. ”Skovly” er klart den rigeste af landsbyens gårde. Ved Peder Sørensens boopgørelse i 1721 har gården 4 længer med i alt 45 fag. Selvom der i 1720-erne var landbrugskrise, fremgår det af Vordingborg ryttergods tilstandsrapport fra 1729, at fæsteren har både dreng og karl i sin tjeneste. Husdyrholdet er forholdsvis stort, og gårdens tilstand betegnes som god. Gården har endda ”Kakkelofen og Brøggerkiedel”, som var meget dyre.

Fra 1700-tallet er bevaret to pudsige detaljer. Fæster Peder Jensen havde skåret sine og hustruens initialer i den daværende skorstenshammer i 1738. Skorstenshammeren er senere genanvendt i bindingsværket, som nu kan ses stående på højkant. Den anden ting er kistevinduet i stuelængens østgavl. Lodposten i vinduet har været aftageligt, så kisten med den afdøde kunne komme den vej ud. Kisten skulle ud gennem vinduet, dels fordi døren var for smal, dels for at den døde sjæl ikke skulle kunne finde tilbage ad den sædvanlige indgang og spørge i gården. I 1806 bliver gården takseret til brandforsikring og er nu 46 fag. Stuehusets sydende er på 15 fag af egetømmer med klinede vægge og skorsten. Der er to kakkelovne, en bryggerkedel og en bageovn.

Ved landsbyens udskiftning 1795 blev der tegnet et kort med senere tilføjelser. Gård nr. 4 er nedlagt og de 3 andre gårde beholder deres plads. Gård nr. 1 er optegnet med rødt og jordarealet med sort. Skovlys jorde er nu på 748.570 kvadratalen.

Først i 1922 overgår gården fra fæste til selveje, men allerede 1967 bliver gården solgt tilbage til Oremandsgårds ejer. Hele området omkring Jungshoved Nor blev i 1962 fredet for at undgå udstykning til sommerhusgrunde. I den forbindelse blev Skovly også fredet, og Sylvest fik udbetalt 120.000 kr. i erstatning. I 1967 blev gården solgt tilbage til Oremandsgård for 400.000 kr. Slægtens sidste mand Erik Sylvest Hansen døde 1973. Herefter står gården tom og får lov til at forfalde op gennem 1970-erne. Gården bliver undersøgt arkæologisk i 1985-86 og i slutningen af 1990-erne restaureret. Gården er nu i privat eje, mens jorden hører til Oremandsgård.

Oremandsgård

Gårdens ejere og fæstere:

Fæstere	Fæsteperiode
Oluf Pedersen*	1603
Ole Jepsen**	1610 – 1650
Laurids Olsen Gladder***	1651 – 1684
Laurids Olsen	ca. 1684 – ca. 1687
Ole Lauridsen Gladder	ca. 1687 – ca. 1706
Peder Sørensen	ca. 1706-1721
Peder Jensen	1721 – 1750
Hans Mortensen	1750 – 1800
Peder Rasmussen	1800 – 1820
Bodil Pedersdatter	1820 – 1824
Jens Larsen	1824 – 1837
Peder Jørgensen	1837 – 1894
Mads Hansen	1894 – 1922

Ejere

Mads Hansen	1922 – 1926
Bodil Jørgensen	1926 – 1952
Erik Sylvest Hansen	1952 – 1967
Oremandsgård	1967 –

*kun nævnt i jordebogen 1603

**Vordingborg Len Ekstraskattemandtal

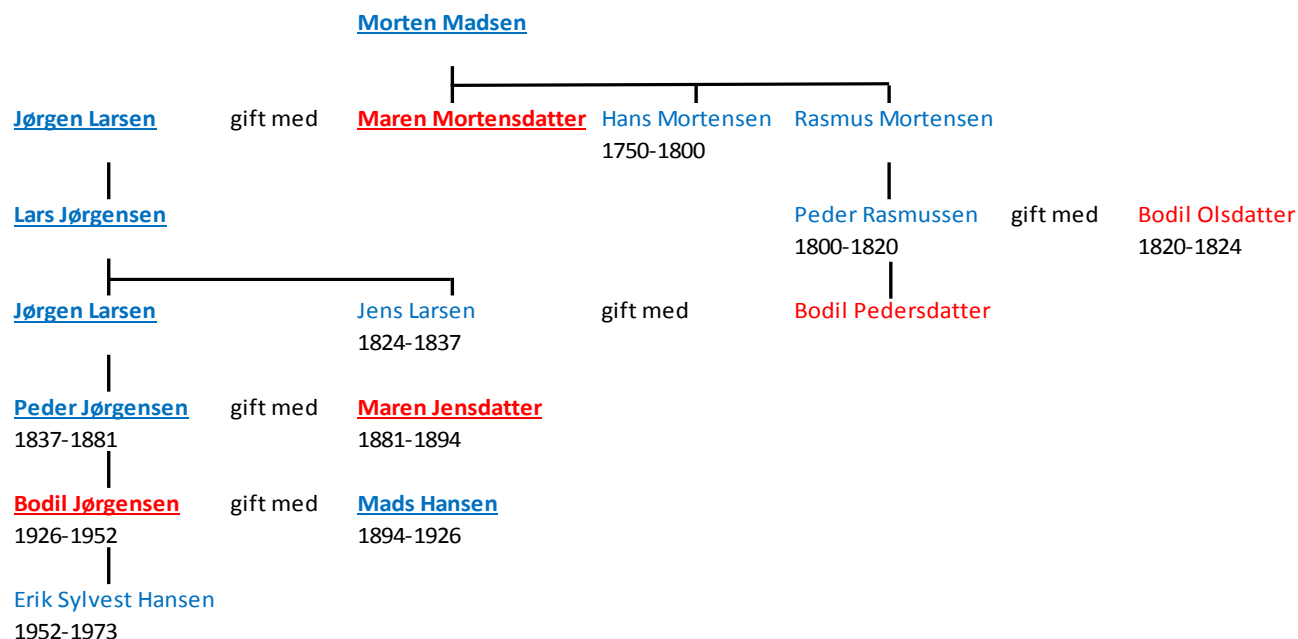
***Jungshoved Len Ekstraskattemandtal 1651-53

Perioden indtil 1684-1706 med Laurids Olsen og Ole Lauridsen Gladder er lidt usikker, da det kun baseres på kirkebogen. Ole Lauridsen Gladder er ikke søn af Laurids Olsen men nok af Laurids Olsen Gladder.

Hans Mortensen er den første fæster, som er ud af slægten. Der er desuden et særligt forhold, som gør sig gældende. Fra Peder Sørensen til Bodil Jørgensen er fæsterne kommet til gården ved at gifte sig med enken eller datteren;

Peder Jensen gifter sig med Peder Sørensens enke Maren Michelsdatter
Hans Mortensen gifter sig med Peder Jensens enke Karen Hansdatter
Peder Rasmussen gifter sig med Hans Mortensens enke Bodil Olsdatter
Jens Larsen gifter sig med Peder Rasmussens datter Bodil Pedersdatter
Peder Jørgensen gifter sig med Jens Larsens enke Bodil Pedersdatter
Mads Hansen gifter sig med Peder Jørgensens datter Bodil Jørgensen
Først i 1952 arves gården af en søn Erik Sylvest Hansen

Hvordan gården bevæger sig rundt i familien

Understreget = aner

Årstal = fæste/ejerskab af "Skovly"

Efterskrift

I 1985 blev der foretaget en udgravning ved og undersøgelse af Skovly. Skovly blev en eksamensopgave med støtte fra Kunstakademiet og Amtsmuseet. Arbejdet varede fra 1985-1986. Ud af projektet kom et lille hæfte udgivet af Sydsjællands Museum. Dele af teksten i starten er taget fra dette hæfte. Desuden blev der lavet et klippearbejde, så man kunne lave sin egen version af Skovly.

I den 12. maj 2000 var der premiere på Lars von Triers indspilning af Morten Kochs "Fruen på Hamre". Skovly var blevet brugt som en af mange kulisser. I den forbindelse var Gytha søn Vagn på besøg i Kragevig for at følge optagelserne. Han besluttede for sig at besøge kirkegården bagefter. Her mødte han en anden mand, og han fortalte, at han skulle se til sin fars gravsted. De fulgte ad, og endte foran Sylvests gravsted. Vagn sagde undrende, at det var hans morbror, og at han ingen børn havde. Men manden fortalte, at det var hans far. Hans egne "forældre" på Skovlys nabogård kunne ikke få børn, så de fik hjælp af nabosønnen. Han havde altid vist, at han egen "far" ikke var hans rigtige far. Ingen i Sylvests familie vidste noget til den affære.

I 2017 ville man kåre Danmarks smukkeste bondegård. Blandt de 15 nominerede var Skovly. Bag konkurrencen stod Bygningskultur Danmark. Skovly fik på sidstepladsen kun 2% af stemmerne.

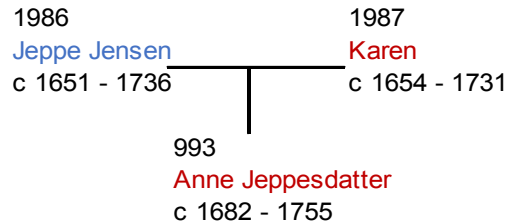
Skovly ca. 1950

Skovly 1985 – Præstø Museum

Skovly 2017 – TV2 Øst – set fra bagsiden

En ukendt Jens har formentlig følgende 5 børn:

Povl	c 1648 – 26.08.1728	Gårdmand i Roneklint gift med Kirsten
Jeppe	c 1651 – 08.02.1736	Gårdmand i Stavreby gift med Karen
Jørgen	c 1656 – 19.02.1738	Gårdmand i Bønsvig gift 1. gang med Kirsten Rasmusdatter, 2. gang med Kirstine Hemmingsdatter og 3. gang Bodil Pedersdatter.
Oluf	c 1666 – 15.10.1736	Gårdmand på Fuglsanggård ved Roneklint gift med Anne
Birgitte	? – 30.01.1696	Gift med Ole Rasmussen i Bønsvig

Jørgen og Birgitte er søskende. At de alle 5 knyttes sammen skyldes at de er faddere på kryds og tværs for hinandens børn. Desværre er der ingen kilder, der kan afdække hvem den ukendte Jens er.

Jeppe Jensen og Karen

1986 - 1987

Jeppe er født ca. 1651. Han nævnes første gang i Christian V's Matrikel fra 1682. Her er Jeppe fæster af helgård nr. 15 i Stavreby i Jungshoved sogn. Gården har et hartkorn efter den nye matrikel på 3 tønder 7 skæppe 3 fjerdingkar 2 album. Gården har tidligere været fæstet af Peder Troelsen. Jeppe er sikkert blevet gift i midten af 1670-erne med Karen. Karens navn er fundet i kirkebogen, hvor hun er nævnt som gudmor eller fadder som "Karen Jeppis" i Stavreby. Hendes ophav er ikke kendt. Jeppe og Karen har fået mindst 5 børn:

Anna	c 1682 – 25.02.1755	Gift med gårdmand Lars Andersen i Bønsvig
Maren	c 1682 – 1772	Gift med gårdmand Niels Rasmussen Kiddehauge i Bønsvig
Ellen	1695 – 25.03.1742	Gift med gårdmand Peder Jensen Rytter i Stavreby
Karen	1697 – 28.03.1754	Gift 1. gang med gårdmand Niels Madsen i Bønsvig og 2. gang med Hans Pedersen Sjæl Bønsvig
Hans	? – efter 1716	Gårdmand i Stavreby gift med Ellen

Marens mand Niels Rasmussen Kiddehauge er bror til Birthe Rasmusdatter (2037) side 136.

Tingbogen starter 1686 for Jungshoved Birk. Jeppe er en hyppig gæst i tingbogen. Han er tingmand ikke færre en 32 gange i periode 1686 til 1718, hvor han er nævnt sidste gang. 2 gange har Jeppe været med som 1 af 8 mænd til at vurdere årets olden, som havde betydning for, hvor meget man skulle betale for de svin, som havde været "på olden" i skovene. Den 17. november 1698 trådte han i dommerens sted på tinget. Når dommeren selv skulle have en sag for retten, kunne han naturligvis ikke selv optræde som dommer. Så blev en af de øvrige tingmænd bedt om at agere dommer.

Hvert år udnævnes 8 mænd til at vurdere alle gårde og huse under birket, for at notere deres tilstand. Alle bygninger tilhørte Jungshoved gods, og det var derfor vigtigt at vide, om gårdene blev holdt vedlige af fæsterne. Der var altid noget, som skulle ordnes. I 1689 og 1690 er der flere detaljer, og det afsløres at gården er 3-længet.

I 1695 topper efterslæbet for Jeppe, og det vurderes at arbejdet på tag, tømmer og ler (vægge) kommer til at koste 26 slettedaler i arbejds løn. Herefter falder beløbet igen til under 10 daler, så Jeppe må have sat skik på gården igen. Jeppe optræder også som vidner og direkte i forskellige sager.

Den 26. april 1694 er Jeppe Jensen, Hans Pedersen Foged og Hermand Pedersen af Stavreby varslet til at møde på tinge. Byfoged Christen Pedersen og Peder Laursen af Præstø har indkaldt dem. De 3 mænd har mellem Pinse og Sankt Hans 1693 bygget et "skibsrøm" for byfogeden og Peder Laursen. De har tilsammen fået 7 daler og en ukendt mængde sild i betaling. De har åbenbart fået for meget udbetalt for arbejdet. Kontrakten bliver læst op. På grund af manglende materialer blev arbejdet indstillet og rykket fra 1692 til 1693. Det er noget med et skib fra Holland, som var optaget. Teksten er svær at tyde, og det er uklart hvad sagen ender med. Men den 9. januar 1696 bliver sagen taget op igen af Peder Laursen. Han mener, at de skylder ham 10 mark. Jep Jensen påstår, at han har opsøgt ham for at betale pengene tilbage, men at han ikke ville modtage dem. De bliver enige på tinge om at betale 1 rigsdaler tilbage for sildene og 3 mark til Hans Pedersen Foged.

Den 16. april 1696 bliver Jep indblandet i sagen om den bortrømte Jørgen Andersen - se side 11. Birkefogeden Peder Hammer beder Jeppe Jensen, Hans Pedersen Foged af Stavreby om at tage med til Jørgen Andersen gård. Peder Hammer forhører Jørgens hustru, mens de andre er med som vidner. Herefter tog de videre til Kirsten Hemmings i Bønsvig, som Jørgens hustru åbenbart havde nævnt. Men de fandt ikke Jørgen, og gik videre til Jørgens svoger Niels Olsen og senere Jørgens far. Jørgen fandt de stadig ikke, men begge var i besiddelse af nogle køer og heste, som Jørgen havde bragt. Jeppe og de 2 andre vidner for retten, at det var sådan, at det var gået til.

Præsten i Jungshoved har fået nok. Der er for mange som bliver væk fra kirken om søndagen. Så han har indkaldt 12 mænd inklusive Jeppe Jensen fra Stavreby, 6 fra Bønsvig, 7 fra Ambæk, 5 af Roneklint og yderligere et par stykker ved navns nævnelse til at møde på tinge den 10. september 1696. Han anklager dem for forsømmelse og helligbrøde. De har ikke været i kirke den 30. august, og de skulle have arbejdet på en søndag. Det værste var dog nok, at netop den søndag var det provsten, der skulle prædike. Så det har været pinligt for præsten, at så mange var blevet væk. Ridefogeden Gert Willumsen og hans tjener Peder Hammer, prøver at formilde præsten. Dommeren vælger at bede alle betale en afgift til de fattige. Så kunne de undgå dom og for at skulle betale for sagen. De får 8 dage til at betale.

Den 10 november 1698 bliver Jeppe Jensen og 3 andre mænd bedt om at syne og efterse slottets vindebro. Hvordan den er "i stöcher falden", og hvad der skal bruges af tømmer, eller hvad der kan genbruges. De skal også efterse kornlofterne over gemakkerne, for at se hvad skade der sket ved stormen mellem den 5. og 6. november. De afleverer deres rapport (afsigt) den 17. november. Den 13. april 1699 bliver de bedt om igen at tilse den nye bro, samt hvor meget tømmer der er brugt, og hvor meget løn der er betalt til savskærer- og smedearbejde. Den 13. april melder de tilbage med en nøjagtig rapport, hvor alt er listet op. Den 21. juli 1701 bliver de bedt om at syne Jungshoved slots kornlade og kornloft.

Den 20. august 1705 er det Jeppe, som har indkaldt vidner og Ridefogeden Gert Willumsen. Jeppe står frem på alle Stavrebys bymænds vegne. Årsagen er, at der har været langvarig tørke. For at kunne gå til ridefogeden og bede om nedsættelse af landgilde eller anden hjælp, er det nødvendigt at have et tinglæst vidnesbyrd. Derfor er der blevet udmeldt 4 mænd til at syne og vurdere skaden der er på særligt deres bygmarker. Tilbage meldingen er, at markerne er så ringe, at der kun kan høstes 4 tønder byg. Intet af det kan bruges til at så med igen, da kornet er af dårlig kvalitet. Stråene er så ringe, at det ikke kan bindes til neg, og der er meget ukrudt iblandet. Resultatet af dette vidnesbyrd kendes ikke, da regnskabet, hvor hjælpen ville være noteret, ikke er bevaret.

I 1707 har Ridefogeden gennemgået regnskaberne for 1695-1704, for at se hvor mange bøder der mangler at blive betalt for lejermål – altså samkvem uden for ægteskabet. Alle personer med ubetalte bøder skal møde den 28. juli og forklare hvorfor de ikke har betalt. Desuden er der indkaldt en række vidner, der skal bevidne om det f.eks. skyldes fattigdom. Jeppe er et af disse vidner.

Sidste gang Jeppe nævnes i tingbogen er den 21. juli 1718. Sognepræsten Peder Falenkamps præstegård er brændt. Som tidligere nævnt, så skal man for at kunne få hjælp, fremvise et tinglæst vidnesbyrd. Så Jeppe af Stavreby og Søren Rasmussen af Præstø vidner blandt flere, at alle 5 længer er brændt ned. Branden opstod den 8. juli, og i en stærk storm var præstegården hurtigt brændt ned. Præsten mistede alt hans indbo, tøj og bøger. Han ene tjenestepige Kirsten blev stærkt forbrændt, og ligger nu "blind og elendig og i stor pine".

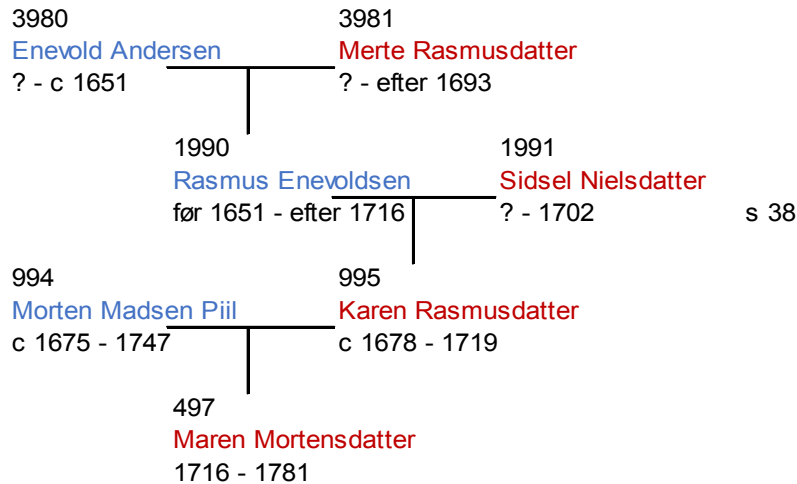
Kirkebogen starter i 1694 og Jeppe og Karen er ofte nævnt som faddere. Jeppe er fadder den 26. august 1694 og den 2. februar 1696 til 2 af sin formodede brors børn i Jungshoved kirke. Karen optræder oftere inden for familien;

15.09.1695	Jungshoved kirke	Gudmor til Jens hendes mands bror Povls søn
20.09.1696	Jungshoved kirke	Gudmor til Ellen hendes mands bror Jørgens datter
14.08.1698	Jungshoved kirke	Fadder til Maren hendes mands bror Jørgens datter
26.12.1698	Jungshoved kirke	Gudmor til Karen hendes mands bror Povls søn
06.01.1704	Jungshoved kirke	Gudmor til Kirsten hendes mands bror Jørgens datter
21.04.1707	Jungshoved kirke	Gudmor til Karen hendes mands bror Jørgens datter
18.01.1711	Jungshoved kirke	Gudmor til Peder hendes datter Annes søn
29.04.1714	Jungshoved kirke	Fadder til Anders hendes datter Annes søn

Jungshoved gods' regnskaber er bevaret for perioden 1708-1719. Her bliver indtægter og udgifter opgjort og ikke mindst gæld. Samme periode var en urolig tid. 1710-11 blev Danmark hærget af pest. Den Store Nordiske Krig var på vej mod sin slutning i 1721, og den havde kostet Danmark dyrt og dermed de bønder, der skulle betale alle ekstraskatterne. I en opgørelse over restancer skylder Jeppe både for landgilde og hoveripenge for 1711, 1712, 1713, 1714 og 1715 i alt over 16 rigsdaler. Han skylder også såkaldt skatte Korn for 1713 og 1715 i alt 1 tønne 4 skæpper havre. Jungshoved gods var også en del af Vordingborg Rytterdistrikt. Hver 8 tønner hartkorn skulle betale for 1 rytter. Dem der ikke havde 8 tønner land, fik dog hjælp i form af kontanter, for det de havde haft for meget i udgifter. I 1717 fik Jeppe 3 2/3 skilling for sit udlæg. Måske var det på grund af den manglende evne til at få betalt sin afgifter, skatter og meget mere, der gjorde, at den 18. april 1712 måtte Jeppe afgive halvdelen af sin gård. Der står ganske vist, at det er på grund af høj alder og skrøbelighed, at en ungkarl fra Stavreby Jens Hermansen fæster halvdelen af gården. Han betaler 5 rigsdaler og 2 mark i indfæstning. Jeppe er 61 år gammel, men klarer at drive den anden halvdel af gården. Hvornår han stopper og evt. kommer på aftægt, har jeg ingen kilder til. Den 9 juni 1731 dør "Karen Jeppis" 77 år gammel i Stavreby. Hun begravnes den 13. juni på Jungshoved kirkegård. Jeppe dør 5 år senere den 8. februar 1736 85 år gammel i Stavreby. Han begravnes den 12. februar på Jungshoved kirkegård.

Jungshovedgård genopført efter en brand i 1909.

Enevold Andersen og Merte Rasmusdatter

3980 – 3981

På gård nr. 3 i Tolstrup i Øster Egesborg sogn bor Ole Hansen Lerche 1627-1645. Han nævnes både i jordebogen og i ekstraskattemandtallet i Vordingborg Lens regnskaber. Han kunne være bror til den ældst kendte Lerche i familien Mads Lerche – se side 68. Men det er gætteri. Det er også gætteri om hans enke gifter sig med Enevold Andersen som overtager fæstet i 1645. Enevold betaler ½ tønne havre for fæstet på gården. Desværre er regnskabet Vordingborg Gods ikke bevaret i perioden 1645-1648. Det er perioden med de første svenskekrige, hvor Danmark taber bl.a. Skåne, Halland og Blekinge til Sverige.

Men fakta er, at Enevold Andersen har været gift 2 gange. 1. gang med en ukendt kvinde, som altså kunne være forgængerens enke. I dette ægteskab er der mindst 1 søn:

Anders	ca. 1645 – efter 1662	Levned ukendt, tjener 1662 i Røstoft hos Hans Ladefoged
--------	-----------------------	---

Denne første hustru må være død 1645-46 kort efter Anders' fødsel. Måske er hun død i barselsseng. Enevold bliver gift igen med Merte Rasmusdatter. Hende kendes der heller ikke meget til. Men Enevold og Merte får 2 børn:

Rasmus	? – efter 1716	Gårdmand i Sandvig gift med Sidsel Nielsdatter
Niels	? – 1680	Bor i Røstoft og er gift med Maren Madsdatter

Enevold nævnes i ekstraskattemandtallet 1645-1650. Den 6. august 1645 skal der betales hovedskat. Alle over 15 år i husholdningen skal tælles, så der kan betales den rette skat. På gården er Enevold, "hans Qvinde" og Margrethe. Margrethe er sikkert en tjenestepige. Enevold dør ca. 1651 i Tolstrup. Der ingen er direkte kilder til at bevidne hans død. Men netop i 1651 fæster Peder Clausen fra Røstoft hans gård for 8 rigsdaler i indfæstning. Fæstet hører til de såkaldte ugedagsbønder. Det vil sige, at bonden var forpligtet til at yde hoveriarbejde for herregården én dag om ugen. Gården har et hartkorn på 1 tønne 4 skæpper 2 fjerdingkar. Det er altså ikke en stor gård. Peder gifter sig med enken.

Peder og Merte får mindst 4 børn sammen:

Enevold	? – 1682	Gårdmand i Sandvig gift med Kirsten Pedersdatter
Jørgen	? – efter 1693	Bor i Øster Egesborg
Claus	? – efter 1693	Gårdmand i Tolstrup
Karen	? – efter 1693	Gift med Anders Jørgensen i Lekkende

Peder nævnes på gården i jordebøgerne 1657-58 og 1661 samt i matriklerne 1662, 1664 og 1682. I 1661 er Peder forarmet, og han skal ikke betale landgilde. Der er lige efter endnu en krig med svenskerne, som gik særlig hårdt ud over Sydsjælland. I jordebogen fra 1682 er landgildet 1 mark, 1 fodernød, 2 tærskeskæpper og 10 skilling "beb"-penge. En fodernød var et stykke kvæg, som fæsteren var forpligtet til at holde på foder vinteren over for herremanden. I den nye matrikel også fra 1682 er hartkornet ændret til 3 tønder 1 skæppe 3 fjerdingkar.

I tingbogen 1662 den 18. november har Peder bedt Anders Enevoldsen om at give såkaldt "afkald". Peder har været formynder for Anders' arv efter sine forældre. Hvis det skal læses bogstaveligt, så er Merte altså ikke Anders' mor. Det giver grund til at tro, at Enevold har været gift før ægteskabet med Merte. Hvis Anders har fået sin arv udbetalt/udleveret fordi han er blevet 25 år, så er han altså født i 1647, hvilket passer fint med, at Enevold har fæstet gården i 1645-1646. Anders takker Peder for godt værgemål, og at han har fået udbetalt sin arv i varer og penge som aftalt. Stadig i 1682 er Peder den 15. november formynder for sin søn Enevolds børn ved skiftet efter ham.

I tingbogen er Peder nævnt nogle få gange. Den 22. juli 1684 er han udnævnt som formand for en gruppe på 8 mænd, som skal vurdere hvor stor skade kornet har lidt i Jungshoved gods efter tørke og langvarig hede. Den 7. september 1686 skulle han og Peder Bertelsen i Tolstrup aflægge vidnesbyrd. De havde på Morten Nielsens begæring synet skaden som Niels Andersens kvæg havde forårsaget. De havde fundet et hul i gærdet, hvor kvæget kunne passere. Kvæget havde ædt hvad der svarede til 4 skæpper rug, 1 tønde byg og 1 tønde havre. Morten Nielsen bad retten dømme Niels Andersen til at betale for skaden og sagens omkostninger. Den 7. maj 1689 bliver alle skatterestancer opremset. Peder skylder 5 mark. Den 21. juli 1696 fremlægges en rapport over kongens godes i Bårse herred. Peders gård i Tolstrup har behov for reparationer for 17 daler 3 mark.

Peder dør i 1693, og der holdes skifte den 28. juni. Hvis Peder har været ca. 25 år ved fæstet af gården, så har han været ca. 67 år ved sin død. Ved skiftet er sønnen Jørgen lavværge for sin gamle mor. Sønnen Claus overtager fæstet på gården. I skiftet beskrives dyreholdet som 4 heste og 1 føl, 2 køer, 8 får og 3 lam, 4 svin, 1 gase og 2 gæs. Det er i den mindre ende. Det øvrige indbo er ordinært. Stuehuset er delt op i 1 køkken (stegers), 1 stue, 1 gæste stue, 1 kammer og loftet. I alt er der indbo for 108 slettedaler 1 mark og 15 skilling. I boet er der indestående børnegods for 44 slettedaler 3 mark. Peder var formynder for hans barnebarn Hemming Enevoldsen i 1682 og for hans bror Hans Clausens datter Mette i 1688. Sammen med gårdens brøstfældighed på 32 slettedaler og andet udgjorde gælden i alt 108 slettedaler 3 mark og 14 skilling. Der var altså intet at arve. Børnegodset skulle udredes og udleveres til nye formyndere. Da der ikke var kontanter at betale med, så blev der gjort udlæg i indboet for samme værdi. Det eneste enken ikke kunne fratages var sin seng med tilbehør og eget tøj.

Det er et tillæg til skiftet, hvor enken har lavet en aftale med alle 3 børn. Hun beskrives som en elendig, syg og sengeliggende enke. Hun beder om, at hun må blive boende på gården, og at hun får det nødvendige "tilsyn og gode medfart". De 2 andre søskende lover at dele omkostninger med Claus. Merte dør inden 1. maj 1694. I Øster Egesborg sogns regnskab er der i regnskabsåret 1693-1694 betalt 1 mark 8 skilling i "ligpenge" for "Peder Clausens enke".

Da kirkebogen ikke er bevaret fra før 1718 er oplysningerne stykket sammen af lensregnskaberne og følgende skifter og afkald:

Anders Enevoldsen	18.11.1662 Afkald i Tingbogen
Niels Enevoldsen	25.05.1680 Skifte
Enevold Pedersen	15.11.1682 Skifte
Peder Clausen	28.06.1693 Skifte

Rasmus Enevoldsen og Sidsel Nielsdatter

1990 – 1991

Rasmus er født før 1651, hvor hans far dør. Rasmus bliver gift med Sidsel Nielsdatter før 1677 sikkert i Mern kirke. Sidsel er datter af Gårdmand Niels Michelsen og Margrethe Pedersdatter i Sandvig. Sidsel er enke efter Ingvor Pedersen. Ingvor var søn af Peder Jensen Gris gårdmand i Sandvig. Ingvor havde fæstet gård nr. 2 i Tågeby. Han nævnes i ekstraskattemandtallet 1656-1657 og i jordebogen 1657-1658. Men i matriklen 1664 er han fæster af gård nr. 7 i Sandvig. Han deler fæstet med Povl Lauridsen. Gården har et samlet hartkorn på 3 tønder 4 skæpper 3 fjerdingkar. Landgildet er 1 mark, 2 tønder 6 skæpper havre, ½ boelsvin, 1 lam, 2 gæs og 4 høns. Ingvor og Sidsel har mindst 1 søn:

Niels	før 1669 – efter 1726	Rytterbonde i Sandvig gift med Anne Lauridsdatter
-------	-----------------------	---

Ingvor dør 1669, og der holdes skifte den 10. juli. Der er et overskud i boet på 108 rigsdaler 3 mark 10 skilling. Sidsel og sønnen får hver halvdelen. Sønnens halvdel bliver stående i boet uden rente til han bliver 16 år. Farfaren er formynder, og han skal sikre at barnet bliver forsynet med tøj, sko, "nødtørfertig underhold" og en "kristelig optugtelse, som han kan forsvare for Gud og øvrigheden".

Rasmus gifter sig altså til en halvgård i Sandvig og et lille barn. Rasmus og Sidsel får selv mindst 7 børn:

Margrethe	? – 1736	Gift med gårdmand Søren Jacobsen Munk i Knudsby
Enevold	? – efter 1720	Gårdmand i Sandvig
Kirsten	c 1677 – 1734	Gift 1. gang med gårdmand Peder Pedersen Jyde i Tjørnehoved gift 2. gang med gårdmand Jens Rasmussen Købmand s.s.
Karen	c 1678 – 1719	Gift med gårdmand Morten Madsen Piil i Ammendrup
Maren	c 1680 – 1717	Gift med gårdmand Søren Lauridsen Jyde i Gederød
Mette	c 1681 – ?	Levned ukendt
Jens	c 1682 – ?	Rytterbonde i Sandvig gift med Kirsten Jeppesdatter

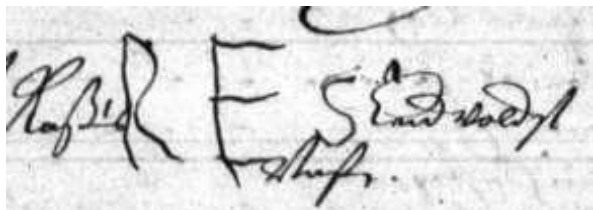
Vi er efterkommere af både Karen og søsteren Kirsten i hendes ægteskab med Peder Pedersen Jyde i Tjørnehoved se side 147.

Det varierer lidt hvilken gård i Sandvig Rasmus har fæstet. I 1682-matriklen og den samtidige jordebog er det gård nr. 12. Senere i jordebøgerne 1709 og 1710 er det gård nr. 8. Det er dog ikke sikkert at Rasmus har skiftet gårde. Numrene kan godt variere med tiden, selvom det ikke er normalt. Da udgangspunktet var den halve gård nr. 7 i 1664, kunne det tyde på, at det hele tiden har været samme halve gård. I 1664 blev nr. 8 sprunget over, og det kan betyde at de to halve gårde har haft nr. 7 og 8. Rasmus så har haft nr. 8 hele tiden.

Sidsel nævnes kun i skiftet efter hendes 1. mand og i skiftet efter hende selv. Hun dør 1702 og hendes skifte holdes den 22. juni. Der er overskud i skiftet på 90 daler 2 mark 6 skilling. Rasmus får halvdelen 45 daler 1 mark 3 skilling, hver søn får 11 daler 1 mark 4 ¾ skilling og hver datter 5 daler 2 mark 10 3/8 skilling. De to halvbrødre Niels og Enevold overværer skiftet på deres 3 yngste umyndige søstres vegne. På gården er der 7 heste, 1 føl, 1 stud, 5 køer, 2 kalve fra sidste år, 3 spædekcalve, 1 vædder, 12 får med 12 lam, 1 so, 9 ungsvin, 8 grise, 1 gase, 2 gæs og 10 gæslinger. Hvilket må siges at være et ganske stort dyrehold.

Der en del ting i kobber og messing, hvor af de fleste er kedler. Men der er 4 messing lysestager. Gårdens fæld (Brøstfældighed) eller tilstand er sat til 20 daler for at komme i god stand. Sidsels begravelse er sat til at have kostet 20 daler. Der står i skiftet, at da sønnen Enevold antog en gård i Sandvig, da fik han hjælp til "besiddelsen". Der menes sikkert fæstepenge og andet. Han afstår derfor fra at arve efter sin mor, og han lader sin del fordeles mellem de øvrige søskende. Sidsels ældste søn Niels får sin arv udbetalt i penge, mens de øvriges arv forbliver under faderens værgemål.

Rasmus er 51 år gammel. Det ville være naturligt, at han giftede sig igen. Men det er ikke fundet kilder, der kan påvise dette. På trods af at kirkebogen er fraværende, så kan der findes en del handlinger andre steder, som fortæller om Rasmus' liv. Rasmus er vurderingsmand den 25. juni 1677 ved skiftet efter hans hustrus søster Kirstens første mand Michel Olufsen i Sandvig. Han er det igen den 11. juni 1686 ved skiftet efter hans hustrus fætter Erich Jensens barnebarn i Sandvig. Den 25. maj 1680 er han formynder for hans bror Niels' datter Gyde ved skiftet efter broderen. Dagen efter Sidsels skifte er Rasmus lavværg for Ellen Hansdatter ved skiftet efter hendes mand Povl Hansen på Badebygård. Povl er Sidsels fætter. I Allerslev kirkebog optræder Rasmus en del gange. 3 af hans døtre bor i Allerslev sogn, og Rasmus er fadder til 6 af sine børnebørn. Endelig er han forlover den 15. november 1716 i Allerslev kirke for hans datter Kirsten og hendes anden mand Jens Rasmussen Købmand. Det er sidste gang jeg har fundet ham nævnt i en kilde. Enten er der ikke et skifte efter ham fordi alle arvinger er myndige, eller også er skiftet foregået i den periode 1719-20 og 1726-36, hvor skifteprotokollen ikke er bevaret. Det er heller ikke lykkedes at finde en overdragelse af gården i Vordingborg Rytterdistrikts Sessionsprotokoller 1712-24 og 1727-47. Er det netop 1725-26, som mangler i begge kilder, at han dør ?

Som vurderingsmand ved et skifte i 1676 har Rasmus underskrevet sig med sine initialer RES. Skriveren har skrevet hans navn ud.

Morten Madsen Piil og Karen Rasmusdatter

994 – 995

Peder Piil er gårdmand i Allerslev. Han er gift med Else Andersdatter. Hun er født ca. 1667. Sammen får de 6 børn. Peder Piil dør 1705 og begraves den 25. april på Allerslev kirkegård. Nu bliver enken Else Andersdatter på 38 år gift i Allerslev kirke med Morten Madsen den 22. november 1705. De er forinden blevet trolovet den 14. juni. Mads er født ca. 1675, og der står ved trolovelsen, at han er fra Allerslev. Men han er ikke nødvendigvis født i Allerslev. Han kan være tjenestekarl i byen. Der er 4 forlovere – 2 på hver side, som ikke umiddelbart kan placeres i familien. Mortens forældre kendes ikke. Morten gifter sig til gården, enken, 6 børn og et kaldenavn. Morten bliver fra da kaldt Morten Madsen Piil. Morten og Else får 1 barn:

Mads	1706 – 1706	Død som spæd
------	-------------	--------------

Else dør allerede 1706, og hun begraves den 31. marts på Allerslev kirkegård. Hun blev kun 39 år gammel. Morten er nu enkemand i en alder af 31 med et lille barn, som dog dør senere på året. Der holdes skifte efter Else den 20. marts. Da der aldrig var blevet holdt skifte efter hendes første mand Peder, bliver skiftet for dem begge. Dyreholdet er 9 heste, 1 føl, 4 køer, 5 får, 2 søer med i alt 7 smågrise, 1 gase og 4 gæs. Af rum i stuehuset nævnes stuen, kammer, spisekammer og køkken. Der er ikke nogen ting af stor værdi, og boet er da også i underskud med 58 slettedaler 7 skilling. Da opgørelsen dækker både mand og kone plejer herskabet at få udlæg for sine krav. Den prioriterede gæld bliver opgjort til 92 daler 1 mark 4 skilling og der bliver gjort udlæg i boet herfor. Men på det Høje Herskabs behag forbliver det på gården hos Morten.

Det ikke kunne undværes, hvis gården skulle kunne drives videre. Så Morten kommer til at stå inde for gælden, og han bliver bedt om med tiden at reparere gården, så den kan bestå et syn af "Dannemænd".

Nu bliver Morten så gift med Karen Rasmusdatter sikkert i Mern kirke. Hun er født ca. 1678 i Sandvig, som den 4. ud af 7 børn. Morten og Karen får 4 børn:

Else	1707 – ?	Levned ukendt
Mads	1712 – 1788	Gårdmand i Gederød senere Husmand i Kragevig gift med Kirsten Madsdatter
<u>Maren</u>	1716 – 1781	1. gang gift med gårdmand Niels Hansen i Nørre Mern 2. gang gift med gårdmand Jørgen Larsen i Nørre Mern senere i Allerslev
Peder	1719 – ?	Levned ukendt

Ved en beskrivelse over Vordingborg Slots underliggende Gods dateret den 21. august 1710 beskrives gårdens tilstand. Hartkornet er 4 tønder 7 skæpper 1 fjerdingkar. Gården består af 3 længer mod nord, vest og syd på "kun" 25 fag. Gården er ved "magt" dvs. i god stand. Morten har altså fået repareret gården, som han fik besked på i 1706. Gården har skorsten, bageovn, en bryggerskedel på ¼ tønde, "kiøler" og en jernovn. Der er frugt- og humlehave. Gårdens besætning er på 8 heste, 2 kør og 2 kalve, 13 får og lam og 8 svin. Landgildet er 1 rigsdaler 2 mark 4 skilling. Alle skatter er betalt. Der er sået 3,5 tønde rug, 3,5 tønde byg, 3 tønder havre og 2 skæpper ærter.

Morten er fadder 5 gange udelukkende til sin hustrus søskendebørn. Der er ikke fundet noget, der kunne tyde på at Morten selv har søskende i Allerslev. Karen er gudmor 2 gange til sin søster Kirstens børn.

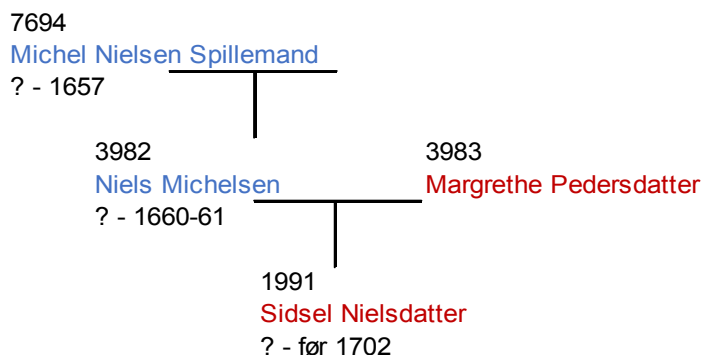
Karen dør i 1719 og hun begravnes den 21. juni på Allerslev kirkegård. Hun er 41 år gammel. Der er 4 umyndige børn, så der skal holdes skifte. Desværre mangler skifteprotokollen 1719-20. Morten er 44 år gammel, og han må finde sig en ny kone. Han bliver den 10. juli 1719 trolovet til Karen Larsdatter. De bliver gift den 15. oktober 1719 i Skibinge kirke. Hun er fra Skibinge, men hendes ophav kendes ikke. Hun er født ca. 1688, og er altså ca. 31 år gammel ved vielsen. Morten og Karen får 3 børn:

Laurids	1720 – ?	Levned ukendt
Rasmus	1722 – 1773	Gårdmand i Neble gift 1. gang med Karen Rasmusdatter og 2. gang med Bodil Sørensdatter.
Hans	1724 – 1799	Gårdmand i Kragevig gift 1 gang med Karen Hansdatter og 2. gang med Bodil Olsdatter.

Rasmus' 2. hustru er datter af Rasmus' halvbror Mads' hustru og hendes første mand Søren Lauridsen Jyde. Hans er den første mand i slægten som gifter sig til gården Skovly i Kragevig - se side 25.

På trods af at alt så godt ud i 1710, så gik det helt galt i 1730. Morten bliver fradømt sin gård på grund af gæld. Den 9. marts er han på tinget blevet fradømt sin gård. Ridefogeden skriver i sessionsprotokollen den 22. april, at gården ikke længere kunne betros til Morten Madsen Piil, og "jeg har måttet søge ham ved retten". Gælden, som følger gården, er så stor, at den nye fæster Søren Larsen skal "behjælpes og befries". Der er gæld til slottet på 54 rigsdaler og 27 skilling og til kongen på 176 rigsdaler. Det noteres at "Allerslev by er blandt de sletteste", og at den har haft misvækst i nogle år. Morten er nu 55 år gammel og Karen 42 år. Det er ikke noteret i sessionsprotokollen, at de fæster et hus. Morten dør 1747 i Ammendrup 72 år gammel. Han begravnes den 13. september på Allerslev kirkegård. Karen er nu 59 år gammel, men hun gifter sig ikke igen. Hun dør i 1754 66 år gammel i Neble, og hun begravnes den 24. februar på Allerslev kirkegård. Hun har en søn Rasmus i Neble. Mon ikke hun har boet hos ham.

Skal man rode lidt i Mortens ophav, så kan man overveje, om han kunne være fra Skibinge. Ved hans første ægteskab er Niels Jensen fra Skibinge forlover for ham. Ved hans andet ægteskab er både hustruen og begge forlovere fra Skibinge.

Michel Nielsen Spillemand

7694 – 7695

Michel nævnes i den første jordebog for regnskabsåret 1609-10. Han har fæstet gård nr. 8 i Sageby. Han betaler et landgilde på 1 mark, 2 tønder 4 skæpper havre, 1 mark, ½ boelsvin, 1 lam, 2 gæs, 2 skæpper havre og 4 høns. Desuden betales 1 tønde havre for et ekstra vænge. Han nævnes i jordebøgerne indtil 1621-22 og i ekstraskattemandtallet 1610-1621. I regnskabsåret 1622-23 overlader Michel gården i Sageby til Peder Lauridsen, som betaler 2 tønder havre i indfæstning. Selv overtager Michel Badebygård. Han står ikke i stedsmålslisterne, men i jordebogen 1622-23 har han overtaget Badebygård fra Niels Hansen. Niels Hansen kan navnemæssigt godt være Michels far. Men uden et stedsmål er det er rent gætteri. Gården er en såkaldt enestegård. Den er altså ikke del af landsby, men ligger for sig selv – se i øvrigt side 93. Både Sageby og Badebygård hører til Lekkende Len, som er annekteret til Vordingborg Len. Michel nævnes nu i jordebøgerne frem til 1657-58 og i ekstraskattemandtallet 1635-1657. I 1636-37 er gården en såkaldt officersgård. Dvs. at indtægterne fra gården bruges til underhold af 1 officer i stedet for at gå til Vordingborg Len.

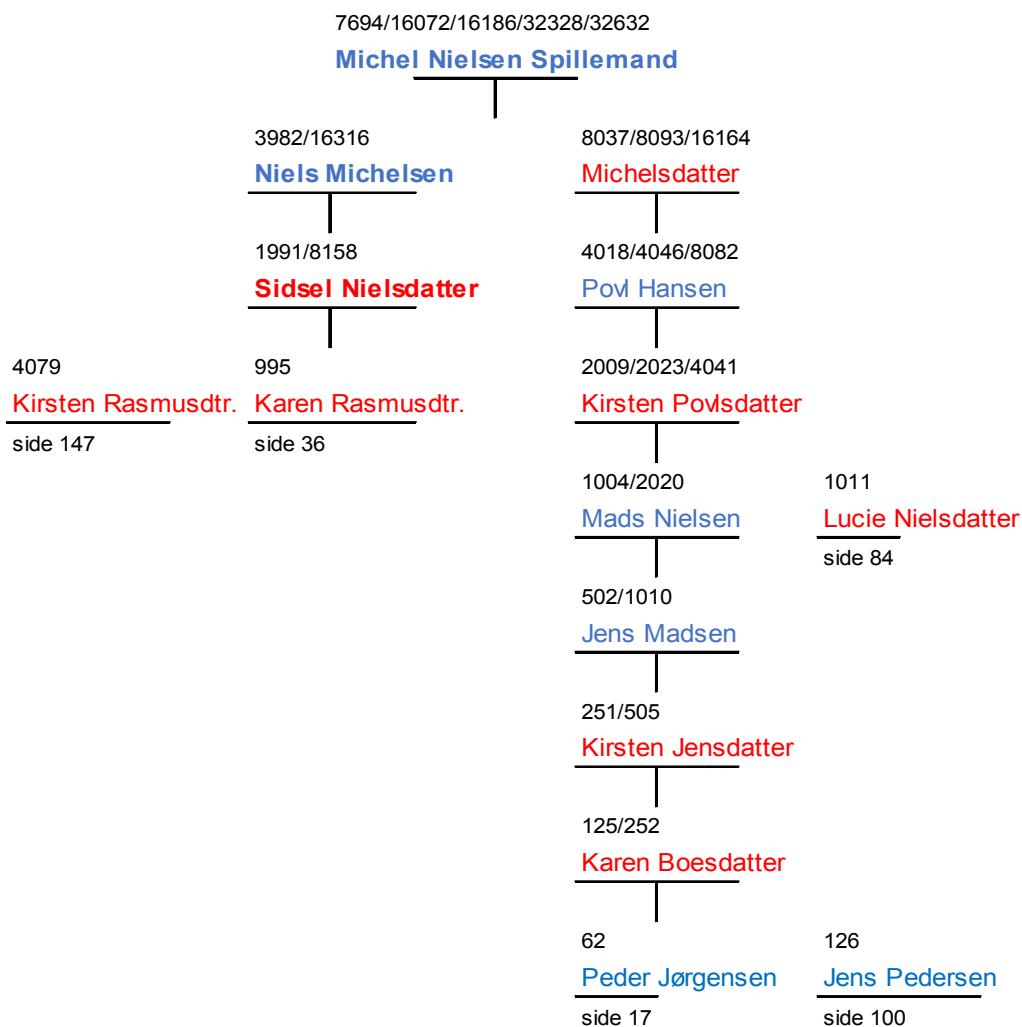
Michel har mindst 3 børn med en ukendt hustru:

Niels	? – efter 1664	Gårdmand i Tågeby gift med Margrethe Pedersdatter
Peder	? – efter 1657	Bor 1657 i Mern
Ukendt	? – ?	Gift 1. gang med en ukendt Ole og 2. gang med Gårdmand Hans Bendtsen i Tågeby

Michel dør i starten af året 1657. Den 3. februar 1657 har hans 2. hustru Maren Hansdatter indkaldt til et 8-mands syn på Badebygårds tilstand med skov og gærder. Her nævnes hans arvinger Peder Michels i Mern, Niels Michels i Tågeby og Hans Bendtsen i Tågeby. Den sidste må være en svigersøn, der optræder på sin ukendte hustrus vegne. Den 17. februar kommer formanden Christen Andersen i Stavreby med sine 7 medfølgere for at afsige deres forretning. Stuelængen som er ildstedlængen, er brøstfældig for 24 rigsdaler. En esse i samme længe er brøstfældig for 4 slettedaler. 6 vinduer i den vestre stue og 3 små andre skal repareres for 1 daler. Ladelængen er brøstfældig for 6 slettedaler, den vestre længe for 3 rigsdaler og østre længe med porten for 6 slettedaler. Dør, lås og hængsler er ved magt. I alt er der reparationer for 50 rigsdaler. Frugt- og humlehave er ved magt. Der er sået rug, og jorden er velholdt. Skovfogeden var til stede, og han sagde god for skoven.

Den 27. oktober samme år bliver Maren Hansdatter tiltalt på tinget for at skyldte 5 daler 2 mark til Hildebrand Hildebrandsen i Præstø. Den 2. oktober 1660 tiltales Povl Hansen på Badebygård. Han skylder 30 rigsdaler i indfæstning for Badebygård "Phillipi Jacobi" 1657 – 1. maj 1657. Povl Hansen har overtaget fæstet efter sin morfar. Marens videre skæbne kendes ikke.

Michel er her angivet med anenummer 7694. Men han har faktisk 5 numre – 7964, 16072, 16186, 32328 og 32632, fordi vi er efterkommer af ham 5 gange – efter 2 oldebørn og 1 tipoldebørn og 2 5xtip-oldebørn.

Niels er formentlig født omkring 1600. Han er gift med Margrethe Pedersdatter, hvis forældre ikke kendes. Men hun har 2 brødre; Jens og Mads Pedersen, som begge er gårdmand i Tågeby. Niels og Margrethe har mindst 5 børn:

Ellen	? – efter 1685	Gift med Bendt Olsen i Nørre Mern
Sidse	? – 1702	Gift 1. gang med gårdmand Ingvor Pedersen i Sandvig og gift 2. gang med Gårdmand Rasmus Enevoldsen i Sandvig
Karen	? – efter 1685	Gift med Christen Laursen i Skallerup
Merte	? – efter 1685	Gift med Peder Pedersen i Skallerup
Kirsten	? – 1685	Gift 1. gang med Michel Olufsen i Nørre Mern og gift 2. gang med Peder Nielsen Skomager i Nørre Mern

Iflg. jordebogen har Niels gård nr. 3 i Tågeby med et landgilde på 4 mark og 2 tønder havre. Niels nævnes i jordebogen 1630-1657 og i ekstraskattemandtallet 1625-57. Niels er ikke nævnt i Jordebogen i Tågeby 1658.

Niels deltager i en del sager i tingbogen:

22.01.1656

Niels Michels rejser en sag på enken Anne Nielsdatters vegne. Otte domsmænd skal syne og vurdere om Poul Degn i Allerslev har hugget 54 ellestave (stave af elletræ) i Degneskoven eller i skoven tilhørende afdøde Peder Ladefogeds ejendom.

15.07.1656

Mads Pedersen i Tågeby har kaldt Thomas Jespersen i Skalsby til tinget. Thomas har truet Mads, da de var på vej hjem efter hoveriarbejde ved Lekkende gods. Niels Michels fremstod som vidne, og gjorde "helgens ed" med oprakte fingre efter loven. På vejen hjem fra hoveri på Lekkende gade, da spurte Thomas Mads, hvornår de skulle gøre regnskab. Mads svarede, at det regnskab var gjort, og at han måtte søge øvrigheden og Ridefogeden, hvis han ikke var tilfreds. Da løb Thomas mod Mads med en le, og sagde "nu skal jeg skifte med en skjælm på Kongens gade". Thomas selv svarede på tinge, at han ikke nægtede, at han havde brugt en le mod Mads, og at han havde kaldt ham en "Monsør" [Monsieur]. Han indrømmede, at han ville slås med ham. Men han havde ikke kaldet ham en skjælm (nar).

02.09.1656

Vordingborg Ridefoged Niels Erichsen lod opkræve 8 uvildige mænd til at syne olden syd for Bårse bro. De bliver bedt om at afgive svar den 16. om, hvor mange svin der kan sættes på olden i de specifikke skove.

11.11.1656

Hans Lauridsen i Præstø har kaldt en række personer til tinge for at stå til rette for, hvad de skylder ham efter hans regnskabsbog. Han er sikkert købmand, og Niels skylder ham 3 daler 8 skilling.

23.12.1656

Laurids Lerche i Høvdingshus var én blandt 4 mænd, som skulle give regnskab for hvilke gårde der stod øde pga. pesten, som hærgede. Niels Erichsen var en af de berørte fæstere. På hans vegne bad Niels Michelsen om tingsvidne. Det kunne senere bruges, når man skulle bede om udsættelse eller nedsættelse af skatter mm.

20.10.1657

Hans Svan i Vordingborg havde indkaldt hans skyldnere iflg. hans regnskabsbog. Niels skylder ham 11 mark 12 skilling.

26.01.1658

Denne gang er det Søren Hansen på Beldringe gods' vegne kræver betaling eller dom over dem som mangler at betale "tærskpenge". Niels mødte, og han svarede at ville betale med korn, da han ikke havde kontanter.

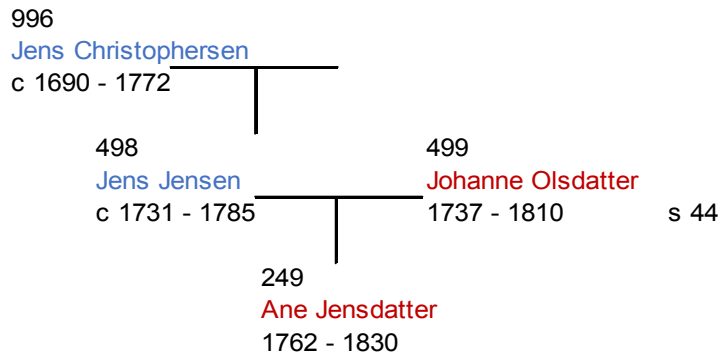
04.12.1660

Hans Svan i Vordingborg opkrævede igen skyldig gæld iflg. hans regnskabsbog. Niels skylder denne gang 5 mark 14 skilling. Ugen efter er det Borgeren og Handelsmanden Jens Lauridsen fra Præstø, som opkræver skyldig gæld. Niels skylder 9 mark.

I tingbogen er der en række sager fra 1661-62, som viser, at Niels er død. Den 6. maj 1662, står der direkte at Niels Michelsen i Tågeby er død i svenskens tid (1660-61) og at han ikke har efterladt sig noget. Niels bliver nævnt sidste gang den 4. december 1660. Den 1. oktober 1661 bliver Oluf Lauridsen opkrævet fæstepenge for Niels Michelsens gård i Tågeby. I Vordingborg Slot Lens regnskaber 1660-61 findes netop i stedsmålene, at Oluf Lauridsen har overtaget gården, som Niels er "forarmelig fradød". Enken og hendes lavværger bliver opkrævet for diverse gæld. Det bliver noteret i tingbogen den 12. november 1661, at Niels skyldte for 1 tønde byg, som han havde lånt af Vordingborg gods i 1658. I november 1661 opkræver Handelsmanden Jens Lauridsen fra Præstø 9 slettemark, som enkens lavværgen dog ikke vil kendes ved. I november 1662 er det Hans Svan Rådmand i Vordingborg, der forsøger at få 6 mark 14 skilling ud af enken. Der er 2 yderligere sager om lånekorn, men de er lidt svære at forstå. Oluf nævnes på gården i matriklerne fra 1662 og 1664. Margrethe dør før den 20. februar 1685, hvor hendes bror Mads' skifte afholdes.

Gammel tegning af Mern Kirke

Jens Christophersen

996 – 997

Jens nævnes første gang den 25. april 1739. Han er værge for sin bror Anders' børn ved skiftet efter Anders. Anders er rytterbonde i Faksinge i Beldringe sogn på en gård, som han først fæster i 1736. Inden da var han husmand. Han har to børn, og er gift med Anne Christensdatter, som ikke er mor til børnene. Hvor kommer familien fra? Jens er ikke gift i Bårse kirke, og de første 2 børn er heller ikke døbt her. Beldringe kirkebog er først bevaret fra 1750. Hvis familien kommer herfra, så kan det altså ikke verificeres. Bårse kirkebog mangler for perioden 1729-1747. Jens må have haft en gård et andet sted, før familien kommer til Bårse. Skiftet må være sket i perioden ca. 1727-1738. Men i 1739 er Jens rytterbonde i Bårse.

Jens nævnes ikke i fæsteprotokollen førend den 28. september 1746. Han får et fæstebrev på den gård, som han allerede har i brug. Om han har mistet det gamle, eller om han aldrig har fået et, det står uklart. Gården har nr. 9 i Bårse by med et hartkorn på 4 tønder 3 skæpper 3 fjerdingkar 2 album ager og eng. Bygninger vurderes til at være brøstfældig for 16 rigsdaler. Med hans ukendte hustru har han mindst 4 børn;

Anne	c 1725 – 1778	Gift med Casper Larsen først Skovfoged i Rekkende senere gårdmand i Allerslev.
Kirsten	c 1726 – 1811	Gift 1. gang med Hans Jensen gårdmand i Hastrup og gift 2. gang med Peder Jensen gårdmand i Hastrup.
Jens	c 1730 – 1785	Gårdmand i Grumløse gift med Johanne Olsdatter.
Maren	c 1739 – efter 1801	Gift med gårdmand Peder Rasmussen i Bårse.

Samme dag som Jens får sit nye fæstebrev, er han noteret under 5. post i sessionsprotokollen. Der står skrevet, at der har været misvækst, og at en del bønder enten intet har at høste eller blot nogle få skæpper. Denne misvækst vil forøge den forarmelse og store fattigdom, som bønderne allerede er i på grund af sygdom blandt kvæget. Derfor bedes det til underdanigst og aller ydmygest, at disse fattige menneskers ynkværdige omstændigheder må tages udi Nådigst og Højgunstigst betragtning. (Let omskrevet). Det ender med, at de bliver bevilget nedsættelse af landgildet eller mulighed for at låne korn. Jens får nedsat sit landgilde med 2 tønder korn.

I 1753 er Jens forlover for hans datter Anne og hendes mand Casper Larsen i Bårse kirke. Den 12. september 1755 giver Jens sit fæste videre til sønnen Jens på grund af alderdom og svaghed. Der er oprettet en aftægtskontrakt, så sønnen skal underholde sin forældre i deres livstid. Den 11. september 1761 er han forlover for hans søn Jens og hans hustru Johanne Olsdatter i Bårse kirke. Jens nævnes ikke én eneste gang som fadder i Bårse kirkebog. Det er sværere med hans hustru. De kvindelige faddere er ofte benævnt f.eks. Anne Jensis. Så det er ikke til at vide, om Jens' hustru er brugt som fadder. Jens dør i 1772 82 år gammel, og han begravnes den 18. oktober på Bårse kirkegård. Han må derfor være født ca. 1690. Der er ikke fundet en begravelse med "Jens Christophersens Enke" eller "Jens Jensen mor".

Der er 2 "Jens Jensen" i Grumløse samtidig. Der er gamle Jens Jensen født ca. 1730 og unge Jens Jensen født ca. 1732. Ingen af dem er født i Bårse sogn. De er naboer og deres hustruer er søstre. De får begge en søn døbt Jens født henholdsvis 1771 "unge" og 1773 "gamle". Forskellen ligger i hvordan og hvornår de bliver gårdfæstere. Gamle Jens overtager sin fars gård i 1755, mens unge Jens gifter sig til en gård i 1767. Heldigvis er præsten konsekvent i kirkebogen og bruger deres tilnavne gamle og unge, så der er muligt at skille dem ad. Vores Jens Jensen er den gamle, af den simple grund at unge Jens Jensen kun får 2 børn – Rasmus og Jens.

Jens nævnes først gang den 12. september 1755, hvor han overtager sin fars gård nr. 9 i Bårse. Han betaler 9 rigsdaler i indfæstning. Gården kaldes en halvgård, og den er også "kun" på 25 fag. Jens bliver ikke gift med det samme, som det ellers er normalt, at en gårdfæster gør. Måske driver han i starten gården sammen med sine forældre. Men den 30. juni 1761 bliver Jens trolovet med Johanne Olsdatter. De bliver gift i Udby kirke den 11. september samme år. Forloverne er hans far og en ukendt NPS fra Grumløse. Det kan være Niels Povlsen, som er Johannes stedfar. Johanne er datter af gårdmand Ole Jensen og Johanne Nielsdatter fra Grumløse. Jens og Johanne får 7 børn sammen:

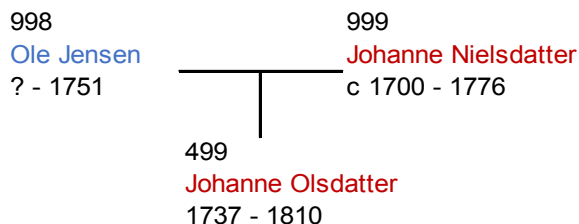
Ane	1762 – 15.12.1830	Gift med gårdmand Lars Jørgensen i Allerslev
Ole	1764 – 19.10.1852	Gårdmand i Skallerup gift med Mette Rasmusdatter
Niels	1766 – ?	Levned ukendt
Lars	1769 – 1769	Død som spæd
Karen	1770 – efter 1816	Gift med gårdmand Mads Jørgensen i Bårse
Jens	1773 – 30.01.1839	Gårdmand i Grumløse gift med Lisbeth Pedersdatter
Johanne	1777 – 06.08.1816	Gift med gårdmand Hans Jochumsen i Hammers Torup

Jens er gårdmand i Bårse indtil 1762, da han nævnes i Bårse den 18.02.1762. Hans svigermors anden mand dør i 1762. Desværre er hverken skifteprotokollen eller fæsteprotokollen bevaret for 1762. Men Jens flytter til Grumløse i Udby sogn, hvor han nævnes første gang den 12. februar 1764. Han har med stor sandsynlighed overtaget sin svigermors gård. Kun det ældste barn Ane er født i Bårse. Resten er født i Grumløse.

Jens er den 11. august 1767 formynder for hans hustrus søster Johannes søn Hans ved skiftet efter hendes mand Peder Christensen i Grumløse. Johanne er fadder for 2 af hendes søster Lisbeths børn i Udby kirke. Den 18. september 1768 for Rasmus og den 17. november 1771 for Jens. Jens er forlover for sin søster Kirsten og hendes 2. mand Peder Jensen i 1773 i Beldringe kirke. Han er forlover igen den 22. marts 1780 i Udby kirke for hans ældste datter Ane og Lars Jørgensen. Jens dør i 1785 55 år gammel. Han begravnes på Udby kirkegård den 8. august. Der er ikke bevaret et skifte efter ham.

Johanne er nu 48 år gammel. Hun gifter sig straks med en ungkarl på 27 år. Det var sådan man fik en gård, når man ikke kunne overtage sin fars. Den 25. oktober 1785 bliver Johanne trolovet med Peder Christensen. De bliver gift den 2. december samme år. Forloverne er naboerne unge Jens Jensen og Ole Christensen fra Skibinge, som sikkert er Peders bror. Peder er søn af gårdmand Christen Pedersen og Anne Andersdatter i Skibinge. Han er født i 1758 og døbt i Skibinge kirke den 5. februar.

Peder og Johanne får ingen børn. Peder er forlover for hans stedsøn Ole Jensen og Mette Rasmusdatter den 16. marts 1787 i Udby kirke. Han er forlover igen den 14. februar 1794 for steddatteren Karen og Mads Jørgensen i Udby kirke. Johanne og Peder nævnes i begge folketællinger i 1787 og 1801 uden nogen bemærkninger. Peder dør allerede i 1802 i Grumløse blot 44 år gammel. Han begravnes på Udby kirkegård den 30. april. Nu er Johanne enke igen. Denne gang er hun 65 år, og hun gifter sig ikke igen. Igen er hverken skifte- eller fæsteprotokol bevaret. Men da Johannes søn Jens er den eneste som bliver i Grumløse, er det sikkert ham som overtager gården. Johanne dør 1810 73 år gammel. Hun bliver begravet den 28. juni på Udby kirkegård.

Ole Jensen og Johanne Nielsdatter

998 – 999

Ole Jensen fæster den 10. marts 1725 Laurs Sørensens gård i Grumløse med et hartkorn på 5 tønder 6 skæpper 3 fjerdingkar 2 album. Laurs Sørensen afgiver gården "formedelst alderdom og slet tilstand". Med den slette tilstand henvises der sikkert til gården og ikke manden. Ole og Johanne bliver sikkert gift i den forbindelse. Men hverken Ole eller Johanne kan knyttes til Grumløse eller Udby sogn for den sags skyld. Der er en stor chance for, at Johanne kommer fra Hastrup i Beldringe sogn. Johanne er født ca. 1700. Vi kender 2 søskende til Johanne. Den ene er en bror gårdmand Peder Nielsen ca. 1697 – 1765 netop i Hastrup gift med Anne. Den anden er en søster Maren Nielsdatter ca. 1700 – 1780 gift 1. gang med gårdmand Hans Hansen i Kastelev og 2. gang med endnu en Hans Hansen samme sted. Der bliver som fadder til Maren Nielsdatters børn nævnt en Anne Nielsdatter i Hastrup. Det kan være endnu en søster til Johanne. Ole og Johanne får 12 børn sammen:

Jens	c 1726 – efter 1752	Gårdmand i Grumløse
Niels	1727 – 1727	Død som spæd
Karen	? – 1728	Død som spæd
Lisbeth	1727 – 1812	1. gang gift med gårdmand Peder Christensen i Grumløse og 2. gang med gårdmand Jens Jensen samme sted.
Niels	1730 – før 1752	Levned ukendt
Karen	1732 – 24.08.1814	Trolovet til gårdmand Jacob Pedersen i Hastrup og 1. gang gift med gårdmand Jacob Rasmussen i Hastrup og 2. gang gift med gårdmand Niels Jensen i Hastrup.
Johanne	1734 – ?	Død som spæd
Anders	1735 – 1735	Død som spæd
Johanne	1737 – 1810	1. gang gift med gårdmand Jens Jensen i Grumløse og 2. gang med Peder Christensen samme sted
Anne	1739 – 1750	Død som barn
Frands	1741 – 1741	Død som spæd - tvilling
Udøbt	1741 – 1741	Død som spæd – tvilling

Ud af de 12 børn er det kun 4 som når voksenalderen. Datteren Karens første mand Jacob Pedersen dør inden de når at blive gift. Den 20. marts 1755 bliver han begravet, og allerede 21. marts bliver hun trolovet til den næste Jacob Rasmussen. Gården står "tom", så det gælder om at få en mand på gården, så der kan betales afgifter. Deres første barn døbes 19. december samme år, så man kan godt få den tanke, at enten er det gået stærkt, eller også er den rigtige far til barnet den første Jacob.

Ole og Johanne gør ikke meget væsen af sig. Johanne er gudmor 1 enkelt gang inden for familien den 18. april 1762 i Bårse kirke til Ane Jensdatter, som er datteren Johannes datter. Ole dør i 1751 i Grumløse uden at hans alder noteres. Han begravnes den 28. december på Udby kirkegård. Skiftet holdes den 18. marts 1752. De 4 stadig levende børn nævnes. Der er som altid 2 vurderingsmænd, som skal sætte pris på alt indbo. Den ene er Christen Brandt, som er datteren Lisbeths svigerfar. Det er lidt usædvanligt, da vurderingsmændene jo helst skal være upartiske.

Besætningen er på 10 heste, 4 kør og 5 kalve, 18 får og 1 vædder, 33 svin og 6 gæs. Enken gør opmærksom på at der er en gæld på 16 rigsdaler til købmand Falster i Vordingborg for noget fyrretømmer. Der er overskud i boet på 220 rigsdaler 3 skilling. Enken arver halvdelen 110 rigsdaler 2 mark 8 skilling. Resten skal deles mellem børnene. Men Lisbeths mand afstår fra at arve på sin hustrus vegne. De har allerede fået ting af boet. Lisbeths arv gives til de 2 yngste søstre. Så sønnen Jens arver 14 rigsdaler 13 1/3 skilling og pigerne hver 10 rigsdaler 3 mark 10 skilling. Desuden lover Johanne, at de to yngste piger skal få hver en opredt seng, når de bliver gift. Desuden får hver af de 3 døtre 1 kviekalv uden om boet. Til sidst fordrer Maren Bertelsdatter af Lyndby indestående arv efter hendes far Bertel Sørensen fra Dyrlev. Det viser sig, at den Laurs Sørensen som Ole fæstede gården efter, var Marens farbror, og at han havde været formynder for hende. Nu vil Maren altså have sin arv, som sikkert har været indestående i gården. Men Johanne har en kvittering på, at pengene er udbetalt forlænge siden. Så det krav bliver der ikke noget af. Til sidst afsløres det at Johannes lavværg er Jens Olsen, hvilket må være hendes egen søn.

Johanne er 51 år gammel ved Oles død. Hun gifter sig igen med Niels Povlsen fra Vester Egesborg. De bliver trolovet den 27. juni 1753 og gift den 7. oktober i Udby kirke. Samtidig i fæsteprotokollen står der, at det er Landsoldat Johannes Pedersen som fæster Ole Jensens gård i Grumløse og ægter enken. Det er jo modstridende. Niels Povlsen er det navn, der fortsætter i kirkebogen. Så spørgsmålet er, om de har skrevet forkert navn ind i fæsteprotokollen.

Niels er forlover for hans steddatter Johanne og hendes første mand Jens Jensen i Udby kirke den 30. juni 1760. Han dør allerede i 1762 i Grumløse. Hans alder er ikke noteret i kirkebogen. Han begravnes den 9. juni på Udby kirkegård. Fæsteprotokollen mangler for 1762 og gården er ikke nævnt i 1763. Så det vides ikke om sønnen Jens overtager gården. Oders Efterretninger fra 1771 er lidt forvirrende. Hun bliver nævnt som huskone men samtidig på undertægt, hvilket normalt er det samme som aftægt. Det logiske burde være, at hun er på aftægt på gården. Huskone betyder normalt, at hun bor i et hus, og at hun ikke er lejer eller på aftægt. Johanne dør 1776 i Grumløse 76 år gammel, og hun begravnes den 9. januar på Udby kirkegård.

Gammelt foto af Udby kirke

Høvdingshus – Mern sogn

Høvdingshus er en ret stor gård. Hartkornet før omlægningen i 1682 er 7 tønder 1 skæppe 2 fjerdingkar og efter 1682 8 tønder 2 skæpper 3 fjerdingkar mark og eng og 5 skæpper skov. Ved jordebogen i 1710 er gården 4-længet med 14, 16, 14 og 10 fag i nord, syd, øst og vest. Det er samlet 54 fag bygning, hvilket er ganske meget. Gården er ved magt – altså velholdt. Der er skorsten, bageovn, jernovn, køkken og 1 bryggerkedel på 2 tønder. Normalen er 0,5 eller 1 tønne, så der er blevet brygget store mængder øl. Besætningen i 1710 var 8 heste, 4 køer og 4 ungvædder, 19 får og lam samt 10 svin.

Fæsterne af gården er

Laurids Krog	før 1609 – 1642	
Laurids Rasmussen Lerche	1642 – 1681	nr. 4000
Rasmus Olufsen Lerche	1681 – 1692	gifter sig med enken
Jacob Lauridsen Lerche	1692 – 1701	søn af Laurids Rasm. Lerche
Hans Hansen Lerche	1701 – 1740	gifter sig med enken
Johanne Hansdatter	1740 – 1752	enke
Jens Hansen Lerche	1752 – 1762	søn
Christoffer Pedersen	1762 – 1775	Skovrider

Forholdet mellem fæsterne af Høvdingshus bliver gennemgået i en særskilt artikel. Bortset fra den først kendte, så hedder har de alle haft Lerche som tilnavn.

I 1762 tvinges Jens Hansen Lerche fra Høvdingshus. Det bliver skovriderens nye bolig, da han flytter fra Endegårde. Stakkels Jens Hansen Lerche fik en gård i Balle, som "Peder Hemmingsen formedelst Fattigdom og Besætningens og Bygningernes slette Tilstand ej længere kunde vedblive". Det har ikke været noget ligeværdigt bytte. Jens Hansen Lerche overtog gård nr. 6 og halvdelen af nr. 10 i Balle, som ligger lige syd for Høvdingshus i Kalvehave sogn. Her døde Jens i 1782, og sønnen Ole overtog fæstet.

Allerede i 1775 fraflytter skovrideren Høvdingshus. Den bliver nu delvis fæstet bort som et husmandssted. Hvornår gården forsvinder helt vides ikke. På et kort fra ca. 1810 ses en gruppe af 4 bygninger. Om de gamle bygninger indgår i dette kompleks, vides ikke.

Høvdingshus placering er ikke præcis kendt. Men gården lå tæt på vejen fra Præstø til overgangen til Møn i Kalvehave. På kortet fra Det Kongelige Danske Videnskabskabernes Selskabs kort fra 1770 over den østlige fjerdedel af Sjælland, der er gården markeret som Skovrider gård stik vest for Sageby og Mern å. Iflg. traditionen blev Høvdingshus nedbrudt, og Høvdingsgård bygget længere mod nord. Sammenlignes med placeringen af det nye Høvdingsgård på kort fra starten af 1800-tallet, må placeringen være næsten den samme. Der er kun ca. 1,5 km til Balle bys jorder, så der er grænser for, hvor meget længere syd på gården kan have ligget.

Høvdingshus gav navn til den 11. hovedgård ved salget af Vordingborg Rytterdistrikt i 1774. Den blev sammen med 10. hovedgård solgt til Kammerjunker Hans Gustav Lillienkiold. Af de 2 hovedgårde skabte han godset Lilliendal. Hovedgårdsparcellen Høvdingsgård blev solgt fra af Lillienkiolds enke i 1799 til Lars Terpger Hansen. Hans efterslægt har stadig godset i 1852, hvor den nuværende Høvdingsgård bliver bygget. Godset blev kraftigt ombygget og udvidet i 1901.

Høvdingsgårds bygninger på kortet fra ca. 1814. Høvdingshus' cirka placering markeret med rød cirkel nord for Balle bys marker. Bemærk at vejen er blevet rette ud. Billederne er af Høvdingsgård 1852-1901 og efter udvidelsen i 1901. Se i øvrigt kortet over Balle Bys marker side 110, hvor Høvdingshus' marker er markeret.

Landsforræderen Laurs Krog

Under den 2. Karl Gustav Krig 1658-1660 blev der begået mange overgreb i Danmark mod bønderne. Efter at freden blev indgået den 27. maj 1660 i København, begyndte det normale liv så småt at vende tilbage. Med freden kom der også et retsopgør, for at bruge et moderne ord. I Bårse herreds tingbog er der i perioden efter krigen mange sager. De handler mest om køer og heste som er "forsvundet". Der er også en del sager om mænd, som har forladt deres gård, eller som har nægtet at tage en gård. Nu de trues med "jern" på Bremerholm, hvis de ikke antager deres gård igen. Såvel private som kongens godser har brug for alle de skatter og afgifter de kan inddrive. Det kræver, at gårdene er fæstet ud, og at jordene bliver dyrket.

I Bårse herreds tingbog er der dog en større sag, som fortjener opmærksomhed. Sagen har tidligere været beskrevet i "Noget For Alle", som var et søndagstillæg til Næstved Tidende, 4. januar 1959. Artiklen hed "Gamle sydsjællandske Slægtsnavne" og handlede om Lercheslægten på Høvdingsgård. Artiklen var skrevet af Dr.phil. Holger Munk, med Vordingborg, Lekkende og Jungshoved Lens Regnskaber som kilde.

Grunden til at jeg overhovedet har set sagen i tingbogen skyldes, at vi er efterkommer af 3 af de forurettede og i familie med yderligere 2. Jeg synes, at det kunne være interessant at gå sagen igennem, som den står beskrevet i tingbogen. Det har dog givet en del udfordringer. Først og fremmest er sproget og formuleringerne ikke som i dag. Nogle gange er teksten meget knudret, gentagende og dårligt formuleret. Mange ord er svære at oversætte, så det giver mening. Eksempler kunne være; Selvfjerde som betyder en omtalt person og 3 andre. Det er ofte brugt i gamle tekster ligesom selvtredie. Her her i sagen bruges også selvanden og selvsektende. Et andet udtryk er velberåd og det modsatte uberåd. Velberåd kan oversættes med "med omtanke", mens uberåd ikke kan findes i nogle ordbøger. Sådan kan man blive ved. Det er spændende i sig selv at dykke ned i gamle udtryk og deres nutidige pendanter. Tidsangivelser halter også. Nogle gange er udsagnene meget præcist dateret. Andre gange nævnes tidspunktet overhovedet ikke. Men generelt er Krogs gerninger foregået 1659-1660.

Jeg har først "oversat" teksten uden ændringer, så den er lettere at læse. Derefter har jeg forsøgt, at trække selve historien ud. Jeg har fjernet gentagelser, og omformuleret teksten til noget mere nutidigt. Men jeg har ikke ændret selve essensen. Navnene er som de står i tingbogen. Jeg har heller ikke lagt noget til, eller givet min egen mening til kende. Da mange af de involverede hedder Laurs til fornavn, så bliver Laurs Krog blot kaldt "Krog" i vidneudsagnene.

Sagen strækker sig over 3 retsdage. Første og andet retsmøde er brugt til vidneudsagn. Det tredje retsmøde er domsafsigelsen. For at et retsmøde kan foregå lovligt, kræver det, at den anklagede og vidnerne er indkaldt med det rette varsel. Til det er der udnævnt såkaldte kaldsmænd. Derfor starter hver sag på et tingmøde med at anklageren med kaldsmænd ved navns nævnelse har givet det rette "kald og varsel". For hver sag starter vidnerne med at stå frem og aflægge ed efter loven. Efter hvert vidnesbyrd kan den anklagede komme med sin udlægning, kommentarer eller benægtelse. Nogle gange kan det medføre lange "samtaler" mellem anklageren og den anklagede. I denne sag er Laurs Krogs udtalelser ret begrænsede. Efter hver sag bedes der om "tingsvidner", der er en udskrift af det som er blevet sagt og indført i tingbogen

Vordingborg slot få år før nedrivningen (1764)

Gouache af JJ Brun

Retten er sat. Stedet er Bårse tingsted. Det lå lige nord for Risby å, hvor den blev krydset af den gamle landevej mellem Køge og Vordingborg. De involverede parter er:

Anklager	Laurs Michelsen	Kongelig Majestæts Ridefoged over Vordingborg Len
Dommer	Laurs Sørensen	Herredsfoged over Bårse Herred
Anklagede	Laurs Krog	Tidligere gårdmand i Skuderup i Øster Egesborg sogn
Offer og vidne	Laurs Lerche	Gårdmand på Høvdingsgård i Mern sogn – min 8-x-tip
Offer og vidne	Povl Hansen	Gårdmand på Badebygård i Mern sogn – min 8-x-tip
Offer og vidne	Mads Pedersen	Gårdmand i Tågeby, Mern sogn*
Vidne	Hans Bendsen	Gårdmand i Tågeby, Mern sogn – min 9-x-tip – far til Povl
Offer og vidne	Ole Laursen	Gårdmand i Tågeby, Mern sogn
Offer og vidne	Maren Gregersdatter	Gift med Laurs Skrædder i Skuderup i Ø. Egesborg sogn
Offer og vidne	Sidse	Gift med gårdmand Hans Espensen i Ugledige
Offer og vidne	Thomas Hansen	Allerslev
Offer og vidne	Morten Skomager	Skibinge
Vidne	Voldborg Pedersdatter	Gift med Hans Laursen i Allerslev
Offer og vidne	Christen Jyde	Allerslev

*Mads Pedersen er i første ægteskab svoger til Laurs Lerche og i 2. ægteskab svigersøn til Povl Hansen.

På nær dommeren, er de remset op i den rækkefølge de optræder på tinge.

Landskabet syd for Præstø.

Stednavne understreget med sort er omtalt i sagen. Skuderup lå hvor Liliendal gods ligger i dag.

Den sorte cirkel er omtrentlig placering af Badebygård. Den røde cirkel er en omtrentlig placering af Høvdingshus. Begge gårde er enestegårde, der blev nedlagt i 1700-tallet.

Det første retsmøde holdes den 24. september 1661. Krog er indkaldt for at høre vidneudsagn om hans gerninger i den sidste svenske strid. Krog har forladt sin gård i Skuderup, for at gå i fjendens tjeneste. Hans gård har stået øde siden. Krog, som har været anholdt i en tid på Vordingborg slot (Gåsetårnet), blev ført frem for retten "fri og løs uden fængsel og bånd". Han er altså i teorien en fri mand på tinget.

1. vidne og offer er Laurs Lerche fra Høvdingshus. Han vidner om 2 situationer. Krog har over et par gange taget heste fra hans gård. Første gang tog han en hoppe til en værdi af 10 daler fra hans tjenestedreng. Senere kom Krog til gården og tog yderligere 2 hopper. Krog og en knægt "poich" sætter sig på hver sin hest og rider fra gården. 5 til 6 dage senere kom Krog tilbage. Hans hest var blevet redet ihjel på vejen til Skuderup. Knægtens hest var "forrendt og fordrejet". De tager hver en brunblisset hest og rider mod Gederød. Krog har lovet, at Laurs Lerche får sine heste igen, men det sker aldrig. Senere kommer Krog igen og tager en sort hest til en værdi af 20 daler. Denne hest får Laurs Lerche heller aldrig tilbage. Senere i forhøret erkender Laurs Lerche, dog at han har fået en brunblisset hest med 1 øje, og en brunblisset hoppe tilbage.

At Krog var en skrupelløs mand, vidner den næste del af vidneudsagnet om. Da svenskerne begynder at trække sig ud af egnen, kommer Krog med en anden rytter til Høvdingshus. Laurs Lerche har ligget syg i 3 uger. Han har lige rejst sig fra sin seng og sidder ved kakkellovnen. Krog beder rytteren sætte sig på Laurs Lerche og pine ham. Det var almindeligt i krigstider at skjule alt af værdi. Det ved Krog, og derfor vil han tvinge Laurs Lerche til at sige, hvor de har gemt deres værdier. Mens Laurs Lerche bliver pint, løber Krog ind i et kammer og slår 2 døre og 1 skab i stykker. Rytteren har sat tommelskruer på Laurs Lerche, og han bliver pint "meget ynkeligt". Krog kommer tilbage ind til rytteren, og beder ham om at sætte sig hårdt på Laurs Lerches skridt "hemmelighed". Han skal pine ham så godt han kan. Det nægter rytteren dog. De tror nu at Laurs Lerche er død. Derfor siger Krog til rytteren, at han skal sætte tommelskruerne på "kællingen". Når hun lider, så skal nu nok tale. Rytteren sætter 2 pistoler på Laurs Lerches kone. Han piner hendes hoved med et "tømmerskaft" med et stykke træ bundet om. Han strammer det så blodet flyder. Det lykkes ikke at få hende i tale. De tror hun også er død, så Krog går ud, og rytteren tager presset af hendes hoved. For at lette på sin egen samvittighed, så siger rytteren, at "alt dette kunne de takke Krog for".

3. og sidste del af Laurs Lerches fortælling involverer Povl Hansen på Badebygård. Men Povl Hansen vidner også selv, så jeg vil lade ham fortælle sin egen version. Før lillejuleaften 1659 var Krog sammen med 3 andre personer kommet til Badebygård. Povl er ikke hjemme. Povl hustru bliver slået og skubbet omkuld, fordi hun ikke vil ham sit "skørt". Da Povl kommer hjem, så beklager hun sig til ham. Povl tager straks over Laurs Lerche på Høvdingshus, hvor Krog og hans 3 kammerater opholder sig. Povl spørger Krog, hvorfor han har behandlet hans hustru så dårligt, og hvorfor han har taget ting fra hans hus. Krog svarer, at han ikke har været hos Povl. Han støder sin kårde hårdt mod Povls bryst, og truer med at stikke ham ned. Povl truer tilbage. Hvis han ikke får sine ting tilbage, så vil han melde Krog til "regimentskvartermesteren". Krog og en anden smider Povls klæder på gulvet. Povl forlanger at få det hele, da han kan se, at der mangler noget. Krog slår Povl i hovedet med den flade side af sin kårde, og stikker sin kårde ned i tøjlet på gulvet. Her bryder ridefogeden ind, og spørger Krog, hvorfor han ikke afleverede det hele. Krog forsvare sig med, at han kun har skørtet.

Nu følger flere mindre vidneudsagn. Mads Pedersen fra Tågeby fortæller at Krog tog hans eneste ko 2. juledag. Krog tvang Mads til at trække koen til svenskerne som opholdt sig på Høvdingshus. Senere samme dag under prædiken tog Krog 3 bistader, en messing kedel og en økse. Mads erklærer af Krog er årsag til hans "armod og ulykke". På tinget indrømmer Krog at han har taget bistaderne 2 dage før jul. Han vil ikke erkende at have taget kedlen og øksen. Krog fortæller, at han solgte bistaderne til Hans Rydsberg i Vordingborg for ½ pot brændevin. Rydsberg spurgte hvor bistaderne kom fra. Krog svarede ærligt, at de var taget fra Mads Pedersen i Tågeby.

Mads' byfælle Hans Bendsen udbygger Mads' udsagn. Omkring jul kom Krog og hans svenske medfølgere og ledte i Hans' hus efter Mads, hans hustru og Laurs Lerche. Krog leder efter Mads' ejendele. Hans påstår, at kan genkende Mads' sokker, hvis han finder dem. Dette udsagn siger noget om, hvordan de stakkels bønder er flygtet rundt til hinanden med deres ejendele.

Ingvor Pedersen ligeledes fra Tågeby fortæller, at han i julen 1659 mødte Krog og 15 andre på gaden i Tågeby. De er på vej for at plyndre Ole Laursen for hans formue. De andre mænd "poicher" kalder Krog for Kvartermester. Ingvor blev skubbet, og hans sko og en pung med en nøgle blev taget fra ham. Ingvor blev slæbt mellem 2 heste hen til Ole Laursens dør. Der blev han holdt fast i frost og kulde på bare fødder. De slog Ole Laursens dør ind, og tog alt hvad de kunne finde. Først derefter slap de Ingvor løs.

Nu står Ole Laursen frem og fortæller selv hvad der skete. 16 mænd slår hans dør op. Ole og hans hustru bliver jaget ud af huset, hvorefter de flygter ud i skoven. Alt bliver stjålet fra dem, på nær en kedel, som de glemmer i gården. Krog forsvarer sig ikke på tinge, men fortæller, at det stjalne bliver delt imellem de 16 personer. Krog får en gammel kobberkedel, en hat og et forklæde. Da svenskernes kvartermester Lasse Lange får at vide, hvad der er sket, bliver de alle hentet i Præstø. De må aflevere det hele til ham.

Maren Gregersdatter var for 2 år siden på "Ebro marked". Her købte hun 4 underdyner, 2 gryder, en sorthjelmet ko, en kakkellovn og 6 får af Ole Laursen for 6 rigsdaler. Alt dette stjal Krog fra hende. Maren svor ved sin højeste ed, at Krog sagde til hende i Krogs mors påhør, at han ville få hende levende og hænge hende, hvis hun og hendes mand ikke passede sig selv. Hendes mand Laurs Skrædder måtte sy en svensk frakke "kjole" til Krog, af et brunt klæde hun havde. Krog tog desuden sæk fyldt med uld- og hørklæde, andet tøj og en kåbe. Til dette udsagn svarede Krog til dommeren, at de 4 underdyner endte hos Niels Rasmussen i Skuderup. Kakkellovnen, fårene og 2 gryder mere tog Niels Rasmussen også imod, uden dog nogensinde at betale for det. Koen endte hos kvartermesteren i Præstø og gryderne blev solgt for 2 slettemark til Oluf Smed.

For 2 år siden til Mortensdag kom Krog ridende til Hans Esbensens kone Sidse i Ugledige. Sidse er ude på marken, da Krog ledte efter deres ko. Hjemme på gården fik Krog fat på hendes mand. Krog trak kården mod ham. Krog truede hende til at hente koen på marken. "Du skal trække den til kvartermesteren, som er hos Laurs Skrædder i Skuderup". Krog fulgte efter hende til hest. En morgen 2 dage efter dukker Krog op igen. Denne gang tager han 3 får. De 2 skal kvartermesteren have, og det 3. får er det igen Hans Rydsberg, som aftager. Krog tog også en pose, 7 par træsko og 1 hørgarnsforklæde. For disse "varer" giver Hans Rydsberg øl og brændevin for 1 mark.

Vidnerne bliver ved med at stå frem. Anklageskriftet mod Krog er langt. Thomas Hansen i Allerslev fortæller at langfredag morgen 1660, kom Krog sammen med 3 andre og slog hans dør ind. Morten Skomager som var "i huse" hos ham og Thomas' hustru måtte flygte ud i skoven "nøgne". De fortsatte helt til Rekkende hvor præsten "Hr. Søren" bor. Denne gang var Krog åbenbart gået for vidt. For hos præsten er nogle svenske officerer til stede. De rider efter Krog, så de tager en del af tyvekosterne på gaden og i skoven. Krog selv fortæller, at hans andel er 1 par tøfler, 2 sko, 1 forklæde og Morten Skomagers jakke. Han giver det dog til Mette Hansdatter i Gederød, og beder hende give det tilbage til Thomas Hansen. Vi får senere at vide på det 3. retsmøde, at dette røveri fik konsekvenser. Den 9. juni 1660 udsteder oberstløjtnant Arensdorff under Grev Pontus på Jungshoved slot en arrestordre. Krog skal pågribes og straffes for de "stechelstöcher" han har begået.

Morten Skomager fra Skibinge står frem og fortæller det samme som Thomas Hansen. Morten har mistet 1 dyne. Morten fortæller, at Krog har givet en besked. Den er lidt kryptisk for han siger "Jeg ville aldrig have plyndret Thomas Hansens hus, hvis det ikke var fordi Ole Andersen var i Gederød". Ole Andersen var åbenbart det egentlige mål, men fordi han ikke var hjemme, så var det gået ud over Thomas Hansen i stedet.

Sidste mand er Peder Madsen i Allerød. I påsken 1660 kom Krog og flækkede hans bord i 2 med sin kårde. Krog slår vinduer itu, vælter kakkellovnen og stiller sengen på højkant. Peder skal tydeligvis skræmmes. Krog og hans mænd leder efter hans ko. Det lykkes dem at finde den. Peder betaler 1 rigsdaler for at få lov til at beholde sin ko. Han har kun 4 mark og må skylde resten. Krog medbragte en fakkell/brændeknude "en stor brand", og han truer med at sætte ild på Peder Madsens gård. Heldigvis lykkes det en nabo at vriste den fra ham og slukke den i møddingen.

Dermed slutter det første tingmøde. Der går 3 uger før sagen tages op igen. Den 15. oktober er retsmødet noget kortere. Der er 2 vidner mere. Den første er Peder Madsens nabokone. Voldborg Pedersdatter "svor højeste helgens ed" at i påsken sidste år, da kom Krog og tog "en brand" fra hendes ildsted. Krog løber over til Peder Madsens gård. Voldborgs mand Hans Laursen møder Krog der, og han tager "branden" fra ham og slukker den i gadekæret. Krog går tilbage Voldborg, hvor Peder Madsens kone opholder sig. For at skræmme hende, siger han, at han har sat ild til gården.

Allersidste vidne er Christen Jyde fra Allerslev. Han kommer fra Præstø juleaften 1659, da Krog indhenter ham på Skibinge mark. Krog hugger 3 huller i hans hoved, og stikker ham i albuen med kården. Christen er skadet "vanfør" i 26 uger, og må gå med sin arm i en slynge "list".

Nu har alle vidner fortalt, hvad de ved og har oplevet. Der går yderligere 3 uger før det sidste retsmøde afholdes. Den 5. november bliver Krog ført frem for tinge. Krog er anholdt, og har været i fængsel på Vordingborg Slot. Han skal høre alle vidnesbyrdene oplæst. Krog erkender et par småting mere. Ridefogeden spørger, hvorfor han var gået i fjendens tjeneste. Krog svarer, at der blev tvangsudskrevet soldater til svensk tjeneste. Krog var utryk ved situationen, og valgte at melde sig selv til tjeneste under en svensk kvartermester ved navn Ole Laursen. Nu bliver selve anklagen læst op. "Kongens Majestæts Ridefoged Laurs Michelsen på Kongens Majestæts vegne sætter i rette". Krog har uden "nød og tvang" tilsluttet sig rigets fjender, og han har i freds- og ufredstid plyndret, pint og ville sætte ild på. Mange mennesker har beklaget sig, og har med god samvittighed givet vidnesbyrd som tingsvidner. Anklagen er meget knudret og gentagende. Jeg har forkortet den en del. Ridefogeden mener, at ifølge Kongelige forordning dateret på Københavns slot den 24. juli 1660, så skal Krog ikke vises nåde. Ridefogeden begærer dom. Krog skal henrettes med et sværd til afsky og eksempel for landsforræderi. Fordi han har "røvet og ranet", så skal hans højre hånd hugges af i levende live. Hovedet og hånden skal sættes på en stage, og kroppen begravnes i hedensk jord.

Herredsfogden som er dommer har udnævnt 8 "lovfaste dannemænd". De i alt 9 mænd går nu ud af tinghuset. I tingbogen står der "udginge uberaad och jgien jndkomme velberaad". Det kan vel bedst oversættes med, at de går ud uden beslutning og kommer ind igen beslutsomme. Jeg tænker, at det skal vise, at de ikke har dømt ham på forhånd. Dommen bliver som ridefogeden har bedt om. Krogs gerninger bliver opsummeret. Han har hærget. Han har været med til at undersåtterne i herredet er blevet pint, slået, hugget, udplyndret, frarøvet og bestjålet både dag og nat. Selv fra fængslet har han truet og undsagt dem, som har anholdt ham, og dem som har vidnet mod ham. Krog har været hans Majestæt utro, og han har tilføjet hans Majestæt og landets indbyggere stor skade og ødelæggelse. "Thi dømmes" at Laurs Krog skal miste sit liv med et sværd. Hans hoved skal sættes på en stage, og den højre hånd afhugges, og sættes på stagen under hans hoved. Kroppen skal begravnes "under høj og hedensk jord". Teksten afsluttes med af domsmændene frasier sig ansvaret for hans død. "Hans begåede gerninger har dømt ham til døden, og ikke vi 8 mænd og herredsfogden".

Sagen er slut, og jeg har ikke fundet mere i tingbogen. Der er intet om hvornår dommen er eksekveret. Jeg har forsøgt at finde ud af, hvem denne Laurs Krog var. Men der er kun en kort kommentar i et af vidneudsagnene, om at hans mor var i live i 1659. Laurs Krog er nævnt som fæster af en gård i Skuderup. Men han er ikke nævnt i Skuderup i jordebogen 1657/58. Han er heller ikke nævnt i penge- og kornskatten hverken i 1656 eller 1657. Kun Allerslev kirkebog er bevaret for perioden, og der er ingen hjælp at hente der.

Der er et pudsigt navnesammenfald i sagen. Laurs Lerche på Høvdingshus fæstede gården efter én Laurs Krog i regnskabsåret 1641-42. Laurs Lerche døbte efter 1649 sin første søn i sit andet ægteskab "Laurids Krog". Det tyder vel på venskab eller respekt. Det kan ikke eftervises, om der har været en familierelation mellem Laurs Krog den ældre og Laurs Lerche. Er Laurs Krog den ældre og Laurs Krog den yngre et tilfældigt navnesammenfald? Eller er der en grund til, at Laurs Krog den yngre går så hårdt til Laurs Lerche på Høvdingshus? Sagen giver anledning til en række spørgsmål, som man har lyst til at stille. Men der er ingen til at svare.

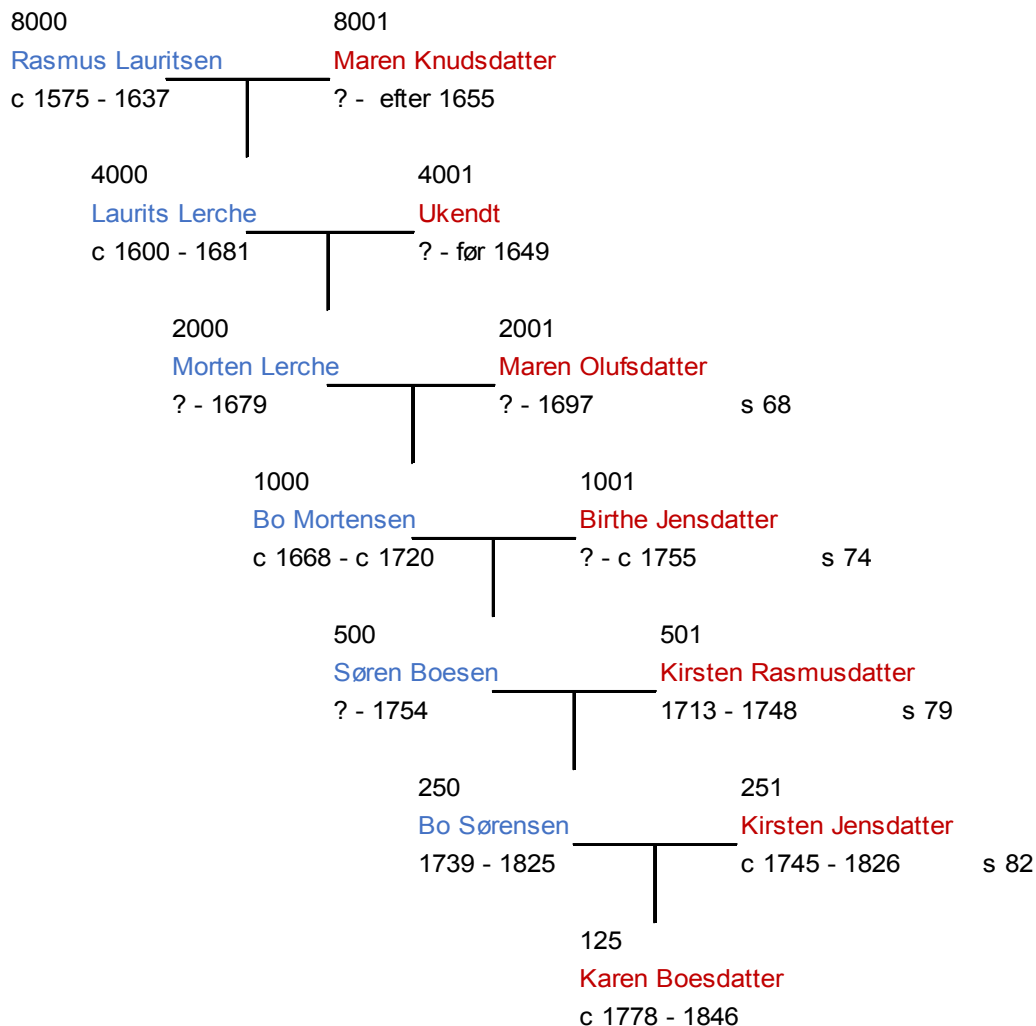
Artiklen er bragt i "Slægtsforskeren" juni 2025.

Halshugning med hovedet på en stage og hånden sat på neden under

Gåsetårnet efter Vordingborg slots nedrivning

Lercheslægten er en pudsig størrelse. På den ene side er de blot fæstebønder, men på den anden side er der bevaret meget materiale om dem i kilderne. Desværre er kirkebogen for Mern sogn, som er Lerche-slægtens hjerte, først bevaret fra 1814. Til gengæld er lensregnskaberne, tingbøger og skifteprotokoller relativt velbevaret. Selve navnet Lerche bliver stavet på 3 måder; Lærke, Lærche og Lerche. Jeg har holdt mig til den ældste version – Lerche. Der er andre, der er faldet over Lercheslægtens skæbne. Den 4. januar 1959 var der i et søndagstillæg til Næstved Tidende "Noget for alle" en artikel om Slægten Lærke skrevet af Holger Munk.

Rasmus Lauridsen – Maren Knudsdatter

8000 – 8001

Rasmus og Maren er gift længe før kilderne starter. Rasmus og Karen er sikkert født omkring 1575. De får mindst 2 børn sammen:

<u>Laurids</u>	c 1600 – 1681	Gårdmand i Kindvig og Høvdingsgård. Gift 3 gange
		1. gang med en Bodil Brus
		2. gang med Bodil Boesdatter
		3. gang med Maren Madsdatter
Ellen	? – 1655	Gift med gårdmand Mads Pedersen i Tågeby

I den første jordebog for 1609-10 fæster Rasmus gård nr. 13 i Nørre Mern. Gårdnummeret varierer lidt mellem 12-15, inden det endeligt bliver til nr. 15. Rasmus nævnes i jordebøgerne og ekstraskattemandtallet frem til 1637. Dog er der en periode fra 1618-22, hvor én Rasmus Hansen dukker op. Det virker som om, at der er tale om en skrivefejl. I jordebogen 1618, 1621 og 1622 nævnes Rasmus Hansen. I ekstraskattemandtallet nævnes Rasmus Lauridsen i 1621 og 1622. I 1619 og 1620 er begge navne fraværende. Fra 1624 og frem er det igen kun Rasmus Lauridsen som nævnes i kilderne. Rasmus nævnes sidste gang ved penge- og kornskatte til Skt. Hans 1637. Den næste skat til Mortensdag har Hans Nielsen overtaget gården. Så Rasmus er altså død i perioden den 21. juni til den 11. november 1637. Maren gifter sig med Hans Nielsen i samme periode. Det vides ikke om der er børn i dette ægteskab. Hans Nielsen nævnes kontinuerligt i kilderne frem til 1657.

I tingbogen den 30. oktober 1655 meddeles, at Hans Nielsen på hans hustru Maren Knudsdatters vegne har givet hendes arvepart efter datteren Ellen til Laurids Lerche. Datteren Ellen er altså død barnløs. Normalt fordeles arven med halvdelen til enkemanden og halvdelen til afdødes eventuelle forældre og søskende. Men Maren giver altså sin part videre til sønnen. Det var næppe af moderlig kærlighed, for de fleste havde kun lige til dagen og vejen. Det står ingen steder, men man kunne godt forestille sig, at der var en aftale om, at Laurids nu fik sin mors arvepart mod, at Hans Nielsen ikke skulle skifte med Laurids, når hans mor døde. I tingbogen den 3. februar 1657 bliver det afsløret, hvad arveparten bestod af. Ellens mand Mads Pedersen i Tågeby har endnu ikke afleveret arven til Laurids. En lang række ting bliver remset op, som Laurids mener han skulle have haft i arv. Måske har de ikke været enige om arven, for vurderingsmændene fra skiftet står frem på tinget. De siger, at arven var 11 tønder utærsket byg, 5 tønder utærsket rug, 2,5 tønde i "Trefang", som nok er et markstykke. Vurderingsmændene indrømmer dog, at de heller ikke kan huske det hele. Man kan undre sig over, at de ikke finder det originale skifte frem, men skifteprotokollen er måske gået tabt allerede. Mads Pedersen får 15 dage til at betale eller lide "namb", hvilket betyder, at der bliver gjort udlæg i hans bo.

Hans Nielsen nævnes ikke i jordebogen 1657-58 eller matriklen 1662. I matriklen fra 1664 er gården øde. Efter svenskekrigene 1657-60 stod mange gårde øde. Hans og Maren kan være døde eller flygtet fra ødelæggelserne, nød og sult.

Laurids Rasmussen Lerche – Bodil Brus

4000 – 4001

Den første Lerche der skal fortælles om, han er faktisk slet ikke en Lerche. Han er igen én af mange, som gifter sig til et tilnavn. Laurids Rasmussen er sikkert født omkring 1600 i Nørre Mern, og han fæster gård nr. 9 i Kindvig for 8 slettedaler i 1627-28. Den tidligere fæster var Hans Madsen Lerche. Hans Madsen Lerche må være død, for han har kun haft gården i 10 år. Laurids gifter sig med enken, og han får altså gård, tilnavn og to stedsønner med. Fordi der er mange oplysninger, samler jeg det lidt i grupper. Så først kommer den familiære del.

Bodil Brus får mindst 2 børn i sit første ægteskab med Hans Madsen Lerche:

Mads	? – efter 1685	Gårdmand i Sønder Mern gift med Kirsten Erichsdatter
Anders	? – 1666	Gårdmand i Kindvig gift 1. gang med en ukendt kvinde og 2. gang gift med Lucie Jensdatter

Laurids får mindst 3 børn i sit første ægteskab med Bodil:

Rasmus	c 1625 – 23.09.1705	Gårdmand i Sandvig senere Husmand samme sted
Hemming	? – 1698	Gårdmand i Kindvig gift med Karen Aagesdatter
Morten	? – 1679	Gårdmand i Sønder Mern gift 1. gang med Anne Boesdatter og 2. gang med Maren Olufsdatter

Bodil må være død ca. 1649, da Laurids bliver gift den 3. maj 1649 i Allerslev kirke med Bodil Boesdatter. Hun er datter af gårdmand Bo Mortensen og Maren Olsdatter i Allerslev. Laurids og Bodil får mindst 4 børn sammen:

Laurids Krog	? – efter 1705	Gårdmand i Kindvig
Anne	? – 1726	1. gang gift med Michel Ibsen Gris gårdmand i Sandvig og 2. gang gift med Niels Ingvorsen gårdmand i Sandvig
Maren	? – 1698	1. gang gift med Aage Olufsen gårdmand i Sønder Mern og 2. gang gift med Michel Hansen Bendtsen gårdmand s.s.
Ellen	c 1659 – efter 1705	Gift med gårdmand Mads Lauridsen i Kindvig

Bodil er fadder i Allerslev kirke den 5. september 1652 til Hans hendes bror Mortens søn. Bodil dør allerede 1660, og hendes skifte holdes den 16. november. Laurids bliver gift igen med Maren Madsdatter, som der ikke vides noget om. Laurids og Maren fik mindst 2 børn:

Bodil	c 1671 - ?	død som barn før sin fars skifte 1681
Jacob	? – 1701	Gårdmand på Høvdingsgård gift 1. gang med Kirsten Olufsdatter og 2. gang Kirsten Hansdatter

Den første datter Bodil er opkaldt efter Laurids' 2. hustru. Laurids dør 1681 på Høvdingsgård og hans skifte holdes den 23. februar. Maren gift sig igen med Rasmus Olsen, som overtager Høvdingsgård. Rasmus er søn af gårdmand Oluf Madsen Lerche og Maren Madsdatter i Sageby. Rasmus er altså nevø af den Hans Madsen Lerche som Laurids overtog gården i Kindvig efter. Så han er selv en Lerche af navn. De får ingen børn sammen. Rasmus dør allerede 1692 på Høvdingshus, og hans skifte holdes den 21. marts. Maren gifter sig ikke igen. Hun dør 1707 og hendes skifte holdes den 3. september.

Skifterne

Der er naturligvis ikke bevaret noget skifte efter Laurids' første hustru Bodil Brus. Skiftet efter Bodil Boesdatter er heller ikke bevaret. Men i skiftet efter hendes far Bo Mortensen i Allerslev, er hendes skifte nævnt. Det er det fordi hendes 4 børns arv er kommet under hans formynderskab. Nu da han er død tilfalder det Laurids. Det drejer sig om 19 daler. Som så ofte er der ingen kontanter, så værdien bliver udleveret i ting fra boet. Laurids får derfor en brun hoppe vurderet til 11 daler, en rødhjelmet ko med 1 horn til 7 daler, og for den sidste daler får han 4 skæppe byg.

Det første interessante skifte er derfor Laurids' eget. Det bliver afholdt den 23. februar 1681. I betragtning af at 2. hustrus skiftes overskud var 38 daler lige efter krigen mod svenskerne, så er Laurids' skiftes overskud kun 55 daler. Når enken har fået halvdelen, så er der 3 daler 3 mark 12 skilling 4 2/7 penning til hver af drengene og 1 daler 3 mark 14 skilling 1 1/7 penning til hver af pigerne. Der er ikke fordi boet er fattigt. Der er masser af dyr og indbo, men der er ikke noget af stort værdi. Dyreholdet er 11 heste, 1 tyr, 7 køer, 5 kalve, 2 spædekcalve, 8 får, 4 lam, 9 unge svin, 2 grise, 4 gæs og 18 bistader. Gårdens fæld blev sat til 38 daler, som skulle bruges for, at gården kom i god stand. Blandt omkostninger var 9 daler 8 mark 1 skilling til selve skiftet, 4 daler til præsten, 3 daler for ligkisten, 2 daler 1 mark for 2 degne og endelig 2 daler 2 mark for et ligtræ. Et ligtræ kunne være et kors på graven, eller en planke med en indskrift, som blev sat op i kirken. Da Laurids' efterfølger dør blot 11 år efter, ser skiftet noget bedre ud. Der er nu et overskud på 149 daler 3 mark 11 1/2 skilling. Gårdfælden er stadig den samme. Desuden nævnes gårdens mange gærder, som de er alene om at vedligeholde. Det vil koste 12 daler at sætte dem i stand. Der skulle være gærder om alle landsbyers samlede marker. Dels for at beskytte markerne mod indtrængende dyr, der kunne ødelægge afgrøderne. Men også for at holde egne dyr inde, så der ikke opstod sager mellem byerne om ødelæggelserne, hvilket dog ofte skete. Men fordi Høvdingshus er en enestegård, står de selv for at holde gærder og hegn om jorderne i orden. Til sidst er der skiftet efter Laurids' og Rasmus' enke Maren. Hun har boet som enke på gården i 15 år sikkert på aftægt. Men alligevel har hun stue, køkken og kammer, 1 ko og 2 får.

Gårde

Laurids fæster som nævnt gård nr. 9 i Kindvig for 8 slettedaler i 1627-28. Den tidligere fæster var Hans Madsen Lerche. I regnskabsåret 1641-42 fæster Laurids Høvdingshus efter Laurids Krog for 30 rigsdaler. Gården i Kindvig går videre til Mads Hansen Lerche for blot 12 rigsdaler. Det siger noget om, hvor stor en gård Høvdingsgård har været. Mads Hansen Lerche er Laurids' stedsøn. Laurids døber sin første søn født i Høvdingsgård "Laurids Krog". Laurids må have haft et familiært forhold til den Laurids Krog, som han overtager Høvdingsgård efter. Laurids Krog har haft gården siden jordebogen starter i 1609. Hvorvidt han er død i 1641 eller blot gået på aftægt, det vides ikke. Der er ingen beskrivelse af gården i 1640'erne. Men hartkornet er i matriklen 1664 på 7 tønder 2 skæpper 2 fjerdingkar og 2 skæpper skov. Det er mere end dobbelt så meget som de øvrige normale gårde i området. Landgildet varierer lidt over tid, men det er i 1664 12 mark og 3 tønder havre. I tingbogen den 19. juli 1664 er alle kongens gårde m.m. blevet synet. Høvdingsgård mangler vedligehold for 9 daler. Høvdingshus er en såkaldt enestegård. Dvs. at den ikke er en del af en landsby, men ligger for sig selv. Iflg. Gyldendals "Danske stednavne" så skal høvding forstås som en "stormand" og "hus" betyder befæstet gård = Stormandens befæstede gård. Det skal nok læses som én i middelalderen befæstet gård og ikke som en borg. Befæstningselementet er forsvundet, og i 1600-tallet er der en 4-længet gård tilbage. Høvdingshus blev under svenskekrigene i 1657-60 hærget, som så mange andre gårde i Sydsjælland. Men det har uden tvivl været en god gård af fæste, for det er bemærkelsesværdigt, hvordan man forsøger at holde gården på Lerche-hænder op gennem tiden. Ved Laurids' død følger gården med enken, som gifter sig med Rasmus Olsen Lerche, der er nevø af den Hans Madsen Lerche, som Laurids overtog gården i Kindvig efter. Rasmus er altså den første ægte Lerche på Høvdingshus. Ved den nye matrikel fra 1682 ændre hartkornet til 8 tønder 2 skæpper 3 fjerdingkar. Se i øvrigt side 46.

Tillidshverv

Laurids blev hurtig tildelt/udnævnt til tillidsposter som Tredingsfoged/Bondefoged og Skovfoged. Tredingsfogden var en ældre version af bondefogden. Enheden en treding betyder blot "en del af", og er udtryk for, at tredingsfogden ikke var foged for hele sognet. Opgaven var at holde tilsyn med og sikkert også at organisere hoveriarbejdet. Arbejdet foregik fortrinsvis i foråret og efteråret ved såning og høst. Betalingen bestod i et nedslag i landgildet. I Laurids' tilfælde fik han et nedslag på 4 tønder havre. Laurids er nævnt som bondefoged kontinuert i perioden 1632-1642, hvor han bor i Kindvig. Titlen som skovfoged giver ikke et helt klart billede af, hvad opgaven går ud på. Men i lensregnskaberne kan man se, at han bl.a. står for regnskab af salg af træ fra skovene i hans område. Han skal også føre tilsyn med skovene, og han skal holde øje med at der ikke forsvinder træ. Det skete ofte, at der blev stjålet træ fra skovene i form af grene eller stød (stubbe). Det træ som måtte sælges, skulle stemples (mærkes) af skovfogeden. Det var vigtigt, når man skulle bevise, at træet ikke var stjålet. Det er ikke klart, hvad betalingen var for den opgave. Men i oldengældslisterne fra 1631-32 betaler Laurids 7 mark for at 7 svin gående på olden. Derimod i 1650-51 har han 17 svin på olden med kommentaren "skovfoged" Så det kunne tyde på, at betalingen for arbejdet som skovfoged var fri svin på olden. Ved opkrævning af afgiften "Brødbagning- og spindepenge" 1660-61, står der ud for Laurids, at han er skovfoged og fri for at betale. Titlen som skovfoged overlapper med bondefogden, men forsætter ind i tiden på Høvdingsgård. Bl.a. den 26. marts 1656 og 17. november 1663 bliver han kaldt Skovfoged i tingbogen. På sidstnævnte dato bliver han bedt om at redegøre for 120 læs ved (træ), som er "vindfalden". I den "Kongelige Majestæts Skovbog" har han lavet regnskab, men der mangler åbenbart at blive betalt videre til ridefogeden. Laurids får 14 dage til komme med svar. Den 22. december 1663 bliver Laurids dømt til at betale for det, som han ikke kan gøre regnskab for. Beløbet er ikke angivet. Udover de længerevarende hverv, var der også mange engangshverv. Dem finder man især i tingbogen. Synsmænd var ofte brugt til at f.eks. efterse gærder mellem gårde og landsbyer. Både i al almindelighed men i særdeles efter perioder med pest, kvægepest og krig, så skulle der sværges på, hvilke gårde der stod øde og ikke kunne betale skat. Mere logisk er posten som formand, når der skulle holdes skovsyn. I 1657 har Ridefogeden Niels Erichsen fra Vordingborg brug for et skudsmål af ukendte årsager. Han kunne derfor ikke selv møde op på tinge og spørge. Niels Erichsen bad derfor Laurids stå op på tinge og spørge, om der var nogen, der havde noget dårligt at sige om ridefogeden. Enevældens indførelse mærkede man også ude på landet. Alle love og påbud skulle læses højt og indskrives i tingbogen.

Den 6. november 1660 skulle 2 mand fra hvert sogn vidne på, at kongens nye "missive" var blevet læst og påskrevet. Fra Mern sogn var det Laurids Lerche og hans svoger Mads Pedersen fra Tågeby, som skulle aflægge ed. Det står ikke direkte, men det må dreje sig om accepten af indførelsen af enevældet.

Sager fra tingbogen

Den 19. februar 1655 Laurids bliver udnævnt sammen med 7 andre til at vurdere og syne om Poul Degn i Allerslev har hugget 54 elle stave (stolper af elletræ) i Degneskoven eller i skoven tilhørende Peder Ladefoged. Poul Hansen født i Kindvig har forsøgt at rejse fra Vordingborg Len til Jungshoved Len for at undgå at skulle fæste en gård. Ovenikøbet har han påstået at være en fri karl, som altså ikke kunne tvinges til gårdsfæste. I stedet har han fæstet en gård under Jungshoved. Det gør man ikke ustraffet, så den 26. marts 1656 bliver han stillet for tinget for undvigelse med krav om straf på Bremerholm med fængsel og jern. Det var tvangsarbejde på værftet på Bremerholm i København. Laurids opgave i den henseende var at være med til fysisk, at give Poul Hansen meddelelse om sagen, og bede ham møde op på tinge. Der er en lignende sag den 15. april samme år, hvor det er Laurids som optræder på ridefogedens vegne. Senere på året søndag den 16. juli har der været en forfærdelig storm med hagl på hele øst- og sydkysten af Sydsjælland. 8 uvildige mænd udpeges til at syne skaderne på bl.a. Høvdingshus' jorde. Den 29. juli bliver det indskrevet i tingbogen at Sandvig, Kindvig, Tågeby, Høvdingshus og de 2 nordligste gård i Viemose har fået ødelagt deres korn, så det hverken kan bruges som korn eller foder. Humlen (til ølbrygning), frugt, kål og olden på træerne er ødelagt. Så de fattige mænd haver intet at give hans Majestæt i landgilde eller skat. Hvis ikke øvrigheden vil komme dem til hjælp, så må de endog slå deres kvæg ned af mangel på foder. I bilagene i lensregnskabet er det desværre ikke lykkedes at finde noget om et nedslag i landgildet, eller om de får anden hjælp. Allersidst på året den 23. december er Laurids en blandt 4 som giver ed på, hvilke gårde der har stået øde på grund af pest. Den 14. april 1657 må Laurids være med til at syne en brun hest. Bårse herredsfoged har videresolgt en hest til Otte Madsen i København. Herredsfogeden mener, at han er blevet snydt, da hesten tidligere den 4. april kun blev vurderet til og solgt for 30 rigsdaler. Det var mindre end han selv betalte for den. Arven efter Laurids' søster Ellen gift med Mads Pedersen bliver en langstrakt sag. I 1657 bliver Mads Pedersen og Laurids efter et par møder på tinge enige om at arven bør udgøre 56 rigsdaler. Men både i 1663, 1664, 1665, 1666 og 1667 trækker Laurids Mads Pedersen fra Tågeby for tinge for at få sin arv. Den 30. juni 1657 indkalder Laurids 4 mænd til tinge for at få 15 slettedaler plus 4 års rente udbetalt. Thomas Sørensen skyldte Laurids disse penge, men er død. Derfor kræver Laurids pengene af de 4 mænd som er formyndere for Thomas Sørensens børn. Ridefogeden bakker op om Laurids' krav, og beder de 4 mænd betale. Samme år mangler der at blive betalt kongetiende for Mern sogn, som udgør 9 pund byg, 6 tønder havre og 3 rigsdaler. Hertil skal lægges omkostninger til at transportere det til København, da skatten skal afleveres til Københavns Universitet. 2 mænd fra hver af byerne Sandvig, Kindvig og Sageby mødte og lovede at holde Laurids skadesløs. Hvorfor Laurids skal have lagt ud eller skal stå for kongetiendet forklares ikke. 1657 er igen et dårligt år for bønderne. På vegne af Kindvig, Sageby og sig selv står Laurids op på tinge den 4. august og beder om at der må udnævnes 8 uvildige mænd. De skal syne skaderne efter den langvarende hede og tørke. Vurderingen blev at Laurids har fået skade på $\frac{1}{4}$ af sit bygkorn, mens $\frac{3}{4}$ er nogenlunde. I lensregnskaber bevilges bønder afslag på deres landgilde fra 1. maj 1657 til 1. maj 1658. Hver enkelt mand nævnes og afslaget noteres. Men Laurids på Høvdingshus er ikke iblandt. Efter svenskekrigene kniber det med at bønder har noget korn, som de kan så. Svenskerne har taget det meste med sig, da de drog ud af landet. Den 20. august 1660 bliver det opgjort, hvor meget der er blevet sået og gårdenes tilstand. Laurids har sået 3 skæpper rug, 2 tønder byg og 1 tønder blandet korn. Der bliver ikke angivet skader på gården. Det har været hårde tider. I tingbogen kommer købmændene fra købstæderne og opkræver, hvad bønderne skylder dem. Hans Svan fra Vordingborg kræver den 4. december 3 daler og 2 mark af Laurids. Det er første gang Laurids bliver opkrævet købmandsgæld. I efterkrigstiden er der mange sager om tyveri begået både under og efter krigen. I et tilfælde er Laurids indblandet som hæler. Peder Michelsen har på Sandvig mark taget Jacob Madsen hest med magt. I Vordingborg har han byttet hesten med en anden med Laurids. Laurids må stå frem og indrømme, at han har den stjålne hest. Den 19. november 1661 må Laurids igen på tinge for at bliver krævet 5 daler 3 mark 13 skilling og 3 skæppe rug, som han skylder Handelsmand Jens Lauridsen i Præstø. Samme dag dukker Hans Svan op igen og kræver denne gang 14 mark af Laurids.

I 1662 bliver Laurids igen kaldt hælingsmand (hæler), fordi han har en hoppe og et føl, som er forsvundet fra Råbymagle på Møn. Han får 3 uger til at møde op med hoppen og føllet og give forklaring. Den 17. november 1662 er Laurids indkaldt som vidne til en skænderi på åben gade. Men Laurids ligger syg i sin seng, og han kan ikke møde op. Så sagen bliver udsat. Den 15. december 1663 kræver Borgmester Christopher Pedersen i Præstø betaling af Laurids for 10 daler og 11 mark i rente. Den sidste gang Laurids nævnes i tingbogen, er da han for gud ved hvilken gang i 1667 for læst og påskrevet sit krav på Mads Pedersen for sin arv efter søsteren. Om han nogensinde får sine penge, vides ikke. I de sidste 14 år af sit liv kommer Laurids ikke for tinge med sager med eller mod ham. Næste gang Høvdingshus nævnes er i 1684 under den nye fæster.

Længe efter Laurids Lerches død, dør hans ældste søn af 1. ægteskab. Den 23. september 1705 bliver Rasmus Lauridsen, husmand i Sandvig, fundet død på marken mellem Sandvig og Kindvig. Dagen efter kommer 3 af familien; Rasmus Mortensen, Ingvor Pedersen og Gregers Olsen til stedet, hvor han lå. De tog hans tøj af, og de undersøgte kroppen for sår eller tegn på vold. Det eneste de fandt, var en lille rift på næsen. De bar ham hjem til hans hus på en planke/bordplade, som de havde haft med. Den 5. oktober var der blevet indkaldt til forhør på tinget. Ikke mindre end 14 personer fra den nære familie og yderligere 4 fra Sandvig og Kindvig var blevet tilsagt af 2 såkaldte kaldsmænd, til at møde op med 8 dages varsel. Først blev det bestemt, at da det var 3 familiemedlemmer, som havde undersøgt Rasmus, så var de ikke uvildige. I stedet blev der udpeget 4 "dannemænd", som skulle undersøge hans krop for sår og spor efter vold. På næste tingmøde den 20. oktober stod de 4 mænd frem og sagde, at de straks efter sidste tingmøde var taget hen til kirkegården, hvor Rasmus' kisten stod i åben grav. De løftede kisten op af graven og åbnede låget. Det 12 dage gamle lig blev undersøgt. De fandt ingen tegn på vold eller sår. Det eneste de fandt, var en hård hvid plet i panden. Alle de tilsagte personer blev nu forhørt. Rasmus Persen fra Sandvig aflagde ed og fortalte, at han og Peder Hansen fra Kindvig havde gået i skoven dagen efter Rasmus' død. Da spurgte Peder Hansen "hvem skal jeg tro har slået ham ihjel?" og Rasmus Persen havde svaret, "hvem har dog slået Rasmus ihjel? Han havde jo intet udestående med nogen". Der til svarede Peder Hansen "at i går var der én, som havde redet over marken, men han vidste ikke, hvem det var". Ved det sidste tingmøde den 27. oktober trak Peder Hansen dog sine udtalelser tilbage. Han vidste slet ikke hvad Rasmus Persen talte om. Peder Hansen vidste intet og havde intet set. Alle andre bliver udspurgt "om de har hørt nogen snak, ord eller rygter, om den afdøde, eller om han har været i klammeri med eller blevet truet af nogen" Alle svarer det samme. Der er ingen, der har grund til at nære mistanke til nogen. Alle siger, at Rasmus var en svag, gammel og affældig mand på omkring 80 år. Han var fredelig, og kom godt ud af det med alle. Rasmus led meget af "opstigelse" og "hjerte færd", som han ofte klagede over. Da ikke alle mødte op ved det første forhør, kom det til at foregå over 2 dage. Dommeren var meget ihærdig med sine spørgsmål. Ridefogeden slutter af med at erklære, at der ikke kan være anden årsag til Rasmus' død end alder og svaghed. Ridefogeden vil skrive en forklaring til det "Høje Herskab" i København, og han giver præsten lov til endelig at kaste jord på kisten nu 33 dage efter Rasmus' død. Bonussen ved denne sag er, at en stor del af Rasmus' familie bliver opremset, og frem for alt hvordan de er i familie med ham.

Morten Lauridsen og Maren Olufsdatter

2000 – 2001

I 1642 fæster Hans Madsen sin svigerfar Bo Mortensens gård i Allerslev. Sikkert i samme år bliver han gift med Anne Boesdatter. Svigerfaderen kommer på aftægt på gården, da han ikke fæster nogen anden gård. Hans og Anne får mindst 6 børn:

Mads	før 1645 – 1655	Død som barn
Inger	før 1645 – 1655	Død som barn
Ukendt	før 1645 – 1645	Død som barn
Maren	1647 – 1651	Død som barn
Laurids	1650 – før 1665	Død som barn
Anna	1652 – 1655	Død som barn

Hans nævnes i ekstraskattemandtallene 1642-1653. Hans dør i regnskabsåret 1652-1653, som løber fra maj til april. I dette år er Hans altså død, der afholdes skifte og enke bliver gift med efterfølgeren. Skiftet er ikke bevaret, men det er kirkebogen. Alligevel er hverken hans begravelse eller enkens nye ægteskab nævnt. Men Anne Boesdatter bliver nu gift med Morten Lauridsen. Morten betaler 30 rigsdaler for fæstet. Med i pakken er 3 stedbørn og to svigerforældre på aftægt. Anne er datter af Bo Mortensen og Maren Olsdatter i Allerslev. Morten er altså blevet gift med en søster til sin egen stedmor. Morten og Anne får kun 1 datter.

Anne	1655 – 1656	Død som spæd
------	-------------	--------------

Den stakkels Anne har nu fået i alt 7 børn, som alle er døde som små. Tiden i Allerslev er hård fordi pesten hænger. Første forvarsel kommer i 1652, hvor 42 mennesker dør især i maj – august mod normalt ca. 15 stk. I 1655 skriver præsten i kirkebogen "den 16. juni begyndte pesten at grassere (hænge)". I alt døde 234 personer i 1654 heraf 106 personer alene i august måned. Det er et stort indhug i befolkningen i Allerslev sogn. Hvor mange der lever i 1654, er svært at sige. Men normalt fødes og begraves der lige mange i perioden, så tilvæksten er ikke stor, og det vil tage mange år at indhente. Morten og Anne går heller ikke ram forbi. 3 af Mortens stedbørn dør i august til september, samt 2 af deres folk – en pige og en karl – også i september. Morten og Anne holder begravelse 26. august, 1., 2., 9. og 25. september. Livet går videre, men der bliver ikke født flere børn. Der er Annes 2. ægteskab, så hun er heller ikke helt ung længere. Anne er ofte gudmor for sine brødres børn i Allerslev kirke.

Morten bliver den 2. september 1656 bedt om sammen med 7 andre uvildige mænd at syne olden syd for Bårse bro. De skal vurdere hvor mange svin der kan sættes på olden i skovene. Den 3. februar 1657 optræder Morten på Ridefogedens vegne. Michel Spillemand er død, og det skal vurderes om gård, skove og gærder er vedligeholdt. 8 mænd bliver udnævnt til at syne og vurdere om alt er holdt ved lige. Samme dag optræder Morten på sin fars vegne på tinge. Det er en del af den langstrakte sag om hans fars arv efter hans søster.

I tiden efter svenskekrigen sker der en større rokade mellem 6 gårdmænd. I Vordingborg Slots Lens regnskaber 1660-61 står de 5 overdragelser lige efter hinanden. De 5 gårdskeft er:

Rasmus Lauridsen	Opgiver sin gård i Sønder Mern - Fæster Peder Rasmussen gård i Sandvig
Morten Lauridsen	Opgiver sin gård i Allerslev – Fæster sin bror Rasmus' gård i Sønder Mern
Hemming Boesen	Opgiver sin gård i Allerslev – Fæster Morten Lauridsens gård i Allerslev
Morten Boesen	Opgiver sin gård i Allerslev – Fæster sin bror Hemmings gård i Allerslev
Herman Hansen	Fæster Morten Boesens gård i Allerslev

Som tillægsinfo fortæller regnskabet, at Herman Hansen er bortjaget af fjenden fra sin gård i Jungshoved Len. Det er naturligt at spørge, hvorfor Herman ikke bare fæstede Peder Rasmussens gård i Sandvig. Så kunne alle de andre blive boende. Er det ridefogeden der står bag? Der er også en anden mulighed. Rasmus og Morten L. er brødre. Hemming og Morten B. er også brødre. Men der er en sammenhæng mere. Hemming og Morten B. er brødre til Rasmus og Mortens L.'s stedmor. Er det en rokade inden for familien for at få Herman Hansen ind på en gård? Der holdes skifte efter Peder Rasmussen i Sandvig den 12. januar 1665. Den ene arving Maren Olsdatter var gift med Boesen brødrenes far. Men Herman Hansen har ikke kendte relationer med de 2 gange 2 brødre. Men det er formentlig den Herman Hansen, der dør barnløs 1677 i Allerslev.

Morten og Anne er flyttet til Sønder Mern mellem 1. maj 1660 og 1. maj 1661. De nævnes sidste gang i Allerslev i kirkebogen den 14. juli 1661. I matriklen fra 1662 dateret den 8. juli bor de nu på gård nr. 7 i Sønder Mern med et hartkorn på 3 tønner 2 skæpper 1 fjerdingkar 1 orte. I matriklen 1664 er hartkornet ændret lidt til 3 tønner 2 skæpper 2 fjerdingkar 1 1/2 album. I Mern er kirkebogen ikke bevaret, så nu kniber det med oplysninger. Men Morten nævnes i en række skifter. Den 12. marts 1663 har Morten et tilgodehavende i skiftet efter broderen Hemming Boesen. Hemming skylder Morten 3 mark. Men da der er underskud i boet, opgiver Morten sit krav, og giver det til Hemmings datter Karen. I januar 1665 dør svigerfar. Der holdes skifte den 12. januar. Anne nævnes som arving, men ikke hendes andel i arven.

Mortens far arver på hendes nu afdøde søsters børns vegne indbo til en værdi af 24 daler 5,5 mark 11 skilling. Anne burde arve det samme. Boet er ikke opgjort i formue og gæld, så det er vanskeligt at afgøre, hvad der er at arve. Det er sidste gang, at Anne bliver nævnt i en kilde. Hun er død i perioden 1665-1668. Der er ikke noget skifte efter hende. Det tyder på, at der er skiftet i mindelighed mellem myndige arvinger. Hendes yngste måske levende søn Laurids er altså død inden.

Morten gifter sig Maren Olsdatter i perioden 1665-1668. Maren er datter af Ole Madsen Lerche og Maren Madsdatter i Sageby. Hun er selv en Lerche, og hun er søster til Mortens halvbror Jakobs hustru. Morten og Maren får mindst 3 børn:

Bo	c 1668 – c 1720	Gårdmand i Sageby gift med Birthe Jensdatter
Søren	c 1671 – 1704	Gårdmand på Langø gift med Kirsten Hemmingsdatter
Rasmus	c 1678 – efter 1729	Gårdmand i Sønder Mern gift med Karen Laursdatter

Bemærk at Morten døber sin første søn i det nye ægteskab efter sin svigerfar i forrige ægteskab. Den 4. juli 1672 er der skifte efter Oluf Nielsen gårdmand i Sønder Mern. Det er usikkert om der er en familiær relation. Men Morten bliver formynder for datteren Sidsel, og samtidig er han også vurderingsmand på boet sammen med 3 andre. Mortens far Laurids er lavværg for enken Karen Olufsdatter. Efterfølgende bliver Mortens bror Hemming gift med enken. Der er overskud i boet og Sidsel arver 19 daler 3 mark 14 skilling 6 penning. Arven bliver udlagt i indbo, men om det bliver indestående i boet, eller om Morten får det udleveret, er uklart. Men det er nu Mortens pligt at vedligeholde arven og forrente den indtil Sidsel bliver myndig (gift). Morten dør i 1679 i Sønder Mern. Han er må være tæt på de 60 år. Skiftet holdes den 18. juli. Enken har sin far med som lavværg. Mortens 3 brødre; Rasmus i Sandvig, Hemming i Kindvig og Laurids i Kindvig er formyndere for de 3 sønner. Fordi de er umyndige, så bliver deres alder angivet. Der er et pænt overskud i boet på 250 daler 6 skilling, hvoraf Maren får det halve og der er 42 daler 1 skilling til hver søn. Formynderne accepterer at lade arven indestå i boet rentefrit indtil børnenes 14. år. Til gengæld lover enken og lavværgen, at holde formynderne skadesløse. Gælden udgøres af 14 daler 1 mark 14 skilling i skyldig landgilde, 2 mark til præsten for begravelsen. Præsten for 1 lam udleveret og amtskriveren 1 blodrød ko, 1 sorthjelmst stud, 1 røddraget kvie og 1 lam. Derudover har tjenestekarlen Hans Andersen 3 daler til gode i tjenesteløn, Mortens far Laurids har lånt ham 3 daler. De sidste 2 poster vil enken ikke kendes ved. Laurids påstår at han har lånt ham yderligere 29 daler, og Peder Jørgensen fra Vordingborg kræver 2 daler. De bliver henvist til at søge lov og ret. Hvis de vil have deres penge, må de altså gøre krav på tinge, og bevise deres krav. Endelig er gårdens tilstand opgjort til 20 daler til vedligehold.

Maren har været gift med Morten 12-13 år, og hun er sikkert i midten af 30'erne. Hun har en gård og 3 børn, som skal forsørges. Så Maren gifter sig igen med Niels Hemmingsen Holst i Mern kirke. Niels er søn af Hemming Nielsen og Sidsel Nielsdatter i Sønder Mern. Niels og Maren får mindst 2 børn:

Margrethe	c 1681 – efter 1704	Gift med gårdmand Espen Arentsen på Langø
Kirsten	c 1684 – efter 1699	Tjener 1699 hos sin onkel Lars Pedersen Børring i Bakkebølle

I Vordingborg holdes der "Mallene Marked". På dette marked i 1685 møder Niels Kirsten Jensdatter. Han aftaler med hende, at hendes datter Anne Andersdatter skal tage tjeneste hos ham, og han betaler Kirsten fæstepenge. Problemet er bare, at Kirsten glemmer at fortælle sin datter, hvad hun har aftalt. Den 1. december på tingdagen har Jens Povlsen i Skovhuse tiltalt Niels for at forsøge at overtage hans tjenestepige med ufine metoder. Der er indkaldt 2 vidner, som bekræfter, at de på Mallene Marked har hørt Niels tale med Kirsten, og at han betalte hende fæstepengene. Jens havde forsøgt at overtale Niels til at modtage samme sum af ham, så tjenestepigen Anna kunne blive i Skovhuse. Men Niels vil ikke modtage pengene. Pigen Anna møder på tinge, og fortæller at hendes mor først har fortalt hende om det nye tjenestested 8 dage før skiftet. Det er ikke nok til, at hun kan nå at sige sin tjenestepuds op i rette tid. Hendes mor møder også op, og bekræfter at hun har modtaget pengene. Men at datteren kun skal skifte plads, hvis hun har lyst. Moderen lover at tale med Niels. De bliver givet 8 dage til selv at løse problemet. Sagen kommer ikke frem igen, så moderen må have betalte pengene tilbage, og Anne bliver i Skovhuse hos Jens Povlsen. I Christian V's nye matrikel 1688 er Niels stadig på gård nr. 7 i Sønder Mern.

Det nye hartkorn er 7 tønder 7 skæpper 3 fjerdingkar 1 album. Niels har desuden fæstet et "vænge" – en mark på 2 fjerdingkar 2 album. Der står også at den tidligere fæster var Morten Larsen (Lauridsen).

I 1697 dør Maren og der holdes skifte den 6. februar. Blot 3 måneder efter dør Niels og hans skifte holdes den 21. maj. Formynder for de 2 piger på 13 og 16 år bliver farbrødrene Søren på Langø og Rasmus, som blot er 19 år og stadig bor hjemme. Rasmus overtager fæstet på gården efter Niels i en ung alder. Overskuddet i boet efter Maren er 177 daler 3 mark. Niels får halvdelen og de 3 brødre hver 22 daler 14 skilling og de 2 søstre hver 11 daler 11 mark 7 skilling. Ved Niels' skifte er overskuddet 137 daler 13 skilling, som kun pigerne skal dele. De får hver 66 daler 2 mark 6 skilling. Ved skiftet skyldes der landgilde for 1684 og 1696. Niels og 5 andre gårdmænd i byen har påtaget sig, at genopbygge en ødegård i Kindvig, mod 3 års skattefrihed for den tilhørende jord. Der skylder han 4 daler for de sidste 2 år. Oldengælden for 1692 af 15 svin på 5 daler 2 mark 8 skilling har Niels nægtet at betale, fordi der var så få olden det år. Men amtmanden og Overkammerherre von Plessen beordrer oldengælden betalt. Derudover skyldes der 20 daler til 2 karle og 1 pige. Stedsønnen Rasmus har lånt sin stedfar 4 daler 1 mark, og hans arv efter sin far indestår stadig i gården. Af mere specielt indbo kan nævnes; 2 sølv bægre, 1 ske med en forgyldt knop, 2 duge af drejelsgarn og hør med frynser og 2 håndklæder af hør med frynser. Der er mange dyr på gården; 9 heste, 7 køer, 1 stud, 1 tyr, 2 kvier, 2 tyrekalve, 1 kalv, 1 ko på foder hos Peder Kaar i Nørre Mern, 10 får 2 lam, 23 svin, 17 grise, 3 spæde grise, 3 gæs og 1 gase, 12 bistader. Gården består af 4 stuer; dagligstuen, gavlstuen, stuen mod gården og "Tuisse"stuen samt køkkenet og et drengekammer. Alt sengetøjet findes i gavlstuen, så der må være der sengene er. Der er ikke noget pigekammer. Hun sover nok i køkkenet på bænken. Gårdens brøstfældighed sættes til 54 daler.

Bo Mortensen og Birthe Jensdatter

1000 – 1001

Bo er født ca. 1668 i Sønder Mern, som den ældste af 3 brødre i hans fars 2. ægteskab. Han bliver gift med Birthe Jensdatter ca. 1692 i Mern kirke. Hun var datter af gårdmand Jens Pedersen og Anne Hansdatter af Sønder Mern. Bo og Birthe fik mindst 7 børn:

Morten	c 1693 – c 1774	Gårdmand i Viemose gift 1. gang med Lucie Hansdatter, gift 2. gang med Anne Larsdatter og gift 3. gang med Kirsten Nielsdatter
Niels	? – 1765-1771	Gårdmand i Viemose gift 1. gang med Helvig Rasmusdatter og 2. gang med Sidsel Ibsdatter
Søren	? – 1754	Gårdmand i Viemose gift 1. gang med Kirsten Rasmusdatter og gift 2. gang med Ellen Olsdatter
Anne	? – 1749	Gift med gårdmand Hans Larsen i Skalsby
Maren	? – før 1745	Gift med Povl Pedersen gårdmand på Badebygård, senere husmand på Badebyhus
Sidsel	c 1701 – 1732	Gift med gårdmand Jacob Hansen Vrang i Ugledige
Hans	c 1709 – 1771-1787	Snedker i Nørre Mern gift med Ingeborg Ebbesdatter

Der er muligvis en søn mere kaldet Peder. Alle henviser til samme kilde, som er en bog uden yderligere kildehenvisninger. Men jeg har ikke fundet ham nævnt nogen steder, hverken i skifter eller som fadder. Derfor har jeg valgt at udelade ham.

Da Bos farbror Jacob Lauridsen Lerche overtager Høvdingshus i 1692, overtager Bo hans gård i Sageby. Ved skiftet efter hans morbror Rasmus Olufsen Lerche den 21. marts 1692 står der, at Bo nu har fået fæste på Jacob Lerches gård i Sageby. Ud over at være Bos farbror er Jacob Lauridsen Lerche gift med Bos moster Kirsten Olufsdatter. Før Jacob Lauridsen Lerche var gården fæstet af Bos morfar. Så det bliver i familien.

I 1693 har Skovfoged Peder Skipper bedt Bo og Thomas Povlsen om at efterse en egestub på Viemose Øster Strandmark, som der skulle være hugget af. Den 5. september står de frem på tinge og vidner om deres tilsyn. Den 21. juli 1696 har der været syn på alle kongens gårde i Bårse herred. Bos gård er blevet vurderet til at mangle vedligehold for 3 daler 1 mark 8 skilling.

Bo arver fire gange. Første gang efter hans far, som dør da Bo er blot 11 år gammel. Bo arver 42 daler 1 skilling. Hans 3 farbrødre bliver formyndere for Bo og hans brødre. I 1689 dør hans farfar, og fordi deres far er død, så arver Bo og hans 2 brødre deres fars lod. Arven til de 3 brødre var på blot 3 daler 3 mark 12 skilling 4 2/7 penning. Arven bliver udlagt i indbo; 1 tappe trup (?), 1 lille fyrrebord, 10 pund tin, tjenestepigernes sengetøj og 1 grå vadmels overdyne. Denne gang er det kun de 2 farbrødre Hemming og Laurids Lauridsen, som tager arven til sig som formyndere. Næste arv falder da Bos mor dør i 1697. Her arver Bo 22 daler 14 skilling, som igen bliver udlagt i indboet; 1 kvie med rød manke, 1 rød tyrekalv, 2 svin, 6 grise, 2 får og 1 blårandet dyne. Denne gang er Bo 29 år og fuldmyndig. Han indkasserer derfor selv arven. Sidste gang Bo nævnes som arving er i 1698, da hans barnløse farbror Hemming Lauridsen dør. Desværre er der mere gæld end formue, så der bliver intet at arve.

Bo bruges ofte som formynder. Første gang ved det allerede nævnte skifte den 21. juli 1691 efter hans barnløse morbror Rasmus Olufsen Lerche. Her bliver Bo formynder for en anden afdød morbror Mads Olufsen Lerches 3 sønner. Han får overdraget værdi for 14 daler 3 mark 15 skilling 6 3/5 penning. Bo er blot 23 år, men han er nærmeste slægtning, og derfor bliver han det naturlige valg efter loven. Ved skiftet efter hans mor den 6. februar 1697 bliver Bo og hans bror Morten formynder for deres umyndige 2 halvsøstre Margrethe og Kirsten på henholdsvis 16 og 13 år. Tilsammen får pigerne 22 daler 14 skilling. Blot 3 måneder efter dør Bos stedfar Niels Hemmingsen Holst. Her arver piger det hele, som er 137 daler 13 skilling. Der er mange penge at være garant for, og som de skal betale rente af fra det 15. år til udbetalingstidspunkter. Da det normalt er indbo der bliver arvet og ikke penge, kan det være svært for en formynder at bevare arvens værdi. Det sker ofte i tingbogen, at nogen forsøger at få andre til at overtage et indbo, mod betaling. Det er typisk når en kvinde bliver gift, at arven skal falde og bliver udbetalt/udleveret til hendes mand. Den 4. august 1701 bliver Bo formynder for sin fætter Laurids Jacobsen på 16 år ved skiftet efter Jacob Lauridsen Lerche. Oles arv efter sin mor, som døde i 1697, har stået i gården under hans fars varetægt. Da han nu er død, skal der findes en formynder på Oles mors side. Da Oles mor og Bos mor er søskende, falder valget på Bo. Ole arver 22 daler 1 mark 1 skilling efter sin mor, som Bo altså skal forvalte. Den 25. november 1704 er der skifte efter Bos bror Søren på Langø. Søren er druknet i sundet mellem Langø og Sjælland, og han efterlader sig 2 små børn Peder på 5 år og Sidsel på 2 år. Dem bliver Bo værge og formynder for. De 2 små børn arver 44 daler 3 mark 15 skilling og deres fars tøj. Fordi børnene er så små, og bliver i hjemmet, bliver arven også stående i gården. Bo får altså ikke noget indbo udleveret, som han skal tage vare på.

Fadder- og gudmoderskab kendes der ikke meget til, da kirkebogen jo ikke er bevaret for perioden. Men Bo er dog fadder 1 gang i Kalvehave kirke den 12. februar 1719 til hans barnebarn Maria Mortensdatter.

Gården er nr. 1 i Sageby med et hartkorn på 5 tønder 4 skæpper 3 fjerdingkar 1 album. Bo er en såkaldt Langrejsebonde. Han skal betale 12 rigsdaler samt 3 tønder 3 skæpper 3 fjerdingkar 1 orting havre i landgilde i 1710 og 4 mark i tærskpenge. Der er ikke en beskrivelse af, hvad en langrejsebonde er. Men bl.a. i tingbogen kan man se, at der foregår en del rejser til bl.a. København på herskabets vegne. Det må være den slags rejsepligt, som der er tale om. Fra 1707 er Bo nævnt som Tredingsfoged. Det er et tillidshverv på lige fod med bondefogeden, som ikke knyttet til et sogn men snarere en del heraf. Tredingsfogden skulle være med at organisere og fordele arbejdet ved landbruget særligt forår og efterår under såning og høst. Stillingen gav et fradrag i landgildet. I 1710 var fradraget på 1 daler 8 skilling og 2 skæppe 3 fjerdingkar havre.

For perioden 1710-18 er Vordingborg Slots regnskaber bevaret. Der er i sidste halvdel af store Nordiske Krig, og det præger regnskaberne. Der er mange restancelister over landgilde og skatter. Men ellers handler det om udgifter og indtægter til godset. I 1710 nævnes Boe i en "Specification Paa En dehl Fattige og uformuende Bønder", som har fået nedsat deres hartkorn.

I en liste over folkehold og den skat som skal svares af det, har Bo 1 dreng og 1 pige. Der skal betales 2 slettedaler 2 mark til drengen og 3 slettedaler til pigen i løn årligt. Af dem skal der svares 1 mark 11 skilling i skat for drengen og 2 mark for pigen. I 1712 har Bo haft 4 gamle svin og 2 unge svin på olden, som han skal svare afgift af. I 1714 er der en restanceliste over krigsstyr (skat), som skal forfalde hvert kvartal. Bo skylder 4 mark 13 skilling for december kvartal 1714 og mats kvartal 1715. Krigen er en hård tid, og man kan se hvordan gælden vokser hen over perioden. I 1715 har Bo 2 gamle svin, 8 unge svin og 2 grise på olden. I 1716 skylder Bo 6 tønder 1 skæppe havre i skattekor. I slutningen af perioden (1717) laves lange lister med restancer på landgildet for 1708-1712. Bo skylder over 19 daler i penge for 1710-12 plus havre og tærskpenge.

Bo dør i 1720 i Sageby. Skifter er ikke bevaret i perioden 1718-21. Men i sessionsprotokollen står skrevet at Dragon Ole Povlsen overtager fæstet den 23. september 1720. Her står også at gården er 4-længet med i alt 42 fag. Brøstfældigheden ved overtagelsen er vurderet 49 daler. Besætningen med sædekorn er vurderet til 139 daler 2 mark 17 skilling. Desuden skyldes der 66 rigsdaler 5 mark 5 skilling i "kongelige prætentioner" (skat). Der er betalt 6 rigsdaler i indfæstning. For det beløb får Ole Povlsen gård, gæld, enken og de yngste børn.

Ole Povlsen er Dragon og husmand ved overtagelse af gården i Sageby. Den 12. juli 1711 har han fæstet Hans Christensen Smeds hus i Sageby for 1 daler 2 mark. Ved dette fæste er han fra Badebygård. I Badebygård har Povl Hansen resideret. Han døde i 1702 og ved hans skifte er der en søn Ole, 26 år gammel. Dvs. at han er født 1676. Ole er altså 44 år gammel ved vielsen med Birthe, hvis alder er ukendt. Ole og Birthe har ingen kendte børn sammen. Ole er fadder 4 gange i Kalvehave kirke til børn af hans stedbørn. Han er forlover for sin stedsøn Morten ved hans 3. ægteskab i Kalvehave kirke den 23. april 1738. Ved et skifte den 16. februar 1740 er Ole vurderingsmand og bliver kaldt Bondefoged. Den 3. oktober 1770 er han vitterlighedsvidne ved Rasmus Sørensens fæste af et hus i Sageby. Ved Oeders Efterretninger i 1771 lever han på aftægt i Sageby. Her har han tilnavnet "Foget", så han må have haft hvervet i lang tid. Han har været enkemand i 16 år. Birthe er derfor død i 1755 uden, at der er nogen kilder til at bekræfte det. Skifteprotokollen mangler lige præcis for 1755. Netop i 1755 den 29. november afstår Ole sit fæste af gården til Hans Jørgensen pga. alder og svaghed. Han forlanger frit ophold i sin livstid. I 1771 angives hans alder til at være 81 år. Det giver et fødselsår på 1690. Det er 14 år senere end forventet. Er det så den samme Ole Povlsen, som er født i Badebygård? Der er størst sandsynlighed for, at aldersangivelsen i 1771 kan være forkert. Gamle mennesker på den tid havde ikke altid styr på deres alder. Oles nevø Povl Pedersen fæster den 29. april 1723 halvdelen af sin fars gård – Badebygård. På ca. samme tidspunkt bliver han gift med Oles steddatter Maren. Ole dør måske i 1772. Der er ingen kilder til at underbygge det, men det bliver bl.a. påstået af Børge Wiberg Larsen i hans bog "En Sydsjællandsk Anetavle".

Søren Boesen og Kirsten Rasmusdatter

500 – 501

Sørens fødselsår er ikke kendt. Han er født i Sageby, og han er nok 3. barn i en flok på 7. Han nævnes første gang som fadder til sin nevø Hans Mortensen den 28. september 1727 i Kalvehave kirke. Da bor han stadig i Sageby hos sine forældre. Søren bliver den 8. juli 1733 trolovet til Kirsten Rasmusdatter fra Viemose. Sørens to ældre brødre Morten og Niels er begge tidligere blevet gift i Kalvehave kirke med piger fra Viemose. Så det er nok dem, som har formidlet kontakten. Sørens bror Niels er da også forlover for sin bror og Jørgen Jensen for Kirsten. Søren og Kirsten bliver gift den 11. oktober 1733 i Kalvehave kirke. Kirsten er født 1713 i Viemose, som datter af Gårdmand Rasmus Hansen og Marthe Olufsdatter. De får 3 børn sammen:

Sidsel	1734 – 03.11.1826	Gift med Husmand og Skipper Henrik Keiling Rasmussen i Nyby på Bogø
Rasmus	1737 – efter 1771	Familie ukendt. Bor 1771 i Sageby og "lever af sit arbejde"
Bo	1739 – 03.06.1825	Gårdmand i Sageby gift 1. gang med Kirsten Jensdatter og 2. gang med Kirsten Jensdatter

Søren har den 20. august 1734 overtaget gård nr. 6 i Viemose efter Rasmus Rasmussen, som er blevet fradømt gården. Søren overtager også halvdelen af gård nr.12, og gårdene har tilsammen et hartkorn på 6 tønder 6 skæpper 2 album.

Søren er fadder mindst ni gange inden for familien. 7 gange til nevøer og niecer og 2 gange til Kirstens bror Olufs børn. Kirsten selv er mærkelig nok ikke fadder eller gudmor en eneste gang. Kirsten har dog 4 yngre søstre, som det ikke er lykkedes at finde familier til. Så der kan være en masse nevøer og niecer der, som hun kan have været gudmor eller fadder til. Der er mange relationer frem og tilbage mellem Kalvehave og Mern. Men da Mern kirkebog først er bevaret fra 1814, er der mange oplysninger som er gået tabt.

Kirsten dør 1748 i Viemose kun 35 år gammel. Hun bliver begravet den 28. januar på Kalvehave kirkegård. Der burde være et skifte, men det rammer ned i et af de mange små huller der i skifteprotokollen, så det er ikke bevaret. Søren gifter sig igen med Ellen Olsdatter. Det har ikke været muligt at finde vielsen i en kirkebog, så de er sikkert gift i Mern kirke, hvor kirkebogen jo ikke er bevaret. Derfor kendes der heller ikke noget til Ellens ophav. De får et enkelt barn sammen:

Dødfødt 1749

Søren dør 1754 i Viemose og begraves den 4. april på Kalvehave kirkegård. Hans skifte falder også ned i et lille hul i skifteprotokollen. Ellen gifter sig igen den 4. oktober 1754 med Hans Pedersen, som sikkert overtager gården. Men der også et hul i fæsteprotokollen, så 1754 mangler. De får 4 børn sammen før Ellen dør 1770 i Viemose, og hun bliver begravet på Kalvehave kirkegård den 29. januar. Hendes skifte er bevaret og det bliver holdt den 4. april 1770. Vi får at vide at gården i Viemose er 4-længet på i alt 49 fag. Der er et overskud i skiftet på 220 daler 2 mark 14 skilling, så de har ikke været helt fattige. Hans Pedersen nævnes i Oeders Efterretninger som gårdmand i Viemose, 48 år gammel. Hans videre levned er ikke undersøgt.

Gammelt postkort med Kalvehave kirke

Bo er yngste barn ud af 3. Han er født 1739 i Viemose, og han er døbt den 9. september i Kalvehave kirke. Hans gudmor er hans morfars søster Anne Hansdatter i Tågeby. Blandt hans faddere er hans morbror Oluf Rasmussen i Viemose, hans farbror Morten Boesen i Viemose og hans mors kusine Bodil Pedersdatter i Balle. Bo er konfirmeret i Kalvehave kirke den 6. april 1755.

Iflg. fæsteprotokollen fæster Bo den 30. august 1764 gård nr. 3 i Sageby med et hartkorn på 6 tønder 3 fjerdingkar samt skov på 2 fjerdingkar 2 album. Gårdens tidligere fæster Hans Hansen Fyhn er død. Bo gifter sig med hans enke Kirsten Jensdatter. Hans Fyhn og Kirsten havde mindst 4 børn sammen:

Ellen	c 1753	Gift med Husmand Niels Jeftersen i Skibinge
Ane	c 1758	Levned ukendt
Hans	c 1761	Levned ukendt
Maren	c 1764	Gift med Husmand Ole Ingvorsen i Sageby

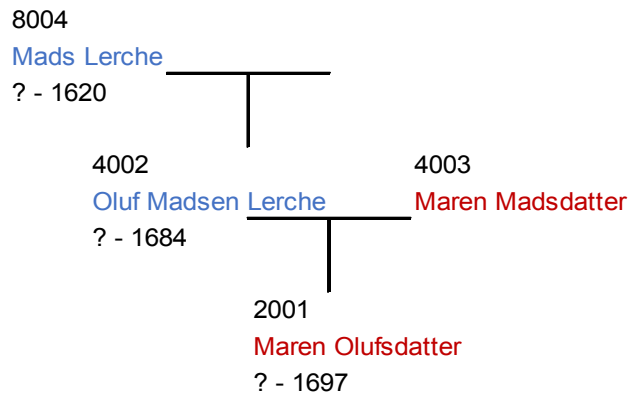
Kirsten dør allerede 1765, så deres ægteskab er meget kort. Hverken Hans Hansen Fyhn eller Kirstens skifter er bevaret. Men i 2 afkald fra 1790 henvises der til Kirstens skifte afholdt den 22. februar 1765. Bo har nu 4 små børn, der ikke er hans. Om de bliver på gården, eller om de fordeles blandt familie, som det ofte sker, vides ikke. Nu må Bo se sig om efter en ny hustru. Valget falder på endnu en Kirsten Jensdatter. De bliver gift i Mern kirke i 1765. Hun er født ca. 1743, og hun er datter af Jens Madsen fra Sønder Mern. Bo og Kirsten får mindst 5 børn:

Kirsten	c 1767 – 1785	Gift med gårdmand Hans Jensen Lerche i Balle
Maren	c 1772 – 06.06.1844	Gift med gårdmand Hans Larsen i Tågeby
Søren	c 1775 – 27.01.1853	Gårdmand i Sageby gift med Ane Jensdatter
Karen	c 1778 – 08.12.1846	Gift 1. gang med gårdmand Peder Clausen i Ammendrup og gift 2. gang med gårdmand Jørgen Larsen i Ammendrup
Sidse	c 1781 – ?	Levned ukendt

Vi er efterkommere af børn af begge Karens ægteskaber. Ældste datter Kirsten bliver gift med en søn af Jens Hansen Lerche, som blev frataget Høvdingsgård. Hun døde kun 18 år gammel ca. 14 dage efter sin første fødsel. Yngste datter Sidse er med i folketællingen 1787, men hun kan ikke findes i 1801, så hun kan være død inden.

I et sogn uden kirkebog, så er der ikke mange informationer. Men Bo er fadder i hver tilfælde 2 gange uden for sognet. Første gang den 15. juli 1764 til Ellen Hansdatter i Kalvehave kirke, som er hans fars enkes datter med hendes 2. mand. Anden gang er 35 år senere i Allerslev kirke til Karen Jørgensdatter, som er hans datter Karens datter. Kirsten er ikke fundet nævnt som fadder inden for familiens rammer.

Ud over kirkebogen så er skifteprotokollen et godt sted at finde oplysninger. Det kræver dog lidt held. Dels skal skiftet være bevaret, og mange skifter er ikke offentlige, hvis der ikke er umyndige arvinger. Men den 23. maj 1766 holdes der skifte efter Bos svigerfar Jens Madsen i Sønder Mern. Bo henviser til et tidligere skifte den 8. marts 1755 efter Kirstens mor. Her var Kirsten blevet lovet 20 daler, hvoraf han kun har fået 10. Enken lover at betale de resterende 10 daler. Arven bliver ikke opgjort, da enken er gravid. Man afventer derfor, om der bliver flere arvinger. I Oeders efterretninger som er en slags folketælling for Sjælland og øer, er Bo 30 år og gårdmand i Sageby, der "lever af sin avling". Da Vordingborg Ryttergods i 1774 blev solgt ved auktion, blev Mern sogn med Sageby en del af det nyoprettede gods Lilliendal. Det blev købt af Kammerherre Hans Gustav Lillienskiold, sammen med godset Høvdingsgård. Den 30. april 1781 er der skifte efter Anders Nielsen, som havde til huse hos Husmanden Niels Rasmussen i Søndre Viemose. Anders Nielsen er Kirstens farfars bror. Han døde barnløs. Flere generationer bliver oplistet, for at finde alle arvinger. Derfor nævnes også Bo som fæstegårdmand i Sageby. Der er "kun" en formue på 29 rigsdaler 7 mark 4 skilling. Der er mange arvinger, og efter flere opgørelser bliver der til sidst fremlagt et brev.

Mads Lerche

8004 – 8005

Mads nævnes i den allerførste jordebog for Vordingborg Len i 1609-10. Han fæster gård nr. 12/13 i Sønder Mern. Nummeret skifter lidt frem og tilbage. I landgilde betaler han 4 mark 2 skilling, 3 tønder 2 album havre samt 1 mark 5 skilling 1 album af noget ukendt. Desuden betaler han 1 tønne havre i såkaldt gæsteri. Det er en afgift, for at slippe for at skulle tage folk på ophold. Han betaler også 2 skæppe havre af 1 jord. Han har altså fæstet et stykke jord ud over det der hører til gården. Han nævnes i jordebogen 1609-1620. Det er det samme for ekstraskattemandtallet, hvor han nævnes 1610-1620. I de øvrige dele af regnskaberne er Mads 1613-1614 udnævnt til skovfoged. I den rolle har han solgt "vindfalden" træ på lenets vegne. Han skal aflevere regnskab for salget på i alt 21 daler 1 mark 16 skilling. 1611-1617 er han på listerne over tredingsfogeder. Disse lister er ikke nævnt hvert år, så kan have haft dette tillidshverv i længere tid. Som tredingsfoged får et afslag i landgilde på 1 mark 5 skilling 1 album i penge og 1 tønne havre. Mads optræder også i oldengældslisterne for 1616-17, 1618-1619 og 1619-1620 med henholdsvis 20, 6 og 20 svin. Der er også en Anders Hansen Lerche i regnskaberne. Han har fæstet gård nr. 6 i Sønder Mern. Kan han være Mads' bror? Mads' fulde navn vil så være Mads Hansen Lerche.

Netop i regnskabsåret 1619-20 dør Mads. I stedsmålslisterne står der, at Mads Pedersen fæster Mads Lerches gård for 25 daler. Der er eneste gang Mads Pedersen står med det navn. Senere bruges kun Mads Lerche. Mads 2. har altså overtaget gård, navn, hustru og stedbørn. Mads 2. har gården i fæste frem til 1638-1639. I 1627-28 er gården brændt med "gårdens gods og korn". I regnskaberne står at Mads 2. intet har at betale i landgilde, så familien har sikkert mistet alt. Året efter 1628-29 bliver han bevilget ikke at skulle betale landgilde, så han kan genopbygge gården. 1638-39 fortæller stedsmålslisterne, at Mads Lerche 2. er død, og at det er (sted)sønnen Anders Madsen Lerche, som fæster gården for 20 rigsdaler.

Hvem er Anders søn af, når begge kendte fæstere hedder Mads til fornavn? Min påstand er, at Anders er søn af den første Mads. Dels fordi, at Anders højst kan være 19 år, hvis han er søn efter Mads 2., dels fordi det er sandsynligt, da Mads 1. har en bror som hedder Anders. Han kan være opkaldt efter denne bror, eller det viser, at navnet Anders også bliver brugt i familien. Med det som argument vover jeg den påstand, at Mads 1. har mindst 3 børn med den ukendt fælles hustru:

Hans	? – c 1627	Gårdmand i Kindvig på gård nr. 9
Oluf	? – c 1684	Gårdmand i Sageby på gård nr. 1
Anders	? – efter 1660	Gårdmand i Sønder Mern på gård nr. 12

Om enken får børn med Mads 2. er uvist.

Ingen ved, hvor navnet Lerche stammer fra. Navnet er fundet flere steder i landet, og det er nok et typisk tilnavn på landet ligesom Krage og Stær. Men udover Mads i Sønder Mern, så er der også;

Anders Hansen Lerche på gård nr. 6 i Sønder Mern 1609-1645

Oluf Pedersen Lerche på gård nr. 10 i Sandvig 1609-1624

Olle Lerche på Skalsbygård i Mern sogn, som han flygtede fra 1622-23

Olle Hansen Lerche på gård nr. 3 i Tolstrup i Øster Egesborg sogn 1626-1645

Hvor der i denne generation er megen uvished, så det bliver det bedre i den næste. En undersøgelse for mord i tingbogen i 1705 (side 55) binder Hans', Anders' og Rasmus Lauridsen Lerches (side 54) børn sammen. Tre skifter efter Oluf og 2 sønner af Hans og Oluf uddyber hvem Hans' og Olufs børn er.

Oluf Madsen Lerche – Maren Madsdatter

4002 – 4003

Iflg. Olufs eget skifte så var han gift 4 gange. Første gang med en helt ukendt kvinde, som kan være Hemming Pedersens enke i Sageby. Der er ingen kendte børn efter dem. Anden gang var Oluf gift med Maren Madsdatter. Et navn som jeg kun kan finde i "En Sydsjællandsk Anetavle" af Børge Wiberg Larsen udgivet i 1984. Med hende fik han mindst 2 børn;

Sinde ? – 1684-92

Gift med gårdmand Jens Olsen i Viemose

Maren ? – c 1697

Gift 1. gang med Morten Lauridsen Lerch Gårdmand i S. Mern

Gift 2. gang med Niels Hemmingsen Holst Gårdmand i S. Mern

Tredje gang bliver Oluf gift med endnu en ukendt kvinde med hvem han får mindst 2 børn;

Mads ? – før 1684

Gårdmand i Kindvig

Margrethe ? – før 1684

Gift med gårdmand Christen Olsen i Sønder Mern

Fjerde gang bliver Oluf gift med Maren Povlsdatter. Hun er datter af gårdmand Povl Nielsen på Langø. Hun er også halvsøster til Niels Povlsen i Tågeby (nr. 2008 – se side 84). De får mindst 3 børn sammen;

Rasmus ? – c 1692

Gårdmand på Høvdingshus gift med Maren Madsdatter

Kirsten ? – c 1697

Gift med gårdmand Jacob Lauridsen Lerche på Høvdingshus

Else ? – c 1699

Gift med gårdmand Michel Rasmussen i Kalvehave

Oluf fæster 1630-1631 Hemming Pedersens gård nr. 1 i Sageby for 4 rigsdaler. Gården fæster han indtil sin død i 1684. Gården har i 1664 et hartkorn på 6 tønder 3 fjerdingkar. Landgildet er på 2 mark 4 skilling, 2 tønder 2 skæpper havre, 1 svin, 2 gæs, 1 lam, 4 høns og 8 svins olden – hvad det så end betyder. Ved matriklen i 1684 blev det nye hartkorn 5 tønder 4 skæpper 3 fjerdingkar 1 album. Desværre kan jeg ikke finde en beskrivelse af gården.

Fra tingbogen findes der en del information om Oluf. Første gang nævnes Oluf som stokkemand den 16. september 1656. Den 11. august 1657 er han udnævnt til én af 13 oldinge, som straks skal begive sig til Overdrevs skoven mellem Jungshoved og Vordingborg len, for at "sætte ret skel, sten og gærde". Der er opstået uenighed om, hvor skoven går til. Samme år den 22. september har Oluf indkaldt Hans Michelsen i Nørre Mern til tinge. Oluf har lejet en ko ud til Hans Michelsen Mortensdag sidste år. Hans har ikke leveret koen tilbage. Der refterer 4 skæpper byg i leje, og Oluf forlanger at han leverer koen tilbage eller betaler dens værdi 7 daler 1 mark. Hans svarer at hans dreng leverede koen tilbage til Oluf, og at koen siden er død. Sagen skal genoptages om 4 uger, men der findes ikke mere i tingbogen. Så Oluf og Hans må have fundet en løsning selv. Den 26. januar 1658 bliver bønderne opkrævet manglende tærskpenge. Det er en afgift som bønderne blev pålagt i stedet for selv at tærske kornet for herremanden. Beløbet er ikke nævnt men kunne være 1 mark. Oluf mødte og svarede, at han ville betale i korn. Han havde ikke pengene kontant.

Efter svenske krigene var der stort behov for at vide, hvad der kunne opkræves i skatter og afgifter. Bønderne var udpinte af krigen og svenskernes hærgen. De fleste kunne ikke levere, det de plejede. Så den 21. august 1660 er det opgjort i tingbogen, hvad hver bonde har sået. Oluf har sået 1 tønne rug, 3 tønder byg, 2 skæpper ærter. I 1661 den 25. juni er Oluf formand for 8 mænd, som skal syne gårdenes og kornets tilstand nord for broen. Der hvor Risby å krydser den gamle landevej mellem Køge og Vordingborg lå en bro. Tingstedet lå lige i nærheden, og broen blev brugt, som en naturlig opdeling af Bårse herred i en nordlig og en sydlig del. Den 3. november 1663 blev Oluf indkaldt til tinge. Jacob Olsen i Dyrlev havde anlagt en sag imod ham. Niels Pedersen i Dyrlev er død, og der er et vidne som siger, at Oluf havde taget en gammel kisten, et gammelt bord, en lille kedel, en dyne og et lagen samt noget af Niels Pedersens tøj. Det hele til en værdi af 14 mark. Der er ingen afgørelse, og der er ingen forklaring fra Oluf. Var det arv fra et privat skifte, eller inddrivelse af gæld fra en død mand? I 1664 bliver Oluf formand for 8 mænd som den 3. maj skal syne kronens skove "synden broen" og den 14. juni "norden broen". Den 19. juli samme år bliver alle gården synet, og Olufs gård er brøstfældig for 6 daler. Bortset fra et meget forvirrende huskøb i september 1664 i Snese, så nævnes Oluf ikke mere i tingbogen. 1684 den 2. december bliver det offentliggjort, at der skal holdes skifte efter Oluf den 6. december.

Skiftet bliver holdt den 6. december, og der er foretaget registrering i boet den 6. september. Oluf må være død i ugen op til, da registreringen normalt blev holdt ret hurtigt efter dødsanmeldelsen, for at undgå at der forsvandt værdier fra boet. Det nævnes at han har været gift 4 gange, og alle 7 voksne børn remses op med eventuelle ægtemænd og børn, hvis de selv er døde. Oluf har været formynder for mange, for der er indestående arv for over 366 rigsdaler i boet. Det meste er arv efter hans 3 første koner, men der var også indestående arv efter hans svigersøn Morten Lauridsen Lerche, hvis 3 børn Oluf var formynder for. Der er ikke mange dyr; 3 heste, 2 køer, 2 får, 2 søer og 4 små grise. Formuen er blot 47 daler 3 mark. Den samlede gæld er hele 395 daler 2 mark 6 skilling. Oluf skylder 10 daler 1 mark 1 skilling i kongelige skatter, skatte Korn og landgilde for 1683 og 1684. Hans søn Rasmus har lagt ud for begravelsen med 13 daler 1 mark. Tilbage er 33 daler 1 mark 13 skilling til Morten Lauridsens arvinger. Alle 3 fordringer bliver udlagt i boets værdi. Al resterende gæld må søges "som de bedst ved og kan". Ved sin død var Oluf kun fæster af den halve gård. Den anden halve var fæstet til barnebarnet Jacob Lauridsen Lerche. Han overtager nu hele gården.

Mern kirke

Lercheslægten

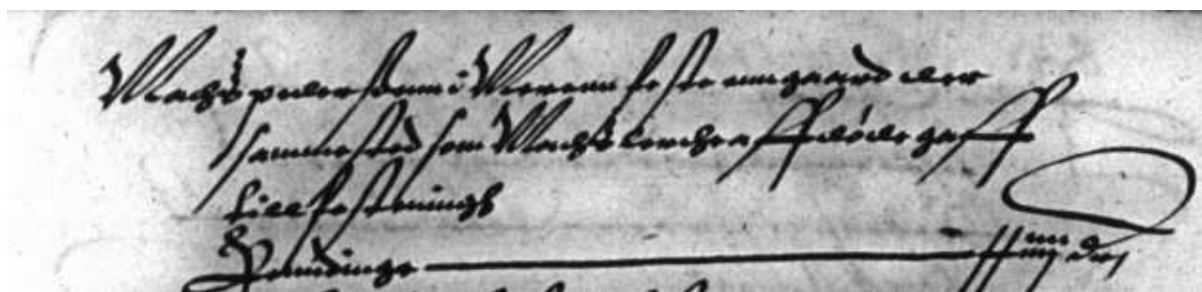
Lercheslægten starter med Mads Lerche i Sønder Mern. Det er interessant at se hvordan 4 gårde får lov til at gå på "omgang" mellem medlemmer af Lerche-slægten. Det burde være Ridefogeden eller forpagteren fra Vordingborg slot, som bestemte. Man skal nok ikke undervurdere den magt, der kunne være i at være en dygtig bonde, eller en agtet slægt.

Kilderne er Lensregnskabernes jordebøger og ekstraskattemandtal indtil 1660. Fra 1662 er skifterne de primære kilder. Kirkebogen starter først 1814. Regnskabsåret løber fra Phillipi Jacobi (1. maj) det ene år til det næste. Det betyder også, at der er et slør i årstallene, da kun perioden er angivet og ikke eksakte datoer. Undtagelsen er ekstraskatterne, som for de flestes tilfælde er daterede. De fleste år skal skatten betales til Martini, hvilket vil sige Mortensdag 11. november. Mange år er der kun 1 "ekstraskat", men andre år kan der være op til 4. Særligt årene 1636-41 er skattetunge. Gårdenes rækkefølge er ikke helt fast i perioden og derudover stemmer gårdenes numre ikke overens mellem ekstraskat og jordebøger. Jeg har brugt numrene fra jordebøgerne, som er mest stabile og passer med Chr. V Markbog i 1682.

De 4 gårde i Mern sogn har i lensregnskaberne følgende fæstere;

Gård nr. 12/13 Sønder Mern	1609-20	Mads Lerche
	1620-39	Mads Pedersen Lerche
	1639-58	Anders Madsen Lerche
Gård nr. 9/7 Kindvig	1618-27	Hans Lerche
	1627-42	Laurids Rasmussen Lerche
	1642-55	Mads Hansen Lerche
	1655-58	Anders Hansen Lerche
Gård nr. 1 Sageby	1630-57	Oluf Madsen Lerche
Høvdingshus	1609-42	Laurids Krog
	1642-57	Laurids Rasmussen Lerche

Alle skift i fæste bekræftes i Stedsmålslisterne. Men der angives ingen relation som f.eks. far til søn. Ud over at Lerche navnet går igen, så er der ikke meget brugbart i forhold til at ville skabe en sammenhæng. Her kommer så en anden kildegruppe til sin ret. Skifterne er bevaret fra 1662 for det, der senere kaldes Vordingborg Rytterdistrikt. Gennem 8 skifter i perioden 1681-1711, opstår der en større sammenhæng. Det interessante er at se hvordan gårdene ofte skifter fæster via enkerne. Kun i et tilfælde passerer fæstet direkte fra far til søn.

Det første fæsteskifte mellem Mads Lerche og Mads Pedersen fra 1619/1620.

Teksten er "Mads Pedersenn i Merenn feste enn gaard der sammested som Mads Lerche affdöde gaff til festinnis Penndinge – 24 d".

Går vi tilbage til de fire gårde i Mern sogn, så er historien nu:

Gård nr. 12/13 i Sønder Mern

Mads Lerche har fæstet fra før 1609 til 1620 hvor han dør. Skiftet overtages af Mads Pedersen, som derefter konsekvent kaldes Mads Lerche, og det må antages at han har giftet sig med enken. Mads Pedersen Lerche har fæstet 1620-39, hvor han dør. Skiftet overtages af Anders Madsen Lerche, som må være hans stedsøn. Teoretisk kan han også være hans søn, men så er han højst 19 år, og det virker ikke sandsynligt. Anders Madsen Lerche har fæstet til efter 1658. Gårdens nummer skifter fra 13 til 12 i 1617.

Gård nr. 9/7 i Kindvig

Hans Madsen Lerche overtager i 1618 fæstet efter Niels Nielsen Gaard, og har det indtil 1627, hvor han overdrager det til Laurids Hansen. Her er så 2 antagelser, som jeg ikke har belæg for. Jeg tror Hans Madsen Lerche dør, og at Laurids Rasmussen gifter sig med enken. For det første forsvinder Hans Lerche ud af listerne, for det andet så er det Laurids Rasmussen og ikke én Laurids Hansen, som fortsætter i ekstraskattelisterne og jordebøgerne. Desuden vil det forklare hvorfor Laurids Rasmussen indimellem kaldes Lerche. Han har simpelthen giftet sig til enken, gården og navnet. Laurids har fæstet indtil 1642, hvor han overtager Høvdingshus. Fæstet går tilbage til Hans Madsen Lerches søn Mads Hansen Lerche, som beholder fæstet indtil 1655, hvor han overtager Oluf Sørensens gård i Sønder Mern. Herefter overtager hans bror Anders Madsen Lerche fæstet til han dør i 1666. Gården skifter nummer fra 9 til 7 i perioden 1640-57.

Gård nr. 1 i Sageby

1630-31 overtager Oluf Madsen Lerche gård nr. 1 i Sageby efter Hemming Pedersen og beholder fæstet til sin død i 1684. Hans svigersøn Jacob Lauridsen Lerche overtager gården indtil 1692, hvor han fæster Høvdingshus efter sin stedfar. Fæstet går i stedet tilbage til Oluf Madsen Lerches barnebarn Boe Mortensen, som beholder fæstet til sin død 1720.

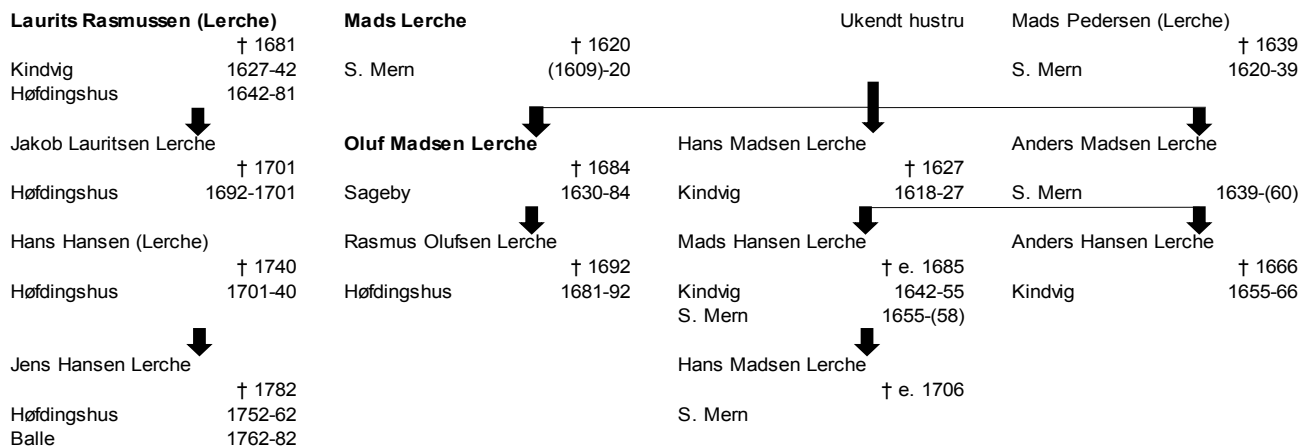
Høvdingshus

Laurids Krog står som fæster af gården fra før 1609 til 1642. Laurids Rasmussen Lerche overtager fæstet, og der er tilsyneladende ingen relation. Laurids beholder fæstet i næsten 40 år på tværs af 2 krige med svenskerne. Han dør 1681 og fæstet følger hans 3. hustru og enke Maren Madsdatter, som gifter sig med Rasmus Olufsen Lerche. Iflg. Chr. V Markbog i 1682 har enkens søn Jacob allerede fæstet her. Det kan være en fejl, for i 1684 overtager han svigerfarens gård. Rasmus Olufsen Lerche har fæstet til 1692, hvor han dør barnløs. Enken fortsætter ikke fæstet, men det overdrages til hendes søn Jacob Lauridsen Lerche. Jacob er gift med Kirsten Olufsdatter, som er søster til Rasmus Olufsen Lerche. Jacob har fæstet til sin død i 1701. Fæstet følger nu igen hans anden hustru og enke Kirsten Hansdatter, som for øvrigt er datter af Hans Madsen Lerche i Sønder Mern. Hun gifter sig med Hans Hansen, som altså får enken, gården og navnet Lerche. Han er en driftig mand, der har gården i næsten 40 år. Han dør 1740, hvor hans anden hustru og enke Johanne Hansdatter overtager fæstet indtil 1752, hvor sønnen Jens Hansen Lerche overtager gården. Med ham slutter historien om Lercherne på Høvdingshus. 1762 tvinges han fra gården. Skovrideren Christoffer Pedersen blev flyttet fra Endegårde til Høvdingshus, og Jens Hansen Lerche fik i stedet en gård i Balle.

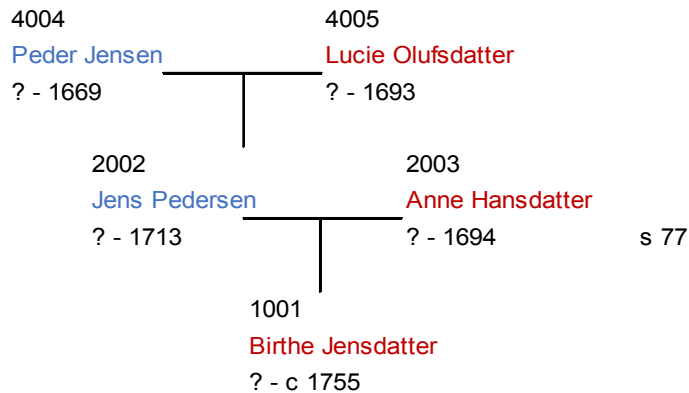
En samlet oversigt over de 4 gårdes fæstere.

Gård nr. 12/13 S. Mern	Gård nr. 9 Kindvig	Gård nr. 1 Sageby	Høfdingshus
Mads Lerche ?-1620	Hans Madsen Lerche 1618-27	Oluf Madsen Lerche 1630-1684	Laurits Rasmussen Lerche 1642-81
Mads Pedersen Lerche 1620-39	Laurits Rasmussen Lerche 1627-42	Jakob Lauritsen Lerche 1684-1692	Rasmus Olufsen Lerche 1681-92
Anders Madsen Lerche 1639-efter 1660	Mads Hansen Lerche 1642-55	Boe Mortensen 1692-1720	Jakob Lauritsen Lerche 1692-1701
	Anders Hansen Lerche 1655-66		Hans Hansen Lerche 1701-40
			Johanne Pedersdatter 1740-52
			Jens Hansen Lerche 1752-62

Samme personer sat op i en ny sammenhæng. Fokus er her på de 4 grene i Lercheslægten. Lercher i () er ikke født Lerche. Pilene viser far-søn forhold.

Alle med **fremhævet** skrift er forfædre. De øvrige er familie.

Peder Jensen – Lucie Olufsdatter

4004 – 4005

For 15 rigsdaler fæster Peder Jensen 1643-1644 Ole Ibsens gård nr. 1 i Sønder Mern med et hartkorn på 3 tønder 5 skæpper 2 fjerdingkar ¼ orting. Det er første gang, han er fundet nævnt nogen steder. Peder og Lucie er nok gift omkring samme år. Det er fristende at tænke, at Lucie er datter af Ole Ibsen. Det er der dog intet bevis for. Peder og Lucie har mindst 6 børn:

Jens	c 1644 – 1713	Gårdmand i Sønder Mern gift med Anne Hansdatter
Oluf	c 1656 – efter 1694	Gårdmand i Tågeby
Ingvor	c 1658 – efter 1715	Gårdmand i Sandvig gift 1. gang med Anne Laursdatter og 2. gang med Kirsten Povlsdatter
Kirsten	c 1662 – ?	Gift med gårdmand Peder Nielsen i Nørre Mern
Anne	c 1664 – ?	Levned ukendt
Laurs	c 1665 – efter 1694	Gårdmand i Nørre Mern. Kaldet Laurs Kaae

Der er en periode på 10 år fra 1645 – 1655, hvor der mangler børn. Der er formentlig født 2-3 børn i perioden, som er døde inden Peders skifte, hvor de øvrige børn nævnes.

Peder er nævnt på gården i jordebogen 1657-58 og 1661 samt matriklerne 1662 og 1664. I tingbogen skal man lede længe efter Peder. Men i svenskekrigens efterspil nævnes Peder i 2 opgørelser over gårdenes tilstand. Den 2 april 1661 er dyreholdet opgjort til 5 heste (bæster), 2 køer, 3 får og 2 grise. Den 6 august samme år beskrives det, at Peder har sået 10 skæppe rug, 4 skæpper byg, 3 skæpper havre og 1 skæppe vikker (bælgfrugt). Gårdens brøstfæld opgøres til 12 daler. Den 28. oktober 1662 indkalder Peder Michel Olsen i Nørre Mern til tinge. Michel Olsen har den 12. april 1657 underskrevet et bevis på at hans skylder Peder 51 ½ slettedaler. Dem vil Peder nu har tilbagebetalt inden 15 dage. Det sker der tydeligvis ikke noget ved for den 10. november 1663 er det Peders søn Jens, som optræder på tinge for sin far. Han gør også krav på pengene. Denne gang vedgik Michel Olsen kravet, og han lover at betale "ved første".

Peder dør 1669 i Sønder Mern. Der holdes skifte den 10. juli. Enken og børnene remses op. På børnenes vegne er mødt Niels Degn i Kindvig, og der er 4 vurderingsmænd til at vurdere boet. Dyreholdet er 4 heste og 2 gamle øg, 7 køer og 1 kvie, 12 får, 4 lam og 3 små får, 10 grise og 2 ungsvin. Det øvrige indbo er ordinært. Under gældsposterne er der løn til tjenestekarlen Ole og pigen Margrethe. Peder skylder 2 daler for planker til Laurids Lerche i Høvdingshus. Han skylder 2 mark til præsten for kongetiende i 2 år. Gårdens brøstfældighed 8 daler. Gården er altså blevet forbedret siden 1661. Den samlede formue er 202 daler 2 skilling. Når gælden er trukket fra, så er der 130 daler til deling. Enken får det halve og hver søn 16 daler 1 mark og hver datter 8 daler 8 skilling. Lucie beholder børnenes arv hos sig uden renter indtil de er fyldt 16 år. Til gengæld skal hun "underholde" børnene og sørge for en kristelig opdragelse.

Lucie er nødt til at skaffe sig en ny mand. Hun bliver sikkert hurtigt gift i Mern kirke med Laurs Andersen. Laurs og Lucie får mindst 1 barn:

Sidse	efter 1669 – efter 1693	Gift med gårdmand Niels Nielsen Kaar i Sønder Mern
-------	-------------------------	--

Laurs lever åbenbart ligesom Peder en liv under radaren. Der findes ikke mange oplysninger om ham. I tingbogen nævnes han blot 3 gange 1669-1702. Den 20. januar 1685 skylder han 1 skæppe korn til herredsfogden. Den 27. juni 1693 er han stokkemand og den 21. juli 1696 opgøres gården brøstfældighed til 10 daler 3 mark 8 skilling. I den nye matrikel 1682 ændres gården hartkorn til 5 tønder 5 skæpper 1 fjerdingkar 2 album. På trods af det er 13 år siden, noteres det at han har overtaget gården efter Peder Jensen.

I 1693 dør Lucie i Sønder Mern. Der afholdes skifte den 10. februar. Alle børn og pigernes ægtemænd remses op. Den yngste datter Sidse og hendes mand bor på gården. Arven er på blot 17 daler 2 mark 12 skilling, hvor Laurs tager det halve. Så til børnene er der blot 1 rigsdaler 2 mark 2 2/5 skilling til sønnerne og 3 mark 8 skilling 7 1/5 penning til døtrene. Dykker man længere ned i posterne, så ses det at gårdens 4 længer vurderes til en brøstfældighed på 35 daler. Der er en del gæld til "herskabet" på 15 daler 2 mark 4 skilling. Han skylder for 1 fjerding sild til en købmand i Vordingborg, og har også gæld til 2 andre købmænd i Næstved. Han skylder også penge og korn til sin stedsøn Jens.

Det er uvist om Laurs gifter sig igen. Laurs og svigersønnen Niels nævnes begge i en restanceliste i 1710. Så de deler stadig gården på det tidspunkt.

Jens Pedersen – Anne Hansdatter

2002 – 2003

I matriklen fra marts 1664 er Jens fæster af gård nr. 4 i Sønder Mern med et hartkorn på 3 tønder 1 skæppe. I matriklen 1662 er det Svend Olsen (Suend Ollesen) som fæster gården. Så der er rimeligt at antage, at Jens i 1664 er ny på gården. Hvis hans alder sættes til 20 år, så er han født ca. 1644. Det svarer netop til tidspunktet, hvor hans far har fæstet en gård og er blevet gift. Jens må derfor være det ældste barn. Landgildet på gården er 2 mark samt 2 tønder 1 skæppe havre. Der er afgifter for yderligere 1 mark 5 skilling 1 album og 8 skæppe havre. Men der står ikke hvad de dækker.

Det sikkert også ca. 1664 at Jens bliver gift i Mern kirke med Anne Hansdatter. Hun er datter af Gårdmand Hans Olsen og Sidsel Nielsdatter ligeledes i Sønder Mern. De får mindst 5 børn sammen:

Maren	c 1665 – 1746	Gift 1. gang med gårdmand Rasmus Pedersen Bødker i Bakkebølle, og 2. gang med Mads Ipsen Bødker sammesteds
<u>Birthe</u>	? – c 1755	Gift 1. gang med gårdmand Bo Mortensen i Sageby og 2. gang med Ole Povlsen i Sageby
Peder	c 1670 – 1729	Gårdmand i Knudsby gift med Johanne Nielsdatter
Hans	c 1675 – efter 1713	Bopæl i Nørre Mern
Torkild	c 1678 – efter 1719	Ladefoged på Krenkerup gård, Lolland

Svigersønnen Rasmus Pedersen Bødker i Bakkebølle er nevø til Hans Hemmingsen ane nr. 4042 side 115.

I den nye matrikel 1682 er hartkornet ændret til 4 tønder 1 fjerdingkar 2 album. I matrikelbogen har gården nr. 5, men i markbogen har gården nr. 6 og er en halvgård.

Ved skiftet efter sin far Peder i 1669 arver Jens 16 daler 1 mark. Ved moderens død 1693 er der kun 1 daler 3 mark 2 2/5 skilling i arv. Anne dør i 1694 i Sønder Mern. Der bliver holdt skifte den 16. juni. Peders bror Oluf er formynder/værge for de 3 yngste, som ikke er fuldmyndige endnu. Der er et overskud i boet på 224 slettedaler 2 mark 13 skilling. Jens beholder det halve, og den anden halvdel deles mellem de 3 sønner.

De får hver 37 slettedaler 1 mark 12 skilling 10 penning. De 2 døtre frasiger sig arv. De er blevet gift, og de har i den forbindelse fået deres medgift. Ved skiftet er der et stort dyrehold; 9 køer, 3 kvier og 4 kalve, 11 heste, 6 får, 1 vædder og 7 lam, 36 svin, 4 gamle og 11 unge gæs. På gården er der 1 stue, 1 køkken (stegers), 1 drenge kammer, et andet kammer, et lille kammer og 1 mel kammer. I rummene opremses alle møbler og genstande. Men genstande i metal nævnes for sig; jern, kobber, messing og malm.

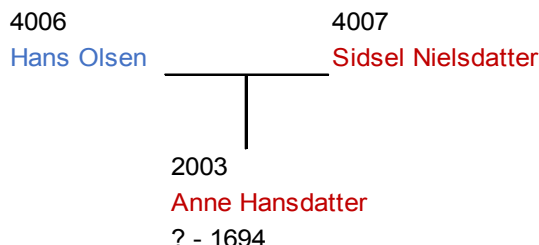
Jernkakkellovn er sammen med en kobberbryggerkedel det dyreste indbo. Men ellers er der en mindre kobberbryggerkedel, 1 gryde og 1 pande i malm, 2 messing kedler og 4 lysestager i messing. Der er også indestående børnegods i boet. Jens er indsat som formynder for 20 slettedaler for Morten Møllers børn i Langebæk Mølle. Dem skal han betale 5 procent i rente af siden 31. januar 1688, så i alt skylder Jens 26 slettedaler til Morten Møllers børn. Jens og 5 naboer har indgået aftale om at bygge en gård i Kindvig. Brøstfældigheden på den gård, skal Jens også redegøre 1/6 for. Gælden for lånebyg og kongetiende udgør kun 3 daler 12 skilling. Så Jens har været i stand til at holde trit med diverse skatter og landgilde. Børnenes arv bliver indestående i gården. Jens bliver på gården, og herskabet kræver ikke udlæg for deres tilgodehavende, når blot han lover at betale sit.

Det er lidt besynderligt, at der er børnegods i dette skifte fra Morten Møllers arv. Morten Pedersen Børring var møller på Langebæk Mølle. Han døde 1677, og der var en stor arv til hans børn, og derfor blev pengene "delt ud" på 5 personer på Mortens side. Men skiftet fra den 31. januar 1688 er efter Mortens Børrings søster Mette, som var gift med Bertel Jensen i Skuderup. Midt i udlodning af arveparter står der "Jens Pedersen i Sönder Mehr af bemelte gods får udlagt 20 daler". Der er ingen forklaring eller uddybning. Så det må stå hen i det uvisse, hvorfor Jens har fået tildelt disse penge i børnegods.

Jens gifter sig igen 1694/1695 i Mern kirke med Ellen Madsdatter, om hvem der intet vides. Jens og Ellen får mindst 2 børn:

Jens	c 1700 – ?	Levned ukendt
Ole	c 1708 – ?	Levned ukendt

Jens dør 1713 i Sønder Mern ca. 70 år gammel. Hans skifte afholdes den 10. juli. Som lavværge for enken er mødt hendes svoger Bo Boesen på i Skalsby. På de umyndige børns vegne er mødt farbroderen Ingvar Pedersen. På de ikke fremmødtes vegne var svigersønnen Bo Mortensen (nr. 1000). Der er nu kun ca. ¼ del at arve i forhold til sidst – 67 slettedaler 1 mark 9 skilling. Alle de myndige arvinger af første ægteskab frasiger sig sin arv. Så de to yngste sønner arver hver 17 slettedaler 1 mark 6 ¼ skilling. Af detaljer fra boet kan nævnes møblerne i stuen; 1 stort og et lille fyrrebord, det store med skuffe, 1 stor og 1 lille fyrrebænk, 1 egekiste med lås. I kisten er der 2 par nye lagner af hør, 2 par nye blågarnslagner, 2 håndklæder af hørlærred, 1 drejelsdug med "gåse-øje" mønster, 1 overtræk til en bænk, 1 ulden dyne, 2 stk. blå og hvide "omhæng" (til senge) og 2 bænkedynner af flamsk stof. Tilbage i stuen er der 1 høj stol, 2 lave og 3 hynder. Der er stadig en jernkakkellovn med træfødder. Der er kun et par messing lysestager tilbage. At stuen også er et arbejdsrum, ses af, at der også er 2 si-bøtter og et mel-trug. Til sidst nævnes der 2 senge i stuen, hvor af den ene er enkens. I det store hele er indboet magen til det i 1694, men denne gang nævnes der også en ølkælder. Gårdens brøstfældighed er denne gang 40 daler. Gården er næsten kvadratisk med 10 fag i nord og syd samt 8 fag i øst og vest. Der er ikke noget der tyder på, at det er en halvgård. På gældssiden er der lidt gæld til herskabet, men der er også en del privat gæld til familiemedlemmer og en regning fra Seigneur Jochum Lorentzen på 18 daler 1 mark 1 skilling. I alle skifter på en gård er der et krav om hvad der skal være som minimum, og som hører til gården. Det er 8 heste, 1 vogn, 1 plov og 1 harve. Værdien heraf trækkes fra formuen, da det bliver stillet til rådighed, når man fæster gården. De to små børns arv bliver stående i boet. Men ellers gøres der udlæg for gælden i indboet. De mindre kreditorer lover enken at holde skadesløse. Enken Ellen Madsdatter gifter sig sikkert igen. Men det har ikke været muligt at følge hendes videre liv.

Hans Olsen - Sidsel Nielsdatter

4006 – 4007

Næsten al viden om denne lille gren af familien stammer fra et enkelt skifte. Det er skiftet efter Sidsel Nielsdatter den 7. februar 1699. Hendes 3. mand sidder tilbage på gården, og han skal dele boet med børnene efter hendes 2 første ægteskaber.

Sidsels først mand Hans er et helt ukendt blad. Vi ved blot at de har haft mindst 2 børn sammen:

Anne	? – 1694	Gift med gårdmand Jens Pedersen i Sønder Mern
Ole	? – før 1699	Ukendt liv, men gift med 2 børn

Sidsels næste ægteskab er med Hemming Nielsen. Han fæster 1649-1650 Laurids Ibsens gård nr. 8 i Sønder Mern for 20 rigsdaler. Der står ved fæstet, at han er fra Vordingborg. Det skal ikke forstås bogstaveligt, men snarere at han er fra Vordingborg sogn. Hvis Sidsel og Hemming er blevet gift samtidig med fæstet, så er Sidsel ca. 40 år. Det er lige gammel nok, til de børn hun får efterfølgende. Så det er snarere sandsynligt at Sidsel og Hemming er gift før 1649, og at de kommer til Sønder Mern som ægtepar. Men hvor kommer de så fra? Jeg har undersøgt landsbyerne i Vordingborg Landsogn i jordebogen i samme periode. Der er desværre ingen Hemming Nielsen. Så det må stå hen i det uvisse, hvor de kommer fra. Men Sidsel og Hemming får mindst 7 børn sammen:

Niels	? – efter 1699	Gårdmand i Ornebjerg
Jens	? – efter 1699	Matros, fraværende ved skiftet i 1699
Niels	? – 1697	Gårdmand i Sønder Mern gift med Maren Olufsdatter
Sidsel	? – 1709	1. gang gift med Peder Lauridsen gårdmand i Bakkebølle og 2. gang gift med Anders Jacobsen møller i Grumløse
Maren	? – 1732	Gift med gårdmand Laurids Pedersen Børring i Bakkebølle
Kirsten	? – 1732	1. gang gift med Peder Hemmingsen gårdmand på Langø og 2. gang gift med Søren Mortensen gårdmand på Langø og 3. gang gift med Hans Larsen gårdmand på Langø
Ellen	? – efter 1699	Gift med Åge Pedersen gårdmand i Sønder Mern

Der er nogle interessante sammenhænge i disse søskendes ægtefæller. Åge Pedersen i Sønder Mern er halvbror til Peder Lauridsen i Bakkebølle. Peder Hemmingsen på Langø er far til Laurids Pedersen Børring i Bakkebølle og Hemming Pedersen, som bliver Sidsels 3. mand. Så man kan sige, at Sidsels datter Kirsten bliver stedmor til Sidsels egen 3. mand. Søren Mortensen på Langø er bror til Bo Mortensen, som senere bliver gift med Sidsels barnebarn. Det er næsten så forvirrende, som det kan blive.

Med Hemming Nielsen på banen, så bliver der flere oplysninger. Hemming nævnes i ekstraskattemandtallet 1649-1657. Han er i jordebogen 1657-58, samt matriklerne 1662 og 1664 på gård nr. 8 i Sønder Mern. Gården har et hartkorn på 3 tønder 2 skæpper 2 fjerdingkar ¼ orting. Han har desuden fæstet et vænge på 4 skæpper og en have på 1 skæppe 1 orting. Landgildet er på 4 mark 5 skilling 1 album og 3,5 tønder ½ orting havre.

Tingbogen fortæller den 6. august 1661 i beskrivelse af gårdenes tilstand, at Hemming har sået 1 tønde rug, 7 skæpper byg, 4 skæpper havre og ½ skæppe vikker. Gårdens brøstfældighed er 20 rigsdaler. Den 17. december samme år bliver Hemming kaldt på tinge, for at svare for 8,5 daler, som han har lovet at betale på Mads Pedersen i Tågebys vegne til Borgmester Christopher Pedersen i Præstø. Denne sag kommer igen for tinge den 13. januar 1663, hvor Hemming nu trækker Mads Pedersen til tinge, for at svare for sig. Mads Pedersen svarer lidt kryptisk, at han ikke kender noget til en underskrift, da han var taget til fange af hans fjender. Gad vide om denne gæld skyldes noget, som er sket under svenskekrigene. Hemming lægger et tingsvidne frem fra 1662. Sagen skal genoptages, men der er ikke fundet mere. Igen i 1662 er Hemming vidne i en arvesag efter Rasmus Hemmingsens enke og hendes kreditorer. Hemming skal sværge på, at der kun var 12 daler 14 skilling i boet. I 1663 den 15. december indkalder sognepræsten Hr. Mads Jørgensen i Mern alle i sognet, som skylder ham kongetiende for de sidste 5 år. Det samlede tiende var 27 kalve, 10 føl, 2 gæs og 2 snese æg. Hemming har betalt 3 mark 4 skilling for sin andel. Den 8. august 1665 bliver Hemming udnævnt som 1 af 8 mænd, som skal undersøge sagen om "et kvindfolk" Maren Andersdatter, som i påsken er død i Bårse præstegård. Den sidste sag fra 1682 må have forbindelse til hans stilling som Tredingsfoged. Hemming og Bertel Jensen er indkaldt for at gøre rede for resterende kongetiende fra 1681. Hemming skulle have betalt 64 rigsdaler 3 mark, men mangler 43 rigsdaler. Det kan ikke kun være hans eget kongetiende, så han må have stået for at skulle indkræve pengene fra en række bønder. Hemming og Bertel for 15 dage til at indbetale det resterende, eller lide "dom og namb". "Namb" betyder, at hvis han ikke kan betale, så vil der blive gjort udlæg i hans indbo.

Omkring 1683 dør Hemming. Der er ikke fundet et skifte, men det kan skyldes, at arvingerne er myndige. Sidsel gifter sig igen med Hemming Pedersen. Han er søn af gårdmand Peder Hemmingsen og Kirsten Pedersdatter på Langø. Han er født ca. 1662 og altså kun 21 år. Sidsel er 74 år gammel. Det er en rimelig stor forskel. Sidsel har åbenbart ikke mulighed for at gå på aftægt, men må gifte sig for 3. gang, for at blive forsørget. For Hemming er det en mulighed for at kunne fæste en gård. Sidsel og Hemming Pedersen får naturligvis ingen børn. Hemming overtager også stillingen som tredingsfoged.

Sidsel dør den 26. november 1698 i Sønder Mern. Sidsels to ældste børn er døde, og der er umyndige arvinger. Så der skal afholdes skifte. Men der sker noget andet. Den 7. februar 1699 bliver der indført en skifteaftale i skiftegogen. I stedet for at vurdere boet har Hemming II tilbudt alle arvinger 100 slettedaler til deling udbetalt inden mikkelsdag (den 29. september). Der har været et møde mellem alle arvinger og deres værger og 4 vidner. De har på forhånd indgået aftalen, og har nu præsenteret den på skifteforsamlingen. I skiftegogen bliver alle arvinger og deres eventuelle værger listet op som normalt, og pengene bliver fordelt i de respektive arvelodder. Arvingerne takker Hemming Pedersen for, at han i 14 år har levet kærligt og godt med deres "gamle bedagede moder ud i hendes høje alder på 89 år". De lover til gengæld at ville give afkald på yderligere krav på et tingmøde.

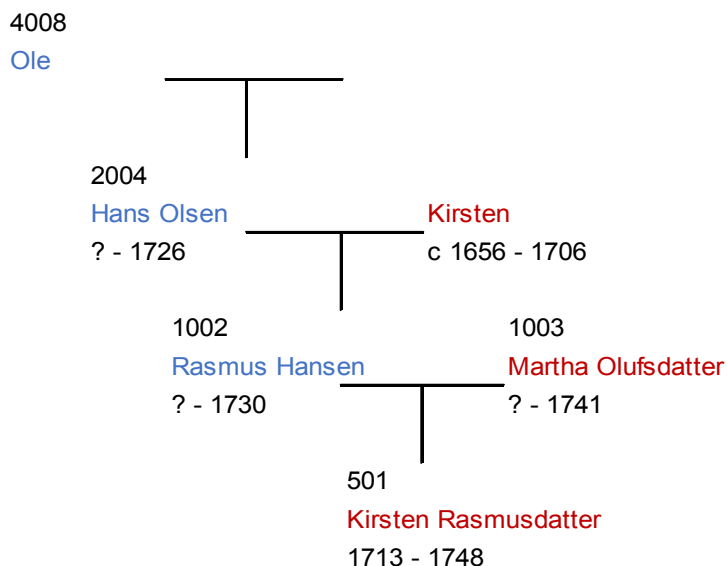
Hemming Pedersen gifter sig igen den 11. juni 1706 i Vordingborg kirke med Helvig Jensdatter (Brus). Hun er datter af Gårdmand Jens Lauridsen Brus og Kirsten Sørensdatter i Bakkebølle. Hun er født i 1688 i Bakkebølle, og er kun 18 år gammel. Hemming er selv 42 år gammel. Helvigs far har nr. 6108 i bind nr. 7. Hemming og Helvig får 2 børn sammen:

Peder	c 1708 – 1754	Gårdmand i Skallerup gift med Sophia Hansdatter
Søren	c 1713 – efter 1739	Gårdmand i Sageby gift med Karen Nielsdatter

Der må næsten have været en hustru mere i perioden 1698- 1706 mellem 1. hustrus død og 3. ægteskab. Men jeg har ikke fundet hende. Det må antages, at hun dør barnløs, og med myndige arvinger. Hemming Pedersen dør 1713 i Sønder Mern 51 år gammel. Der afholdes skifte den 20. november. Det er et rigt indbo på 588 slettedaler 2 mark 12 skilling. Når gælden er fratrukket, er der 234 slettedaler 3 mark 5 skilling til arv. Vi kender jo ikke noget til boet ved hverken Hemming Nielsens skifte eller Sidsels skifte. Så det er ikke muligt at sammenligne med tidligere. Men i dette skifte er der meget sølv, messing og tin. Der er bl.a. 2 store messing lystestager stående på 8 "knapper", 6 store og 3 mindre tintallerkner, 4 suppe fade, 2 "stenkrus" med tinlåg, saltkar og skål med låg begge i tin, 5 sølvbægre – 1 stort og 4 mindre – og 8 sølvskeer. Alt sølvet er indgraveret med initialer, der kan deles op i tre grupper; HPS + SND, HPS + BMD og HPS + HJD.

Alt sølvet er altså kommet til gården under Hemming Pedersen HPS. De øvrige initialer repræsenterer hans 3 hustruer; SND – Sidsel Nielsdatter, HJD – Helvig Jensdatter og BMD, som må være den ukendt hustru 1698-1706. BMD står mest sandsynligt for Birthe eller Bodil Mads-Mogens-Mortensdatter.

Helvig gifter sig igen og fortsætter på gården.

Ole

4008-4009

Ole er en fiktiv person. Det har ikke været muligt at finde oplysninger om ham, som er sikre. Men jeg vil påstå, at han har mindst 4 børn:

Peder	? – 1734	Gårdmand i Viemose gift med Bodil Mortensdatter
Johanne	? – efter 1722	Gift med Niels Skonning gårdmand i Viemose
Hans	? – 1726	Gårdmand i Viemose gift 1. gang med Kirsten og 2. gang med Anne Sørensdatter
Thomas	? – 1727	Gårdmand i Viemose gift med Mette

Årsagen til at påstå, at de er søskende, skyldes at de ofte er gudmor, faddere, formyndere og forlovere for hinanden. De 4 søskende og deres ægtefæller optræder ikke færre end 24 gange som gudmor og fadder i Kalvehave kirke for hinandens børn. Den mest tvivlsomme er Thomas, men jeg mener, at han hører til. At alle 4 søskende bor i Viemose, er ikke urealistisk, da Viemose er en stor landsby. Deres rækkefølge i søskendeflokken er tilfældig.

Peder Olsen optræder også i bind nr. 7 som nr. 6110. Netop denne Peder har sin gård nr. 10 i Viemose sammen med Oluf Hemmingsen ved de nye matrikelbøger i 1682. Kunne denne Oluf være deres far? Oluf Hemmingsen har samme gård alene i 1664, men sammen med Peder Olsen Møller i 1662. Der er desværre ingen kilder til at belyse dette forhold.

Kalvehave kirkebog starter 1698, så familiens tidlige liv kendes ikke. Der er ikke noget direkte bevis for at Hans' hustru hedder Kirsten. Men Kirsten optræder som fadder den 2. januar 1701 som "Kirsten Hansis" for Oluf Nielsen, som så er hendes mands nevø. Desuden døber båden sønnen Rasmus og datteren Mette deres første datter Kirsten.

Hans og Kirsten har mindst 4 børn:

Rasmus	? – 1730	Gårdmand i Viemose gift med Marthe Olufsdatter
Anne	? – efter 1739	Gift med gårdmand Laurs Esbensen i Tågeby
Mette	? – 1755	Gift 1. gang med gårdmand Peder Jacobsen i Kalvehave og 2. gang med gårdmand Torkel Jensen i Balle
Lucie	? – 1739	Gift 1. gang med gårdmand Anders Andersen i Viemose og 2. gang med gårdmand Morten Boesen i Viemose

Lucies 2. mand Morten Boesen er bror til Søren Boesen nr. 500 på side 64.

Hans er fadder 15 gange i Kalvehave kirke til sin egen familie; 4 af hans bror Peders børn, 2 af hans bror Thomas' børn og 9 af hans egne børnebørn. Desuden er han forlover for sin datter Anne og svigersønnen Laurs Esbensen den 13. august 1702 i Kalvehave kirke.

Kirsten dør 1706 i Viemose og begravnes på Kalvehave kirkegård den 27. september. Hun står blot anført som "Hans Oelss Hustrue af Viemose". Hun var 50 år gammel, og hun må derfor være født 1656 +/- . Aldersangivelser kan nemt svinge et par år. Hans bliver gift igen den 5. juli 1711 i Kalvehave kirke med Anne Sørensdatter. Hendes ophav kendes ikke. Det kan undre, at Hans venter 5 år med at blive gift igen. Men jeg har ikke fundet andre kvinder, som kunne være hustru i perioden. Hans og Anne får ikke børn sammen.

Hans Olsen har gård nr. 4 i Viemose med et hartkorn på 4 tønder 1 skæppe 1 album i den nye matrikel 1682. Gården har han overtaget efter Rasmus Olsen før 1682.

Hans dør 1726 i Viemose, og han begravnes den 23. juli på Kalvehave kirkegård. Hans skifte afholdes den mærkeligt nok samme dag som begravelsen. I skiftet afsløres det, at Hans og Anne ikke længere er bønder, men de har fæstet en hus på 15 fag. På trods af at Hans altså er husmand, så har de en besætning på 2 heste, 3 køer, 1 kvie og 1 kalv, 7 får med lam, 5 ungsvin, 2 søer og 10 grise samt 2 gæs. Der er også 1 hestevogn. Huset består ifølge beskrivelsen af en dagligstue, 1 kammer og 1 køkken. De skylder 1 halvt års husleje på 2 rigsdaler til mortensdag, og et års løn til en tjenestepige. På trods af at boets formue kun udgør godt 75 rigsdaler, så er der alligevel 58 rigsdaler 3 mark 6 skilling til deling, hvoraf enken får det halve plus 1 broderlod. Til sønnen Rasmus er der så 8 rigsdaler 2 mark 3 1/7 skilling og til hver af døtrene 4 rigsdaler 1 mark 1 4/7 skilling. Enkens lavvæрге er en ukendt Mourids Berentsen fra Sageby i Mern sogn.

Anne bliver ikke gift igen. Hun dør 1729 i Viemose som enke og "Huskone". Hun begravnes den 8. maj i den fri jord, og der betales 3 mark for begravelsen. Ringen med klokken, sang fra degnen og tale fra præsten udover den almindelige prædiken kostede penge. Man kunne blive begravet i den fri jord eller de fattiges jord. De fattiges jord kunne f.eks. være et fjernt hjørne af kirkegården uden markering. Den fri jord er lidt mere udefineret men viste dog, at man havde råd til at betale for begravelsen. Nogle gange bruges også begrebet "bøndernes jord". Det fineste var dog at blive begravet inde i kirkegulvet. Men det kostede ekstra.

Rasmus er født i Viemose, men hans fødeår kendes ikke. Han bliver gift med Martha Olufsdatter, hvis oprindelse ikke kendes. Deres første barn døbes i 1712 i Kalvehave kirke. Så de er nok gift omkring 1710 men ikke i Kalvehave, Vordingborg eller Allerslev sogne. Øster Egesborg kirkebog er først bevaret fra 1718 og Mern fra 1814. Men det er oplagt at tro, at de er gift i Mern kirke, som ligger lige nord for Viemose. Rasmus har fæstet en gård ca. samtidig, men sessionsprotokollen er først bevaret fra 1712. Så det lader sig afgøre, om Rasmus har fæstet sin fars gård. Det har han måske gjort i 1711, hvor hans far bliver gift anden gang. Det kunne så også passe med, at Rasmus' far netop bliver husmand. Men det er gætteri.

Rasmus og Marthe får 8 børn:

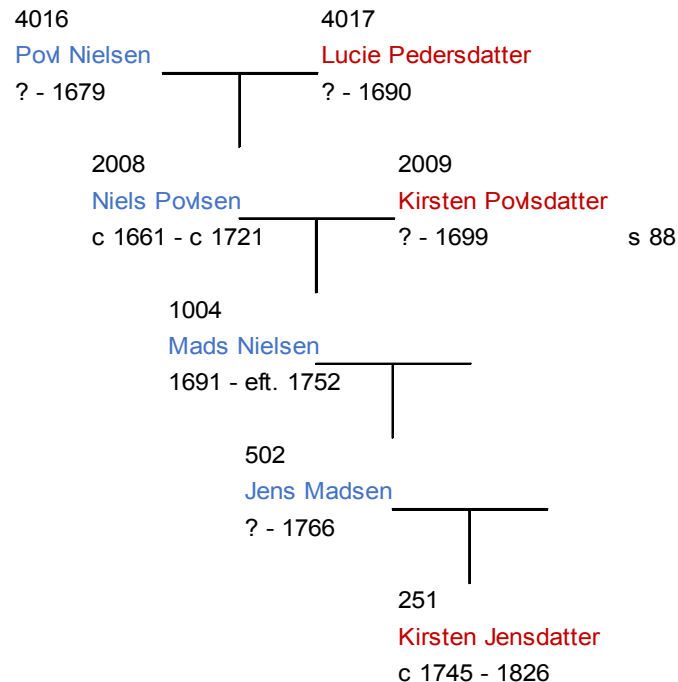
Ole	1712 – 1712	Død som spæd
Kirsten	1713 – 1748	Gift med gårdmand Søren Boesen i Viemose
Ole	1716 – 1756	Gårdmand i Viemose gift med Johanne Larsdatter
Lars	1718 – 1718	Tvilling - død som spæd
Maren	1718 – efter 1737	Tvilling – levned ukendt
Anna	1721 – ?	Levned ukendt
Karen	1724 – efter 1739	Bor 1739 i Tågeby

Ud over kirkebogen er der ikke mange kilder til at belyse Rasmus og Marthas liv. Men de står faddere en del gange. Rasmus er fadder 8 gange og Martha 3 gange inden for familiens kreds. Første gang for Rasmus er den 14. oktober 1703 for sin nevø Ole Thomasen i Kalvehave kirke. Desuden er han fadder for 4 af hans farbror Peders børn og 3 af sine søstre Lucie og Mettes børn. Martha er fadder 2 gange for Rasmus' farbror Peders børn og 1 gang for et af sønnen Oles børn. Det er interessant, at Martha ikke er fadder for nogen fra sin egen familie. Det styrker troen på, at hun er fra et nabosogn.

Det er interessant at Rasmus' farbror Thomas' datter Annes mand Jørgen Jensen er forlover for Rasmus' datter Kirsten ved hendes bryllup. Rasmus er død, og kan selvfølgelig derfor ikke være forlover for sin datter som normalt. Men at de skal så langt ud for at finde et familiemedlem der kan være forlover. Hvorfor er det ikke Kirstens bror Ole ?

Rasmus dør 1730 i Viemose, og han begravnes den 26. februar på Kalvehave kirkegård i fri jord. Der er betalt 3 mark til kirken. Skifteprotokollen er ikke bevaret for perioden. Martha bliver trolovet den 2. april 1730 med Niels Pedersen. Han overtager sikkert gården, men til trods for at fæsteprotokollen er bevaret, så har jeg ikke fundet hans fæste. Niels er fadder en enkelt gang til Sidsel Sørensdatter den 24. oktober 1734 i Kalvehave kirke. Sidsel er Niels' steddatter Kirstens datter. Martha dør 1741 i Viemose og begravnes den 11. maj på Kalvehave kirkegård. Niels Pedersen bliver gift igen men ikke i Kalvehave. Hans nye hustru er den 26. april 1744 fadder til Mette Olsdatter i Kalvehave kirke. Mette er Niels' stedsøn datter. Så selv om begge forældre er væk, så er der et forhold til stedfaderen og hans nye hustru.

For at komme tilbage til Marthas ophav, så er jo både Marthas efternavn Ols- eller Olufsdatter og Rasmus' fars efternavn Olsen eller Olufsen. Så der er mange i faddergruppen og andre steder med samme efternavn. Det er svært at skille dem ad. Der er to; Thomas Olsen og Jørgens Olsen, som kan høre til i begge lejre. Rasmus er fadder til et af Thomas' børn allerede inden Rasmus bliver gift. Det har jeg brugt lidt som argument for, at Thomas er en farbror. Men det kan være en fejl. For det kan også være gennem ham, at han møder Martha. Jørgen og Thomas er knyttet til hinanden via fadderskab. Men Jørgen dør langt senere end resten af Rasmus' farbrødre. Han falder lidt udenfor, og er måske en generation yngre.

Povl Nielsen – Lucie Pedersdatter

2016 - 2017

I Povl Nielsen tidligere ægteskab med en ukendt hustru er der mindst 2 børn:

Kirsten	? – 1715	Gift med gårdmand Ingvor Pedersen i Sandvig
Maren	? – ?	Gift 1. gang med Ole Madsen Lerche gårdmand i Sageby og gift 2. gang med gårdmand Laurs Hansen i Sageby

Maren og hendes 1. mand Ole Madsens Lerche er nr. 4002 og 4003 på side 69. Kirstens mand Ingvor Pedersen er bror til Jens Pedersen nr. 2002 på side 75.

Hans første hustru dør før 1660. Der er før kirkebogen og skifteprotokollen starter. Povl bliver gift igen med Lucie Pedersdatter af ukendt herkomst. De får mindst 4 børn sammen:

Niels	c 1661 – 1721	Gårdmand i Tågeby gift 1. gang med Kirsten Povlsdatter og gift 2. gang med Mette Madsdatter
Peder	c 1665 – efter 1715	Gårdmand i Viemose
Else	c 1666 – 1701	Gift 1. gang Ole Troelsen og gift 2. gang med gårdmand Ole Michelsen i Viemose
Johanne	c 1668 – efter 1690	Opholder sig 1690 hos sin stedfar på Langø

Vi famler lidt i blinde i starten af Povl Nielsens (PN) liv. Der én PN, som i regnskabsåret 1625-26 fæster Laurids Boesens gård nr. 16 i Kalvehave. Denne gård beholder han helt indtil lensregnskaberne stopper i 1658. PN nævnes også i det sidste ekstraskattemandtalt i 1657, i en oversigt over bønderne og gårdenes tilstand i 1660-1661 og i matriklen fra 1664. I samme periode er der ikke nogen PN på Langø. Men vores PN har jo haft et liv før 1668, hvor han første gang dukker op på Langø. Hvis de to PN'er er én og samme person, så er han nok over 60 år før han flytter til Langø. Det kan måske virke mærkeligt. Men der er set det, som er mere underligt. Måske har Povl været gift 3 gange. Det første ægteskab har så nok været barnløst. I sit andet ægteskab har han fået de 2 døtre Kirsten og Karen relativt sent i sit liv.

Da datteren Kirsten først bliver gift med sin mand efter 1686, kunne det tyde på, at hun er født 1655-1660, hvor Povl har haft sin gård i 30-35 år. Moderen til de 2 døtre må derfor være noget yngre end Povl. Det medfører også, at Lucie i 3. ægteskab har været meget yngre end Povl.

Selv om det er ukendt hvilken gård Povl har fæstet på Langø, så har alle 4 gårde det samme hartkorn i 1664 på 7 tønder 3 skæpper. Ved matriklen i 1682 er det gård nr. 4 med et nyt hartkorn på 5 tønder 3 skæpper 1 fjerdingkar 2 album, som efterfølgeren Peder Mortensen har fæstet.

Povl dør 1679 på Langø, og bliver begravet på Kalvehave kirkegård. Men kirkebogen mangler. Det gør hans skifte ikke. Det bliver afholdt den 10. juli. Gården har stue, kviststue, gårdstue, stegers (Køkken) og et drengekammer. Dyreholdet er moderat med 7 heste 3 kør og 2 kalve, 8 får og 5 lam, 2 hvide og 1 rødt svin samt 1 sort so. Boets samlede formue er 142 daler 3 mark 6 skilling. Der skyldes over 100 daler i landgilde. Desuden skylder han 2 daler til Hans Olufsen i Viemose, som er den samme som nr. 2004 på side 80. Han skylder også 2 daler til Laurids Børring i Langebæk Mølle, og endelig 12 daler 10 skilling 8 penning for lånte penge og byg til Niels Povlsen i Tågeby. Det er et pudsigt navnesammenfald. For hans egen søn Niels Povlsen bliver senere gårdmand i Tågeby. Men han er kun 18 ved skiftet, og selv om han ikke står som hjemmeboende, kan han næppe være långiveren. Ved skiftet er Lucies kommende mand lavværg for hende, og Hans Olufsen på Langø er formynder for børnene. Denne Hans Olufsen er børnenes "næstsøskende barn" altså deres fætter. Men det er besynderligt, for jeg kan ikke finde ud af hvem hans forældre er, og det burde jo være en bror/søster til enten Povl eller Lucie. Den samlede gæld udgør 140 daler 3 mark 10 skilling 8 penning, så der er kun 1 daler 2 mark 11 skilling 4 penning til arv, hvor af Lucie skal have halvdelen. Så der er kun småpenge til børnene.

Lucie gifter sig igen med Peder Mortensen, som overtager gården. De får ingen børn sammen. Der er ingen yderligere informationer om deres liv. Men i 1690 dør Lucie på Langø, og der holdes skifte den 9. januar. Der er betydelige flere dyr denne gang end i 1679; 10 heste, 7 kør og 2 kalve, 1 vædder, 15 får og 3 "gimmerlam", 3 galte (kastrede orner) og 6 små grise samt 5 gæs og 1 gase. Det samlede bo udgør 189 slettedaler 2 mark 7 skilling. Der er gæld til slottet (Vordingborg) på 99 slettedaler og manglende kvartalsskatter for 43 slettedaler. Præsten kræver tiendekorn for 39 år, som svarer til at der ikke er betalt siden 1651. Det virker forkert, især når beløbet kun er 1 daler 10 skilling. Skyldig tiendekorn til kongen udgør 1 daler 2 mark 12 skilling, som skal betales til Universitetet i København. Gårdens brøstfældighed er lav, og er 8 daler på den nordlige længe til bjælker, fodstykker og porten, som er i stykker. Der skal desuden bruges 4 daler på "de andre huse".

Omkostninger til Lucies begravelse er opgjort til;

Ligkiste	5 daler 2 mark
Ligklæde	2 mark
Præsten	6 daler
Degnen og klokken	1 daler 12 skilling
2 tønder øl	5 daler
Andre varer	1 mark 14 skilling
I alt	18 daler 2 mark

I alt udgør gælden 154 slettedaler 11 skilling, så overskuddet er 35 slettedaler 1 mark 12 skilling. Peder Mortensen skal have det halve, og så er der 5 slettedaler 3 mark 10 skilling til hver af sønnerne og 2 slettedaler 3 mark 13 skilling til hver af døtrene. Sønnen Peder og datteren Else forærer deres arvelodder til deres yngste søster Johanne, som fejlagtigt er kaldet Inger i den sidste del af skiftet. Johanne er ugift, så det er sikkert tænkt som hendes tilskud til et fremtidigt bryllup. Sønnen Niels beholder selv sin arv. Da han samtidig er formynder for Johanne, så tager han det hele til sig. Arven bliver udlagt af boet, så Niels modtager; 1 gul plag (ung hest), 1 brun hest der er 18 år gammel, 1 kviekalv med sort hoved, 1 grå galt (kastret orne), 1 fyrretræsbord, 1 hvid underdyne, 1 øltønde og 1 ølkar.

Peder Mortensen gifter sig igen med Anne Michelsdatter. De får 5 børn i løbet af de næste ti år inden Peder dør i 1711. Han bliver begravet den 8. februar på Kalvehave kirkegård. Enken og børnenes videre liv er ikke undersøgt.

Niels Povlsen og Kirsten Povlsdatter

1008 – 1009

Niels er født cirka 1661 formentlig i Kalvehave. Han er det ældste barn af 4 i hans fars 2./3. ægteskab. Men vi skal starte et helt andet sted.

I ekstraskattemandtallet 1625 nævnes Mads Pedersen for første gang på gård nr. 1 i Tågeby. Mads er bror til Magrethe Pedersdatter nr. 3983 – se side 40. Han er gift med Ellen Rasmusdatter, som er søster til Laurids Rasmussen Lerche nr. 4000 – se side 55. Ellen dør omkring 1655. Mads gifter sig med én Kirsten muligvis med efternavnet Rasmusdatter. Hun er bl.a. nævnt i tingbogen i 1661 under en retssag mod forræderen Lars Krog – se side 48.

Nu dukker Niels op. I Prins Jørgens jordebog fra 1682 har Niels gård nr. 1 i Tågeby sammen med Mads Pedersen. Der er kun oplyst at landgildet består af 3,5 tønne havre og 4 mark i penge. I de ældre jordebøger ses hartkornet til at være 3 tønner 3 skæpper. I 1685 dør Mads Pedersen. Han må være en ældre herre på mindst 80 år. Det forklarer, hvorfor han handlet gården med Niels fra senest 1682. Enken Kirsten Povlsdatter vælger at beholde sin halvdel af gården. Mads og Kirstens ægteskab var barnløst, så hun beholder ikke gården på en søns vegne. Hun gør det, fordi hun forventer at blive gift igen. Jeg er overbevist om, at hun gifter sig med Niels Povlsen. Derfor kan Mads' anden hustru Kirsten fra 1661 ikke være den samme som Kirsten Povlsdatter. Den første Kirsten vil være over 50 år, og hun kan derfor ikke være mor til Niels' kommende børn. Mads må derfor have været gift 3 gange, og alle 3 ægteskaber var barnløse. Det er ikke lykkedes at finde et skifte efter den første Kirsten. Det står ikke nævnt i Mads' skifte, men Niels gifter sig med enken. Niels og Kirsten har kendt hinanden forinden. Kirstens lavværgede ved skiftet er Niels' nevø Rasmus Olsen Lerche fra Høvdingsgård. I et gælds-brev indskrevet i skiftet er Niels' kommende svigerfar Povl Hansen på Badebygård et af 2 vittælsvidner. Som indledning til gælds-brevet står skrevet, at Niels har den halve gård nr. 1 i Tågeby i fæste. Gælds-brevet er på 63 daler. Det bliver betalt med indbo fra gården; 1 jernkakkelovn, 1 træsenge uden himmel, 1 bord fra stuen, 1 gammel slagbænk fra stuen. Der refterer så 34 daler 8 mark, som ikke bliver dækket, da Mads' bo er insolvent. Som sagt så beholder Kirsten gården, og hun lover at betale skyldig gæld og at holde gården ved lige.

Niels bliver altså gift i 1685 i Mern kirke med Kirsten Povlsdatter, og han er nu i besiddelse af hele gården. Hun er datter af gårdmand Povl Hansen og Ellen Hansdatter på Badebygård. Niels og Kirsten har fået mindst 5 børn;

Povl	c 1688 – 1736	Bopæl i Viemose og senere Tåstrup på Møn. Gift 1 gang med Bodil Nielsdatter, 2. gang med Mette Hansdatter og 3. gang med Gertrud Nielsdatter.
<u>Lucie</u>	c 1690 – ?	Gift med gårdmand Jørgen Bendtsen i Nørre Mern
<u>Mads</u>	c 1691 – efter 1752	Gårdmand i Tågeby
Christopher	c 1695 – 1767	Bopæl i Mern og Viemose. Gift med Kirsten Rasmusdatter
Karen	c 1699 – c 1738	Gift 1. gang med en ukendt Peder af Sageby og 2. gang med gårdmand Søren Hemmingsen i Sageby

Vi er også efterkommere af Lucie nr. 1011 – se side 109.

I 1690 dør Niels' mor Lucie på Langø. Han kaldes rytterbonde i Tågeby. Han arver 5 slettedaler 3 mark 10 skilling. Næste hændelse er i 1699 hvor Kirsten dør. Hendes skifte holdes den 8. oktober. Børnene og deres alder remses op. Kirstens far Povl Hansen er formynder for børnene. Der er et dyrehold på 4 heste, 2 kør, 1 kvie og 1 tyrekalv, 5 får og 2 lam, 3 svin og 2 unge grise. Gården har et såkaldt herberg, som blot er en del af en længe eller et selvstændigt hus, hvor tjenestefolkene bor.

Lidt mærkeligt så er formuen og gælden det samme beløb 103 daler 3 mark 12 skilling. Så der er intet at arve. I betragtning af at gården i 1682 var ved magt, så er der nu en brøstfældighed på 50 daler. Begravelsen har kostet 24 daler. Niels beder det "høje herskab" om, at han må betros gården fortsat uden at betale de skyldige skatter og afgifter her og nu. Alternativt vil han miste gården "uden værdighed". Ridefogeden som er til stede ved skiftet, tillader Niels at beholde gården, hvis han inden et år har forbedret gården, så den kan tåle et syn. Dermed er skiftet afsluttet.

Niels gifter sig igen med Mette Madsdatter. Hendes forældre er ukendte. Niels og Mette får mindst 4 børn:

Anders	c 1700 – 1781	Gårdmand i Viemose gift 1. gang med Maren Rasmusdatter og 2. gang med Anne Gertsdatter
Kirsten	c 1704 – 1741	Gift 1. gang med gårdmand Rasmus Michelsen i Viemose og 2. gang med gårdmand Peder Nielsen i Viemose
Else	c 1707 – 1787	Gift med gårdmand Oluf Olsen i Viemose
Mads	c 1719 – 1790	Selvejerbonde på Langø gift med Maren Hansdatter

Sønnen Anders overlever det meste af sin familie og dør i 1781 barnløs. I hans skifte opremses alle hel- og halvsøskende, samt deres børn og ægtefæller.

Den 23. juni 1702 holdes der skifte efter Povl Hansen på Badebygård. Det er Niels' første kone Kirstens far. Da Kirsten jo er død, så arver hendes børn. Det er ikke store summer, som der er at arve. Kirstens arvelod er 1 daler 4 mark 1 skilling til deling mellem de 5 børn, som Niels selv bliver formynder for.

I 1710 bliver der lavet en ny jordebog for Vordingborg slots gods. Niels har fæstet på gård nr. 3 i Tågeby med et hartkorn på 3 tønder 3 skæpper. Gården er den samme som i 1682, men nummeret har ændret sig. Gården er "ved magt", hvilket betyder, at den er i god stand. Den står som 4-længet, men i en besynderlig opdeling. Den nordlige længe er 18 fag, den sydlige 10 fag, den østlige 4 fag og den vestlige 6 fag. De 2 sidste længer er meget små. Jordebogen fortæller videre at Niels har 6 heste, 3 køer, 1 "ungfæ", 13 får og lam samt 5 svin. Han har sået 1 1/2 tønder rug, 3 tønder byg, 1 tønne havre, 1 1/2 skæppe ærter, 1/2 skæppe hvede. Han har betalt sine skatter. Huset har skorsten, bageovn, jernovn, 3/4 tønne brøggerkedel og køler. Jeg er usikker på, hvad en køler er. Måske er en køler det sammen som en "kold" kælder. Desuden er der en frugt og humlehave til gården. Humlehaven leverer humle til ølbrygningen.

1715 dør Niels' halvsøster Kirsten i Sandvig. Hun har ingen børn, så i skiftet den 16. februar, arver hendes hel- og halvsøskende heriblandt Niels "boende i Tågeby". Men efter boopgørelsen bliver det konstateret, at der er underskud i boet.

I 1721 dør Niels i Tågeby. Hans skifte holdes den 21. maj. Han er nu indsidder hos sin søn Mads den ældre, som må have overtaget gården. Niels og Mette har haft deres egen stue, kammer og stegers (køkken). Boet er ikke stort, og formuen udgør blot 45 rigsdaler 3 mark. Der er gæld til 2 købmænd og 3 personer for lånte penge. Begravelse kostede 11 rigsdaler. Der bliver 12 rigsdaler 1 mark 10 skilling i arv, hvoraf enken skal have det halve. Der er 9 levende børn, men de 3 ældste afstår fra at arve til fordel for de resterende 3 sønner og 3 døtre. Så der bliver 1 rigsdaler 2 mark 2 skilling til hver søn og 4 mark 1 1/2 skilling til hver datter. Mettes dødstidspunkt er ukendt, men jeg tænker, at hun bliver på aftægt på gården.

Mads Nielsen

504 – 505

Mads er født cirka 1691 i Tågeby. Han er nummer 3 i rækken af i alt 9 hel- og halvsøskende. Hans "livsbeskrivelse" lider som flere andre af mangel på oplysninger. Der er trods alt skifteprotokollerne, fæsteprotokollerne og Kalvehave kirkebog.

Mads' hustru er ukendt, men de har fået mindst 3 børn:

Jens	? – 1766	Gårdmand i Sønder Mern gift 1. gang med en ukendt kvinde og 2. gang med Karen Torkelsdatter.
Bo	c 1724 – c 1798	Gårdmand i Tågeby gift med Anne Larsdatter.
Kirsten	? – 1752-57	Gift med gårdmand Ole Hansen i Tågeby

I den store jordebog fra 1719 er Mads fæster af sin fars gård nr. 3 i Tågeby, som senere er kendt under navnet Kildevang. Han har altså overtaget gården før sin fars død. Mads er fadder 2 gange til 2 af hans bror Povls døtre i Kalvehave kirke henholdsvis den 4. november 1725 og den 15. juni 1727. Mads er fadder 4 gange og hans ukendt hustru 2 gange i Kalvehave kirke til børn af 3 af Bo Mortensens børn (nr. 1000 side 62). Desuden har Mads døbt en søn Bo, og det er Mads' morbror, som overtager Bos gård i 1720. Det tyder på, at der er en relation mellem de 2 familier. Det vil være oplagt at tænke, at Mads er gift med en af Bos døtre. Problemet er bare, at alle de kendte er afsat. Der kan dog være tale om en ukendt datter, hvilket ikke er umuligt, da der ikke findes et skifte, der nævner alle Bos børn.

Mads er vurderingsmand ved skiftet efter hans farbror Peder Povlsen den 4. februar 1724. Han er formynder for hans søster Karens børn ved skiftet efter hende den 7. marts 1738. I 1739 er Mads 1 af 3 mænd som skal syne alle gårde og huse i Vordingborg Rytterdistrikts 2. halvdel. Synsprotokollen er underskrevet på Skalsbygården den 7. juli. Mads må i januar 1752 overtage fæstet på sin egen gård igen. Hans søn Jens, som ellers har fæstet gården i nogle år, gifter sig til en gård i Sønder Mern. I fæsteprotokollens margin er dog tilføjet, at sagen er sat i bero. Så det er usikkert hvad der sker præcis. Herefter er der ikke flere oplysning om Mads. Hans videre skæbne er ukendt. Men Mads er død inden 1771, da han ikke nævnes i Oeders Efterretninger fra 1771.

Jens Madsen

252 - 253

Dette er endnu en familie, som er stykket sammen af skifter, da kirkebogen glimrer ved sit fravær. Det er først og fremmest Jens' eget skifte, men også skiftet efter hans farbror Anders Nielsen den 30. april 1780 og hans egen bror Bo Madsen den 14. august 1798. Begge skifter er foretaget længe efter Jens' egen død, men fordi begge var barnløse, så bliver alle relationer frem til de levende arvinger noteret. Skifterne giver følgende.

En ukendt Hans er gift med en ukendt kvinde. Han er gårdmand i Sønder Mern. De har mindst 2 børn sammen:

Maren	c 1734 – 1779	Gift med gårdmand Hemming Nielsen i Ammendrup
Ellen	c 1742 – 23.03.1817	Gift med Skovløber og Husmand Peder Nielsen i Allerslev

Hans dør 1742-1743, men der er underligt nok ikke bevaret et skifte. Den ukendte enke gifter sig ca. 1742-1743 med Jens Madsen i Mern kirke. Det må antages, at Jens overtager gården. Jens og hans hustru får mindst 1 barn:

Kirsten	c 1743 – 10.04.1826	Gift med gårdmand Bo Sørensen i Sageby
----------------	---------------------	--

Den ukendt hustru dør 1755 i Sønder Mern. Der afholdes skifte den 8. marts 1755. Dette skifte er ikke bevaret, men der henvises til det i Jens' eget skifte. Jens gifter sig igen med Karen Torkelsdatter.

De er nok gift i Mern kirke. Allerslev og Kalvehave kirkebøger er gennemgået uden at finde deres ægteskab dér. Jens og Karen får mindst 2 børn:

Anne	c 1761 – 1	Gift med gårdmand Jens Jensen i Kostræde
Karen	c 1763 – 1	Gift med gårdmand Jens Pedersen i Køng

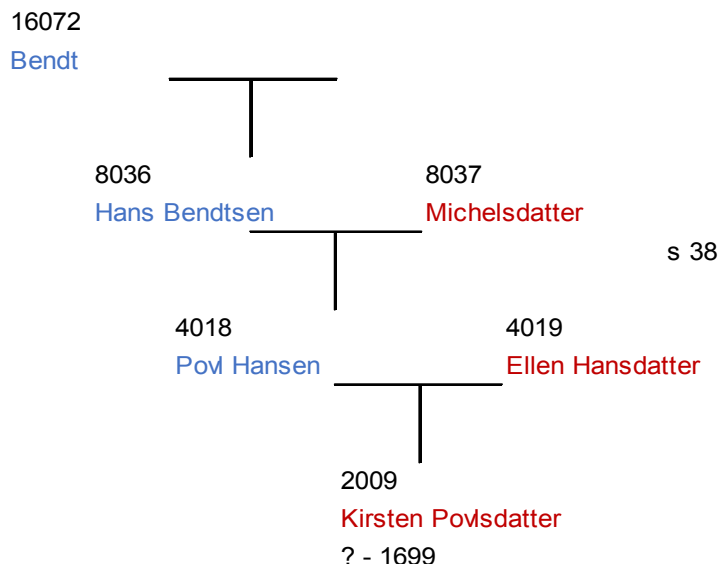
Den 20. juni 1760 er Jens vurderingsmand ved skiftet efter Peder Aagesen i Nørre Mern. Her kaldes han Tredingsfoged. Men ellers er oplysningerne meget sparsomme. 1766 dør Mads i Sønder Mern af en sygdom. Hans skifte afholdes den 23. maj. Det kommer frem at enkens bror Peder Torkelsen var hendes værge, og at hun for øvrigt er gravid. Det betyder, at skiftet ikke kan opgøres endeligt, førend det vides om der er en arving mere. Enken fortæller, at Jens havde haft 200 rigsdaler kontant. Dem havde han på sin sygeseng forseglet i 3 punge til hver af de 2 yngste døtre som var "små og uopdragne". Da den ældste datter Kirsten var gift, og havde kostet ham en del udstyr, skulle hun ikke have del i disse kontanter. Hvem den 3 pung var til nævnes ikke, men det kunne være det ufødte barn. Ved skiftet efter den ukendt hustru var der åbenbart blevet lovet 20 rigsdaler til de ældste døtre. Både Ellen og Kirstens mand krævede denne arv udbetalt. Enken er ikke enig i beløbet, da hun mente, at Kirsten mand var blevet givet 10 rigsdaler. Men enken og Kirstens mand bliver enige om, at hun skal "nyde" 30 rigsdaler. Det giver så ingen mening, men måske er der en aftale om arv efter Jens, som ikke nævnes i skiftet. Der bliver ikke fulgt op på det ufødte barn. Så måske har parterne indgået en aftale om, de nævnte beløb dækker alle krav.

Det er nærliggende at tænke, at Karen bliver gift igen. Men der er ingen fæstekontrakt, der viser hvem gården bliver fæstet til. Men det kunne være Lars Hansen, som overtager gården. I Oeders Efterretninger fra 1771, er han gift med en kvinde, der er gift for anden gang. Hun er 34 år og må derfor være født ca. 1737. Det er jo ikke helt skævt. Desværre bliver hustruens navn aldrig nævnt i Oeders Efterretninger. Men denne kvinde dør senest 1774, for i folketællingen 1787 er samme Lars Hansen gift på ny, og hans ældste barn i dette ægteskab er 13 år. ($1787 \div 13 = 1774$).

Til slut er der fæstebrevet fra januar 1752, hvor Jens' far Mads overtager fæstet på gården igen. Hvis oplysningerne derfra skal sættes ind i oplysningerne fra skiftet, så må Jens have enten overtaget gården i Tågeby før 1742 eller delt den med sin far. Omkring 1742 gifter han sig så til gården i Sønder Mern, og hans far står igen alene med gården i Tågeby. Men hvorfor bliver det så først noteret i 1752? Det er dog langt fra usædvanligt, at der bliver glemt et fæstebrev i protokollen. Jeg har kigget protokollen igennem fra 1737-1752 uden at finde hverken et fæste før 1742 på gården i Tågeby eller 1742-43 på gården i Sønder Mern. Der er som skrevet heller ikke et fæste i protokollen fra 1766 på Jens afståelse efter sin død.

Kalvehave kirke og udsigt over Præstø Fjord – malet af Frederik Sødring 1829

Bendt og ukendt

16072 - 16073

Margrethe Bendtsdatter er død 1665 i Skovbygård i Snesere sogn. Skovbygård bliver senere til herregården Engelholm. Som formynder for hendes 2 yngste børn sættes hendes 2 brødre Jørgen Hansen i Sønder Mern og Hans Bendtsen i Tågeby. Det er jo ikke mange oplysninger, men det giver altså følgende familieforhold.

En ukendt kvinde er gift første gang med en ukendt Bendt, og de får mindst 2 børn sammen:

Hans	? – efter 1666	Gårdmand i Tågeby gift med en ukendt Michelsdatter
Margrethe	? – 1665	Gift 1. gang med Peder Hemmingsen på Skovbygård og gift 2. gang med Peder Lauridsen sammesteds

Den ukendte kvinde bliver gift anden gang med en ukendt Hans, og de får mindst 1 barn:

Jørgen	? – 1688	Gårdmand i Sønder Mern gift med Bodil Hansdatter
---------------	----------	--

Det har kun været muligt at finde én Bendt Pedersen i Mern sogn på gård nr. 16 i Sønder Mern i jordebogen 1609-10. Han har gården frem til 1616-17 og bliver så efterfulgt af Peder Olufsen. Det passer ikke med vores historie. Så hvem Bendt er, og hvor han boede, forbliver ukendt.

Jørgen Hansen er også en ane med nr. 4040 på side 103.

2 skifter efter henholdsvis Christopher Olsen i Roneklint den 27. juli 1671 og Niels Hansen i Hastrup den 6. december 1679 viser, at Hans' hustru har været gift 2 gange før. Hun er datter af Michel Nielsen Spillemand på Badebygård. Hun var første gang gift med en ukendt Ole, og de fik mindst 3 børn:

Christopher	? – 1671	Gårdmand i Roneklint gift med Karen Hermansdatter
Niels	? – efter 1671	Gårdmand i Bønsvig
Ukendt datter	? – før 1671	Gift med en ukendt Christen

Hun var gift anden gang med en ukendt Michel, med hvem hun fik mindst 1 barn:

Kirsten	? – efter 1679	Gift med gårdmand Niels Espensen i Udby
---------	----------------	---

Hans blev gift med sin hustru i hendes 3. ægteskab, og de fik mindst 3 børn sammen:

Michel	? – efter 1698	Gårdmand i Sønder Mern gift med Maren Lauridsdatter
Povl	? – 1702	Gårdmand på Badebygård gift med Ellen Hansdatter
Niels	? – 1679	Gårdmand i Hastrup gift med Kirsten Hansdatter

Der er mange manglende oplysning på grund af skifter eller kirkebøger, der ikke er bevaret. Men hendes 2. ægtemand må nødvendigvis være død før 1631, hvor Hans for første gang optræder som gårdmand. Den yngste søn Niels blev skudt af sin stedsøn, og hustruen døde blot 3 dage efter. Desværre er tingbogen ikke bevaret for 1679, så den sag kan uddybes.

I lensregnskaberne kan man følge Hans på gård nr. 4 i Tågeby. I jordebøgerne 1632-1640 deles gården med Povl Pedersen. Povl Pedersen har selv haft gården siden lensregnskabets begyndelse i 1609-10. I ekstraskattemandtallet skifter det mellem Hans og Povl, hvem der står registreret for gården. Men Hans nævnes første gang 1631, og Povl nævnes sidste gang 1641. Herefter står Hans alene for gården. Det bakkles op af jordebøgerne igen fra 1657-1664. I 1662 er hartkornet på 3 tønder og landgildet på 4 mark og 2 tønder havre for 1 hel gård. Desværre er hans fæste af først den halve og siden den hele gård ikke at finde under stedsmål i lensregnskaberne.

I tingbogen kan Hans følges fra 1657-1666. Første gang er den 3. februar 1657, hvor Badebygård skal vurderes af 8 mænd om gården med skov og gærder er ved magt. Årsagen er, at Hans' svigerfar er død, og derfor indkaldes enken og arvingerne. Hans er naturligvis ikke arving, men han må derfor være gift med en, på hvis vegne han optræder.

Den 2. april 1661 handler det om bønderne og gårdenes tilstand efter svenskekrigens afslutning. Hans har sået 10 skæppe rug, og han har 2 heste, 1 ko, 3 får og 3 grise. Den 6. august viser en ny opgørelse dog, at Hans har sået 2 tønder byg, 8 skæpper havre og 4 skæpper ærter. Gårdens fæld er opgjort til 4 rigsdaler. Krigen mod svensker var hård for bønderne, og mange evnede ikke at betale deres udeståender. Mange poster i tingbogen handler derfor om gældsopkrævning. Her er hvad Hans bliver opkrævet 1661-1662.

08.10.1661	Købmand Knud Jørgensen i Næstved	3 daler 5 mark plus rente
12.11.1661	Lånekorn fra Tryggevalde	1 tønde byg
19.11.1661	Købmand Jens Lauridsen i Præstø	4 daler 1 mark
14.01.1662	Købmand Hans Hermansen i Næstved	12 mark plus rente
06.05.1662	Lånekorn fra Tygstrup fra 1658	4 tønder

At det er en tid i kaos, vidner andre poster om. Den 29. oktober 1661 nægter Hans og andre at skylde Søren Clemmensen i Røstoft penge. Han vil dog ikke aflægge ed. Søren Clemmensen mener dog, at en tidligere dom ved tinget er bevis nok for gælden.

Den 22. juli 1662 bliver Hans sammen med 7 andre bedt om at dømme Peder Sørensen fra Dyrsted. Ifølge Niels Sørensen i Toksværd på Vincens Hammer på Sparresholms vegne, så er Peder Sørensen flygtet fra sin gård, som hører under Sparresholm. Det var en alvorlig sag. Der blev krævet, at han blev dømt til døden på værst tænkelige måde. Først skal han halshugges, og hans krop lægges på hjul og stejle, og siden begravnes på hedensk jord (uden for kirkegården).

Den 19. juli 1664 bliver alle kronens gårde, møller og huse i Bårse herred vurderet. Hans' gård bliver vurderet til en brøstfældighed på 11 daler. Hans er den 13. november 1665 formynder for sin søster Margrethes 2 yngste børn ved hendes skifte. Sidste gang Hans nævnes er den 13. november 1666. Der bliver udnævnt 8 uvildige mænd, som skal besigtige broen ved Tubæk Mølle. Hans bliver udnævnt til formand, og han aflægger rapport den 18. december.

Herefter nævnes Hans ikke nogen steder. Hvis vi antager at Hans ved gårdfæstning i 1632 er 20-25 år, så er han mindst 54 år i 1666. Hans videre liv og død kendes ikke. Iflg. matriklen i 1682 er gården i Tågeby blevet overtaget af Oluf Pedersen. Han er søn af Peder Jensen nr. 4004 side 74. Han er altså Hans' tipoldebarns mands farmors farbror !

Povl Hansen – Ellen Hansdatter

4018 – 4019

Povl fæster Badebygård Philip Jacobi 1657, hvilke er det samme som 1. maj. Han fæster gården efter sin morfar Michel Nielsen Spillemand med 30 rigsdaler i indfæstning. Omkring samme tidspunkt bliver han gift med Ellen Hansdatter. De får mindst 4 børn sammen:

<u>Kirsten</u>	? – 1699	Gift 1. gang med Mads Pedersen gårdmand i Tågeby og gift 2. gang med Niels Povlsen gårdmand sammesteds
Ole	? – 1772	Gårdmand i Sageby gift med Birthe Jensdatter
Peder	? – 1724	Gårdmand på Badebygård gift med Maren Hansdatter
Bendt	? – 1698	Gårdmand i Sønder Mern gift med Ellen Laursdatter

Allerede i 1657 den 11. august er der en opgørelse over gårdenes tilstand. Brøstfældigheden er på over 40 daler på tømmer, tag, ler, døre, vindskeder, og i stalden på skillerum, stolper og piller. Så der er noget at tage fat på for den unge mand. Oven i starter krigen året efter. Den 2. oktober 1660 viser det sig, at Povl ikke har betalt sin indfæstning endnu. Så han bliver "sat i rette" og bedt om at betale inden 15 dage eller lide udlæg i hans bo. Der høres ikke mere til sagen, så han har nok betalt inden, at det blev til en alvorlig sag.

I matriklerne fra 1662 og 1664 opgøres hartkornet til 4 tønder 4 skæpper $\frac{1}{4}$ orting. Det årlige landgilde til Vordingborg Slot er 7 mark 2 skilling og 2 tønder havre samt 2 skæpper havre af et ekstra stykke jord. I den nye matrikel fra 1682 bliver hartkornet opgraderet til 7 tønder 5 skæpper 2 fjerdingkar 1 album.

I de 2 opgørelser fra henholdsvis april og august 1661 over gårdenes tilstand efter krigen, har Povl i april sået 9 skæpper rug og i august 8 skæpper rug, 3 skæpper byg, 2 skæpper havre og 1 skæpper vikker (en slags ærter). Han har desuden kun 2 heste, 1 ko og 1 gris på gården. Brøstfældigheden er til gengæld forbedret væsentlig siden 1657 til kun 20 daler. Gældsinddrivelserne efter krigen er ikke så slemme for Povl. Hun skylder kun 7 mark til Handelsmanden Hans Svan i Vordingborg.

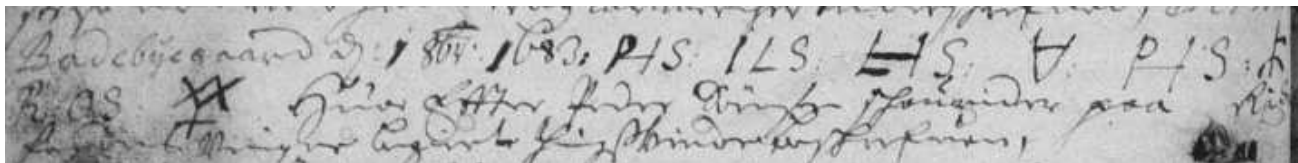
I november 1662 hiver tjenestepigen Karen Christensdatter Povl for retten. Hun mente, at hun manglede 18 mark i betaling for tjeneste i 1659. Hun var blevet lovet 6 alen vadmæl, 4 alen blålærred, 4 alen hørlærred og 1 snøreliv i alt til en værdi af 18 slettemark. Povl indrømmer, at hun har været i hans tjeneste, men på grund af "fjendens overrumpelse" – altså svenskerne – så havde hun ikke fuldendt sin tjenestetid. For den tid hun var hos ham, havde hun modtaget 2 par sko, 1 par bukser, 4 alen blålærred og 1 vadmælstrøje. Karen var ved svenskernes ankomst flygtet ud i skoven. Povl bliver dømt til at betale de resterende 9 slettemark inden 7 uger.

Den 15. december 1663 indkalder sognepræsten i Mern alle gårdmænd i Mern sogn for skyldig kirke- og kongetiende. Den 17. maj 1664 bliver Povl udpeget som 1 af 8 "dannemænd", til at syne gærderne omkring 3 områder, som rummer det kongelige stutteri.

Den 7. marts 1665 begynder en større sag. Povl har indkaldt bymændene fra Kindvig, Tågeby og Nørre Mern. Han beder om 8 mænd til at syne gærder og låger, om de er vedligeholdte og holdt lukkede. Problemet er, at hvis de kohaver, der grænser op til Povls marker ikke er forsvarligt lukkede, så render køerne ind på Povls marker. Der bliver udpeget 8 mænd, som straks skal begive sig til åstedet. De 8 mænd afgiver rapport den 21. marts. En lang række marker og "fang" bliver remset op med deres mål i favne. Alle bliver bedt om at vedligeholde gærderne og holde lågerne lukkede. Den 6. juni beder Povl om at dømme Kindvig og Tågeby bymænd, fordi de ikke har gjort, som de blev bedt om tilbage i marts måned. Sagen bliver optaget til doms efter 8 dage. Den 13. juni afsiger herredsfogden dom. Men det viser sig, at de 8 mænd ikke har undersøgt forholdene godt nok ved Kindvig. Så de bliver sendt afsted en gang til, og denne gang for egen regning. Så må de vende tilbage om 8 dage med en ny rapport. Det bliver dog først den 18. juli, at der falder dom. Alle bymænd bliver dømt til "en huer sin anpartt att lucke och holde ved lige". Hvis de ikke gør det, så vil de blive krævet for den skade det forårsager.

Den 27. juli 1671 afholdes der skifte efter Povls halvbror Christopher Olsen i Roneklint. Povl arver 39 daler 4 skilling som bliver udlagt i boet i et fælleslod med hans anden halvbror Niels Olsen i Bønsvig. Den 6. december 1679 afholdes skiftet efter Povls halvbror Niels Hansen i Hastrup. Povl er ikke til stede ved skiftet, selv om han har fået en "advarsel". Men boet er i underskud, så der er intet at arve. Måske havde Povl regnet det ud.

Tingbogen mangler for perioden 1667-1679. I marts 1680 bliver Povl udnævnt til formand for en gruppe, som skal besigtige et uklart forhold. Men i forbindelse med Christian V's matrikel i 1682 bliver blandt andet Povl bedt om hjælpe til i forbindelse med udmålingen af markerne. Det er ikke beskrevet præcist, hvad han skal hjælpe med. I 1683 den 2. oktober er Povl formand for den gruppe, der skulle vurdere årets olden i skovene. Rapporten er underskrevet den 1. oktober på Badebygård "med voris hender og koemerche". Det var jo de færrest som kunne skrive. Men de fleste kunne skrive deres initialer eller det mærke, som deres køer var brændemærket med.

Dette er en afskrift i tingbogen. Der er 3 komærker og 5 sæt initialer. Det første PHS er Povl Hansens som formand.

Både i 1685 og 1686 bliver Povl igen udnævnt til formand. I juli 1685 skal en gruppe syne, hvad der sæt på markerne på de gårde som hører til kongens gods i Hammer herred. I juni 1686 er det kongens gårde, møller og huse i Bårse herred der skal synes for deres brøstfældighed. At blot 8 mænd skal gennemgå alle disse bygninger, virker som en helt uoverkommelig opgave. Men det gøres hvert år, og den 27. juli efter lidt over en måned efter bliver der aflagt rapport.

Den 14. maj 1689 bliver et skøde læst højt på tinge. Kongen har solgt patronsretten til Udby, Ørslev og Mern kirker til Anne Elisabeth Lindenov på Bækkeskov. Det betyder, at hun nu har retten til disse kirkers tiender, deres vedligehold og ansættelse af præster. Det er kirketiendet der er den egentlige handelsvare. Den 9. februar 1692 viser det sig, at Jens Rasmussen Skipper, Povl Pedersens enke, Rasmus Olsen på Høvdingshus og Povl har dyrket jorden til en ødegård i Sageby i fællesskab i 3 år. Nu er gården blevet fæstet til Peder Olsen. Derfor skal gården afleveres i aftalt stand, hvilket blandt andet betyder, at der skal være 1 plov, 1 harve, 1 vogn, 1 par heste og 1 ko.

Den 19. december 1693 er Povl en af 8 mænd, som skal udmåle skatten. Sidste gang Povl nævnes i tingbogen er den 21. juli 1696. Denne gang er vurderingen af brøstfældighed blevet udført uden Povl, og Badebygård vurderes til 5 daler 1 mark til vedligehold.

Den 21. maj 1697 er Povl vurderingsmand ved skiftet efter Niels Hemmingsen Holst i Sønder Mern. Niels er gift med Povls svigerinde Maren Lauridsdatters brors enke. De sidste to gange Povl nævnes er som formynder for sine børnebørn. Den 5. august 1698 ved sin søn Bendts skifte for sønnen Laurs og den 8. oktober 1699 ved sin datter Kirstens skifte for alle hendes børn.

Povl må efterhånden være godt oppe i alderen. Han dør i 1702 på Badebygård. Hvis han er 25 ved fæstet af sin gård i 1657, så er han ved sin død i 1702 70 år gammel. Hans skifte holdes den 23. juni 1702. Det fremgår, at Povl har givet den halve gård i fæste til sin søn Peder. Derfor er dyreholdet ikke så stort; 6 heste, 3 køer, 1 tyr, 1 kvie og 1 spædekalkv, 13 får med lam, 9 ungsvin og 3 grise. Begravelsen har kostet 20 daler. Den halve gårds brøstfældighed sættes til 15 daler. Der er en notits under gældsposterne. 1684 bliver kaldt "det dyre år", hvor Povl sammen med resten af "hans Kongl. Höyheds bönder" havde håbet at få eftergivet skatter og afgifter. Men de er aldrig blevet eftergivet, så han skylder 18 daler. Gælden får dog lov til at blive ved gården, så det er sønnen Peder, der må udrede pengene. Der er i alt et overskud i boet på 69 daler 1 mark. Enken får det halve, og så bliver der 8 daler 2 mark 2 skilling til hver søn og 1 daler 4 mark 1 skilling til hver datter. Normalt er et søsterlod det halve af et broderlod. Men her er det kun 1/4-del.

Som en pudsighed er der i boet indestående værgemål for Søren Johansens fædrene og mødrene arv. Han var søn af Johan Hofvener, Snedker på Vordingborg slot og hans hustru Karen Sørensdatter, som begge var døde. Der var en stor arv at fordele mellem 4 sønner. Johan var ikke lokal, så 13 mænd på mødrene side blev bedt om at dele værgemålet. Jacob Lerche måtte tage 45 daler i værgemål. Povl nævnes ikke. Men iflg. en "lodseddel" dateret 19. marts 1697, så har Povl overtaget et værgemål for Søren Johansen, hvilket sikkert var en del af Jacob Lerches. Beløbet udgør 22 daler 2 mark plus renter.

Vordingborg slot

Badebygård i Mern sogn

Vest for Lille Kindvig ligger i dag Badebyhuset. Her har ligget en lille landsby kaldet Badeby. Den nævnes i Roskildebispens jordebog ca. 1370 med 3 gårde, hvor af den ene er øde. Ved begyndelsen af de bevarede lensregnskaber for Vordingborg Len 1609 er der kun 1 gård tilbage kaldet Badebygård. Før matriklen i 1682 havde gården et hartkorn på 4 tønder 5 skæpper 2 fjerdingkar $\frac{1}{4}$ album. Efter omlægningen var hartkornet på 7 tønder 5 skæpper 2 fjerdingkar 1 album og 1 skæppe 1 fjerdingkar 1 album skov. Ved matriklen 1662 og 1664 var landgildet 2 tønder havre og 7 mark 6 skilling. Ved jordebogen 1710 beskrives gården med 4 længer med 9, 17, 7 og 11 fag bygninger i nord, syd, øst og vest. Der er 1 esse med skorsten, 1 bageovn, 1 jernovn, 1 bryggerkedel på 1 tønde og 1 køler samt frugt- og humlehave. Besætningen er 8 heste, 4 køer, 4 ungkøer, 20 får og lam samt 8 svin.

Mern bys gårdmænd har i år mange døjet med ikke at have ordentlig engarealer til græsning. Forvalter og regimentsskriver Frederik Bolle Plum løser problemet ved at ofre enestegården Badebygård. På Vordingborg Rytterdistrikts Birketing den 4. august 1740 bliver der indgået en kontrakt mellem Nørre Merns (gård)mænd og fæsteren af Badebygård Povl Pedersen. Badebygård nedlægges og jorden tillægges Nørre Merns bylaug. Til gengæld "nyder" Povl og hans hustru for livstid et 19 fags hus af gårdens bygninger med frugthave og de piletræer som står ved havegærdet. Derudover tildeles Povl og hans hustru for livstid halvdelen af "Holm" på Kindvig mark, "Bøgebanke agrene" og "Søengen", som han skal indhegne. Uden at det bliver nævnt, så falder det nye "Badebyhus" nu ind under Kindvig by. Povl skal årligt betale 4 rigsdaler i landgilde første gang den 1. januar 1741. Af gårdens bygninger indrettes desuden yderligere et fæstehus. Når Povl og hans hustru dør, så falder den tildelte jord tilbage til Nørre Merns bylaug. Tilbage er så 2 fæstehuse under Vordingborg Rytterdistrikt.

Fæsterne af de 2 fæstehuse er svære at følge, da de skifter oftere end ved fæstegårde. Ved Povls død deles stedet for første gang i 2 til henholdsvis Niels Bruus og Jacob Jensen. Den 29. november 1755 har Povl dog fæstet hans del af Badebyhus til sin 10-årige datter Mette Kirstine Povlsdatter, hvis "hun skulle opleve hans død". Hvad det præcis betyder er usikkert. Da nedenstående kort bliver tegnet omkring 1845 er der kun angivet 1 fæster – Lars Povlsen.

Ved salget af Vordingborg Rytterdistrikt i 1774 er Badebyhus en del af den 10. hovedgård Skuderup. Den og 11. hovedgård købes af kammerjunker Hans Gustav Lillenskiold. Af det købte gods danner han Lilliendal gods. I fæsteprotokollen for perioden 1774 – 1920 nævnes Badebyhus kun 2 gange i henholdsvis 1777 og 1790. Alle øvrige overdragelser kan ikke bekræftes i fæsteprotokollen. I folketællingerne 1787-1860 bliver stedet nogle gange kaldt Badebyhus og andre gange blot Kindvig.

Fæstere af Badebygård/Badebyhuse(e)

Niels Hansen	før 1609 – 1622
Michel Nielsen	1623 – 1657
Povl Hansen	1657 – 1702
Peder Povlsen	1702 – 1724
Povl Pedersen	1724 – 1763

nr. 7694
nr. 4018 - barnebarn
søn
søn

Jacob Jensen	1763 – 1766
Anders Larsen	1766 – 1767
Hans Pedersen	1767 – 1776
Søren Povlsen	1776 – 1790
Povl Sørensen	1790 – 1823
Lars Povlsen	1823 – 1883
Hans Larsen	1883 – 1894
Anne Marie Hansdatter	1894 – 1911

Niels Nielsen Bruus	1763 – 1764
Rasmus Arvedsen	1764 – efter 1801

Søren Povlsen er gårdmand fra Sønder Mern, da han overtager det ene fæste på Badebyhus. Teoretisk kunne Søren godt være søn af Povl Pedersen. Men da kirkebogen ikke findes, kan det ikke bekræftes. Hvis deres ca. fødselsår passer, så kniber det dog med, at det kan lade sig gøre. De sidste 5 fæstere er familie

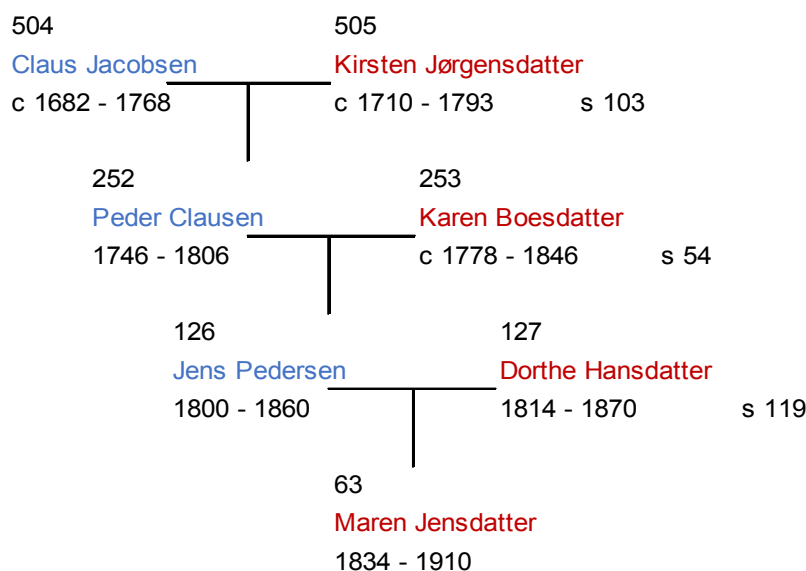
Den anden linje forsvinder med Rasmus Arvedsen. Fra folketællingen 1840 og frem er de to huse ikke listet sammen. På kortet ses Badebyhus i den røde cirkel på grænsen til Nørre Merns græsgange.

Kindvig by ca. 1845

Adressen er i dag Tågebyvej 8. Det nuværende hus er fra 1828

Claus Jacobsen – Kirsten Jørgensdatter

504 – 505

Claus Jacobsen har været en hård nød at at knække. Det er ikke lykkedes at finde hans oprindelse. Jeg har haft ham og Kirsten Jacobsdatter (nr. 2035 side 129) som søskende. Men det har jeg måttet gå bort fra. Alle de ting, som normalt peger i retning af hvor en person kan komme fra, har ikke hjulpet. Forloveren til hans første bryllup var Monseieur Frandsen fra Skuderupgård. Men han er i en liga over Claus. Måske har Claus tjent hos ham op til brylluppet. Normalt ville forloveren være en far, bror, svoger, far- eller morbror, men næsten altid én fra familien. Så forloveren var ingen hjælp. Dernæst er gudmødre og faddere til børnene også en god ledetråd. Men de fleste er alle fra Claus' egen landsby Ammendrup. Bortset fra en enkelt fra Allerslev, så er der kun Kirsten Jacobsdatters 2 ægtemænd som faddere. Derfor den oprindelige konklusion, at de måtte være søskende. Endelig har Claus' første hustru været gudmor til en pige i Øster Egesborg kirke fra landsbyen Skuderup. Men det har ikke været muligt at finde en familierelation. Så tilbage står, at Claus' forældre ikke lader sig afsløre.

Claus er født ca. 1682. Men første gang Claus nævnes er til sin egen trolovelse med sin første hustru Karen Lauridsdatter den 22. oktober 1723. De blev gift den 5. marts 1724 i Allerslev kirke. Forloverne var Monsieur Frandsen fra Skuderupgård og Laurids Bierring af Præstø. Karen var 44 år og enke efter Laurids Pedersen, som døde 1723 og blev begravet den 6. august på Allerslev kirkegård. Karen og Laurids havde mindst 11 børn sammen:

Peder	1703 – 1703	Død som spæd
Peder	1704 – 1705	Død som spæd
Peder	1706 – 1710	Død som barn
Karen	1708 – ?	Levned ukendt
Hans	c 1709 – 1736	Død ugift
Maren	1712 – 1712	Død som spæd
Bodil	1713 – 1714	Død som spæd
Peder	1716 – 1719	Død som barn
Ellen	? – 1719	Død som barn
Niels	1720 – ?	Levned ukendt
Laurids	1724 – efter 1748	Levned ukendt

Laurids er født 5 måneder efter sin fars død. Karen var altså gravid, da Laurids døde. Brylluppet med Claus blev først holdt efter, at Laurids var født og døbt. Ud af deres 11 børn, er det måske kun den yngste Laurids, som overlever begge forældre. Claus og Karen får 1 datter sammen:

Sophie 1726 – 1792 Gift med Lars Rasmussen gårdmand i Ammendrup

Svigersønnen Lars Rasmussen er søn af Rasmus Lauridsen, og dermed Kirsten Jacobsdatters mands fætter. Men han er også barnebarn af Rasmus Kuld nr. 4064 side 119. Den 24. september 1724 er Claus fadder til Kirsten Jacobsens søn Ole i Allerslev kirke. Karen er fadder den 5. september 1728 til Kirsten Jacobsdatters datter Bodil i Allerslev kirke. Den 28. marts 1735 er Claus forlover igen ved trolovelsen af Karens søster Maren og Oluf Krog i Skibinge kirke. Den 8. september 1736 begraver Claus sin stedsøn Hans på Allerslev kirkegård. 1738 dør Karen i Ammendrup, og hun bliver begravet den 15. februar på Allerslev kirkegård. Der er ikke bevaret et skifte.

Claus er nu 56 år og han gifter sig igen sikkert i 1738 i Mern kirke med Kirsten Jørgensdatter. Hun er ca. 28 år gammel, og hun er ældste datter af gårdmand Jørgen Bendtsen og Lucie Nielsdatter i Nørre Mern. Claus og Kirsten får 6 børn sammen:

Jacob	1740 – 1762	Død ugift
Niels	1743 – 1770	Død ugift
Peder	1746 – 1806	Gårdmand i Ammendrup gift 1. gang med Anne Hemmingsdatter og 2. gang med Karen Boesdatter
Karen	1749 – 31.12.1830	Gift med Jens Jacobsen gårdmand i Sandvig
Bent	1752 – 04.08.1752	Død som spæd
Mads	1757 – efter 1791	Opholder sig hos sin bror Peder Clausen i 1791

Claus har fæstet gård nr. 2 i Ammendrup efter sin forgænger Laurids Pedersen. Hartkornet synes ikke af meget med blot 1 tønne 1 skæppe 1 album. Den 21. september 1739 betaler Claus 1 mark i hoveripenge – altså penge for at slippe for hoveri.

Claus er selvfølgelig forlover for sin datter Sophie ved trolovelsen den 9. februar 1749. Claus er fadder i Allerslev kirke 5 gange til familie. Første gang den 11. april 1746 til en søn af hans datter Sophies kommende mands første ægteskab. De næste 4 gange Claus er fadder, er den samme datters børn i 1751, 1753, 1755 og 1759. Kirsten derimod er ikke fadder en eneste gang til sine egne børnebørn.

I 1768 dør Claus i Ammendrup 86 år gammel. Han begravnes den 16. november på Allerslev kirkegård. Hans bo blev registreret den 18. november, men skiftet holdes først den 3. februar 1769. Boet er i underskud med 10 rigsdaler 5 mark, så der er intet at arve. Men der er alligevel mange gode oplysninger. Enkens lavværg er gårdmand Hemming Nielsen i Ammendrup. Det er sønnen Peders kommende svigerfar. Alle børn bor stadig hjemme på nær den ældste datter Sophie. Gården er 4-længet med i alt 48 fag. Stuelængen mod syd har 18 fag og de øvrige 11, 7 og 12 fag. I stuelængen nævnes der 2 stuer, 2 kamre og køkkenet. Dyreholdet er 11 heste og 1 føl, 4 køer, 2 kvier og 2 kalve, 7 får, 13 svin og 4 gæs. I alt er der formue for 191 rigsdaler 10 skilling. Grunden til at boet ender i underskud er kravet til "inventarium" ifølge forordningen;

1 par gode rejse- og harveheste a 30 rigsdaler	60 rigsdaler	
6 plovbæster a 12 rigsdaler	72 rigsdaler	
1 vogn med tilbehør	20 rigsdaler	
1 plov og harve med behør	5 rigsdaler	i alt 152 rigsdaler

I Claus' boopgørelse er vognen kun vurderet til 8 daler, plov og harve til 2 daler og dyrene langt under de priser der bruges i forordningen. Så der kommer hurtigt et underskud i forhold til, hvad der forventes. Derudover har sønnen Peder lagt 6 daler ud for sin fars begravelse, som har kostet 16 daler i alt. Enken får lov til at blive siddende på gården, og hun lover som altid, at holde gården i god stand. Hvis der kommer krav efter skiftets afslutning, så skal hun holde skifteforvalteren og andre skadesløse.

Kirsten driver gården videre med hjælp fra sin søn Peder. I 1771 er hun gårdkone, og ved folketællingen i 1787 er det Peder, der er gårdmand. Kirsten skrives som enke. 1793 dør Kirsten 83 år gammel i Ammendrup. Hun bliver begravet med ligprædiken den 9. september i Allerslev kirke. Der er ikke afholdt offentlig skifte efter hende. Hun har været enke i 25 år.

Peder Clausen og Karen Boesdatter

252 – 253

Peder er født 1746 i Ammendrup. Han er nummer 3 af 6 helsøskende. Han er døbt i Allerslev kirke den 17. april 1746. Præstens datter Jomfru Inger Cathrine Vellejus bar ham til dåben. Blandt fadderne var Mads Nielsen fra Rekkende. Han er gift med Kirsten Jacobsdatter nævnt under Claus Jacobsen. Han er konfirmeret den 24. august 1763 i Allerslev kirke. Peder bliver trolovet den 22. juli 1787 til Anne Hemmingsdatter. De bliver gift den 19. oktober i Allerslev kirke. Hun er født i Ammendrup 1767 og døbt den 12. juli i Allerslev kirke. Hun er 20 år gammel, og hun er datter af gårdmand Hemming Nielsen og Maren Hansdatter i Ammendrup. Hendes far er død kort før trolovelsen, og hendes bror Hans Hemmingsen har i skiftet lovet at sørge for det forestående bryllup. Forloverne er hendes bror Hans og hans svoger Jens Nielsen i Sandvig. Peder og Anne fik 5 børn:

Hemming	1788 – ?	Levned ukendt
Maren	1790 – 1793	Død som barn
Claus	1792 – 06.08.1858	Husmand i Viemose gift med Margrethe Larsdatter
Kirsten	1794 – 1795	Død som spæd
Jacob	1796 – efter 1807	Levned ukendt

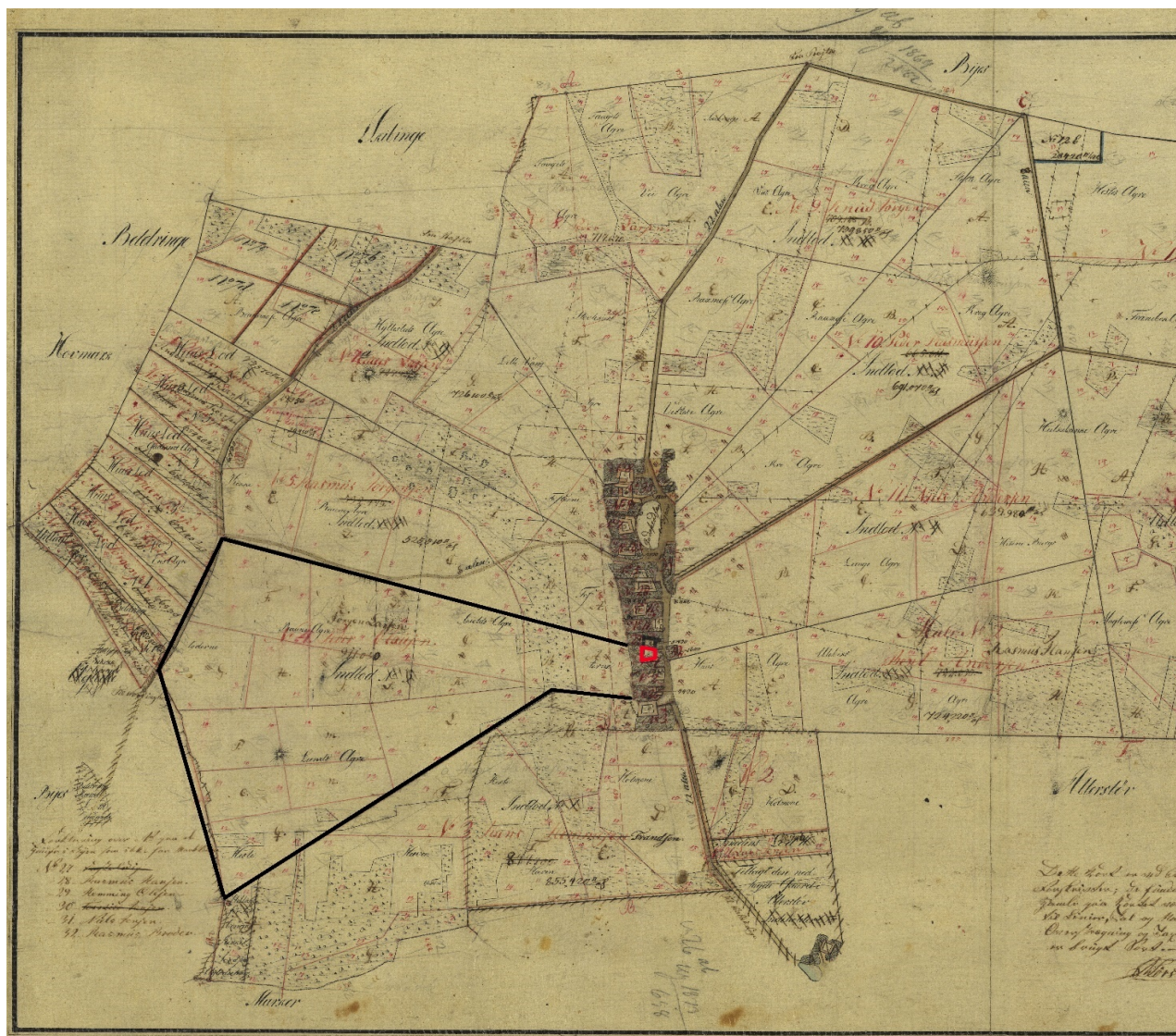
Ved sin fars død i 1768 overtager Peder driften af gården i Ammendrup for sin mor. Den 29. marts 1776 er han forlover for søsteren Karen og hendes mand Jens Jacobsen i Allerslev kirke. Peder fæster gården efter sin mor den 16. maj 1783. Ved folketællingen i 1787 er Peder endnu ugift og udover broderen Mads, så har han 1 karl og 1 pige i tjeneste. I 1797 dør Anne af "stærk brystsyge" blot 30 år gammel. Hun bliver begravet den 29. juni på Allerslev kirkegård med ligprædiken. Brystsyge var formentlig tuberkulose. Den 23. juni blev boet registreret. Registrering forgik ofte allerede dagen efter dødsfaldet, for at sikre at der ikke blev snydt med indboet. Så Justitsmand Thestrup, Skrивer M. Sørensen og 2 vurderingsmænd; Ladefogeden Hans Olesen fra Nysø og Sognefogeden Peder Nielsen i Allerslev, mødte op på gården for at registrere og vurdere "afdødes efterladenskaber". Tilstede var også Annes bror gårdmand Hans Hemmingsen i Ammendrup som "født" formynder for børnene Hemming, Claus og Jacob. Boet er rigt og der er mange dyr; 7 heste, 5 køer, 2 2-års kvier, 2 1-årskvier, 3 kalve, 1 stud, 12 får, 1 vædder 9 svin, 4 gæs, 1 gase, 12 gæslinger, 5 bistader. Af særlige ting kan nævnes; 1 egedragkiste med 4 skuffer, lås og nøgle, 6 tintallerkener, 24 sten (ler) tallerkener, 8 par kopper, 1 porcelæns kaffekande, 1 tepotte, 20 små skilderier (billeder). Det er interessant, der både er en kaffekande og 1 tekande. I slutningen af 1700-tallet blev kaffedrikning almindeligt blandt bønderne. Inden da drak man the, men det havde bønderne ikke normalt råd til. Men her på gården har man altså drukket the. Der er en meget lang liste med hendes gangklæder (tøj). Heraf kan nævnes 7 huer, 1 guld "moers" hue, 1 sølv "moers" hue og 2 af silke, 13 lærreds tørklæder, 2 knipling hovedklæder og 1 par skindhandsker. Skiftet blev endeligt afsluttet på selv begravelsesdagen på skriverstuen i Stenstrup i Jungshoved sogn. Boet var blevet vurderet til 550 daler. Herfra skulle så trækkes krav i forbindelse med gården som udgjorde 135 daler 5 mark. Der var ingen privat gæld, men begravelsen havde kostet 20 daler og skiftet 15 daler 2 mark 4 skilling. Til overs var så 414 daler 1 mark. Peder beholdt halvdelen og hver af de 3 sønner arvede 63 daler 13 skilling, som skulle blive stående i boet mod rente indtil de hver især fyldte 18. Peder lover at give sine børn følgende; til Hemming en jernbeslagen egekiste med initialer NHS og et sølvbæger med ditto CPS, til Claus en fyrrekiste med initialerne PCS og et sølvbæger med ditto CJS, til Jacob en fyrrekiste med initialerne AHD og et sølvbæger med ditto JPS. Hvem er det så, som har disse ting. NHS må være Hemmings morfar Hemming Nielsen og PCS må være faderen Peder Clausen. CJS må være farfar Claus Jacobsen og AHD er moderen Anne Hemmingsdatter. Til sidst er der JPS. Normalt bliver det bedste givet til den ældste. Den yngste får derfor typisk det "mindste" eller ældste. Skal vi holde os inden for de lige linjer, så er der kun Peders ukendte farfar, der er en mulighed.

Det kan så være Jacob Pedersen. Det er lidt spændende, for så er vi tilbage til indledningen på denne gren, hvor jeg gjorde Claus og Kirsten til søskende. Hendes far er formentlig netop Jacob Pedersen. En anden mulighed er selvfølgelig, at det kan være et købt sølvbæger, hvor initialerne så ingen mening giver.

Peder er nu 51 år gammel med 3 små børn. Han bliver hurtigt gift i Mern kirke med Karen Boesdatter. Hun er 20 år gammel og født ca. 1778 i Sageby. Hun er datter af gårdmand Bo Sørensen og Kirsten Jensdatter i Sageby. Peder og Karen får 4 børn sammen:

Kirsten	1798 – 28.10.1855	Gift med gårdmand Anders Hansen i Allerslev
Jens	1800 – 16.12.1860	Gårdmand i Allerslev gift med Dorte Margrethe Hansdatter
Sidse	1802 – 02.06.1885	Gift med gårdmand Ole Jensen i Kindvig
Rasmus	1805 – 1805	Død som spæd

Ammendrup landsby bliver udskiftet i 1799. Gård nr. 1, 6, 12 og 13 flyttes ud af byen. De resterende 9 gårde bliver liggende inde i landsbyen med jordene fordelt i såkaldt stjerneform. Det vil sige at markerne ligger med det smalleste stykke ind til byen og det bredeste stykke bort fra byen.

Gården har nu nr. 4 efter udskiftningen i 1799 med et tilhørende areal på 911.030 alen² = ca. 359.000 m²

Hverken Peder eller Karen nævnes som faddere i kirkebogen til familie. Men Peder har kun 1 søster, som bor i Mern sogn. Hele Karens familie bor også i Mern sogn, så der er nok en del fadderskaber, som er gået tabt i den manglende kirkebog.

I folketællingen 1801 bor kun Hemming og Claus af det ældste hold børn hjemme. Sønnen Jacob er glemt, for han lever i 1807. Der er 3 tjenestefolk; 1 karl og 2 piger. I 1806 dør Peder, og han bliver begravet den 12. november på Allerslev kirkegård. Skifteregistreringen foregår den 15. november, hvor Forvalteren fra Nysø, en unavngiven skriver og de 2 vurderingsmænd gårdmand Peder Larsen i Ammendrup og Bondefoged Niels Poulsen i Skibinge er mødt op. Karen har sin far med som lavværg. Som formyndere for børnene af første ægteskab er Hans Hemmingsen mødt op ligesom i 1797. Da Peder ingen levende brødre har, er der ingen såkaldt født værg. I stedet optræder gårdmand Rasmus Jørgensen i Ammendrup som formynder for de 2 yngste børn. Den endelige "skifteforretning" foretages den 4. april 1807. Indboet ligner på mange måder skiftet fra 1797. Nu er der 9 par kopper, 2 kaffekander og 1 tepotte. Der er 3 glas, 6 porcelænstallerkner, 6 stentallerkner og 2 pyramider ! Ud over dragkisten er der også et grønmalet klædeskab. Det samlede indbo er dog ikke vurderet lige så højt denne gang – 418 daler 3 mark 4 skilling. Måske er der trukket nogle værdier ud til arv fra sidste gang. Der er lidt mere gæld. Peder er i restance med 17 daler 3 mark til Herskabet. Begravelsen har kostet 24 daler, og Peder skylder 11 daler 4 mark for fødevarer til sin svigerfar. Overskuddet er 97 daler 1 mark 4 skilling. Der er 47 daler 10 skilling til enken, 9 daler 2 mark 8 2/5 skilling til hver søn og 4 daler 4 mark 4 1/5 skilling til hver datter. Karen bliver på gården, og lover at istandsætte gården og sørge for at besætning og inventaret bliver forbedret.

Nu er det Karen på 29 år, som står med gård, små børn og stedbørn. Hun finder sig en ny mand i Jørgen Larsen. Han er født i 1781 i Allerslev, og døbt den 11. februar 1781 i Allerslev kirke. Han er søn af gårdmand Lars Jørgensen og Ane Jensdatter i Allerslev. Karen og Jørgen bliver trolovet den 27. december 1806 og gift i Allerslev kirke den 23. januar 1807. Forloverne er deres forældre. Jørgen og Karen får 5 børn sammen:

Maren	1807 – 16.07.1827	Død ugift
Karen	14.03.1809 – 08.04.1892	Gift med gårdmand Hemming Hansen i Allerslev
Peder	1811 – 09.11.1881	Gårdmand i Kragevig gift 1. gang med Bodil Pedersdatter og 2. gang med Maren Jensdatter
Johanne	1813 – 16.04.1849	Gift med Bent Hansen gårdmand i Hovby
Rasmus	03.09.1815 – 21.12.1858	Gårdmand i Ammendrup gift 1 gang med Mette Jacobsdatter og 2. gang med Ane Nielsdatter

Jørgen og Karens liv er beskrevet på side 16. Gården i Ammendrup bliver mellem 1841-1845 fæstet videre til sønnen Rasmus Jørgensen.

Rishøjgård i Ammendrup i 1949. Gården brændte helt ned i 1951.

Jens Pedersen – Dorte Margrethe Hansdatter

126 – 127

Jens er født i 1800 i Ammendrup og døbt den 10. august. i Allerslev kirke. Hans mormor Maren Jensdatter er hans gudmor, og blandt fadderne er hans fars første hustrus bror Hans Hemmingsen i Ammendrup. Jens er konfirmeret i Allerslev kirke i 1816 med karaktererne "meget god" i kundskab og "ulastelig" i opførsel. Han har haft de naturlige kopper. Det vil sige at han ikke er blevet vaccineret mod kopper. I de militære ruller er Jens i 1819 angivet som 61 tommer = 155 cm høj. Der er tilføjet at han har en stærk tendens til brok i den højre side. Ved sessionen i 1821 er han overdraget til amtet – hvad det så end betyder.

Den 14. april 1832 bliver Jens forlovet til Dorte Margrethe Hansdatter med hans stedfar og hendes far som forlovere. De bliver gift i Allerslev kirke den 15. juni 1832. Dorte er datter af gårdmand Hans Jensen Kuld og Lisbeth Jensdatter i Tjørnehoved. Hun er født den 3. oktober 1814 og døbt i Allerslev kirke den 6. november. Hun har 3 gårdmænd i Tjørnehoved som faddere. Hun er vaccineret mod kopper i 1815 af Distriktslæge Hejde. Dorte bliver konfirmeret i Jungshoved kirke med karaktererne "meget god" i både kundskab og opførsel. Hun opholder sig i Stenstrup, hvor hun formentlig er tjenestepige. Ifølge familietraditionen så får Jens og Dorte 20 børn. Men jeg har kun kunnet finde 15, hvoraf ingen er tvillinger:

Kirsten	11.10.1833 – 10.11.1904	Gift med gårdmand Peder Larsen i Allerslev
Maren	14.10.1834 – 25.02.1910	Gift med gårdmand Peder Jørgensen i Kragevig
Hans	09.11.1835 – 15.01.1836	Død som spæd
Anne	09.12.1836 – 23.02.1837	Død som spæd
Anne	04.07.1838 – 05.03.1924	Gift med værtshusholder Rasmus Larsen i Præstø, senere husmand i Skibinge
Johanne	24.02.1840 – 10.04.1840	Død som spæd
Johanne	06.05.1841 – 05.06.1841	Død som spæd
Hans	06.10.1842 – 21.04.1921	Gårdmand og Sognefoged i Allerslev gift 1. gang med Maren Olsdatter og 2. gang med Maren Christensdatter
Johanne	11.05.1844 – efter 1901	Gift med gårdbestyrer Hans Christian Peder Lund i Gedesby
Peder	10.12.1846 – 01.04.1925	Gårdmand i Skovhuse gift med Ellen Kirstine Christensen
Karen	22.06.1848 – 26.10.1920	Gift med husmand og tømrer Martin Christophersen i Nr. Mern
Marie	28.07.1851 – 01.10.1919	Gift med husmand og tømrer Anders Pedersen i Allerslev
Lisbeth	14.07.1853 – 09.07.1908	Gift med Husmand Rasmus Peter Henriksen
Jørgen	11.12.1854 – 09.05.1937	Gartner i Engelstrup gift med Karen Marie Jensen
Rasmus	24.04.1856 – 15.05.1856	Død som spæd

Der er ikke flere børn frem til 1860. Fødslerne ligger så tæt, at det er kun i perioden 1848-1851, at der er plads til 1 barn mere. Der kan have været et par aborter, som ikke bliver nævnt i kirkebogen. Den ældste datter Kirsten er gift med en bror til hendes moster Marens mand.

Dorte har været gudmor 3 gange. Første gang i Fakse kirke den 20. juni 1841 til Jens' halvsøsters Johannes søn Hans Berntsen. Anden gang i Allerslev kirke den 6. marts 1842 til hendes søster Annes søn Niels Jeppesen og tredje gang i Snesere kirke den 11. august 1844 til hendes søster Johannes søn Søren Pedersen. Jens derimod har været fadder mindst 21 gange til nevøer, niecer og børnebørn. Langt de fleste gange i Allerslev kirke men også i Mern, Fakse, Jungshoved og Snesere kirker. Første gang var til hans halvsøster Kirstens datter Kirsten Andersdatter den 13. august 1820 i Kalvehave kirke. Sidste gang var til hans svigerinde Johannes søn Niels Pedersen i Snesere kirke den 18. september 1859. Derudover har Jens været forlover 5 gange:

16.12.1836 Mern kirke	for Jens Hansen og Karen Hansdatter	Dorthes bror og hustru
13.05.1840 Allerslev kirke	for Jeppe Jensen og Anne Hansdatter	Dorthes søster og mand
29.05.1848 Allerslev kirke	for Søren Stephensen og Anne Hansdatter	Dorthes søster og 2. mand
09.05.1849 Allerslev kirke	for Lars Larsen og Maren Hansdatter	Dorthes søster og mand
10.12.1856 Allerslev kirke	for Peder Larsen og Kirsten Jensen	hans datter og svigersøn

Familien kan følges i folketællingerne 1834-1860. Fra 1840 er der en ny folketælling hvert 5. år. Der er 4 tjenestefolk på gården 1834, 1840 og 1845. I takt med den voksende børneflokk falder det til 3 i 1850, 2 i 1855 og 1 i 1860. Jens bliver ofte skrevet med tilnavnet "unge", da der også er en "gamle" Jens Pedersen i Allerslev. Ifølge kirkebogen var skarlagensfeber skyld i 21 ud af 65 dødsfald i 1858 her i blandt Peders halvbror Rasmus, som overtog gården i Ammendrup. En anden alvorlig sygdom i de tider var "den lollandske feber", som var malaria. Den hærgede især på Lolland, Falster og de sydligste sogne på Sjælland.

Iflg. jordebogen dateret den 31. december 1859 så har Jens fået fæstebrev på gården i Allerslev den 24. september 1835. Gården er matrikelnummer 8 efter den nye matrikulering i 1844, og den har et hartkorn på 5 tønder 5 skæpper 3 fjerdingkar 5/8 album med et omtrentlig areal på 55 15/28 ? – ingen angivelse af målestok. Der skal betales 18 rigsdaler i hoveripenge, og 3 tønder rug, 5 tønder byg og 4 tønder havre i landgilde. Desuden skal der leveres 2 stk. "kornrejser". Ved udskiftning af Allerslev i 1797 blev antallet af gårde i byen reduceret fra 22 til 12 gårde inde i byen.

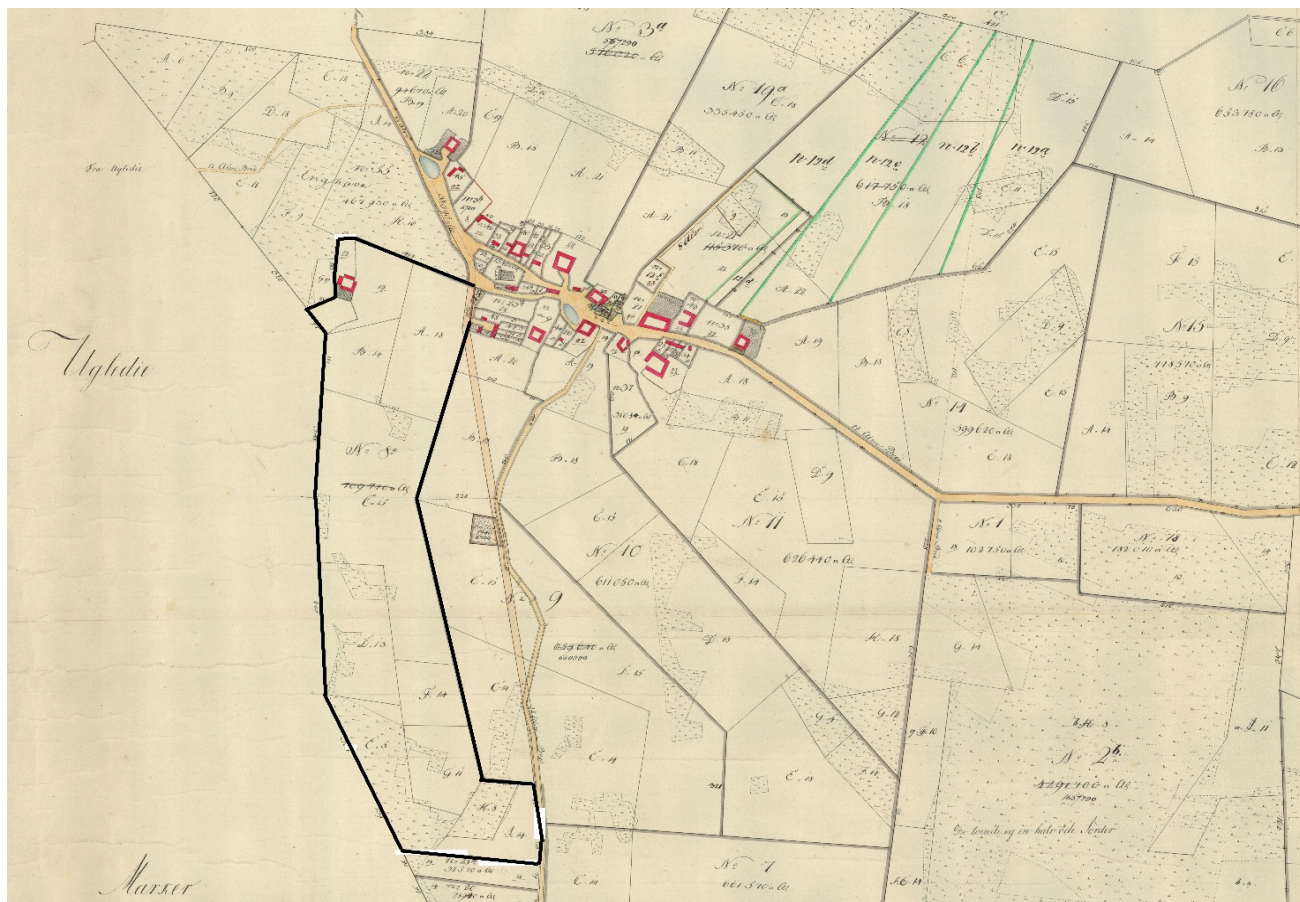
Jens dør den 16. december 1860 i Allerslev. Han begravnes på Allerslev kirkegård den 22. december. Dorthe driver gården videre med hjælp fra sin børn. I folketællingen i 1870 er hun gårdmands enke, og gården bestyres af sønnen Hans. Sønnen Peder er karl, og der er stadig i alt 6 børn hjemme. Hun dør 19. maj 1870 og hun begravnes den 25. maj på Allerslev kirkegård. Selv ved sin død i 1860 blev Jens stadig kaldt "unge", da unge Jens Pedersens enke overtager gården i 1860/61. Ifølge Oremandsgårds jordebøger så overtager sønnen Hans Jensen gården efter sin mor. Hans Jensen er desuden farfar til Hans Kurt Jensen (1909-1968), som var operettesanger og skuespiller kendt under navnet "Hans Kurt".

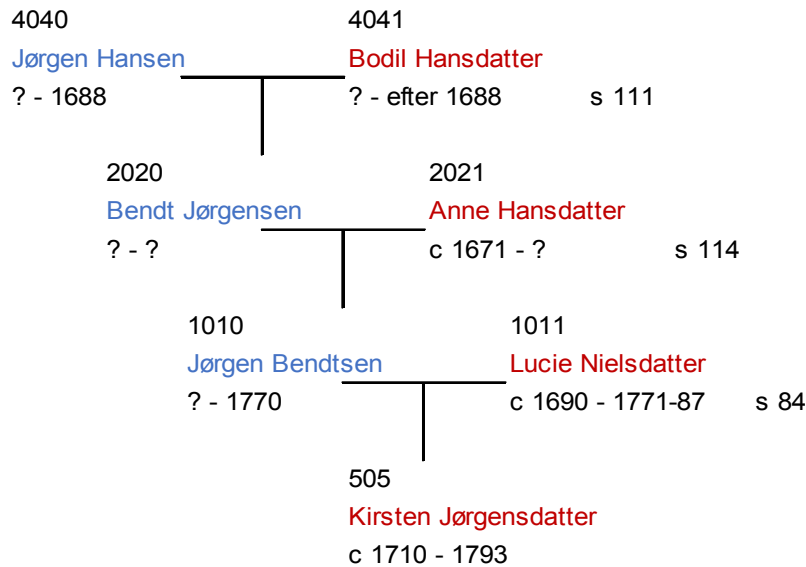
Dorthe Margrethe som 54-årig i 1868. Bemærk tøjet og folderne. Det er stadstøjet, som er blevet taget frem. Bemærk også hendes ansigtsudtryk. Hun har fået en pude til fødderne.

Fotografen er Fritz Ridiger i Præstø

På et kort fra 1817 kopieret fra et kort fra 1797 ses placeringen af gård nr. 8 i Ammendrup

Allerslev kirke

Jørgen Hansen – Bodil Hansdatter

4040 – 4041

Jørgens "ukendte" forældre er beskrevet på side 88 sammen med hans halvbror Hans Bendtsen.

Jørgen fæster i regnskabsåret 1652-53 Laurids Pedersens gård nr. 14 i Sønder Mern for 25 rigsdaler. Det er oplagt, at han i samme periode er blevet gift med Bodil Hansdatter. Hun er datter af en ukendt gårdmand Hans og Kirsten Hermansdatter. Jørgen og Bodil har fået mindst 6 børn sammen:

Maren	? – ?	Gift med gårdmand Rasmus Olsen i Kalvehave
Bodil	c 1665 – 1705	Gift 1. gang med gårdmand Oluf Olufsen i Kalvehave og 2. gang med Peder Jacobsen samme sted.
Bendt	? – efter 1721	Gårdmand i Nørre Mern gift med Anne Hansdatter
Margrethe	c 1668 – efter 1717	Gift med gårdmand Hemming Rasmussen Brus i Nørre Mern
Hans	c 1672 – 1719	Gårdmand i Sønder Mern
Else	c 1673 – efter 1688	ukendt levned

De 2 af de 3 ældste børns omtrentlige fødselsår kendes ikke. Men rækkefølgen er den, som er skrevet i Jørgens skifte. Jørgen har valgt at døbe et barn Bendt efter sin mors første mand førend hans egen far Hans. Måske er hans far ikke død endnu på det tidspunkt Bendt døbes.

Jørgen er nævnt i ekstraskattemandtallene 1653-1658 og i jordebøgerne 1658, 1662 og 1664, Gården har i 1664 et hartkorn på 3 tønder 2 skæpper 2 fjerdingkar ¼ orting. I den nye matrikel fra 1682 har gården fået nr. 15 og det nye hartkorn er 6 tønder 4 skæpper 3 fjerdingkar 1 album.

I tingbogen er der mange små og store historier, som Jørgen er involveret i. Den 11. november 1656 opkræver Hans Lauridsen fra Præstø sine tilgodehavender. Jørgen Hansen i Nørre Mern skylder ham 6 slettedaler 12 skilling. I 1657 står Laurids Lerche fra Høvdingshus op på tinge den 4. august og beder om 8 uvildige mænd, som kan syne Kindvig og Sagebys marker. Jørgen blev udpeget som 1 af de 8 til at bese skaderne på markerne efter langvarig hede og tørke. Der blev aflagt rapport den 11. august. Den 4. september 1660 beder Ridefogeden Laurs Michelsen på Vordingborg slot om uvildige dannemænd til at syne alle kongens broer fra Herredsbroen til Vordingborg færgebro. Det er ikke helt klart beskrevet, men hvert sogn skal sørge for at holde de broer vedlige, som ligger i det enkelte sogn.

Desuden er landsbyerne i hvert sogn hver tildelt en andel i broerne. Opgaven går ud på dels at syne broerne, og hvis nogle mangler reparation, så finde ud af hvilke landsbyer, der skal stå for opgaven. Jørgen er en af dem, der bliver udpeget til opgaven. Det har taget sin tid, for rapporten bliver først fremlagt den 18. september. Den 4. december 1660 bliver Jørgen opkrævet 9 daler, som han skylder til Oluf Jensen i Vordingborg.

Den 19. marts 1661 bliver Jørgen udnævnt som formand for en gruppe på 8, som skal vurdere alle kongens hel- og halvgårde nord for Bårse bro for, hvor meget rug de har sået, og deres bestand af heste (bæster) og kvæg. De rapporterer tilbage den 2. april. Jørgen selv har sået 3 skæpper rug, og han har 2 heste og 1 ko. Igen den 25. juni er Jørgen med formand Ole Lerche i Sageby sat til at vurdere alle gårdes brøstfældighed og, hvad der er sået. Jørgen selv har sået i alt 3 skæpper rug, 2 skæpper byg og 2 skæpper havre. Brøstfældigheden af gården er sat til 20 daler.

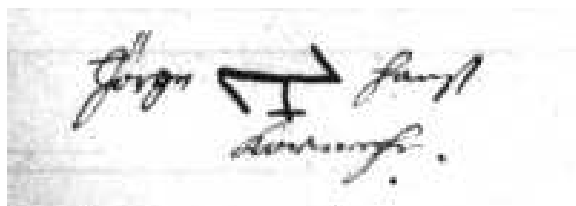
Den 29. oktober 1661 er Søren Clemmensen mødt op på tinge for at kræve sine tilgodehavender, som han havde ført til protokols 14 dage før. Flere af de indkaldte er mødt op. Jørgen påstår, at han intet skylder. Søren Clemmensen henviser til en tidligere dom, som han vil bruge som bevis. Der er ikke fundet yderligere om sagen. Den 6. maj 1662 kommer fuldmægtig Peiter Redts af Tygestrups. Han har indkaldt dem "som endnu er i live" for det lånekorn, som blev givet i 1658. Jørgen skylder 2 tønder.

Den 15. december 1663 havde sognepræsten Hr. Mads Jørgensen til Mern kirke indkaldt en lang række bønder for at opkræve manglende tiende til både ham selv og kongen. Jørgen skylder på egne vegne men også på sin forgængers vegne. Når man overtog en gård, så fulgte alle forpligtelse med. Det mangler at blive ydet 1 lam samt hans andel af 37 kalve, 14 føl, 7 gæs og 9 snes æg. Endnu mangler 3 mark og 9 års kongetiende.

I 1664 bliver Jørgen og 3 andre anklaget for vold mod Tredingsfogeden Hemming Nielsen i Mern. Niels Ludvigsen, som er skriver på Vordingborg slot, fører sagen. Den 31. juli har Hemming Nielsen de 3 anklagende og 4 andre været i Vordingborg, for at bede om at skulle betale mindre i skat. Efter at drukket hver 1 kande øl hos Peder Væver i Vordingborg, så red de 9 hjem igen. Men ved Bundeholms bro ventede Jørgen, Rasmus Svendsen, Hans Gregersen og Poul Svendsen. Da sagde Hans Gregers til Hemming Nielsen, om han mente, at han skulle svare lige så meget skat som Hemming. Jørgen tilføjede, at det ikke var rimeligt, og Hans Gregersen begyndte at græde. Derefter begyndte de at slå Hemming Nielsen med "kørevender og svøbskatter", så hans hånd var blodig. Den 11. oktober og 2. november foregår der nogle formalia og yderligere vidneudsagn. Jørgen og Rasmus Svendsen bekender, at de i ubetænksomhed kunne have "rørt" Hemming Nielsen med det de havde i hånden. Men den 22. november falder dommen. Skriveren laver et sammendrag af vidneudsagnene, og kommer med den konklusion, at eftersom de alle 9 var rejst sammen og havde drukket sammen, og at der er ikke var vidneudsagn om andet, så kunne de 3 anklagede ikke være kommet forud og have ventet ved broen. Hemming Nielsen har ikke bevist, at han var blevet hindret i sin rejse, fået sår eller "blåt kød". Heller ikke hans hest eller hans tøj havde lidt overlast. Hemming Nielsen selv havde ikke fulgt loven ved rettidigt, at "lyse" hans anklage på tinge. Så de anklagede erklæres frie og angerløse.

1665 og 1667 opkræves Jørgen igen for ubetalte regninger. Hans Hornemand i Næstved kræver at Jørgen betaler 7 mark for sild han har købt, og Jens Aalborgs arvinger også fra Næstved har et krav på 6 mark og 12 skilling. Herefter er der et stort spring op til 1680, hvor Jørgen bliver krævet 6 mark for resterende oldengæld. Den 18. marts 1684 er Jørgen 1 af 8 stokkemænd.

Der var flere måder at underskrive dokumenter på. De var de færreste som kunne skrive. Andre havde lært deres initialer. Jørgen Hansen blev til JHS. Men især i ældre tid brugte man også sit komærke. Det var det mærke, som man brugte til at brændemærke sine køer med. Jørgen Hansen brugte sig komærke.

Jørgen dør i 1688 i Sønder Mern. Han har været meget syg og sengeliggende i 2 års tid. Der holdes skifte efter ham den 20. februar. Povl Hansen fra Badebygård er formynder for de 3 yngste umyndige børn. Der er et dyrehold på 13 heste, 6 køer, 2 kvier, 1 stud, 5 studekalve og 2 kviekalve, 5 sorte og 2 hvide får, 2 galte, 5 søer, 4 grise og 11 smågrise. Der en formue på i alt 233 slettedaler 1 mark 7 skilling. På gældssiden er der en brøstfældighed på 60 slettedaler fordelt på de søndre og vestre længer. Særlig den søndre længe er i dårlig stand. Jørgen skylder 18 slettedaler 4 mark 11 skilling til slottet i manglende afgifter. Desuden har Jørgen været formynder for ungkarl Bendt Hansen af Sønder Mern og hans søster Sidsel ved skiftet efter deres bror Oluf Hansen. De 7 slettedaler 8 skilling, der mangler at blive udbetalt, skal derfor udredes af boet. Sønnen Bendt har lånt sin far 8 slettedaler til betaling af skatter. Plus et par andre småting er gælden på 132 slettedaler 1 mark 3 skilling. Der bliver 101 slettedaler 4 skilling til overs til arvingerne. Enken skal have det halve. Det ældste datter Maren er blevet bortgiftet, og hun har fået sin medgift. Så Bodil mener ikke, at hun skal arve noget. Så til de 5 yngste bliver 14 slettedaler 1 mark 12 skilling til hver søn og 7 slettedaler 14 til hver datter. Enkens og de 3 yngstes arv bliver stående i boet. Sønnen Bendt og datteren Bodils dele bliver udlagt af boet. Til slut i skiftet er der åbenbart 2 formyndere. Ovennævnte Povl Hansen og Laurs Hansen fra Sønder Mern. Normalt er formyndere afdødes brødre. Da både Jørgen, Povl og Laurs hedder Hansen, så skulle man tro, at de netop var brødre. Men Jørgen og Povl er ikke brødre, og der kan ikke findes yderligere oplysninger om Laurs. Så hvorfor Povl og Laurs er formyndere, og hvad deres forbindelse til Jørgen kan være, forbliver ukendt. Sønnen Hans Jørgensen overtog gården i Sønder Mern, som han havde til 1719, hvor han døde. Hans søn Jørgen Hansen, opkaldt efter sin farfar, fortsatte på gården. I 1736 brændte gården sammen med 3 andre. Gården hedder senere Solhøjgård, men om det navn går tilbage til Jørgens tid kan ikke siges.

Peder Mønsted "Vinterlandskab" 1917

Tyveri hos Jørgen Hansen i Sønder Mern

Tirsdag den 11. februar 1662 om natten har der været indbrud hos Jørgen Hansen i Sønder Mern. Lucie Laursdatter og hendes søster Kirsten har begået indbruddet, og de har taget 4 skæpper korn. Kirstens mand Peder Laursen Green havde hjulpet med at sælge tyvekosterne. Ugen efter på tingdagen den 18. februar er retten sat. Ridefogeden fra Vordingborg Laurs Michelsen er anklager. Herredsfogeden er dommer og de 8 stokkemænd er juryen. Der er ingen forsvarer, da det er en tilståelses sag. Jørgen er mødt på tinge med sine 3 fanger. Det skal næppe forstås sådan, at han har haft dem hjemme i en uge. De har enten været i arresten i Vordingborg, eller måske blot under opsyn. Hvornår og hvor der er blevet pågrebet melder historien intet om. Men de er blevet taget med en skæppe af det korn de har stjålet. Den første retsdag giver de 3 anklagede hver deres eget udsagn som følger:

Lucie fortæller, at hun den 11. februar var hos sin søster, hvor hun klagede over sult, og at hendes lille barn skreg af sult. Søsteren tilbød at vogte, mens Lucie forsøgte at stjæle et brød. Om natten fulgtes de hen til Jørgens gård, og gik ind i haven. Der var et hul i væggen, som Lucie kravlede ind i gennem. Søsteren holdt vagt ved vinduet, for at se om Jørgen vågnede. Lucie gik op på loftet og tog 2 skæpper byg, og puttede det i en pose hun selv havde med. Hun gav det søsteren, som gik hjem med kornet mens Lucie ventede i haven. Søsteren kom tilbage og Lucie hentede 2 skæpper byg mere. Lucie gik med tilbage til søsteren og lagde sig. Kirsten og hendes mand ville gå til Præstø for at sælge kornet, og imens blev Lucie sat til at feje gulvet, så der ikke var spor at det stjalne korn. Peder gemte 1 skæppe af kornet i Kirstens bror Laurs Laursens lade under noget halm. Lucie fortalte desuden, at da hun for en måned siden var kommet til Mern for at tigge, havde hendes søster sagt at de skulle bryde ind hos Christen Olsen. Der er væggene dårlige. Lucie sagde nej og søsteren foreslog i stedet Jens Svendsen. Men det blev ikke til noget den dag.

Kirstens historie er lidt anderledes. Hun fortæller at Lucie sad ved ildstedet og beklagede, at hun ikke havde mad til sig selv og sit barn. Lucie sagde, at hvis hun vidste, hvor hun kunne finde brød, så ville hun tage det, om det så skulle koste hende livet. Kirsten svarede, at hun ikke vidste, hvor de kunne finde brød. Lucie mente, at det kunne de finde i Jørgen Hansens stue. Kirsten havde svaret, at der er kun et bord, en seng og et skab. Lucie svor, at om det så lå det ved Jørgens side, så ville hun tage det. Lucie ville gå derhen, og spurgte om Kirsten ville med. De fulgtes ad til æblehaven, hvor Kirsten skulle vogte. Lucie krøb ind igennem væggen. Hun kaldte på Kirsten, og hun gav hende den fyldte pose. Kirsten gik hjem og tømte den og kom tilbage. Lucie gik atter op på loftet og fyldte posen igen. De gik begge tilbage til huset og lagde sig. Senere stod Kirsten op, og hun gik ud i byen for at låne ild. Derhjemme var Lucie og Kirstens mand stået op, og de havde ordnet kornet, så det kunne bæres. Kirsten og hendes mand tog hver 3 strøgne skæpper og gik til Præstø. Der solgte de det til Iver Skrædder. Hvor meget de blev betalt, det vidste hun ikke.

Peder Laursen Green må også berette sin version af historien. Peder kendte intet til søstrenes planer. Da de kom tilbage med kornet, havde han spurgt, hvor det kom fra. Da svarede søstrene, at det kom fra Jørgen Hansen. Peder stod op af sengen, mens søstrene kom kornet i poser. Han og hustruen gik til Præstø, og tilbød kornet til Hans Skrædder, men samtidig kom Iver Skrædder ind, og han bad Peder om at gå med hjem til ham. Iver målte kornet op og betalte 2 mark 14 skilling for hver skæppe. Den skæppe korn som var lagt frem for retten, havde han skjult i Laurs Laursens lade.

Ridefogeden Laurs Michelsen forlangte nu såkaldt tingsvidne. Det vil sige, at det dels var indført i tingbogen, men også at nu hvor stokkemændene havde hørt udsagnene, så skulle de også være vidner i sagen.

Ugen efter den 25. februar faldt dommen. De anklagede blev fremkaldt for at høre dommen. Men det viser sig, at ridefogeden har forhørt Lucie yderligere, og at hun var kommet med frivillige bekendelser. Lucie er født i Kalvehave, og hun har født 4 børn uden for ægteskab. Til det første barn var faderen Jens Brems' søn Jep Jensen i Stensby for 8 år siden. Det andet barn var Peder Falster som tjente Ole Skanning far til for 6 år siden. De to sidste havde hun fået med Bendt Udrider på slottet. De to sidste har hun stået åbent skifte for i Kalvehave kirke. De 2 ældste børn var døde for 6 år siden, og de blev begravet på Kalvehave kirkegård. De 2 yngste bor hos hende.

Ridefogeden kræver at Lucie for 4 uægteskabelige børn og tyveri skal straffes med døden. Hendes "hovedlod" – alt hvad hun ejer – skal tilfalde kongen, og det der tilhører Jørgen Hansen skal tilfalde ham. Kirsten og hendes mand Peder Laursen Green skal også straffes med døden, selvom han ikke var med til tyveriet, så var han "så god en hjælper".

Efter af Ridefogeden har afsluttet sin procedure, så går stokkemændene og herredsfogeden ud af tinghuset for at votere. Da de kom ind igen, blev dommen afsagt. Christian IV's lov side 192 siger, at hvis en person begår hor 3 gange, så skal de straffes med kagen. Lucie bliver derfor idømt 9 slag på kagen. For hendes tyveri skal hun miste sit venstre øre, miste sin hovedlod og blive landsforvist. Hvis hun ikke har forladt landet inden "3 solmærker", så bliver hun straffet på sin hals – halshugget. Kirsten bliver idømt 12 slag i kagen. Peder får samme straf som Lucie. Det venstre øre skal skæres af efterfulgt af en landsforvisning.

Det er interessant af Kirsten ikke dømmes lige så hårdt som Lucie, hvilket Ridefogeden ellers havde bedt om. Men de må have vurderet, at hun ikke var den aktive part. Hvorfor Kirstens mand så straffes hårdt, det virker lidt mærkeligt. Udtrykket "3 solmærker" har jeg ikke fundet en direkte forklaring på. Men i en senere dom fra Nordjylland fik den anklagede 3 solmærker til at forlade sognet, 8 dage til at forlade Viborg stift og 6 uger til at forlade Nørre Jylland. 3 solmærker er altså kortere end 8 dage, og må derfor betyde 3 dage. Det med at Lucie skal forlade landet, kan også betyde landsdelen – altså Sjælland.

Ordet kag kommer af middelnedertysk kak 'skampæl'. For visse forbrydelser foreskrev loven kagstrygning. Kagen stod som regel på byens torv eller ved kirken. Den dømte blev bundet til kagen og pisket på den blottede ryg, så huden blev revet op. Derfor kalder man det også "at miste sin hud". Piskningen skete udendøre, så alle kunne se det. Det var meget skamfuldt, og der var mange, der ikke ville have noget at gøre med en, der var blevet kagstrøget.

I Prins Jørgens jordebog fra Mortensdag 1682 nævnes Bendt på en halvgård nr. 13 i Nørre Mern. Den anden halve gård er fæstet af Laurs Hansen. Deres fælles landgilde er 2 mark 4 skilling, 1 svin, 2 gæs, 4 høns, 1/7 ko og 1/14 af 1/2 tønne sild. Gården har et samlet hartkorn på 6 tønner 4 skæpper. Hverken Bendt eller Laurs er nævnt i 1682 i Chr. V's matrikel, som er samtidig. Det kan ikke rigtig forklares. Men ved hans fars skifte i 1688 står der, at Bendt har en helgård i Nørre Mern, så i perioden 1682-88 må Bendt altså have overtaget hele gården.

Bendt bliver gift med Anne Hansdatter. Hun er født ca. 1671 i Stensby i Kalvehave sogn. Hendes forældre er gårdmand Hans Hemmingsen og Johanne Andersdatter. Her er forbandelsen så igen fra de manglende kirkebøger. Vi ved ikke hvornår de er blevet gift. Men hvis reglerne skal følges, så er de gift i Kalvehave kirke før 1696, hvor kirkebogen starter. De er ikke gift i 1682, hvor Anne kun er 11 år. Men de kan være blevet gift omkring 1688. På det tidspunkt har Bendt overtaget hele gården, og Anne er nu ca. 17 år. Hun kan også være 1-2 år ældre, da aldersangivelser kan være lidt usikre. Bendt og Anne får mindst 5 børn:

Jørgen	? – 1770	Gårdmand i Nørre Mern gift med Lucie Nielsdatter
Ole	? – 1764	Gårdmand i Nørre Mern gift med Anne Hansdatter
Kirsten	? – 1743	Gift med gårdmand Peder Aagesen i Nørre Mern
Bodil	c 1699 – 1771-1787	Gift med gårdmand Ole Christensen i Nørre Mern
Maren	c 1715 – 03.08.1749	Gift med gårdmand Jørgen Nielsen i Smidstrup

Bodil er opkaldet efter Bendts mor, Kirsten efter Annes mor og Jørgen efter Bendts far. Men hvor er Hans opkaldt efter Annes far? Burde der ikke være en søn mere, eller er han død inden han når at efterlade et "aftryk"? Sammenhængskraften i flokken skyldes at Ole er formynder for sine søstre Kirsten og Bodils børn, og Jørgens hustru er gudmor for 1 af Marens børn i Jungshoved kirke.

I 1688 er der skifte efter Bendts far. Bendt arver 14 slettedaler 1 mark 12 skilling, som bliver udbetalt i ting fra boet; 1 blå uld underdyne, 1 brunstjernet føl, 1 egekiste med hængsler og lås, 3 hvide galte (kastrede orner), 1 gammel tom øltønne og 1 flæskeside.

Den 10. juli 1710 er der skifte efter Annes barnløse bror Jørgen Hansen i Sønder Mern. Anne arver en søsterlod på 3 daler 3 mark 4 skilling 10 4/11 penning, som bliver udlagt i 4 unge grise, 1 tønne byg, 2 blågarnslagter, 1 gammelt broget tæppe. I jordebogen samme år deler Bendt sin gård sammen med sønnen Jørgen. Den 19. juli 1711 er Bendt fadder i Kalvehave kirke til Lucie Andersdatter, som er Annes bror Anders' datter. Den 17. juli 1717 er Bendt formynder for sin søster Margrethes børn ved skiftet efter hendes mand Hemming Rasmussen Bruus.

I Vordingborg Amtstues Sessionsprotokoller findes en række opgørelser over indtægter fra bønderne, men også gæld og andet godt. Bendt nævnes derfor den 19. marts 1720 i en "Forretning" over hvad bønder i 1719 har sået og høstet "saavidt de sletteste og armeste nødtrængende" angår. Det er i slutning af Store Nordiske krig, og det er trængelsestider igen for bønderne. De har i disse år desuden haft "misvæxt". Bendt og hans søn Jørgen har nu hver sin gård. Bendt har sået og høstet som følger:

	Sået	Høstet	Reelt korn	Mangler
Rug	2 tønner 4 skæpper	12 tønner	5 tønner	4 tønner
Byg	4 tønner	23 tønner	18 tønner	6 tønner
Havre	2 tønner	5 tønner	5 tønner	1 skæppe
Ærter	1 skæppe	1 læs	1 tønne	
Vikker	1 skæppe	1 læs	2 skæpper	

I 1720 betød det, Bendt havde restancer på de kongelige skatter 26 rigsdaler. Igen den 2. april 1721 blev der lavet en opgørelse over restancer på de "kongelige contributioner formedelst deres slette tilstand og misvæxt". Her er gælden stadig de samme 26 rigsdaler. Der blev givet såkaldt "frihed" for disse manglende betalinger. Men det betød ikke nødvendigvis, at de ikke senere ville blive opkrævet samme beløb. Men her og nu kunne de ikke blive fradømt gården på grund af disse restancer. Det var ellers normalt. Men selv kongen må vel sande, at man ikke kan klippe håret af en skaldet. Måske på grund af disse trængselstider, har Bendt valgt, at det var tide at give gården videre. For allerede den 21. september 1719 kan man i samme protokoller se, at sønnen Ole har overtaget gården. Ole får gården uden at skulle betale indfæstning. Men til gengæld skulle han hæfte for sin fars gæld og gårdens manglende vedligehold. Gården består i 1719 af 4 længer af 36 fag og en brøstfældighed på 7 rigsdaler. Besætningen på gården og "rugsæden" bliver værdisat til 91 rigsdaler 2 mark. Det der mangler op til en normal værdiansættelse, skal Ole selv indhente. Det er derfor af fæstet er "gratis".

Efter 1721 har jeg ikke fundet mere om Bendt og Anne. De er højst sandsynlig på aftægt hos sønnen Ole. Men hvornår de dør, det vides ikke.

Jørgen Bendtsen – Lucie Nielsdatter

505 – 506

Jørgen har i jordebogen fra 1710 fæstet sammen med sin far på hans gård i Nørre Mern. Jørgen og Lucie er nok gift relativt kort tid før. Lucie er født ca. 1690. Hun er datter af Gårdmand Niels Povlsen og Kirsten Povlsdatter i Tågeby. Jørgen og Lucie har mindst 4 børn sammen:

Kirsten	c 1710 - 1793	Gift med gårdmand Claus Jacobsen i Ammendrup
Povl	c 1715 – 1777	Gårdmand i Sandvig gift 1. gang med Kirsten Pedersdatter, 2. gang med Stine Hansdatter og 3. gang med Sidsel Christensdatter
Hans	? – 1765	Gårdmand i Viemose gift med Maren Hansdatter
Johanne	c 1735 – 1805	Gift med gårdmand Adam Torkildsen i Nørre Mern

Der er et stort spring fra de 2 ældste børn til den yngste. Der må være et par børn imellem, som nok ikke har overlevet barndommen. Jørgen er fadder til Lucie Andersdatter den 19. juli 1711 i Kalvehave kirke. Hun er hans morbror Anders' datter. På et tidspunkt har Jørgen fæstet sin egen gård. Sessionsprotokollen starter 1712, så hvis vi stoler på, at han ikke er glemt, så må han have overtaget sin nye gård omkring 1711. Gården har nr. 4 i Nørre Mern. På sin nye gård er Jørgen nævnt tre gange i sessionsprotokollen 1719, 1720 og 1721. Det er igen opgørelser over manglende afgift, skatter og afgrøder.

	Sået	Høstet	Reelt korn	Mangler
Rug	3 tønder	11 tønder	6 tønder	3 tønder
Byg	4 tønder	29 tønder	17 tønder	11 tønder
Havre	2 tønder 4 skæpper	5 tønder	5 tønder	
Ærter	2 skæpper	1 læs	6 skæpper	
Vikker	4 skæpper	1 læs	1 tønde	

I 1720 er der udestående kongelige kontributioner for i alt 40 rigsdaler 5 mark 7 skilling for hele 1719 og frem til juli 1720. Den 2. april 1721 er restancerne opgjort til i alt 28 rigsdaler 5 mark 4 skilling. Det er helt sammen historie som for hans far.

Allerede den 2. december 1733 afgiver Jørgen sin gård til sønnen Povl på grund af "svaghed og skrøbelighed". Der står ikke noget om alderdom, så måske er han blevet syg. Povl er kun 15 år ifølge den alder han er angivet til i 1771 (53). Den kan derfor ikke være rigtig. Han må være mindst 18 år. Efter 1744 er Povl dog blevet gift med en enke Kirsten Pedersdatter i Sandvig, som havde en større gård. Nu er Jørgen altså igen ene om at fæste gården. Er han kommet sig, og er han selv i stand til at drive gården ?

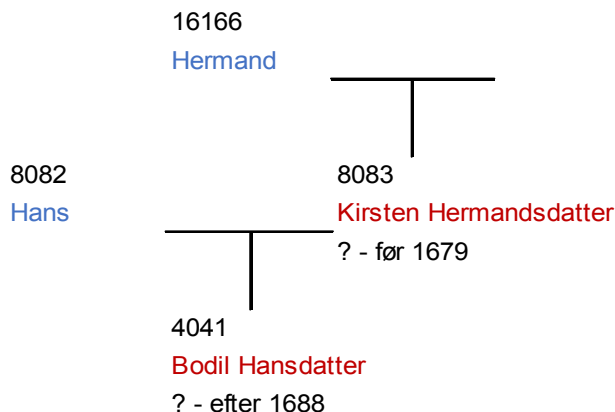
Det kan også foregå med ekstra hjælp fra tyende og børn. Den 2. maj 1753 20 år afgiver Jørgen igen sin gård. Denne gang til svigersønnen Adam Torkildsen på grund af "alderdom og svaghed". Jørgen og Lucie har indgået en kontrakt med svigersønnen om deres aftægt. Gården har et hartkorn på 7 tønder 4 skæpper 1 1/14 fjerdingkar. Gården er på 39 fag og brøstfældigheden er vurderet til 24 rigsdaler. Værdien af besætning og korn er vurderet til 116 rigsdaler. Adam overtager også en restance på kongelige skatter for april kvartal på 12 rigsdaler.

Den 26. februar 1736 er Jørgen fadder i Kalvehave kirke til Sophie Hansdatter. Det er hans søn Hans' datter. Da hans søster Karen dør i 1738, da er han formynder for hendes børn. Lucie er gudmor til Alborg Jørgensdatter den 21. juni 1739 i Jungshoved kirke. Alborg er Jørgens søster Marens datter. Den 7. marts er der skifte efter Lucies søster Karen Nielsdatter i Sageby. Lucies bror og Jørgen er mødt op for at varetage børnenes bedste. Der er underskud i boet, så der er ikke behov for formyndere.

I Oeders Efterretninger fra 1771 er Lucie på aftægt hos sin svigersøn Adam Torkildsen. Hun har været enke siden 1770. Jørgen er altså død i 1770. Lucie er ikke nævnt i folketællingen 1787, så hun må være død 1771-1787.

Kort fra 1772 der viser Balle by og den gamle måde, hvor markerne var delt op i strimler mellem bønderne. Kortet viser også hvordan det gamle Høvdingshus' marker lå lige nord for Balle bys marker og vest for Sageby marker.

Hermand

16166

Vi kender kun til "skyggen" af Hermand fordi 2 af hans sønner dør uden børn. Hermand har mindst 7 børn:

Niels	? – 1679	Gårdmand i Stenstrup gift med Maren Hemmingsdatter
Hans	c 1619 – 1692	Gårdmand i Roneklint gift med Maren Pedersdatter
Peder	? – efter 1692	Gårdmand i Roneklint gift med Kirsten Jensdatter
Kirsten	? – før 1679	Gift med en ukendt Hans
Bodil	? – før 1679	Gift med en ukendt Niels
Karen	? – 1681	Gift 1. gang med en ukendt Jens og gift 2. gang med gårdmand Christopher Olsen i Roneklint og gift 3. gang med gårdmand Andris Nielsen i Roneklint
Anne	? – efter 1679	Gift med gårdmand Oluf Madsen i Roneklint

Den 24. november 1679 holdes der skifte efter Niels Hermandsen i Stenstrup. Han er barnløs og alle hans søskende nævnes derfor. To af hans søstre Kirsten og Bodil er allerede døde. I stedet for nævnes deres børn som arvinger. Det er ud fra dette skifte, at ovenstående søskendeflok er kendt.

Den 12. november 1692 holdes der skifte efter Hans Hermandsen i Roneklint. Han er også barnløs. Oplysningerne i dette skifte er lidt mere pauvre. Kun 2 af hans søskende Peder og Anne er stadig i live. For de 3 øvrige afdøde søstre nævnes kun 1 svigersøn for hver.

Derudover er der skifter efter Peders svigermor i 1673 og Karen i 1681. Men de leverer ikke yderligere oplysninger. Karens 2. mand Christopher Olsen er barnebarn af Michel Nielsen Spillemand og halvbror til Povl Hansen nr. 4108 se side 90.

Jungshoved lens kilder er ikke særlig godt bevaret. Der er bevaret ekstraskattemandtal for 1651, 1652 og 1653. Af sønnerne er Niels den eneste som nævnes disse 3 år, så han må være den ældste. Desuden nævnes en Jens Povlsen i Roneklint de samme år. Det kan være Karens 1. ægtemand.

Hvem er denne Hermand så ? Ud af de 7 børn er det kun Kirsten eller rettere hendes børn, som ikke er bosat i Jungshoved sogn. Så noget kunne tyde, at han er fra Jungshoved sogn. Hvis vi forudsætter, at han ikke er død ung, så er der kun 1 Hermand i perioden 1651-53. Det er Hermand Hansen i Stenstrup på gård nr. 4. Desværre kan han ikke følges frem i tiden, og han nævnes på ingen måde i skifterne fra 1662 og frem. Helt tilbage i 1611-12 er der én Niels Hermandsen som overtager en halvgård i Ambæk fra Hermand Nielsen. Men de kan heller ikke følges frem i tiden.

Hans er ukendt, og hans navn kendes kun afledt af hans børns efternavn. Han er gift med Kirsten Hermandsdatter. De har mindst 4 børn sammen:

Bodil	? – efter 1688	Gift med gårdmand Jørgen Hansen i Sønder Mern
Erik	? – efter 1688	Gårdmand i Skuderup måske gift med Ingeborg Hansdatter
Maren	? – efter 1679	Levned ukendt
Kirsten	? – efter 1679	Gift med husmand Povl Rasmussen i Sønder Skovhuse

Alle disse oplysninger stammer fra samme skifte fra 1679. Navnet Hans er for almindeligt til, at det giver mening at prøve at søge noget frem. Der er ikke noget skifte efter Kirsten 1662-1679. Hun kan så enten være død inden 1662 eller være død uden umyndige arvinger efter 1662.

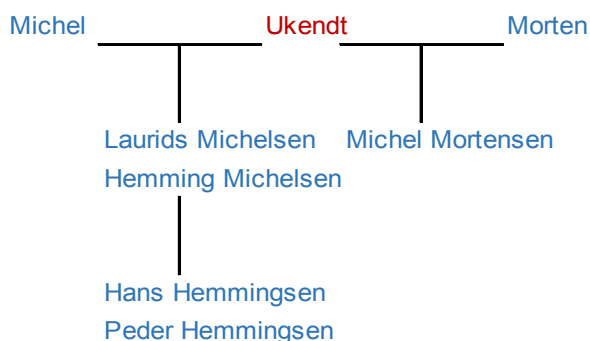
Kirstens børn arver lidt efter deres morbrødre i 1679 og 1692. Efter Niels arver de 4 børn tilsammen 3 daler 5 mark 11 skilling 6 penning, som de får udlagt i ca. $\frac{3}{4}$ af en sort grimet ko. Efter Hans er der endnu mindre. De arver 1 daler 5 mark 2 skilling som de får udlagt i 2 svin, 1 messing kedel, 1 hørgarnsdug og 1 gammel ko.

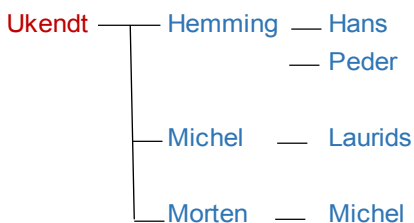
Gammelt postkort af Jungshoved kirke – her kaldet Staureby kirke

Endnu en gang er det et skifte, som løfter sløret for en række af slægtninge. Michel Mortensen på Tærø dør i 1675. Hans skifte bliver afholdt den 29. juli. Som så ofte før, så er det den nære familie, som bliver formyndere for børnene. Michel Mortensen og hans hustru Kirsten har 4 børn – 2 døtre og 2 sønner. For døtrene bliver Michels bror Laurids Michelsen Banche på Tærø formynder og for sønnerne Michels frænde Peder Hemmingsen på Langø. Michel og Laurids må tydeligvis være halvbrødre. Da de ikke har samme efternavn, må de have haft forskellige fædre men samme mor. Men hvem er frænden Peder Hemmingsen ? En frænde er en slægtning, men normalt lidt længere ude end brødre. Så Peder Hemmingsen er altså familie. Heldigvis hjælper tingbogen med flere oplysninger. Peder forsøger at undgå at blive formynder. Så efter skiftet bliver Peder indkaldt til tinget den 6. august af Ridefogeden Peder Hammer. Her bliver han beordret til at være formynder for sine "farbrødre børn". Peder mener ikke, at han er blevet korrekt indkaldt til skiftet, og at han bør slippe. Michels børn er altså Peders farbrors børn, hvis det skal forstås direkte.

4 år efter skiftet prøver Peder at slippe ud af formynderskabet igen. Han har indkaldt børnenes morbror Hemming Rasmussen, som siden skiftet har overtaget formynderskabet for pigerne. Den 11. juni 1679 argumenterer Peder for, at Hemming Rasmussen skal overtage formynderskabet og de 72 rigsdaler, det drejer sig om. Ridefogeden blander sig igen, og mener at formynderskabet skal blive hos Peder. Men sagen optages til dom, som så normalt vil falde 14 dage efter. Der er et mellem spil den 18. juli, hvor selve skiftebrevet bliver forlagt dommeren og de 8 storkemænd. Men den 8. august har sagen fundet en løsning. Niels Rasmussen Bunde i Vestenbæk, har som søskendebarn (nevø eller fætter) tilbudt at overtage formynderskabet. Alle disse indlæg på tinge og skiftebrevet giver følgende mulige sammenhæng:

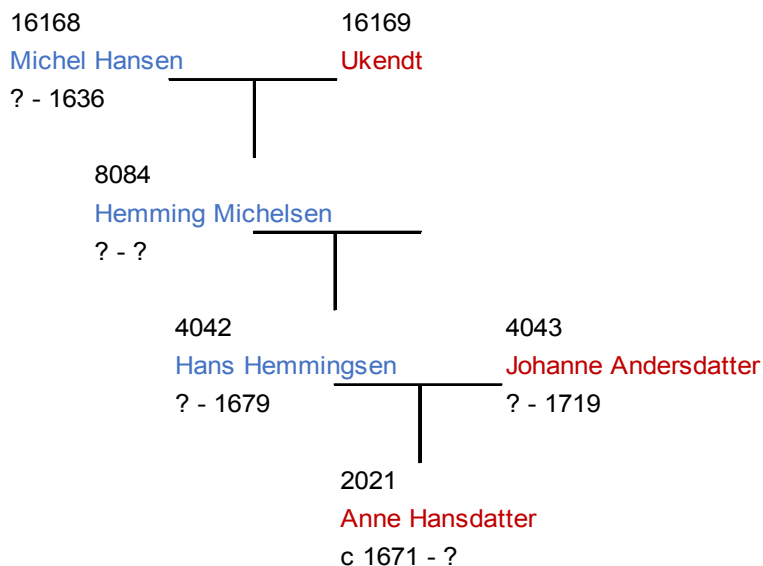

En anden mulighed er at den ukendte kvinde har været gift 3 gange med henholdsvis Hemming, Michel og Morten.

Men det er mindre realistisk, da hun har været gift mindst 26 år med Michel. Hendes alder ved 3. ægteskab på derfor være omkring 50 år. Dermed er hendes alder for høj, til at kunne være mor til Michel Mortensen. Derfor holder jeg fast i den første opstilling, som den mest sandsynlige.

Sammenholdt med alt hvad der kan findes i Lensregnskabet for Vordingborg Len, så kan der opstilles en slægtsrække:

Michel Hansen og Ukendt

16168 – 16169

Michel Hansen har gård nr. 1 på Tærø i fæste fra lensregnskabets begyndelse med regnskabsåret 1609-1610. Michel nævnes i jordebogen fra 1609-33, hvor efter der mangler nogle år. Han nævnes i ekstraskattemandtallet 1610-1637. Sidste indførsel er til penge- og kornskatten, der forfalder Skt. Hans dag 1637. Ekstraskattemandtallet er lange lister, som sikkert blot blev skrevet af fra gang til gang. Derfor kan fæsterne blive hængende i listerne også efter deres død. Det er også sket her, for under "stedsmål" i 1635-36, betaler Morten Hansen 10 rigsdaler for at overtage fæstet på Michel Hansens gård, som han er "fradød".

Michel og hans ukendt hustru får mindst 2 børn:

Hemming	? – ?	Ukendt levned
Laurids	? – efter 1682	Gårdmand først i Stensby og senere på Tærø

Michels enke gifter sig med den nye fæster Morten Hansen, og de får mindst 1 barn:

Michel	? – 1675	Gårdmand på Tærø gift med Kirsten Rasmusdatter
--------	----------	--

Sønnen Michel er tydeligvis opkaldt efter enkens første mand helt efter "reglerne". Morten har nu gården i fæste helt frem til slutning af lensregnskaberne. Det sidste regnskab er for 1657-58. Mortens og hans hustrus død kendes ikke, da kirkebogen for Kalvehave sogn først starter 1696. Mortens stedsøn Laurids fæster 1651-1652 Oluf Banckes gård i Stensby. Han har sikkert giftet sig med enken, og fået efternavnet med i købet. Laurids nævnes i Stensby frem til 1657-58. I 1662 har Mortens søn Michel og stedsønnen Laurids overtaget gården på Tærø. Morten er altså død i perioden 1658-62. De 2 stedbrødre har også gården sammen i 1664. Hvor længe de deler gården vides ikke. Men i Christian V matrikel 1682 har Laurids gården alene. Michels afløser Laurids Nielsen Skonning, som har giftet sig med Michels enke i 1675, har i 1682 fæstet på nabogården.

Hemming Michelsen og Ukendt**8084 – 8085**

Der er ikke fundet et eneste ord om Hemming. Hans navn kendes kun ud fra farens fornavn og sønnernes efternavn. Det er selvfølgelig ikke godt at opstille en slægtsrække, med en person der er ukendt bortset fra navnet. Jeg har ledt i jordebøgerne 1620/21, 1624/25 og 1630-1640 og i stedsmålene 1630-1640 uden held.

Hemming og hans ukendt hustru har fået mindst 2 børn:

Hans	? – 1675	Gårdmand i Stensby gift med Johanne Andersdatter
Peder	? – 1691	Gårdmand på Langø gift 1. gang med Kirsten Pedersdatter og 2. gang med Kirsten Hemmingsdatter.

Hans, Peder og farbroren Laurids dør henholdsvis 1675, efter 1682 og 1691. Det indikerer, at der måske ikke så stor forskel på de 2 brødre og deres farbror. Det er måske muligt, at Hans og Peders far Hemming kun er halvbror til Laurids. Michel Hansen har så været gift 2 gange. Hvis Hemming er søn af første ægteskab og Laurids af andet ægteskab, så er Morten Hansen "kun" stedbror til Hemming og halvbror til Laurids. Det er måske derfor Peder Hemmingsen er så meget imod at være formynder til sin farbror Mortens børn. For hvis Hemming og Michel er stedbrødre, så er der ikke et egentligt slægtsbånd, som forpligter Peder til at være formynder.

Hans Hemmingsen – Johanne Andersdatter**4042 - 4043**

Jørgen Olsen Piil har iflg. ekstraskattemandtallet gård nr. 3 i Stensby fra 1648-1658. Han er gift med Johanne Andersdatter, og de har mindst 1 barn sammen:

Ole	? – 1695	Gårdmand i Stensby og gift med Johanne Hansdatter
-----	----------	---

Jørgen dør omkring årsskiftet 1661, og der holdes skifte efter ham den 23. januar 1661. Skiftet er ikke bevaret, men der henvises til det i Hans Hemmingsens eget skifte. Johanne gifter sig igen med Hans Hemmingsen. Hans overtager gård nr. 3 i Stensby. Hans og Johanne får mindst 6 børn sammen:

Jørgen	c 1665 – 1702	Gårdmand i Nørre Mern gift med Bodil Hansdatter
Hemming	c 1668 – efter 1721	Bor 1702 og 1721 i Skuderup
Anne	c 1671 – efter 1721	Gift med Bent Jørgensen Gårdmand i Nørre Mern
Anders	c 1672 – 1721	Gårdmand i Stensby gift med Kirsten Bendtsdatter
Hans	c 1674 – 1721	Gårdmand i Vestenbæk gift med Kirsten Nielsdatter
Johanne	c 1675 – efter 1721	Gift 1. gang med gårdmand Hans Jepsen i Stensby og 2. gang med gårdmand Niels Lauridsen i Stensby

Hans er i jordebøgerne 1662 og 1664. I 1664 er hartkornet 10 tønder 2 skæpper. Iflg. andre kilder så hedder gården Stensbygård. Det er ikke den senere Stensbygård, som blev bygget i 1872 på baggrund af Vrangsgårde og Stensbymølle. I de årlige tilsyn i tingbogen hvor tilstanden af alle kongens gårde, huse, møller i Stensby Birk vurderes, der er Hans' gård nogenlunde enslydende vurderet. Brøstfældigheden angives til mellem 2 – 8 rigsdaler. Gården bliver altså holdt i rimelig stand gennem hans tid på gården. I 1672 nævnes, at der er mangler på tag og tømmer for 6 rigsdaler og yderligere 1 rigsdaler på den søndre længe. I 1668 er der en særlig opgørelse over hvad hver enkelt bonde har sået på sine marker. Den slags opgørelser skyldes ofte misvækst, krig eller anden elendighed, hvor kongen har brug for at vide, hvad der kan forventes at kunne betales i skatter. Men i 1668 har Hans sået 4 skæpper byg, 2 skæpper rug og 3 skæpper boghvede.

Hans er relativt ofte én af de 8 stokkemænd på tinget. En stokkemand er sammen med dommeren vidne til sagerne, og med til at dømme i, hvad vi i dag ville kalde nævningsager. På Stensby birk er dommeren birkefogeden. I sager, hvor birkefogeden er anklager, udnævnes der en dommer i hans sted. Hans bliver "forordnet i dommersædet" første gang i 1670. Men med det hverv fulgte også et ansvar. Den 3 juni 1670 bliver Hans Hemmingsen kaldt til tinge. Bakkebølle, Vintersbølle og Hulemose Mølles bønder anklager ham, for ikke at ville tage dommersædet ugen før den 27. maj. Bønderne har anklaget Birkefogeden Laurids Lauridsen i Vrangsgårde, for skade forårsaget på deres marker, af en af birkefogedens hopper. Hans Hemmingsen undskylder sig med, at han er en fattig gammel mand, som ikke har forstand på lov og ret. Hvilket er en absurd undskyldning, da han både før og siden sidder i dommerens sæde. Det er tydeligt, at han ikke ønsker at skulle dømme mellem Birkefogeden og bønderne. Sagen starter den 20. maj, hvor netop Hans sidder i dommerens sæde, da Birkefogeden anklages af bønderne. Sagen bliver optaget, og der udmeldes 8 mænd, som skal syne skaderne. Hvad der siden sker, er lidt uklart, for det er ikke noteret i tingbogen. Men den 27. maj forlanger Birkefogeden at der bliver udstedt en fuldmagt til en dommer i sagen. Den 3. juni hvor anklagen rettes mod Hans, da bliver Niels Svan fra Fæby sat i dommersædet. Sagen tager en mærkelig drejning, hvor det hele handler om fuldmagter, og om hvorvidt de forskellige personer er korrekt indkaldt. Det hele ender med at "parterne" bliver forligt. Hans Hemmingsen må betale 10 mark til bønderne, sikkert som erstatning for omkostningerne til sagen. Desuden trækker bønder tiltalen mod birkefogeden tilbage. For at gøre det endnu mere grotesk, så sidder Hans dommer i en sag den 25. juni blot 3 uger efter. Her dømmer han 3 bønder hver 3 mark i bøde, fordi de ikke vil være nævninge i en sag, som de var lovlig indkaldt til.

Hans har også andre hverv. Hans er Tredingsfoged for Stensby treding senest fra 1671 til sin død i 1675. Blandt opgaverne er, at han skal syne de øde gårde i området. For sit besvær får han et nedslag i landgildet (afgiften til Vordingborg Slot). Hans er også Skovfoged. Han har opsyn med Stensved skov. Han skal holde opsyn, vurdere, og holde regnskab med det træ, som sælges til bønderne. Hans betaling er lidt mere uklar, men han har adgang til træ og tømmer i en vis grad. Endelig er han også kirkeværge for Kalvehave kirke sammen med Niels Jensen i Balle. De skal opkræve og holde regnskab over tiendekornet. Hvad han får for besværet vides ikke. Men som det ses senere, så er det ikke en "ufarlig" opgave, for han kan blive stillet til regnskab for fejl og mangler.

Hans optræder i mange andre roller i tingbogen. Den 9. oktober 1668, er den eneste gang jeg har fundet, hvor han har gæld. Købmand og Rådmand i Vordingborg Hans Svan opkræver sit tilgodehavende på 2 daler 2 mark 8 skilling. Hans erkender sin gæld, og får 14 dage til at betale.

Den 2. marts 1665 er Hans vidne i sag om ulovlig beslaglæggelse af 2 heste og en vogn. Den 26. juni 1668 er han en af 8 "dannemænd", der udmeldt til at syne de enge og marker, som hører til de øde gårde i Kalvehave, Stensby og Langebæk. Den 3 juli er Hans på anklagebænken. Han har sat sine heste på græs på eng, som tilhører Povl Øster i Stensby. Desuden har han sået korn på en øde mark uden tilladelse. Ridefogeden mener, at han skal betale en bøde, og skaffe sig tilladelse for brugen af den øde mark. Den 16. juli 1669 er han igen 1 af 8 mænd. Borgmester Nygård i Vordingborg har købt et stykke jord som Mads Pedersen Smed har solgt. De 8 mænd skal sætte det rette skel, og få det markeret med "stabel og sten". Endelig er han den 21. maj 1 af 16 "lovfaste domsmænd. Peder Rønnebæk er død efter at han er kommet hjem fra fængsel på Vordingborg slot. Ridefogeden Peder Hammer har været ansvarlig for ham i arresten. Han er ikke anklaget for Peder Rønnebæks død, men der blev så meget "snakken i krogene", at man så det nødvendigt at få sagen undersøgt. Ridefogeden blev pure frikendt af de 16 domsmænd.

Hans dør i 1679 i Stensby. Der holdes skifte den 14. juni. Det er birkefogeden, som er lavværge for Johanne. Det er et stort indbo, og der er derfor 3 vurderingsmænd. Dyreholdet udgør; 15 heste og 2 føl, 13 køer, 2 stue, 3 kvier og 1 ko på leje, 15 får og 10 lam og 8 svin og 24 ungsvin. Af fint indbo er der 3 håndklæder og 2 pudevær med kniplinger. Der er meget kobber, messing og tin i form af kedler, pander og potter. Særligt kan nævnes 1 messing bæger, 1 lysestage med 2 arme, 3 små lysestager, 1 tin flaske, 7 fade og 10 tallerkner i "gement" tin og 1 fad og 4 tallerkner i "kron" tin. Desuden er der sølv for "21 lod" alene vurderet til 15 daler 3 mark. Sølv er ofte med initialer, men desværre er det ikke udspecificeret. Det kunne måske give nogle praj om hvem forældrene var. I alt er der indbo for 450 daler 15 skilling og gæld for 139 daler 5 skilling.

Det giver et overskud på 311 daler 10 skilling. Halvdelen arver enken. Hver søn får 31 daler 1 skilling og hver datter 15 daler 2 mark ½ skilling. Det hele bliver udloddet af indboet ved lodkastning.

Formynderskabet for børnene er delt i 3. Hans' bror Peder på Langø er formynder for Hemming, Hans og Anne. "Søskendebørnene" Oluf Rasmussen Bunde og Laurids Pedersen i Bakkebølle er formyndere for Jørgen, Anders og Johanne. De tager hver især børnenes arv til sig. Den ene formynder Laurids Pedersen er stedsøn til Hans' bror Peder. Han er altså "stedefætter". Den anden formynder Oluf Rasmussen Bondes tilknytning til familien som søskendebarn, er ikke til at bestemme. Han dør selv i 1680, og hans skifte afslører ikke noget.

Iblandt gældsposterne er to indestående arvparter. Den første er Johannes søn af første ægteskab Oles arv efter sin far. Den anden er Anders Michelsens fædrene arv. Hvordan den er havnet hos Hans, er ikke klart. Ved skiftet 1674 efter Anders' far Michel Rasmussen i Stensby, er det Birkefogeden i Vrangsgårde, som er formynder og "frænde".

Enken står nu tilbage med gården og det halve indbo. Det er næppe urimeligt at gætte hendes alder til ca. 45 år. Ingen af hendes sønner er gamle nok til at overtage gården. Så Johanne må gifte sig igen for 3. gang. Valget falder på Mathias Hansen. Mathias er født ca. 1656 på Bogø, og han er ca. 43 år gammel. Hans far er Tredingsfoged og gårdmand Hans Andersen. Johanne har formentlig passeret den fødedygtige alder, og de får ingen børn sammen.

Efter Hans' død kommer hvervet som kirkeværge, og napper arvingerne i hælene. Den 31. oktober 1679 trækker Tærøs gårdmænd Hans' enke Johanne for tinget. Tærøs bønderne påstår at de har afregnet tiendekornet til Hans, og at de ikke kan anklages for at være i restance. Johanne kan ikke mindes, at de har leveret kornet. Sagen bliver optaget, og den 28. november falder der dom. Tærøs bønderne har bevist, at de har leveret kornet til Hans. Johanne kan ikke bevise, at det er leveret videre. Så hun og arvingerne bliver dømt til at betale for det manglende korn og omkostningerne ved sagen.

Mathias har ikke kun overtaget gården. Sjovt nok følger også nogle af hvervene med. Mathias bruges ofte som stokkemand, synsmand, til skatteligning, og han kan optræde på Birkefogedens vegne. Mathias er kirkeværge for Kalvehave kirke sammen med Peder Boesen i Kalvehave. Det kan bl.a. ses i 1686, hvor de to kirkeværger lægges sag an mod Hans Smed i Stensby. Han har fået til opgave at lave en ny knebel til klokken i kirken. Men den han har leveret, den er for lille og for let. Efter megen diskussion om hvor meget jern han fik udleveret, og hvor meget der blev brugt til kneblen, så blev smeden dømt til at lave en ny.

En speciel sag kom for tinge den 14. november 1684. Amtsskriveren Anders Aagaard har, på Strandrideren på Falster Søren Christensens vegne, anlagt sag mod Mathias. Iflg. anklageren har Mathias været voldelig overfor strandrideren, og han opholdt sig steder, hvor de ikke burde og måtte være. Alle Stensbys gårdmænd er indkaldt til at vidne, selv om de intet har med sagen at gøre. Men Mathias selv fortæller for tinget, hvad der var foregået. Mathias, hans stedsøn Ole, Rasmus Hemmingsen og Rasmus Pedersen af Stensby, var sejlet over til Havnsø Stænge på Falster i Mathias' egen båd. De skulle købe 2-3 tønder korn af Rasmus Jørgensen i Havnsø. På grund af misvækst og mus var høsten ringe. Desuden havde stedsønnen Ole fæstet en halv øde gård, og han havde brug for rug. De købte i alt 4 tønder byg, 12 skæpper rug og 4 skæpper ærter. Mens da de kommer tilbage til båden omkring kl. otte – halv ni om aftenen, så ankommer strandrideren. Mathias siger til strandrideren "Jeg tror ikke I vil tage den smule jeg har købt til såning og avling. Gud ved, at jeg har betalt dyrt for det". Strandrideren svarer "I skal guds bitter død ikke få et korn deraf". Mathias siger "Kære Søren (strandrideren), lad mig køre. Jeg lover dig at ville give kongen sin retlighed deraf". Herefter bliver teksten meget gnidret. Men Mathias følte sig truet af strandrideren, og var bange for, at der også gemte sig folk i skoven, som ville dem ondt. Nogen mente endog, at der var faldet et skud. Hvilken vold strandrideren har været ud sat for nævnes ikke. Ridefogeden fra Vordingborg var også tilstede og bad om tingsvidne af sagen. Desværre har jeg ikke fundet nogen opfølgning på sagen. Men det drejer sig om, at det var forbudt at opkøbe korn af andre bønder. Om Mathias fik en bøde eller straf fortaber sig i tingsbogen. Men fraværet af et efterfølgende forhør eller dom, tyder på at sagen blev opgivet.

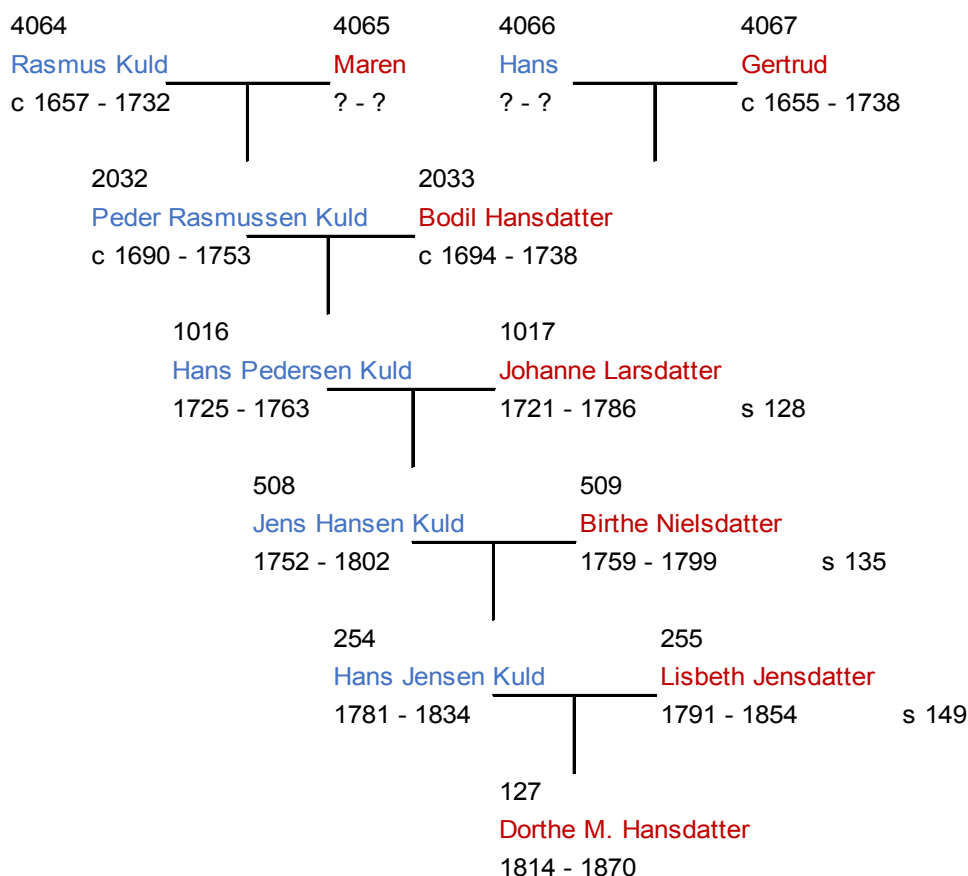
I det årlige syn af kongen gårde i 1684, har Mathias' gård i Stensby en brøstfældighed på 8 daler, og den halve gård er øde. Så Mathias talte sandt, da han sagde at høsten havde været ringe.

Mathias når at være fadder til sin steddatter Johannes søn Jørgen i Kalvehave kirke den 6. januar 1702. Mathias dør i 1702 og bliver begravet den 26. juni på Kalvehave kirkegård. Der holdes skifte den 12. juli. Mathias havde kun sin far som arving. Så enken og faren blev enige om, at han skulle have 12 slettedaler og sønnens tøj i arv. Det blev altså ikke lavet en fuld opgørelse over boet. Men forventningen til overskuddet har ikke været stort, og det står derfor i kontrast til skiftet efter Hans bare 13 år før.

Nu er Johanne træt af flere ægtemænd. Hun er godt oppe i alderen. Sønnen Anders blev i 1696 gift med Kirsten Bentsdatter i Nørre Mern. I skiftet efter hendes far Bendt Olsen, nævnes Anders som overtager af gården i Nørre Mern. Men nu bliver han hentet tilbage til Stensby. Stensbygård er uden tvivl en stor gård. I 1703 overtager han gården, og Johanne bliver nu på gården på aftægt. Hun dør i 1719 i Stensby, og hun bliver begravet den 13. december på Kalvehave kirkegård. I kirkebogen bliver hun blot kaldt "Anders Hansens Moder".

Kalvehave kirke

Rasmus Rasmussen Kuld – Maren
Hans – Gertrud Cathrine

4064 – 4065
4066 – 4067

En lidt aparte sammenhæng, som knytter to familier sammen, starter med kvinden Anne Hansdatter i Snesere. Hendes 2. mand Ole Pedersen dør i 1721. Ved hans skifte den 7. marts er hendes lavværge hendes stedfar Rasmus Rasmussen i Kragevig. En anden kvinde Bodil Hansdatter dør i 1738 i Kragevig. Ved hendes skifte er Bodils svoger Annes 3. mand Hans Nielsen i Snesere formynder for børnene. Konklusionen er altså at de to kvinder er søskende, og at de har en stedfar der hedder Rasmus Rasmussen i Kragevig. I 1721 er der kun en Rasmus i Kragevig, og det er Rasmus Kuld.

Rasmus nævnes første gang i tingbogen 1712 i Kragevig. Men hvor kommer han fra ? Ifølge kirkebogen ved hans begravelse er han født ca. 1657. Hans forældre er ukendte. Der er 2 brødre ved navn Laurids og Jens Nielsen Kuld, i henholdsvis Ambæk og Smidstrup, samt deres halvbror Hans Jensen Kuld i Ambæk i årene 1700 ± 10 år. Men Rasmus nævnes ikke i relation til dem. Udover at Kuld-tilnavnet synes at være tilknyttet Jungshoved sogn, så kendes dets oprindelse ikke. I jordebogen 1653 for Jungshoved birk, samt Chr. VI's matrikel 1682 for Allerslev, Jungshoved og Skibinge sogn er der ingen med tilnavnet Kuld. Men i tingbogen for Jungshoved birk er der en del indførsler med én Rasmus Kuld i Ambæk i Jungshoved sogn. Første gang er den 13. juni 1689, hvor der ved gennemgangen af kongens gårde i Jungshoved Birk er husmand Rasmus Kuld i Ambæk. Hans hus er brøstfældigt for 4 mark 1 skilling for 4 bjælker og 4 "sparrer". Herefter nævnes han regelmæssigt. Han er stokkemand 1689, 1704 og 1709. 1705 er Rasmus en af de 8 "dannemænd" som afgiver rapport over deres eftersyn af alle ildsteder i Jungshoveds Birk. Et ildsted er datidens komfur. I 1709 er han 1 af 8 mænd, der er udnævnt til at vurdere årets olden, og hvor mange svin skoven kan opfede. I Jungshoved kirkebog er Rasmus Kuld fadder i 1698 og 1705.

"Maren Rasmus Kulds" er gudmor 4 gange og fadder 1 gang 1697-1709. Den 12. oktober 1710 er Rasmus Kulds tjenestepige Maren i Ambæk fadder. En enkelt gang nævnes Rasmus' fulde navn "Rasmus Rasmussen Kuld" af Ambæk. Det er, da han er forlover for Hans Jensen og Karen Børresdatter i Skibinge kirke 1702.

Fra juni 1689 til oktober 1710 bor Rasmus altså i Ambæk. Om han er husmand i hele perioden, er usikkert. Desværre er der ingen fæsteprotokoller for perioden, der kunne vise at Rasmus 1710-1712 fæster en gård i Kragevig. Men fra 1712 og frem er Rasmus gårdmand i Kragevig. I tingbogen nævnes Rasmus første gang den 12. maj 1712 i Kragevig. Han er udnævnt som 1 af 8 mænd til at efterse om der findes "ulemmede hunde" i birket, og tilstanden på kongens vildtbane. Han er stokkemand igen 1713, 1714, 1716 og 1718. Rasmus bliver ikke involveret i sager i tingbogen. Så der er ikke noget, der kan afsløre nogle relationer til andre personer.

Senere under sønnen Peders tid på gården ses det, at det er gård nr. 3 i Kragevig, som Rasmus har fæstet. Hartkornet er 4 tønder 6 skæpper 1 fjerdingkar. I Chr. VI's matrikel fra 1686 er det Jesper Pedersen, som har samme gård. Iflg. Børge Wiberg-Larsens "En Sydsjællandsk Anetavle", så må Jesper opgive fæstet ca. 1706 på grund af et kørselsuheld. Han er fra ca. 1711 husmand i Tjørnehoved. Det passer fint med, at Rasmus har overtaget fæstet af Jespers gård 1710-12.

Rasmus har i sit første ægteskab med Maren mindst 3 børn:

Maren	c 1689 – 1760	Gift med gårdmand Rasmus Lauridsen i Gederød
Peder	c 1690 – 1753	Gårdmand i Kragevig gift 1. gang med Bodil Hansdatter og 2. gang med Ellen Hansdatter
Sophie	? – efter 1725	Gift med gårdmand Hans Hansen Krog i Tjørnehoved

Da Jungshoved kirkebog først starter 1694, kan ingen af børnene findes døbt i Jungshoved kirke. Børnenes navne bliver afsløret i Allerslev kirkebog. Den 13. august 1713 er Rasmus Kulds datter Sophie fadder sammen med sin far til Rasmus Lauridsens datter Sidsel i Allerslev kirke. Den 6. marts 1718 er Rasmus Kulds søn Peder i Kragevig fadder til samme Rasmus Lauridsens datter Maren i Allerslev kirke. Rasmus Lauridsen er netop gift med Rasmus' datter Maren. De er også efterfølgende gudmor og faddere for hinanden.

Rasmus' første hustru Maren dør inden 1721. Desværre er der i Jungshoved kirkebog først bevaret begravelser fra 1727. Der er heller ikke bevaret et skifte efter Maren. Der er en del huller i skifteprotokollen for Vordingborg amt.

Rasmus bliver gift igen med Gertrud Cathrine. Hun er selv en enke efter en ukendt Hans. Hun er født ca. 1655, da hun er 83 år ved begravelsen. Hans og Gertrud har mindst 2 børn ifølge indledningen.

Anne	c 1683 – 1741	Gift 1. gang med Laurids Ibsen gårdmand i Snese og gift 2. gang med Ole Pedersen gårdmand i Snese og gift 3. gang med Hans Nielsen gårdmand i Snese
Bodil	c 1694 – 1738	Gift med gårdmand Peder Rasmussen Kuld i Kragevig

Hans og Gertrud er stort ukendte. Hans' navn dannes udelukkende på baggrund af døtrenes efternavne. Gertrud nævnes kun ved navn ved sin egen begravelse og som Rasmus' enke. Hans må lige som Maren være død inden 1721, men der er heller ikke et skifte efter ham. Hans' og Gertruds børn er heller ikke døbt i Allerslev, og det leder til den formodning, at de måske også kommer fra Jungshoved sogn. Da vielsen mellem Rasmus og Gertrud ikke finder sted i Allerslev, så er de sikkert gift inden de flytter til Kragevig. Det må betyde, at Hans og Maren dør allerede før 1712. Men resultatet af det hele er, at de to stedbørn Peder og Bodil bliver gift med hinanden. Da der ikke er nogen "blodbånd" imellem dem, så det er faktisk lovligt. I 1732 dør Rasmus 75 år gammel i Kragevig, og han bliver begravet den 23. december på Allerslev kirkegård. I 1738 dør Gertrud 83 år gammel i Kragevig. Hun bliver begravet den 27. april på Allerslev kirkegård.

I de bevarede regnskaber fra Jungshoved Gods 1708-1719 er Rasmus Kuld nævnt i Kragevig. Det er regnskaber, der handler om indtægter fra bønderne eller restancer. Første gang i 1712-1713 skylder Rasmus 1 daler 2 mark 2 skilling og 1 tønde 5 skæpper 1 fjerdingkar 1 album 1 orting havre i landgilde og hoveripenge. Det er midt i den Store Nordiske Krig. Skatterne stiger og gælden stiger. I 1717 er der en opgørelse over hele perioden 1711-1715. Alle bønder skylder penge til Vordingborg gods. Rasmus har ikke betalt sit landgilde for 1713-1715 og ikke leveret havre for 1712-1715. Men tiderne bliver bedre. Der bliver også betalt skatter og afgifter. I 1717 har Rasmus betalt skattekor med 1 tønde 2 skæpper 1,75 fjerdingkar rug, 6 skæpper 2,5 fjerdingkar byg og 4 tønder 1 skæppe 1,75 fjerdingkar havre. Rasmus er en rytterbonde, og han skal derfor have en rytter indkvarteret. Der går 1 rytter på hver 8 tønder land. Dem som har mindre kan gå sammen med andre. De kan også betale sig fra det eller modtage tilskud for det manglende hartkorn. Det er åbenbart ikke helt fast. I 1716 får Rasmus i april 2 skæppe rug og 2 skæppe byg til hjælp til forplejningen. Men i 1717 bliver han betalt 4 mark 13 skilling for hele året.

Peder Rasmussen Kuld – Bodil Hansdatter

2032 – 2033

Peder og Bodil er måske vokset op sammen, afhængigt af hvornår deres forældre har mødt hinanden. De bliver trolovet 16. juli 1719 og gift i Allerslev kirke den 29. oktober. De får 6 børn sammen;

Maren	1720 – efter 1771	Gift 1. gang med gårdmand Niels Larsen Staldmester i Stavreby og 2. gang med gårdmand Ole Hansen Kiddehauge i Stavreby
Anne	1722 – 1770	Gift med Peder Andersen gårdmand i Roneklint
Hans	1725 – 1763	Gårdmand i Tjørnehoved gift med Johanne Larsdatter
Gertrud Cath.	1731 – 1776	Gift med gårdmand Lars Larsen i Kragevig
Rasmus	1734 – 1765	Tjenestekarl og landsoldat, ugift
Kirsten	1738 – efter 1787	Gift med gårdmand Ole Børgesen i Bønsvig

Det er ikke lykkedes at finde et fæstebrev, der kan afsløre, hvornår Peder overtager sin fars gård. Peder nævnes første gang som fadder den 6. marts 1718 i Allerslev kirke til sin søster Marens datter Maren. Peder er fadder til 2 mere af Marens børn; Rasmus den 27. december 1720 og Jens 6. februar 1724. Bodil er gudmor 2 gange den 23. december 1725 til Peders søster Sophies søn Jens i Allerslev kirke og den 1. august 1726 til hendes egen søster Annes søn Niels i Snesere kirke.

Bodil dør i 1738 i Kragevig 44 år gammel. Hun bliver begravet på Allerslev kirkegård den 2. februar, og der holdes skifte den 7. marts. Boet er i underskud, så der bliver ikke noget at arve. Men skiftet fortæller at gården er 4-længet. Stuelængen er mod nord på 6 fag. De 3 øvrige er på 7, 8 og 5 fag. Der er de sædvanlige ting; 2 små tinfade, 2 tallerkner, 2 messing lysestager, 1 "belagt" krus uden låg, 1 rødt pottemager krus, 1 fyrfad, og så lige 1 gammel fløjte og 1 peberkværn. Der er 8 heste, 3 køer, 5 stude og 2 kalve, 2 væddere og 11 får, 12 svin, 1 gase og 3 gæs. Der kun lidt restance i skat og landgilde for 1738 for 3 daler 5 mark 1 skilling. Peder skylder intet andet. Det der gør at boet kommer i underskud, er kravene til såkaldt inventarium (dyr, korn og udstyr). Det bliver kapitaliseret til 91 daler 3 mark. Gården kræver 28 daler 2 mark for at være i god stand. Endelig bliver der sat 10 daler til side til Peders begravelse, som svarer til den begravelse som Bodil har fået. Trods underskuddet giver Peder selv af gårdens indbo arv til en værdi af 8 daler til hver søn og 4 daler til hver datter, som dog alt sammen bliver i boet under Peders værgemål;

Hans	1 brunblisset hoppe, 6 år og 1 kakkelovn
Rasmus	1 kobber kedel og 1 ung stud
Maren	1 røddraget ko
Anne	1 sorthjelmed ko
Giertrud	1 røddraget ko
Kirsten	1 sortskjoldet ko

Peder er 48 år gammel med små børn, så han må gifte sig igen. Han bliver trolovet med Ellen Hansdatter den 18. maj 1738. De bliver gift i Udby kirke den 12. oktober. Hendes far er forlover for hende, og Skytten Peder Jacobsen fra Kragevig er forlover for Peder. Ellen er bare 22 år, og hun er datter af gårdmand Hans Larsen og hans 2. hustru Kirsten i Skallerup i Udby sogn. Peder og Ellen får 5 børn sammen;

Lars	1739 – 1740	Død som spæd
Lars	1742 – 07.09.1831	Gårdmand i Tjørnehoved gift med Johanne Pedersdatter
Ole	1744 – 1804	Gårdmand i Gederød gift 1. gang med Marie Madsdatter og gift 2. gang med Cathrine Bendtsdatter.
Bodil	1747 – ?	Levned ukendt
Hans	1751 – 10.12.1817	Gårdmand i Gederød gift 1. gang med Maren Johansdatter og gift 2. gang med Maren Nielsdatter

Ellen er fadder en enkelt gang til Peders søster Marens søn Lars den 11. april 1746 i Allerslev kirke. Peder er forlover 4 gange for sin egne børn;

19. marts 1745	i Allerslev kirke for Niels Larsen Staldmester og hans datter Maren
7. juli 1748	i Allerslev kirke for Peder Andersen og hans datter Anne
3. februar 1751	i Allerslev kirke for hans søn Hans og Johanne Larsdatter
2. december 1752	i Allerslev kirke for Lars Larsen og hans datter Gertrud Cathrine

Lige så ordinært deres liv kan virke ud fra kilderne, lige så dramatisk bliver så deres uheldige død. Den 17. februar 1753 begiver de sig afsted for at besøge Peders datter Maren og hendes mand i Stavreby. Men i stedet for at gå hele vejen rundt om Jungshoved nor, så vælger de at gå den korte vej over isen. De vælger sikkert at gå over på det smalleste sted ud for Jungshoved kirke. Men tæt på stranden ved Jungshoved går de gennem isen og drukner. Der er ikke flere detaljer. Uheldet er ikke blevet betragtet som noget, der skulle undersøges, så der er ingen sag i justitsprotokollen. Den 24. februar bliver de begge begravet på Allerslev kirkegård. Peder blev 63 år og Ellen kun 37 år gammel.

I det fælles skifte er der mange oplysninger om børnene. Rasmus er tjenestekarl hos sin far. Kirsten, Lars og Hans bor også hjemme hos forældrene. Den 11-årige Lars er hos sin morfar i Skallerup og den 6-årige Bodil er hos Peder Hemmingsen i Skallerup. Den ældste søn Hans er gårdmand i Tjørnehoved, og de 2 ældste døtre Maren og Anne er blevet gift.

Ved skiftet er de yngste børns morfar Hans Larsen til stede på deres vegne. Tilstede er også de to svigersønner på deres hustruers vegne. Men der bliver ikke noget at arve. Der er et underskud på 34 rigsdaler 3 mark 7 skilling. Indboet er klassisk – se afskrift side 169.

Datteren Gertrud Cathrine og svigersønnen Lars Larsen overtager gården, som er nr. 3 i Kragevig.

Hans Pedersen Kuld og Johanne Larsdatter

1016 – 1017

Hans er født 1725 i Kragevig og døbt i Allerslev kirke den 26. august. Søren Lauridsens hustru fra Gederød er gudmor. Blandt fadderne var hans farfar Rasmus Kuld. Hans bliver konfirmeret den 3. oktober 1745 i Allerslev kirke. Han er altså 20 år, da han bliver konfirmeret. Den 8. juni 1749 er Hans fadder til sin søster Marens søn Hans i Jungshoved kirke.

Den 3. februar 1751 bliver Hans trolovet til Johanne Larsdatter. Forloverne er hans far og hendes stedfar Mads Nielsen i Rekkende. De bliver gift den 31. oktober 1751 i Allerslev kirke.

Johanne Larsdatter er født 1721 i Rekkende og døbt i Allerslev kirke den 28. december. Søren Lauridsen og hans bror Rasmus Lauridsen begge fra Gederød er blandt fadderne. Der må være en ukendt relation. Henrik Ladefogeds hustru er gudmor. Johanne bliver konfirmeret i Allerslev kirke den 24. april 1740.

Johanne bliver trolovet den 9. december 1748 til Jens Rasmussen Købmand fra Tjørnehoved. Forloverne er hendes stedfar Mads Nielsen og en ukendt H. Jacobsen. Jens er en ældre herre på 59 år, som har været gift 2 gange før. Han dør dog allerede i starten af 1751, og han bliver begravet den 10. januar på Allerslev kirkegård. Johanne og Jens får ingen børn sammen. Skiftet bliver holdt den 19. juni. Jens har 4 børn fra sine tidligere ægteskaber. Men gælden overstiger formuen, så der bliver intet at arve. Hans er naturligvis lavværg for Johanne ved skiftet.

Hans overtager Jens Købmands gård allerede den 27. januar 1751 blot 17 dage efter Jens' begravelse. De bliver trolovet den 3. februar knap en måned efter Jens' død. De bliver gift den 31. oktober i Allerslev kirke. Forloverne er Peders far og Johannes stedfar. Gården som Hans overtager er nr. 5 i Tjørnehoved med et hartkorn på 1 tønne 5 skæpper 3 fjerdingkar 1 album. Hvilket må siges at være en lille gård. Hans skal først betale de kongelige afgifter til april 1752. Til trods for at Jens har haft gården i 25 år, så hænger hans tilnavn "Købmand" ikke ved. Hans tager sit eget tilnavn "Kuld" med, som han bruger fremover.

Hans og Johanne har 4 børn sammen;

Jens	1752 – 1802	Gårdmand i Tjørnehoved gift med Birthe Nielsdatter
Bodil	1755 – 1755	Død som spæd
Peder	1757 – 15.04.1806	Gårdmand i Stavreby gift med Anne Ebbesdatter
Lars	1761 – 1763	Død som barn

Det er tydeligt at se hvem børnene er opkaldt efter;

Jens	efter Johannes første mand
Bodil	efter Hans' mor
Peder	efter Hans' far
Lars	efter Johannes far

Hans optræder ikke som fadder i familien efter vielsen. Johanne er gudmor 7 gange og fadder 4 gange. Hun er gudmor 1 gang til sin svigerinde Gertruds søn Peder. Ellers er hun gudmor/fadder 5 gange til sine egne søskendes børn, og 4 gange til sin 1. mands søskendes børn og 1 enkelt gang for sin stedsøn Rasmus' datter Birthe. Hun holder altså kontakten med sin 1. mands familie, selvom ægteskabet kun varede 1 ½ år.

Hans dør allerede 1763 kun 38 år gammel. Han bliver begravet den 24. juni på Allerslev kirkegård. Skiftet holdes den 1. november. Hans' bror Lars er formynder for børnene. Johanne har fundet sig en ny "fæstemand" Jens Pedersen, som er lavværg for hende. Gælden overstiger formuen, men Johanne og hendes nye mand siger, at "de af medlidenhed" vil give de 2 børn hver 20 slettedaler, når de bliver myndige. Men selv om der ikke er arv, kan skiftet jo altid fortælle noget. Johannes stedsøn Rasmus er karl på gården. Han er den eneste, som der er privat gæld til i form af tjenesteløn. At gården er lille, ses også på husdyrholdet; 5 heste, 1 ko og 1 kvie, 1 vædder og 7 får med lam, 6 svin og 5 grise. Af det øvrige indbo er der intet af interesse. Gården beskrives som 3-længet med stuehuset mod syd på 9 fag, og 2 længer mod vest og øst på henholdsvis 13 og 5 fag.

Den 10. juli 1763 bliver Johanne trolovet med Jens Pedersen af Kragevig. De bliver gift i Allerslev kirke den 28. oktober. Jens' stedfar Hans Mortensen er forlover for ham, og Sognefogeden Niels Willumsen er forlover for hende. Nu bliver det interessant. For Jens er søn af Peder Jensen som har gård nr. 1 "Skovly" i fæste 1721-1750. Hans efterfølger og Jens' stedfar Hans Mortensens søster Marens efterslægt overtager senere Skovly - se side 25.

Johanne er 42 år gammel og Jens kun 22 år ved vielsen, og de får ingen børn sammen. Jens overtager Hans' tilnavn "Kuld". Jens er forlover den 12. april 1767 for Johannes stedsøn Rasmus og hans hustru i Allerslev kirke. Han er også fadder til Johannes 1. mands halvbror Lars' søn Hans den 5. november 1775 i Allerslev kirke. Det er igen et tegn på, at forbindelsen holdes til Johannes første mands familie.

Jens dør 1778 i Tjørnehoved blot 37 år gammel, og han begravnes den 25. oktober på Allerslev kirkegård. Der bliver holdt skiftemøde den 29. oktober. Jens' arvinger er hans mor og 2 brødre. Da alle er myndige, har de selv aftalt, at de får hans tøj "gangklæder og kiste". Der foretages derfor hverken vurdering eller egentlig skifte. Johanne lover at holde gård og besætning i god stand og betale al gæld. Hun beholder ikke gården længe. Den 20. april 1779 frasiger hun sig gården til sin søn Jens mod "underhold og husværelse" i resten af hendes liv. Det nye fæstebrev er underskrevet af Henrich Adam Brockenhuus på Nysø gods.

Johanne dør i 1786 i Tjørnehoved 65 år gammel. Hun begravnes den 19. maj på Allerslev kirkegård. Der er ikke foretaget offentlig skifte.

Jens Hansen Kuld og Birthe Nielsdatter

508 – 509

Jens er født 1752 i Tjørnehoved og døbt i Allerslev kirke den 30. april. Hans 2 morbrødre Ole i Tjørnehoved og Peder Lauridsen i Allerslev var blandt fadderne. Hans gudmor var præstens tjenestepige Anne Marie Pedersdatter. Hun må være familie, men jeg kan ikke finde ud af præcis hvordan. Jens blev konfirmeret den 27. april 1767 i Allerslev kirke 15 år gammel. Som 22-årig er han fadder til sin kommende hustrus søster Maren Nielsdatter i Allerslev kirke den 23. februar 1774.

Birthe er født 1759 i Tjørnehoved og døbt i Allerslev kirke den 13. maj. Hendes gudmor er Jens' mor Johanne Larsdatter. Blandt fadderne er hendes farbror Hans og moster Maren i Tjørnehoved. Birthes forældre er gårdmand Niels Hemmingsen og Margrethe Pedersdatter i Tjørnehoved. Hun er 4. barn ud af 7. Birthe er konfirmeret den 10. april 1774 i Allerslev kirke.

Den 2. juni 1779 bliver Jens trolovet med Birthe Nielsdatter i Allerslev kirke. Forloverne er Jens' farbror gårdmand Lars Pedersen Kuld i Tjørnehoved, og Birthes far Niels Hemmingsen også i Tjørnehoved. Familiene har kendt hinanden godt. De er som skrevet begge fra Tjørnehoved, og har deltaget i dåben af hinandens børn.

Jens og Birthe har fået 9 børn sammen:

Hans	1780 – 1780	Død som spæd
Hans	1781 – 05.10.1834	Gårdmand i Tjørnehoved gift 1. gang med Dorthe Nielsdatter og 2. gang med Lisbeth Jensdatter
Niels	1784 – 1784	Død som spæd
Bodil	1785 – 1785	Død som spæd
Niels	1786 – efter 1801	Ukendt levned
Johanne	1789 – 1791	Død som barn
Johanne	1792 – 1792	Død som spæd
Karen	1793 – 20.07.1866	Gift 1. gang med gårdmand Lars Rasmussen i Stavreby og 2. gang med gårdmand Lars Pedersen i Stavreby
Peder	1795 – 1810	Død som ung

Jens og Birthe har haft megen sorg med deres børn. 5 af deres børn er døde inden deres 2. år. De 4 af blev allerede ved dåben noteret som døde i kirkebogen. Så de er formentlig kun blevet få uger gamle, og deres begravelse er end ikke noteret i kirkebogen. Den yngste søn Peder er død blot 15 år gammel. Så kun 2 børn overlevede med sikkerhed deres barndom og blev voksne.

Kort før sin trolovelse overtog Jens gården i Tjørnehoved efter sin mor. Hun har haft gården 1 års tid efter sin 2. mands død. Fæstebrevet er underskrevet den 20. april 1779. Gården har nr. 6 i Tjørnehoved, og har sikkert været uændret siden beskrivelse Jens' fars skifte i 1763. Allerede i 1761 var Jungshoved, Skibinge og Allerslev sogne inkl. de 8 gårde i Tjørne hoved solgt af kongen til Henrik Adam von Brockenhuus. Det var 13 år inden af resterne af Vordingborg Rytterdistrikt blev solgt ved auktion i 1774.

Ved folketællingen i 1787 er der ud over forældrene kun sønnerne Hans og Niels samt 1 tjenestekarl og 1 tjenestepige. Birthe dør i 1799 bare 40 år gammel i Tjørnehoved. Hun begraves den 20. september, og hendes skifte holdes den 30. november. Ved folketællingen i 1801 er der 3 børn hjemme; Niels, Karen og Peder. Der er 1 tjenestepige. Fæstet står stadig i Jens' navn, men der er tilføjet, at han har været svag. Familien nævnt efter Jens er sønnen Hans, som er indsidder hos sin far. Han hjælper ham med gården. Jens dør i 1802 kun 50 år gammel. Han begraves den 5. marts på Allerslev kirkegård. I kirkebogen er noteret, at han er "død af slag". Har han fået et slagtilfælde, eller er det bogstaveligt et slag? Hans skifte holdes den 3. april. Ved Birthes skifte er boets værdi blot opgjort til 147 rigsdaler 1 mark 12 skilling. Jens skylder 21 rigsdaler 4 mark 8 ½ skilling til "Herskabet". Begravelsen har kostet 16 rigsdaler, og der bliver sat det samme af til Jens'. Overskuddet bliver 82 rigsdaler 3 mark 4 ½ skilling. Jens skal have det halve. Broderlodderne er hver ca. 11 rigsdaler og til datteren Karen bliver der det halve 5 rigsdaler 5 mark. Blot 2 år efter bliver det hele delt igen. Denne gang er det Jens' bror Peder Hansen Kuld i Stavreby, som er formynder for børnene. Boet er lidt mere værd denne gang; 169 rigsdaler 5 mark 7 skilling. Til gengæld er der privat gæld. Jens har lånt 10 rigsdaler af Christopher Hansen i Tjørnehoved og 25 rigsdaler af sin bror Peder i Stavreby. Købmand Kornerup i Præstø kræver 6 rigsdaler. Endelig har begravelsen kostet 20 rigsdaler denne gang. Sammen med ny og gammel gæld til "Herskabet", så er der 61 rigsdaler 5 ¾ skilling i overskud. Brødrene får denne gang ca. 17 rigsdaler og Karen 8,5 rigsdaler. Al arv bliver indestående i gården, da den bliver i familien.

Hans Jensen Kuld – Lisbeth Jensdatter

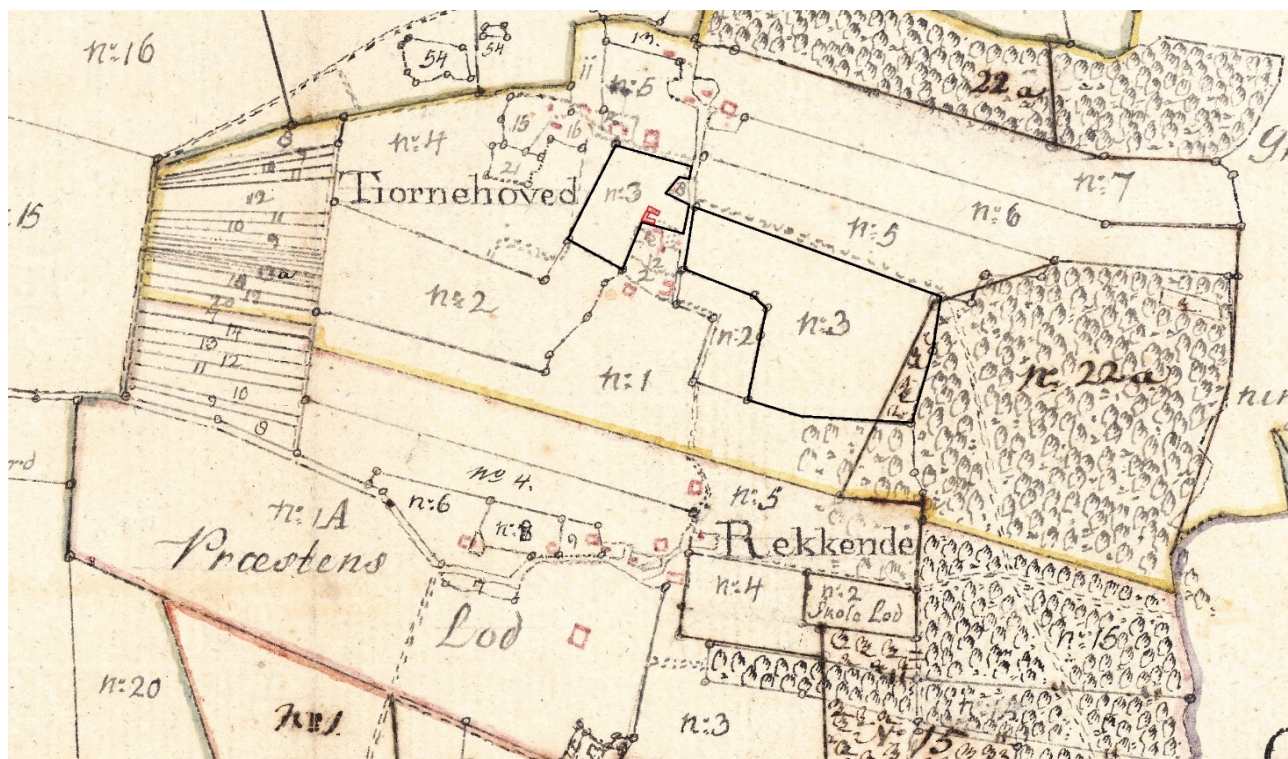
254 – 255

Den 27. januar 1800 bliver Hans trolovet med Dorthe Margrethe Nielsdatter. Forloverne er hendes svoger Willum Pedersen i Tjørnehoved og en ukendt Niels Andersen. De blev gift den 14. marts i Allerslev kirke. Hans er født 1781 i Tjørnehoved og døbt 19. august i Allerslev kirke. Hans gudmor var Anne Ebbesdatter fra Stavreby, som var gift med hans farbror Peder Hansen Kuld. Faddernes relation til Hans kendes ikke. Dorthe var født 1778 i Allerslev og døbt 18. oktober i Allerslev kirke. Hendes forældre er husmand Niels Bertramsen og Lisbeth Rasmusdatter. Jeg har ikke kunnet finde deres konfirmation i Allerslev kirkebog. Men de kan have tjent i et andet sogn og være konfirmeret der. Hans er kun 19 år gammel ved brylluppet, mens Dorthe er 22 år. Man kunne mistænke, at Dorthe var gravid. Men det første barn bliver først døbt i december 1800, som er 11 måneder efter trolovelsen. Hans og Dorthe får 5 børn sammen;

Rasmus	1800 – 1800	Død som spæd
Birthe	1802 – ?	Ukendt levned
Jens	1805 – 09.08.1888	Gårdmand i Kindvig gift 1. gang med Sophie Pedersdatter og 2. gang med Karen Hansdatter
Rasmus	1807 – 1807	Død som spæd
Peder	1807 – 1807	Død som spæd

Mønsteret fortsætter efter hans mor og far. Tre af børnene dør som spæde. Rasmus og Peder i 1807 var tvillinger, og de døde blot 3 dage gamle. Kun Jens fik et "helt" liv. Han blev for øvrigt gift anden gang med en datter af Hans Mortensen på gården Skovly i Kragevig – se side 25.

Som tidligere skrevet boede Hans og Dorthe på hans fars gård ved folketællingen i 1801. De var indsiddere og hjalp med gårdens drift. En indsidder er egentlig en lejer, men i virkeligheden har de blot boet hjemme. Ved sin fars død i 1802 overtog Hans gården. I 1806 blev Tjørnehoved udskiftet. Gårdene lå ikke tæt i byen, men antallet blev dog reduceret fra 8 til 7 gårde. Jorden blev omfordelt uden en udflytning af gårde. Gårdens nummer ændrede sig fra nr. 6 til nr. 3. Alle gårdene havde lige meget jord målt i hartkorn 1 tønne 6 skæpper 2 fjerdingkar 1 9/10 album. Desuden var der såkaldt skovskyld 1 skæppe 2 fjerdingkar 1 9/10 album. Det vil sige, at Hans havde andel i en skov. I jordebogen fra 1807 er landgildet 1 tønne rug og 1 tønne byg samt 9 rigsdaler i hoveripenge. I 1807 er der 3 gårde som fæstes af Kuld slægten. Ud over Hans er der Lars Pedersen Kuld gård nr. 7 og Peder Hemmingsen Kuld på gård nr. 6. Lars er Hans' farfars bror. Peders forbindelse til Kuld slægten er ukendt.

Hans' gård er farvet rød og den tilhørende jord er indrammet af en sort streg.

Hans og Dorthe er i perioden ikke faddere til nær familie. Dorthe dør 1813 i Tjørnehoved 35 år gammel. Hun bliver begravet på Allerslev kirkegård den 7. november. Der holdes skifte den 14. oktober 1814. Dorthes svoger husmand Willum Pedersen i Tjørnehoved er formynder for børnene Birthe og Jens. Boets formue er 277 daler 3 mark. Hans meddeler at der ingen gæld er. Han siger også, at han ikke ønsker at få del i arven. Så når skiftets omkostninger er trukket fra, så er der 254 rigsdaler 3 mark 13 skilling til deling mellem de 2 børn. Hans lovede at indbetale beløbet til overformynderiet. Han erklærede også, at når Birthe bliver myndig, så vil han give hende 1 Egetræsseng med omhæng (himmel), 3 dyner, 2 stk. lange hoveddyner, 2 (trokke)puder og 2 par lagner. Desuden får hun også sin mors aflagte tøj. Jens bliver lovet 1 egedragkiste og 1 fyrretræs klædekiste. Der står ingen steder, hvorfor det skulle tage næsten 1 år før skiftet blev afsluttet.

Hans er kun 33 år gammel. Så han har brug for en kone til at styre børn og køkken. Han bliver trolovet den 1. december 1813 med Lisbeth Jensdatter. Forloverne er hendes far Jens Andersen og en ukendt husmand Jens Sørensen fra Tjørnehoved. De bliver gift den 2. februar 1814 i Skibinge kirke. Lisbeth er født i 1791 i Smidstrup i den del, som ligger i Skibinge sogn. Hendes forældre er gårdmand Jens Andersen og Kirsten Pedersdatter. Hun bliver døbt den 14. august i Skibinge kirke. Hendes gudmor er Ane Marie, som er en tjenestepige fra Egebjerg. Fadderne er alle ukendte relationer. Hans og Lisbeth får 7 børn sammen;

Dorthe Marg. 03.10.1814 – 19.05.1870
Anne 21.11.1815 – 02.08.1889

Johanne 20.01.1818 – 25.12.1897
Peder 24.12.1819 – 18.07.1883
Rasmus 03.10.1821 – 11.01.1822
Rasmus 28.01.1824 – 02.02.1882
Maren 05.03.1829 – 10.05.1904

Gift med gårdmand Jens Pedersen i Allerslev
Gift 1. gang med Jeppe Jensen gårdmand i Allerslev og
2. gang med gårdmand Søren Stephensen i Allerslev
Gift med gårdmand Peder Sørensen i Snesere
Gårdmand i Smidstrup gift med Ane Marie Jensdatter
Død som spæd
Gårdmand i Snesere gift med Kirstine Stephensdatter
Gift 1. gang med gårdmand Lars Larsen i Tjørnehoved og
2. gang med gårdmand Johannes Henriksen i Tjørnehoved

Det ser ud til at børnelykken nu er vendt. Der er kun 1 barn, som ikke når voksenalderen. Anne og Rasmus er gift med 2 søskende; Søren Stephensen og Kirstine Stephensdatter.

Hans er forlover 3 gange i Allerslev kirke. Den 29. oktober 1824 for hans søster Karen Jensdatter og Lars Rasmussen. Den 15. juni 1832 for hans datter Dorthe Margrethe og Jens Pedersen og den 2. november samme år for sønnen Jens og Sophie Pedersdatter. Hans er fadder to gange; til Jens Nielsen den 15. januar 1832, som er Lisbeths bror Niels' søn og den 28. marts 1834 til hans søster Karens søn Peder. Lisbeth er gudmor 2 gange; den 13. juli 1828 i Jungshoved til Maren Larsdatter, som er hendes bror Lars' datter, og den 7. marts 1841 i Allerslev kirke til hendes datter Annes søn Hans.

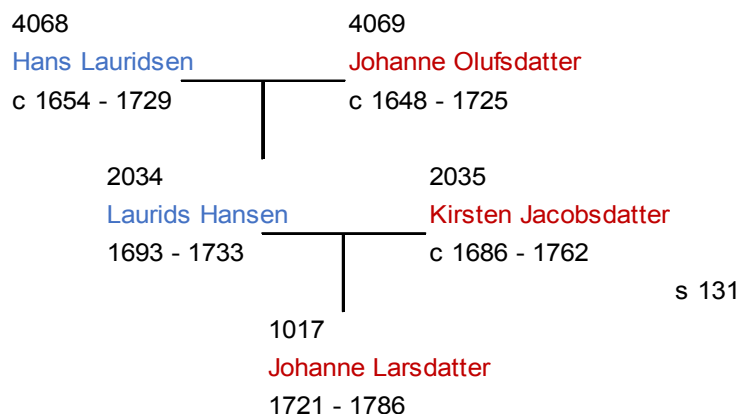
Hans dør den 5. oktober 1834 i Tjørnehoved. Han begraves på Allerslev kirkegård den 10. oktober. Der holdes ikke noget skifte, da Lisbeth har fået kongelig tilladelse til at sidde i uskiftet bo. Bevillingen er underskrevet med kongens segl den 23. oktober på Københavns Slot.

Lisbeth fortsætter som fæster af gården. Ved folketællingen i 1845 er hun "gårdmandsenke". Hun har en 7-årig pige Ane Hansdatter i pleje. I 1850 er hun "aftægtskone". Datteren Maren og hendes mand Lars Larsen har overtaget fæstet på gården. De er 4. generation på gården. Lisbeth dør af "alderdoms svagheit" den 20. juli 1854 i Tjørnehoved. Hun bliver begravet den 26. juli.

Da datteren Maren dør i 1904, bor de stadig på gården, som nu har været i slægten i 153 år. Bygningerne ligger stadig i Tjørnehoved. De er bygget i 1850, og de er erklæret bevaringsværdige.

Nysø gods bygget 1671-73.

Hans Lauridsen – Johanne Olufsdatter

4068 – 4069

Første gang vi møder Hans og Johanne er ved deres vielse. De bliver viet den 17. oktober 1680 i Allerslev kirke. Hvis man tror på deres alder ved begravelsen, så er Hans 26 år gammel, og Johanne er 32 år gammel. Aldersforskellen kunne indikere, at Johanne har været gift før. Men der kan ikke findes noget bevis på et ægteskab før Hans. Hverken Hans eller Johanne kan findes døbt i kirkebogen. Der er én Laurids Hansen i Rekkende, som får døbt sine børn i 1650-60'erne. Han har også en søn Hans, men han dør i 1662. Hans' efternavn staves på mange måder; Larsen, Laursen, Lauridsen eller Lafversen. Lauridsen er det mest benyttede. Men man skal huske, at skriveren bestemte stavemåden. Hvad Hans selv kaldte sig, det vides ikke.

Hans og Johanne fik mindst 5 børn sammen;

Ole	1681 – ?	Ukendt levned
Karen	1683 – ?	Ukendt levned
Birthe	1686 – ?	Ukendt levned
Bodil	1690 – 1690	Død som spæd
Laurids	1693 – 1733	Gårdmand i Rekkende gift med Kirsten Jacobsdatter.

Der er også en søn uden navn som bliver begravet i 1688. Er det Ole eller et 6. barn, hvis (hjemme)dåb ikke blev noteret i kirkebogen? De 3 ældste børns liv kendes ikke, men de er muligvis døde som små.

Rekkende er en lille landsby med 6 gårde, som ligger syd for og i umiddelbar forlængelse af Tjørnehoved. Hans har fæstet på gård nr. 4 ved matriklen i 1682. Det er en lille gård med et hartkorn på 1 tønne 1 skæppe 1 fjerdingkar. Gården tilhører Allerslev kirke.

Fra 1684 og frem nævnes Hans og Johanne som faddere og gudmor i Allerslev kirkebog i alt 9 gange, hvor 1680-1690 er undersøgt. I alle tilfælde er det til børn fra Rekkende. Der er ikke meget om Hans i tingbogen, men der er 2 indførsler i 1693. Den 25. april er han en af de otte stokkemænd ved tingmødet. Den 31. oktober er Hans sammen med en række andre indkaldt til tingmødet. Præsten i Bårse Hans Lynge vil have dom over dem som skylder for såkaldt lånekorn. Ingen af de indkaldte er mødt op.

I Jungshoved gods regnskab, som er bevaret 1708-19, kan man finde en del om restancer m.m. I den første del af perioden skylder Hans hvert år 1 mark 14 skilling i landgilde. Der er ikke nogen forøgelse af gælden, så det må bare være det årlige betaling. Men i næste sidste del af perioden fra 1711 ændrer tingene sig. Det er under afslutning af Store Nordisk Krig, og bønderne lider under øgede skatter og krigens konsekvenser. I en opgørelse fra 1717 over perioden 1711-1715 skylder Hans betaling for samtlige år.

For hvert år er det 2 mark og 4 tønder 2 skæpper byg. Hans bliver for øvrigt kaldt "Kirketjener". Det må henvise til, at han har fæstet jord tilhørende Allerslev kirke.

Johanne dør i 1725 i Rekkende 77 år gammel. Hun bliver begravet den 4. februar på Allerslev kirkegård. Hans dør i 1729 i Rekkende 75 år gammel. Han bliver begravet den 24. april på Allerslev kirkegård. Der er ikke holdt offentlig skifte for Johanne. Så alle arvinger må være myndige. Hans' død falder i en af de perioder, hvor skifteprotokollen ikke er bevaret.

Laurids Hansen – Kirsten Jacobsdatter

2034 – 2035

Laurids er født i 1693 i Rekkende. Han er døbt i Allerslev kirke den 2. februar. Niels Pedersen Møllers hustru i Allerslev var hans gudmor. Fadderne er alle uden kendt relation til familien.

Kirsten er født ca. 1686 i Skuderup i Øster Egesborg sogn. Kirkebogen er ikke bevaret. Hendes forældre er gårdmand Jacob Pedersen Reff og Sidsel Pedersdatter. Laurids og Kirsten er gift før 1716 i Øster Egesborg kirke uden, at det kan eftervises. Laurids og Kirsten får 6 børn sammen;

Jacob	1716 – 1716	Død som spæd
Dødfødt	1718 – 1718	
Peder	1719 – 1777	Gårdmand i Allerslev gift med Mette Pedersdatter
Johanne	1721 – 1786	Gift 1. gang med Jens Rasmussen Købmand gårdmand i Tjørnehoved og gift 2. gang med Hans Pedersen Kuld gårdmand i Tjørnehoved og gift 3. gang med Jens Pedersen Kuld gårdmand i Tjørnehoved.
Ole	1724 – 1763	Gårdmand i Tjørnehoved gift med Johanne Pedersdatter
Bodil	1728 – 1763	Gift med husmand Johan Rasmussen Lollik i Gederød

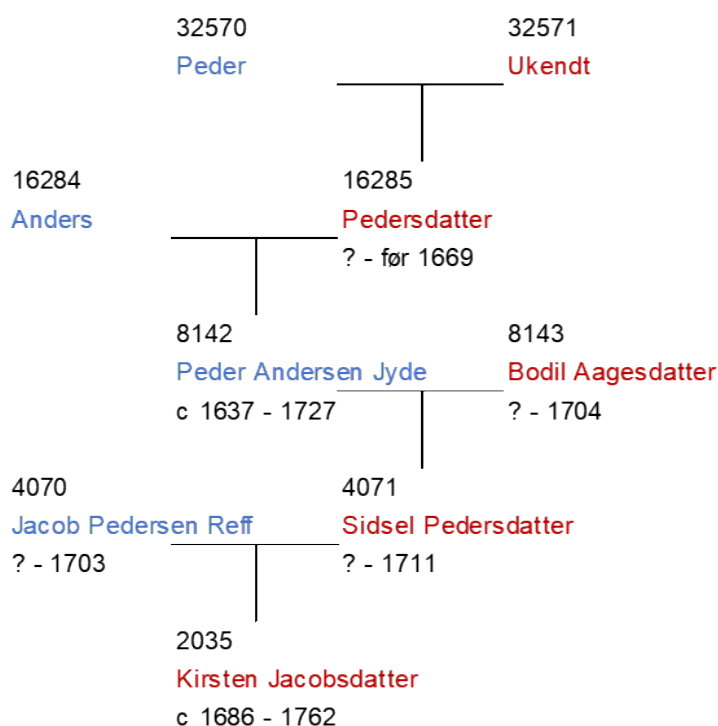
Det har ikke været muligt at finde et fæstebrev for Laurids. Normalt bliver man ikke gift uden at have en gård eller et hus i fæste. Så enten har Laurids overtaget sin fars gård omkring 1716, eller også er han flyttet ind på gården med sin familie. Han kan så have overtaget gården i 1725 ved sin mors død eller i 1729 ved sin fars død.

Der er ikke bevaret meget om Laurids. Han dør allerede i 1733 kun 40 år gammel, og blot 4 år efter sin far. Han bliver begravet den 2. juli på Allerslev kirkegård. Der er ikke bevaret et skifte efter ham. Kirsten er 46 år gammel, og må gifte sig igen. Det gør hun så den 13. december 1733 i Allerslev kirke. Den udkårne er Mads Nielsen. Han er født i 1701 i Ammendrup, som søn af gårdmand Niels Nielsen og Maren Hansdatter. Mads og Kirsten får ingen børn sammen.

Kirsten er ikke nævnt som fadder eller gudmor til familie i Allerslev kirke. Men det giver mening, eftersom hendes familien bor i Skuderup i Øster Egesborg sogn. Mads derimod er fadder i Allerslev kirke 5 gange til hans stedbørns børn. Mads er også forlover 4 gange i Allerslev kirke; den 9 december 1748 for hans steddatter Johanne og Jens Rasmussen Købmand, den 3. februar 1751 for Johanne og Hans Pedersen Kuld, den 16. marts 1753 for hans stedsøn Peder og Mette Pedersdatter og samme år den 14. oktober for hans stedsøn Ole og Johanne Pedersdatter.

Både Mads og Kirsten dør i 1762 i Rekkende. Mads bliver begravet den 26. maj og Kirsten den 21. juli på Allerslev kirkegård. Der afholdes skifte efter Mads den 22. maj. Da Mads og Kirsten ingen børn har, så er det Mads' søskende som arver ham. Mads har 2 helsøskende og 1 halvbror. Kirsten meddeler, at hun på grund af alderdom og svaghed ikke ønsker at fortsætte fæstet af gården. Hun beder om, at hun må forblive på gården på aftægt. Der er ikke fundet et fæstebrev, som kan afsløre, hvem der overtager gården. Men det er ikke Kirstens børn, da de alle allerede har fæstet eller giftet sig til en gård/hus.

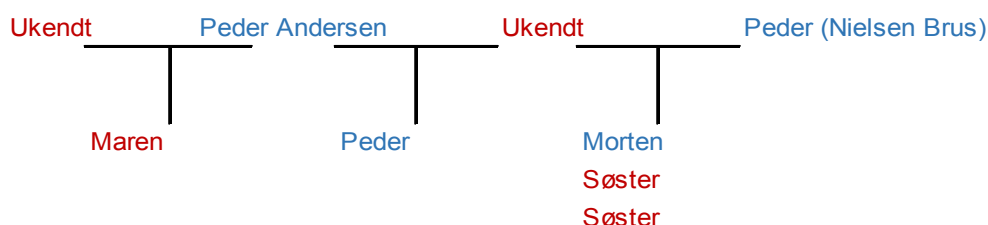
Kirsten Jacobsdatters forfædre hænger lidt i en tynd tråd. Der er ikke meget at gå efter. Alt vi ved om Kirsten er, at hun er født ca. 1686 ifølge hendes død, og at hun har en søster i Skuderup i Øster Egesborg sogn. Øster Egesborg kirkebog er først bevaret fra 1718, så der er ikke meget hjælp at hente der. Fraværet af oplysninger kan også være en hjælp. Kirsten er ikke gift i Allerslev kirke, hvilket ville være normalt, hvis hun var født og opvokset i Allerslev sogn. Men der er et skifte over Jacob Pedersen Reff i Skuderup dateret 7. april 1703. Han har en datter Kirsten født i 1686 iflg. alderen ved skiftet. Han har yderligere 3 døtre, hvor af de 2 bliver i Skuderup. Dette skifte sætter altså flueben ved begge de oplysninger vi har. Kirsten og Laurids må altså være gift i Øster Egesborg kirke ca. 1712-16, hvilket ikke kan bekræftes på grund af den manglede kirkebog. Det er lidt tyndt, men jeg vælger at gå med det, da jeg ikke har kunnet finde andre, som passer bedre. Gennem i alt 15 skifter fra 1668 – 1711 kan jeg så opstille følgende slægtsrække;

Peder og ukendt hustru

32570 – 32571

Peder og hans hustru kendes kun indirekte. Peder kan være den Peder Nielsen Brus, som har Kræmmervængegård 1610-1614. Fra 1617 og frem til 1669 er det Morten Pedersen, som har fæstet på gården. Morten Pedersen er bror til 16285. Kræmmervænge er en enlig beliggende gård, som dog nogle steder bliver regnet som den sidste gård i landsbyen Skovhuse i den sydlige del af Øster Egesborg sogn. Morten Pedersen dør i 1669, og der holdes skifte over hans bo den 15. juli 1669. Morten har ingen børn, og derfor er det hans søskende og søskendebørn (nevøer og niecer) som arver. Den 11. juni 1677 bliver der holdt skifte over Peder Andersens bror Rasmus Andersens bo i Ørslev. Han har heller ingen børn eller levende søskende, så der er det også hans søskendebørn, som arver. Det interessante i de 2 skifter er, at arvingerne på nær 1 person er forskellige. Der er altså tale om hel og halvsøskende. Hvis jeg stoler blindt på oplysningerne, så er der kun 1 mulig sammenhæng;

De i alt 3 ægteskaber har altså tilsammen haft mindst 5 børn:

Maren Pedersdatter	? – efter 1677	Gift med gårdmand Hans Hemmingsen i Neble
Peder Pedersen	c 1593 – 1680	Gårdmand i Skallerup gift med Anne Jensdatter
Morten Pedersen	? – 1669	Gårdmand i Kræmmervænge gift med Kirsten Michelsdatter
Ukendt Pedersdatter	? – før 1669	Gift med en ukendt Niels
Ukendt Pedersdatter	? – før 1669	Gift med en ukendt Anders

Begge ukendt døtre og deres mænd er døde ved skiftet i 1669. Både Peder Andersen og Peder (Nielsen Brus) kan have haft Kræmmervænge i fæste. Men det rækker så langt tilbage, at der ikke er kilder til at bevise det.

Anders og Pedersdatter

16284 – 16285

De to ukendte søstre er som tidligere nævnt begge døde ved skiftet efter broderen Morten Pedersen i Kræmmervænge i 1669. Derfor arver deres børn. Derfor ved man, at der i 1669 er 5 endnu levende børn efter Anders' hustru. Deraf kan det også ses, at hun har været gift 2 gange – første gang med én Jens. De i alt 5 børn er;

Ellen Jensdatter	? – 1677-90	Gift med gårdmand Jep Madsen i Skaverup
Niels Andersen	? – efter 1692	Gårdmand i Tolstrup
Peder Andersen	c 1637 – 1727	Gårdmand i Skuderup gift med Bodil Aagesdatter
Jens Andersen	? – efter 1692	Gårdmand i Hastrup gift med Ellen Rasmusdatter
Kirsten Andersdatter	? – 1672	Gift 1. gang med gårdmand Hans Pedersen Munch i Hastrup og gift 2. gang med Niels Hemmingsen gårdmand i Hastrup

Så er der endelig lidt fast grund under fødderne. Det er dog stadig kun skifter vi kan støtte os til som kilder. Bodil har været gift 2 gange. 1. gang med én Hans. Der var mindst 4 børn i det ægteskab;

Peder	? – 1692	Gårdmand i Ugledige gift 1. gang med Sidsel Pedersdatter 2. gang med Kirsten Hansdatter og 3. gang med Bodil Bendtsdatter.
Jens	? – 1692	Gårdmand i Stårby gift med Anne Jacobsdatter
Lucie	? – efter 1704	Gift 1. gang med gårdmand Niels Madsen Fyen i Lekkende og 2. gang med Laurs Hansen Bonde i Lekkende.
Sidsel	? – 1692-1704	Gift med gårdmand Jacob Bonde i Skuderup.

Omkring 1660 gifter Peder sig med enken Bodil. Det ligger ikke klart hvem forgænger Hans var. Men Peder har gård nr. 3 i Skuderup ved matriklerne i 1662 og 1664. I jordebogen for 1657/58 er rækkefølgen på gårdene lidt anderledes. Men helgård nr. 3 er fæstet af Hans Jensen. Nogle gange kan landgildet til Vordingborg Slot bruges, som en slags fingeraftryk. Men i Skuderup er der ændret på landgildet fra jordebogen 1657/58 til matriklen 1664. Dog betales der begge steder 1 mark 5 skilling 5 album i landgilde. De øvrige afgifter er ikke det samme. Gården er en helgård. Den har et hartkorn på 10 tønder 4 skæpper 2 fjerdingkar og et hartkorn på 7 tønder 4 skæpper 3 fjerdingkar iflg. den nye matrikel i 1682.

Peder og Bodil har mindst en datter;

Sidsel ? – 1711 Gift med gårdmand Jacob Pedersen Reff i Skuderup

Skifterprotokollerne for Vordingborg Amtstue starter 1662. Peder bliver nævnt 7 gange fra 1668 – 1704. Hans svoger Hans Pedersen Munck skylder Peder 8 daler 1 mark ved sin død i 1668. I 1669 bliver han nævnt som arving efter sin morbror Morten Pedersen. Peder og hans søskende arver tilsammen 1 "søsterlod" svarende til ¼ af arven på 110 slettedaler = 27,5 slettedaler. Arvingerne og enken har allerede lavet en aftale om at de får det halve udbetalt til Mikkelsdag og resten til jul. Den 13. april 1672 holdes der skifter over hans søster Kirsten. Her er Peder formynder for Kirstens børn sammen med sin bror Niels. Den 4. december 1678 er Peder lavværge for sin steddatter Lucie. Hendes mand er død, og hun har brug en person til at repræsentere hende, da hun som kvinde ikke kan værges for sig selv. Så er der et spring op til den 4. april 1692. Hans stedsøn Jens er død. Da han er barnløs arver hans mor sammen med hans søskende. Peder er til stede ved skiftet for at værges for sin hustru, som er Jens' mor. I 1703 dør svigersønnen Jacob Pedersen Reff, og Peder er lavværge for sin datter Sidsel. Sidste gang i skifteprotokoller er den 24. januar 1704. Bodil er død. Boet skal gøres op, og fordeles mellem Peder og Bodils børn.

I boopgørelse nævnes 7 heste, 3 køer, 4 får og 1 lam og 7 svin. Der er ikke meget indbo. I stuen nævnes blot 1 gammelt bord med skuffer og lukket fod, 1 gammel ubrugelig fyrrekiste, 1 gammel egekiste med lås, 1 stol med ryg, 1 gammelt egeskrin og 1 skrin med beslag, 1 messing lysestage. Resten er tilbehør til sengene og køkkenting. I alt er der værdi for 146 slettedaler. Der er gæld til en købmand i Vordingborg. De skylder 4 daler 2 mark til svigersønnen Markus Ibsen, og så er der skyldig løn til 2 tjenestefolk. Overraskende nok så er der ingen gæld til Vordingborg slot, så der bliver alligevel 115 slettedaler 1 mark 2 skilling til arv. Peder beholder det halve, og der er 28 slettedaler 3 mark 4 ½ skilling til sønnen Peders arvinger. De to døtre får hver 14 slettedaler 1 mark 10 ¼ skilling. Da der ikke er penge i boet, så bliver arven udlagt i indbo. Det bliver alt sammen udleveret, og Peder står tilbage med under et halvt indbo, når kreditorerne også er betalt. Det er hårde odds, at han nu skal forsøge at drive gården videre. Udgiften til papir og løn til skriveren skal Peder dog betale "når han kan". Peder er nu 67 år. Tilsyneladende driver han gården videre. Måske bliver hans søn gift igen. Den 16. august 1724 begravnes "Peder Andersens hustru" Margrethe Michelsdatter. Hun er 64 år gammel, og hun har så været 44 år gammel ved vielsen. Peder dør i 1727 i Skuderup, og han begravnes den 19. januar på Øster Egesborg kirkegård. Han er 90 år gammel.

En ukendt Peder har mindst 2 sønner;

Jacob	? – 1703	Gårdmand i Skuderup gift med Sidsel Pedersdatter
Jens	c 1646 – 1720	Gårdmand i Skuderup gift 1. gang med en ukendt kvinde og 2. gang med Margrethe Povlsdatter

Begge brødre har tilnavne, som de må have giftet sig til. Jacob kaldes "Reff" og Jens kaldes "Brus". Jacob overtager 1660-61 Niels Reffs gård i Skuderup. Han gifter sig med enken Margrethe Madsdatter. Jacob har som så ofte giftet sig med en enke, hvor gård og navn fulgte med. Margrethe og med Niels Jensen Reff i Skuderup havde mindst 1 datter;

Kirsten	født 1654-1660	ukendt levned
---------	----------------	---------------

Niels havde gård nr. 1 i Skuderup med et hartkorn på 5 tønder 1 skæppe 1 fjerdingkar 1 ½ orting. Niels har haft gården siden 1646. Bønderne bliver delt op i 3 slags i ekstraskattemandtallet. Selvejere, fæstebønder og ugedags bønder. Skuderup består af disse ugedags bønder. Det skulle betyde, at man havde 1 dag om ugen i hoveriarbejde, og at man formentlig derfor skulle betale mindre i landgilde. Niels nævnes sidste gang i matriklen fra marts 1662 trods sin død 1660-61. I den næste matrikel fra 1664 er det Jacob, som har overtaget gården. Der er ikke bevaret et skifte efter Niels. Det første bevarede skifte er dateret juni 1662.

Jacob og Margrethe får ingen børn sammen. Margrethe dør i 1679 i Skuderup og der holdes skifte den 5. december. Der er en del dyr på gården; 14 heste, 4 køer, 1 kvie og 1 kalv, 11 får og 4 lam, 5 svin og 11 "grise" og 6 gæs. Af indboet kan nævnes 2 knive, 2 borde, 1 slagbænk og 2 bænke, hvor den ene har en fodskammel, 1 sort egekiste, 1 egeskrin, 1 "kandeskab" og 1 trekantstol. I alt er der indbo for 205 daler. Jacob skylder 24 daler 1 mark i landgilde til "hans Prindselige Højhed", som er prins Jørgen, som senere blev med dronning Anne af England. Der er indestående arv for Søren Christensen efter hans far og mor. Det må være en relation til Niels Jensen Reff. Der er også en gæld på 10 daler til Laurids Børring i Langebæk mølle for en hest. Når al gælden er fratrasket, så er der 54 daler 1 mark 14 skilling til deling i arv. Jacob beholder dog det hele, og lover at værge efter loven.

Jacob bliver nu gift med Sidsel Pedersdatter i 1680 i Øster Egesborg kirke. Det er interessant at Jacob er naboer med sin bror Jens og sin svigerfar. De bor side om side på gård nr. 1, 2 og 3 i Skuderup. Jacob og Sidsel får mindst 6 børn;

Margrethe	c 1682 – efter 1711	Gift med gårdmand Markus Ibsen i Skuderup
Kirsten	c 1686 – 1762	Gift med gårdmand Laurids Hansen i Rekkende
Maren	c 1689 – efter 1724	Ukendt levned
Peder	c 1691 – 1710	Død i flåden
Johanne	c 1694 – efter 1711	Ukendt levned
Jens	c 1698 – efter 1711	Ukendt levned

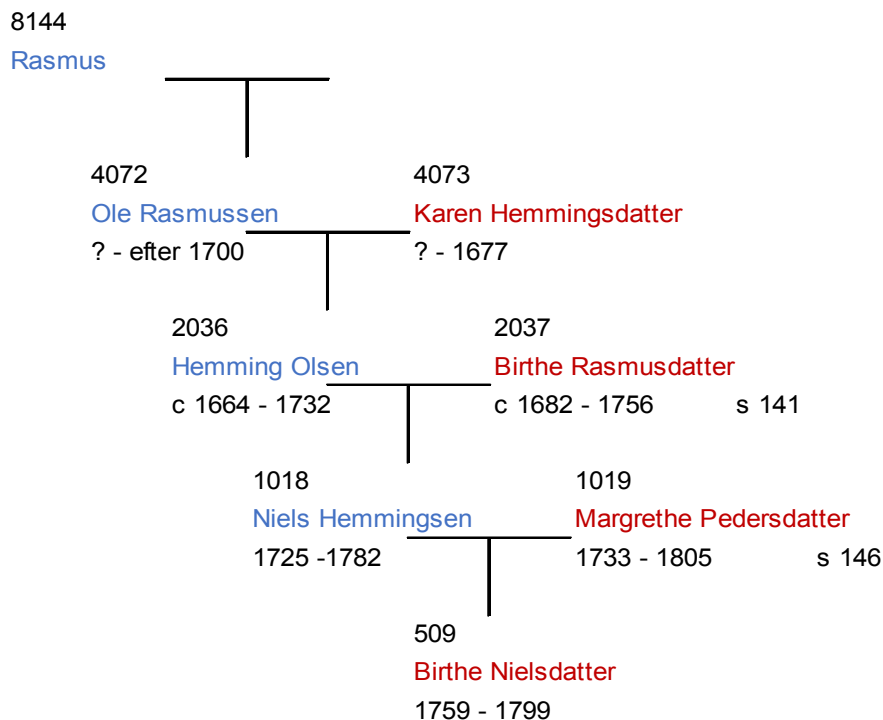
Bortset fra Margrethe så er der ikke mange oplysninger om børnene i Øster Egesborg kirkebog fra 1718. Maren bliver nævnt 2 gange som fadder sammen med søsteren Margrethe i 1724. Der er heller ikke mange oplysninger om Jacob og Sidsel i de bevarede skifter. Men i tingbogen kan der findes et par indførsler, hvor Jacob indgår. I 1683 bliver Jacob indkaldt til tinge af Bertel Jensen i Skuderup. Han har lagt 13 slettedaler ud for en hest. Jacob møder ikke op, og sagen bliver udsat i 8 dage. Men der er ingen opfølgning på sagen. Ved tingmødet den 15. april 1684 er Jacob én af de 8 stokkemænd. I 1694 bliver Jacobs tjenestekarl Peder Jensen anklaget for ikke at ville indfri sit løfte om at tjene Jens Andersen. Men han er blevet påbudt at tage en gård, så det kan man vel ikke klandre ham. Sidste gang i tingbogen er den 21. juli 1696 under en gennemgang af gårdenes tilstand. Her er Jacobs gård sat til 9 daler 3 mark 4 skilling i brøstfældighed.

I 1703 dør Jacob, og der holdes skift den 7. april. Sidsels far er lavværgen for hende. Jacobs bror Jens er værgen for børnene. Skiftet minder meget om Margrethes skifte i 1679. Men er der nogle bedre ting imellem; 4 messing lysestager, 3 tinfade og 1 tintallerken. Bænke og border er også det samme, men vi får nu at vide, at den ene lange bænk står under vinduerne, og den anden bag bordet. Gælden til Vordingborg slot er også næsten den samme 26 daler 2 mark 4 skilling fordelt for perioden 1696 – 1702. Der er åbenbart en temmelig lang "betalingsfrist". Overskuddet er 61 daler 12 skilling. Markus Nielsen frasiger sig sin hustrus arv. De blev gift forrige år, og de har modtaget hendes medgift. Efter at enken har modtaget sin halvdel bliver der 8 daler 2 mark 15 5/7 skilling til sønnen og 4 daler 1 mark 7 6/7 skilling til hver af døtrene.

Sidsel bliver gift igen med Laurs Jensen, som overtager gården. De får ingen børn og lykken varer kort. Sidsel dør i 1711 og hendes skifte holdes den 20. juni 1711. Der er ikke stor forskel på indboet i forhold til 1703, men værdien er sat til 323 daler 3 mark 12 skilling. Gælden er dog også steget. Bl.a. er indfæstningen fra 1704 ikke betalt. Gårdens forfald er øget til 40 daler. Med renter er børnenes indestående arv steget til 35 daler. Der skyldes 20 daler til købmand Christopher Kinch i Vordingborg, og 12 daler til Sidsels far. Det bliver 50 daler 12 skilling i overskud. Sønnen Jens arver 8 daler 1 mark 7 1/3 skilling efter sin mor, og døtrene arver hver 4 daler 11 2/3 skilling. Det er igen farbroderen Jens og onklen Markus, som er værger for børnene. Laurs bliver på gården, men hans videre liv kendes ikke.

Maleri af Øster Egesborg kirke med en gåsepige foran.

Ole Rasmussen – Karen Hemmingsdatter

4072 – 4073

En ukendt Rasmus havde mindst 2 sønner;

Ole	? – efter 1696	Gårdmand i Smidstrup gift med Karen Hemmingsdatter
Hans	? – 1687	Gårdmand i Smidstrup gift 1. gang med en ukendt kvinde og 2. gang med Karen Arvesdatter

Rasmus kan være den Rasmus Pedersen som nævnes i Jungshoved Lensregnskaber 1651, 1652 og 1653 på gård nr. 1 i Smidstrup. Men den oplysning alene kan ikke afgøre, om der er en sammenhæng.

De to brødre er altså gårdmænd i samme by i Jungshoved sogn. De kan bindes sammen, fordi de hver især er formyndere for hinandens børn ved skifterne efter Oles første hustru og Hans selv. Det har ikke været muligt at finde ud af, hvor de kom fra før Smidstrup.

Ole og Karen er gift en gang før 1658 måske i Jungshoved kirke. De fik mindst 5 børn sammen;

Birgitte	? – efter 1711	Gift med Rasmus Jørgensen i Ambæk
Lucie	c 1658 – 24.03.1729	Gift med husmand Ebbe Nielsen i Stavreby
Hemming	c 1664 – 11.02.1732	Gårdmand i Roneklint gift 1. gang med Karen Hansdatter og 2. gang med Birthe Rasmusdatter
Rasmus	c 1667 – 18.04.1742	Bopæl i Roneklint gift med Else
Anna	c 1668 – efter 1677	Ukendt levned

Karen dør i 1677 i Smidstrup. Der holdes skifte efter hende den 4. december 1677. Der er overskud i boet på 76 daler 2 mark 6 skilling. Den ældste datter har fået 11 daler i medgift ved sit bryllup. Så der er 12 daler 3 mark 1 skilling til Hemming og Rasmus og 6 daler 1 mark 8 skilling 1 penning til Lucie og Anna. Det hele bliver indestående i gården uden rente til de fylder 14 år.

Ved vurderingen af boet findes 9 heste, 2 køer, 2 kvier og 2 kalve, 11 får og 3 lam, 3 unge grise, 6 gæs. Da det er vinter, og der er slagtet i efteråret, bliver der også vurderet 12 sider flæsk til en værdi af 6 daler 1 mark. Ole har overtaget et værgemål for Margrethe Boesdatter fra Peder Holm for 2,5 år siden. Så et lille beløb på 2 daler 1 mark 3 ½ skilling plus 13 ½ skilling i rente har hun til gode i boet. Der er desuden række små gældsposter til Vordingborg Slot. Han skylder også 1,5 mark til kirken for begravelsen, 2 mark til præsten for en "ligprædiken", 2 daler 1 mark for 1 tønde øl og 1 mark 12 skilling for en planke til kisten.

Den 21. december 1749 begravnes Kirsten Boesdatter på Jungshoved kirkegård. Hun er datter af Oles datter Karen. Hun er 41 år gammel og ugift. Der for arver hendes søskende og søskendebørn. Her afsløres det så indirekte, at Ole helt naturligt har giftet sig igen. Desværre er det ikke lykkedes at finde hendes navn. Men de fik mindst 6 børn;

Mads	? – før 1749	Står fadder i 1696 ellers ukendt levned
Birthe	? – c 1720	Gift med Niels Rasmussen i Bønsvig
Ukendt		Gift med en ukendt Hans
Ukendt		Gift med en ukendt Anders
Karen	c 1688 – 1748	Gift med husmand Bo Rasmussen i Stavreby
Dorthe	1694 – før 1749	Ukendt levned

Birthe og de 2 ukendte søstre er nævnt i skiftet. Karen er Kirstens mor, og hun kendes andre steder fra. Mads står fadder i 1696 som Ole Rasmussens Mads i Smidstrup. Dorthes dåb findes i kirkebogen.

Ole nævnes en del gange i tingbogen for Jungshoved Birk. Han er tingmand/stokkemand 7 gange i perioden 1697 til 1700. Torsdagen den 14. oktober 1700 er sidste gang. 1688, 1689, 1695 og 1696 bliver hans gårds stand vurderet. Bortset fra 1695 virker hans gård i god stand. Men i 1695 er brøstfældigheden 20 slettedaler. Det kan også i 1695 ses, at gården er 3-længet. I matriklen 1682 har han gård nr. 1. Det nye hartkorn er 2 tønder 4 skæpper 2 fjerdingkar.

Efter 1700 er der ingen oplysninger om Ole og hans 2. hustru. Der er ikke noget skifte. Der er ingen begravelser i kirkebogen.

Hemming Olsen – Birthe Rasmusdatter

2036 – 2037

Selvom kirkebogen ikke er bevaret, så ved vi, at Hemming blev gift i 1687 i Jungshoved kirke med Karen Hansdatter. Karen er datter af en ukendt Hans og Karen Pedersdatter. Hans har uden tvivl været gårdmand i Egebjerg i Skibinge sogn. Karen var én ud af 6 kendte søskende, hvor hendes bror Niels er nr. 8150 se side 142. Det var Karens 3. ægteskab. Hun var første gang gift med én Rasmus, som hun havde mindst 4 børn med;

Peder	? – ?	Gårdmand i Ugledige
Niels	? – ?	Gårdmand i Ammendrup
Bodil	? – efter 1707	Gift med gårdmand Mads Nielsen Holst i Bønsvig
Birgitte	? – 1697-1707	Gift med gårdmand Rasmus Pedersen i Stavreby

Rasmus' liv og levned er ukendt, men det er rimeligt at antage, at han er død i starten af 1670'erne. Karen gifter sig igen med Niels Rasmussen Green, med hvem hun får mindst 1 barn;

Niels	c 1675 – 1687-1707	Levned ukendt
-------	--------------------	---------------

Niels har i matriklen 1682 gård nr. 8 i Roneklint i fæste med et hartkorn på 4 tønder 3 fjerdingkar. Gården hører under Jungshoved Gods, som igen er en del af Prins Jørgens gods. Niels dør 1687, og der afholdes skifte den 2. august. Ved skiftet er Karens "trolovede fæstemand" Hemming Olsen hendes lavværg. I skiftet beskrives gården og standen. Gården er 3-længet, hvor den nordre længe er "hel brøstfældig" og "ganske nedfalden" og vil koste 12 daler at genopbygge den. Der er en del børnegods i boet, og der er kun 14 slettedaler 14 skilling til deling mellem enken og sønnen.

Nu kommer Hemming på banen. Han overtager gården i Roneklint. Karens søn Niels følger sikkert med, og sønnen Peder af første ægteskab er tjenestekarl på gården. Hemming og Karen får ingen børn sammen. Hemming er fadder til sin halvsøster Dorthe den 10. juni 1694 i Jungshoved kirke. Han er fadder yderligere 5 gange til søskendebørn i Jungshoved kirke. Den 2. september 1703 er Hemming fadder til Rasmus Rasmussen, som er bror til Hemmings 2. fremtidige hustru Birthe. Karen er 2 gange gudmor til samme Birthes yngre søskende. Så der må være en god/nær relation til forældrene.

I tingbogen er Hemming 1 af de 8 stokkemænd 27 gange i perioden 1695-1717. Der pudsige er, at første gang er den 21. september 1695 blot 14 dage efter, at han var involveret i en måske skamfuld affære.

Torsdag den 4. september 1695 var der tingmøde som sædvanligt. På menuen var blandt andet et slagsmål, som var foregået søndag den 25. august om aftenen. Roneklint bymænd med flere var forsamlede hos Niels Rasmussen. De drak øl og afgjorde hvilke bøder, der skulle betales i følge bylaugets bestemmelser (omskrevet). Alle der havde været til stede, var indkaldt som vidner. Anklageren var ridefogeden Gert Willumsen. Den første som blev afhørt, det var Ole Hemmingsen fra Roneklint. Han fortalte, at under drikkeriet da gik Jørgen Olsen hen til Jens Andersen og slog i bordet. Jørgen sagde, at Jens Andersen beskyldte Jørgens drenge (tjenestekarle) for have stjålet et ålejern fra Jens' båd. Jens svarede, at han ikke har beskyldt drengene for noget. Jørgen siger: jo det har du, og du skal bevise det, ellers må djævelen fare i dig og besætte dig. Så rejste Hemming Olsen sig op, slog i bordet og sagde: du skal betale det øl vi har drukket eller komme ud på gulvet, så kan vi slås om det. Jens svarede: jeg betaler ikke for øllet, uden at i kan tvinge mig til det med lov og ret. Jens blev siddende ved bordet. Hemming gik væk fra ham. Til gengæld rejste Lars Larsen sig op og sagde: du har slået min bror, og du skal betale for det. Lars rakte hånden over bordet, og han gav Jens en ørefigen. Jens blev stadig siddende, og han slog ikke tilbage, men bad dem om at lade ham være i fred. Nu blandede Rasmus Nielsen sig, og han skændtes med Jens. Jens rejste sig, og ville gå hjem. Hemming sagde, nej stop vent lige, du skal betale for øllet først. Hemming gik hen til Jens og trak ham i håret, og de faldt om på gulvet i en slåskamp. Flere blandede sig i kampen, Ole Hemmingsen huskede ikke præcis hvem. Ole blev spurgt om ikke der tidligere havde været ukvemsord. Ole kunne huske, at for et par år siden havde Jørgen og Hans Olsen ved et gildeslag kaldt ham en "kræmmer". Børn og piger havde løbet med sladder om dette kræmmeri (handel). Næste vidne var Hans Rasmussen fra Bønsvig. Hans forklaring var stort set den samme. Men da han fornemmede, at der ville blive ballade, så forlod han selskabet, da han havde været til guds bord (nadder i kirken) samme dag. Flere vidner fortæller det samme med små ændringer. Niels Nielsen fra Endegårde mente, at Hemming havde sagt, at han ville trække Jens Andersen rundt om møddingen. Niels Hansen som var husmand i Roneklint mente, at det var de to brødrepar; Hemming og Rasmus Olsen og Jørgen og Hans Olsen, som sloges med Jens på gulvet. Ridefogeden mente, at Hemming Olsen skulle dømmes efter lovens side 900 8. artikel, hvor han skal bøde 2 gange 6 lod sølv for "greb og jordskub", samt efter lovens side 898 2. artikel 2 gange 3 lod sølv for "fuld sår". Jørgen, Rasmus og Hemming Olsen mødte for tinget, og sagde at de ikke havde slået Jens Andersen. Men Hemming Olsen tilstod, at han havde trukket ham i håret. Sagen blev optaget til tinget om 14 dage. Men først den 3. oktober faldt dommen. Hemming og Rasmus Olsen, Rasmus Nielsen og Jørgen Olsen alle af Roneklint er tiltalt for sår og skade på Jens Andersen. Men kun Hemming bliver straffet med at skulle betale 2 gange 3 lod sølv og sagens omkostninger, som er 1 slettedaler.

I 1703 er Hemming mødt på tinge. Men denne gang er han der på sin søster Karens vegne. Det er torsdag den 29. marts. Karen er i tjeneste hos Hans Hansen i Stavreby, og hun er kommet i uføre. Hun er blevet "besøvet" af ungkarlen Bo Rasmussen, som er i tjeneste hos sin bror Rasmus Rasmussen i Stavreby. Karen er blevet gravid, og hun påstår, at Bo har lovet at gifte sig med hende. Både Karen og Bo var mødt for retten. Hun tilstod, at Bo var far til barnet. Bo tilstod, at han havde lovet hende ægteskab.

Han kendte ikke til, at hun skulle have et ry for noget. Sagen bliver optaget til dom efter 14 dage. Så den 12. april kommer sagen for tinge igen. Bo bliver kaldt 3 gange, men han er ikke mødt. Han bliver dømt efter lovens side 936 artikel 4 og 5. Bo har tilstået sine handlinger, og han bliver dømt til at gifte sig med Karen eller lide dom efter loven. Han skal også betale sagens omkostninger på 1 rigsdaler inden 1 måned. Hvad skete der så bagefter? Bo og Karen blev gift. Desværre er det ikke bevaret i kirkebogen. Men det er dåben af datteren Kirsten den 22. april i Jungshoved kirke. Hemming er blandt fadderne. Da Bo og Karen har været sammen i juli måned 1702, kan man undre sig over, at Bo ikke har gjort noget ved ægteskabet noget før. Man kan forestille sig den skam det er at skulle stille sig op på tinge, og nærmest tigge/tvinge en mand til at gifte sig med sig. Men skammen over et barn i utægt var helt klart større. Karen og Bo bliver sammen, indtil Bo dør i 1745.

1707 dør Karen i Roneklint. Hun har i mange år været "svag og sengeliggende. Hendes alder kendes ikke, men hun må være i slutningen af 70'erne. Længden på hendes ægteskaber er ca. $25 + 12 + 20 = 57$ år. Hvis hun har været 20 år ved første ægteskab, så er hun 77 år ved sin død. Der holdes skifte den 17. juli 1707.

Der er intet overskud, og derfor ikke noget at arve og dele mellem Hemming og Karens børn. Karen yngste søn Niels bliver ikke nævnt. Boet fortæller dog, at der var 8 heste og 2 føl, 7 køer og 2 kalve, 1 vædder, 6 får heraf 2 med lam, 1 so med 4 grise, 4 ungsvin og 1 galt. I stuen er der et fyrretræsbord med skuffer under og 1 mindre magen til. Der står en bæk for bordenden og en ved siden af bordet. Der er 1 egetræskiste med lås og 1 fyrretræskiste uden lås. Der er også en gammel jernkakkellov og 2 messing lysestager. Resten er sengenes indhold og praktiske ting i køkkenet og andre steder. Karens "forslidte" tøj bliver givet til Karens døtre. Gårdens stand er stadig ikke den bedste, og det vurderes, at der skal bruges 30 daler til reparationer.

Nu er Hemming 43 år gammel. Han gifter sig allerede i 1707 med Birthe Rasmusdatter. Hun er 25 år gammel. Hun er datter af gårdmand Rasmus Nielsen Kiddehauge i Roneklint. Birthe gifter sig altså med sin morfars søster Karens 3. mand. Hemming og Birthe får mindst 9 børn sammen;

Karen	c 1707 – 1786	Gift 1. gang med gårdmand Peder Jensen Ring i Roneklint og 2. gang med gårdmand Hans Nielsen i Roneklint
Anna	1711 – 1775	Gift med gårdmand Povl Jensen Ring i Stavreby
Ole	1713 – 1766	Bopæl i Nørre Vestud på Møn, gift med Karen Christensdatter
Maren	1715 – ?	Ukendt levned
Peder	1716 – 1786	Gårdmand i Roneklint gift 1. gang med Maren Jacobsdatter og 2. gang med Magrethe Jensdatter
Rasmus	1719 – ?	Ukendt levned
Hans	1722 – 1801	Gårdmand i Stavreby gift 1. gang med Lucie Jensdatter, 2. gang med Kirsten Andersdatter og 3. gang med Ellen Pedersdatter.
Niels	1725 – 1782	Gårdmand i Tjørnehoved gift med Margrethe Pedersdatter
Maren	1728 – 1776	Gift med gårdmand Hans Nielsen Sjæl i Bønsvig

Birthe er fadder 3 gange inden brylluppet for børn uden kendt relation. Efter vielsen er hun gudmor 7 gange inden for familiens kreds - 3 gange til hendes bror Niels' børn, 3 gange til hendes bror Hans' børn og 1 gang til Hemmings søster Karens søn Ole.

Sidste gang Hemming nævnes i tingbogen er den 1. april 1717. Hemming bliver udnævnt til 1 af 4 mænd, som skulle afgøre en tvist mellem Niels Olsen af Roneklint og Herman Pedersen af Stavreby. Det bliver ikke skrevet, hvad sagen drejer sig om. Hemming er 64 år gammel, da hans yngste datter bliver døbt. Han dør den 11. februar 1732 68 år gammel, og bliver begravet den 16. februar på Jungshoved kirkegård. Der burde være et skifte efter Hemming. Men skifteprotokollen mangler for perioden.

Birthe er 50 år gammel, og hun har børn i alderen fra 4 – 25 år. Hun gifter sig igen med Peder Hemmingsen den 29. juni 1732 i Skibinge kirke. De blev trolovet den 11. marts blot 23 dage efter Hemmings begravelse. Peder overtager gårdens fæste den 7. april. Hartkornet er ændret til 3 tønder 5 skæpper 3 fjerdingkar 1 album. Peder og Birthe får ingen børn sammen.

Birthe dør i 1756 i Roneklint 74 år gammel. Hun bliver begravet den 7. februar på Jungshoved kirkegård. Der afholdes skifte den 14. august. Der er stadig ikke overskud i boet. Birthes yngste søn Niels, som er ungkarl, er blevet lovet 1 brun hest, 1 lille sortfarvet kvie og 1 ungsvin. De øvrige børn har fået "udstyr" ved deres bryllupper. Niels er myndig og tager straks dyrene til sig. Peder gifter sig igen. Allerede den 20. marts bliver han trolovet med Else Nielsdatter. De bliver dog først gift den 29. november. Peder dør i 1772 i Roneklint 68 år gammel. Han begravnes den 20. september på Jungshoved kirkegård. Præsten har skrevet en spøjs kommentar: "Denne mand var meget skødesløs til at høre guds ord, men han hørte min mening, og gik siden meget flittig i guds hus". Han har altså fået læst og påskrevet af præsten for ikke at komme i kirken ofte nok.

Niels Hemmingsen – Margrethe Pedersdatter

1018 – 1019

Niels er født 1725 i Roneklint. Han er døbt i Jungshoved kirke den 14. oktober. Blandt fadderne er Niels Madsen i Bønsvig, som er gift med Niels' faster Bodil. Niels bliver i Roneklint. Han er fadder til søskendebørn i 1748, 1749, 1754, 1755 og 1756, hvor han er bosat i Roneklint. Den 19. juli 1751 er han tjenestekarl hos sin stedfar Peder Rasmussen.

Den 27. juni 1756 bliver Niels trolovet til Margrethe Pedersdatter. Forloverne er hans bror Ole Hemmingsen i Ambæk og en ukendt Peder Hansen i Tjørnehoved. De bliver gift den 17. november i Jungshoved kirke. Margrethe er født 1733 i Tjørnehoved. Hun er datter af husmand Peder Jensen og Karen Pedersdatter. Niels og Margrethe får 7 børn sammen;

Hemming	1757 – 1757	Død som spæd
Jacob	1757 – 1757	Død som spæd
Birthe	1758 – 1758	Død som spæd
Birthe	1759 – 1799	Gift med gårdmand Jens Hansen Kuld i Tjørnehoved
Peder	1763 – 20.11.1844	Gårdmand i Broskov gift med Christiane Lisbeth Larsdatter
Karen	1767 – før 1782	Død som barn
Maren	1774 – efter 1801	Bor hos sin mor og stedfar i 1787 og 1801, ellers ukendt levned

Den 24. maj 1756 er fæstet af et hus bekræftet. Niels har overtaget sin svigerfars hus i Tjørnehoved, som han på grund af alder har afstået. Niels betaler 4 rigsdaler i indfæstning, og skal betale 4 rigsdaler i leje om året. Til huset hører lidt jord med hartkorn 7 skæpper 2 fjerdingkar. Niels nævnes som gårdmand først gang den 21. november 1761. Fæsteprotokollen har desværre et hul 1759-1762, så det har ikke været muligt at finde fæstet af hans gård.

Niels er fadder yderligere 3 gange mens han bor i Tjørnehoved; den 21. juni 1772 til Margrethes søster Marens søn Peder i Allerslev kirke, den 3. september 1772 til hans bror Hans' datter Kirsten i Jungshoved kirke og 9. juli 1780 til hans datter Birthes søn Hans i Allerslev kirke. Niels er også forlover 3 gange for familiemedlemmer i Allerslev kirke; den 29. december 1762 for Birthes søster Johanne og Peder Arentsen, den 9. februar 1766 for Margrethes søster Maren og Mads Sørensen og den 2. juni 1779 for hans datter Birthe og Jens Hansen Kuld. Den 22. april 1768 er Niels formynder sin hustrus søster Karens 3 børn ved hendes skifte. Margrethe er også aktiv på fadder siden. Hun er fadder 7 gange og gudmor 4 gange. De sammenlagt første 8 gange er for hendes søstres børn, og de sidste 3 gange for sin datter Birthes børn.

Niels dør i 1782 i Tjørnehoved 57 år gammel. Han bliver begravet den 22. februar på Allerslev kirkegård. Skiftet bliver holdt den 1. oktober. Ved skiftet er Margrethes lavværge hendes kommende mand Christopher Hansen. Der er kun 3 børn i live; Birthe som er gift, samt Peder og Maren, som begge er hjemme på gården. Der bliver ikke noget at arve, men af "kristen kærlighed, lover enken og hendes trolovede, at de to hjemmeboende børn får hver 20 rigsdaler. Gården er 3-længet. Den nordre længe, som er stuelængen, er på 14 fag. De to øvrige længer mod øst og syd er henholdsvis 6 og 13 fag. Det vil kræve 14 rigsdaler 2 mark at sætte gården i stand. Dyreholdet er ikke så stort; 5 heste, 4 køer, 1 kvie og 1 kalv, 10 får og 1 vædder, 3 gæs og 1 gase samt 13 svin.

En af grundene til, at boet er i underskud, er kravet til gårdens dyr og tilbehør. Til en gård skal være 6 "plov- og vognbæster" til en værdi af 96 daler. Niels' 5 heste og ene stud er kun vurderet til 31 daler. Det er meget sigende for de fleste gårde, at dyr og gårdens stand altid er ringere end de krav "herremanden" må stille.

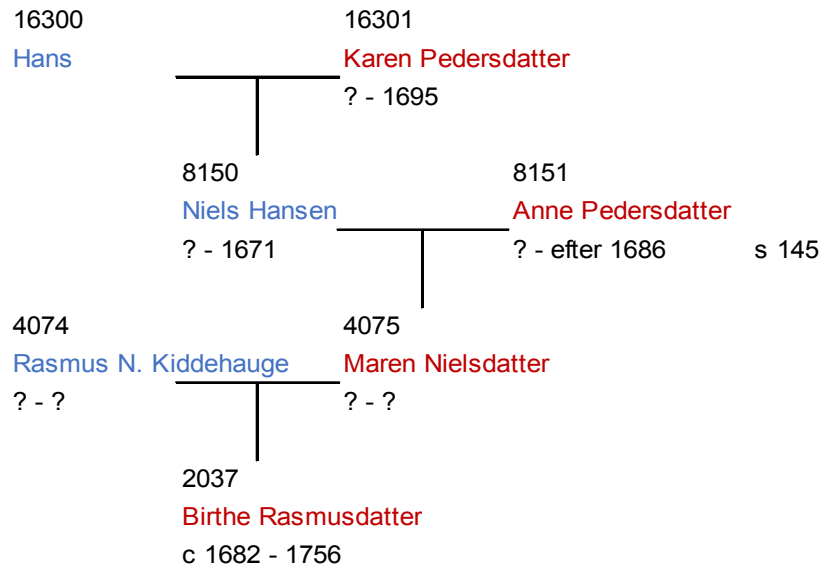
Margrethe er 49 år gammel, og hun finder sig en ny mand på bare 37 år. Christopher Hansen er født 1745 i Gederød. De blev trolovet den 2. april 1782 bare 41 dage efter Niels' begravelse. Christopher var ved trolovelsen avlskarl hos præsten i Rekkende. Han var, som skrevet, med som lavværg for Margrethe ved Niels' skifte. Vielse fandt sted i oktober 1782 i Allerslev kirke. Datoen er ulæselig. Christopher overtager gården. Margrethe og Christopher får ingen børn sammen. Christopher er forlover for sin stedsøn Peder den 14. januar 1785, da han bliver trolovet med Christiane Larsdatter i Bårse kirke. Han er også fadder et par gange for sine stedbørns børn i Allerslev kirke. Margrethe dør i 1805 i Tjørnehoved 72 år gammel. Hun bliver begravet den 29. november på Allerslev kirkegård. Der burde være holdt offentlig skifte efter hende, da hun har umyndige arvinger. Men der er ikke registreret et skifte under Oremandsgård, Jungshoved eller Engelholms godser, hvor Tjørnehoved hører under.

Christopher bliver trolovet den 20. april 1806 med Dorthe Jacobsdatter. De bliver gift den 6. juni i Allerslev kirke. Det tyder ikke på, at de får børn sammen. Kirkebogen er undersøgt frem til og med 1812 uden resultat. Christopher dør den 1. april 1830. Han er på aftægt på gården. Han begravnes den 8. april på Allerslev kirkegård.

Det har ikke været muligt at bestemme præcist hvilken gård i Tjørnehoved først Niels og siden Christopher har været fæster af. Der er bevaret en række jordebøger under Jungshoved gods 1798-1851. Men her nævnes Christopher Hansen overhovedet ikke, hvilket ikke giver nogen mening. Til gengæld er der én Hans Christophersen 1806 og 1812 på gård nr. 1 efter udskiftningen. Han har haft gården siden 1781 ifølge jordebogen. Det passer jo meget godt, da Christopher overtog gården i 1782. Men så går det galt senere. I 1844 er det Hans Christophersens enke, som har fæstet af gården. Det passer ikke med, at Christopher var aftægtsgårdmand i 1830 ved sin død. Så det er noget rod.

Peder Mønsted "Børn fodrer ænder ved solopgang" 1919

Hans - Karen Pedersdatter

16300 – 16301

I Skibinge sogn ligger en lille landsby med blot 2 gårde tæt op ad grænsen til Jungshoved sogn. Den hedder Egebjerg. Her bor Karen med sin 2. mand Ole Hansen. Hun dør 1695 i Egebjerg, og hun bliver begravet i Skibinge kirke den 25. februar. Hendes skifte bliver holdt den 30. marts. De fleste af hendes børn er døde, og hendes arvinger er derfor at finde blandt børnebørnene. Hendes arvinger er:

Rasmus Hansen, Stenstrup, død

Kirsten Rasmusdatter, gift med Anders Rasmussen i Skovhuse
Karen Rasmusdatter, gift med Laurs Kuld i Ambæk

Niels Hansen, Roneklint, død

Maren Nielsdatter, gift med Rasmus Nielsen i Bønsvig
Rasmus Nielsen, Roneklint
Else Nielsdatter, gift med Hans Pedersen i Roneklint
Peder Nielsen, 20 år gammel, ukendt opholdssted

Kirsten Hansdatter, gift med Peder Hansen i Øster Stenstrup, død

Hans Hansen, Stenstrup
Peder Pedersen, tjener Niels Møller i Allerslev
Anne Pedersdatter, hos sin halvbror Hans Hansen i Stenstrup

Anne Hansdatter, gift med Rasmus Laursen i Stavreby, død

Niels Rasmussen, tjener Niels Hansen i Smidstrup
Kirsten Rasmusdatter, gift med Jørgen Jensen i Bønsvig
Else Rasmusdatter, tjener Hemming Olsen i Roneklint

Karen Hansdatter, gift med Hemming Olsen i Roneklint

Else Hansdatter, gift med Peder Rasmussen i Stenstrup

Gælden overstiger formuen, så der bliver intet at arve for de 14 arvinger. Men boopgørelsen fortæller jo altid noget. Gårdens størrelse er ikke nævnt, men der 1 stue, 1 kviststue, 2 kamre, 1 køkken i stuehuset. Gårdens stand er vurderet til at kræve 14 slettedaler i reparation. I køkkenet er der bl.a. 1 gammel kobber bryggerkedel på 3 ben, 1 jern gryde, 1 kobber håndpande, 1 messing kedel, 1 kedelskrog, 3 tinfade, 1 kværn, 1 ølkar, 1 stor tønde, 1 (smør)kærne, 1 vandspand og 2 bøtter til at si med. I stuen er 1 bord med 2 skuffer, 1 fyrrebænk ved vinduet, 1 kistebænk ved enden af bordet, 1 jernbundet vråskab (?), 1 ege slagbænk, 1 sort egekiste, 1 fyrrekiste, 1 jern kakkellovn og 1 sengested af eg. I kviststuen er der 1 fyrebord, 1 gåsebænk, 1 øltønde og 1 gammelt sengested. I det lille kammer er der kun 1 sengested, mens der i det andet kammer er 2 ølkar, 1 dejtrug, 1 stander (?), 1 fjerring (1/4 med af hvad?), 1 halv tønde og 1 gammel flæskeholder. Ude i gården står 1 trævogn som bruges til langrejser, 1 gammel trævogn, 1 plov med jernaksel, 1 træharve, 1 skærekiste, 1 lille slibesten og 1 lille håndøkse. Resten af inventaret udgøres af hvad der i sengene af sengetøj. Af dyr er der 10 heste og 2 føl, 10 køer, 2 kvier, 2 tyrekalve og 3 spædekalve, 5 får og 2 lam, 2 søer, 6 unggrise og 5 smågrise. Kvæget bliver kaldt "svagt". I alt bliver indboet vurderet til 142 slettedaler 7 skilling.

Der skyldes kun skat og "rytterpenge" for april kvartal. Til gengæld er der udstedt en obligation (lån) på 40 slettedaler til forpagteren på Jungshoved, hvor der skyldes 4 daler 2 mark 2 skilling. Købmanden Michel Thommesen i Præstø kræver 9 daler 3 mark for adskillige varer. Henrik Lybsker i Næstved kræver 1 daler 3 mark. Resten af gælden er skyldig løn til 2 tjenestefolk.

Skiftet fortæller altså at Karen har været gift med én ukendt Hans, og at de fik mindst 6 børn;

Rasmus	? – før 1695	Bopæl i Stenstrup
Niels	? – 1671	Bopæl i Roneklint gift med Anne Pedersdatter
Kirsten	? – før 1695	Gift 1. gang med Hans og 1. gang med Peder Hansen i Stenstrup
Anne	? – før 1695	Gift med Rasmus Larsen i Stavreby
Karen	? – 1707	Gift 1. gang med Rasmus, 2. gang med Niels Rasmussen Green i Roneklint og 3. gang med Hemming Olsen i Roneklint
Else	? – efter 1695	Gift med Peder Rasmussen i Stenstrup

Datteren Karens 3. mand Hemming Olsen er nr. 2036 – se side 136.

Karens første mand Hans er ikke blevet identificeret. I ekstraskattemandtallet 1640 og 1650 samt i matriklen 1662/1664 er der ingen Hans. Ved matriklen 1682 har Ole Hansen gård nr. 1 med et hartkorn på 4 tønder 1 fjerdingkar 2 album. Her bliver der også afsløret, at Ole har overtaget gården efter Peder Pedersen. Peder havde samme gård i fæste 1650 og 1664 og Peder Rasmussen i 1640. Det levner ikke meget plads til Hans. Hvis det er sådan, at Ole har skiftet gård undervejs, så er det ikke muligt at efterfølge bagud i tiden.

Karen ægteskab med Ole Hansen er barnløst. I hvert tilfælde i den forstand, at ingen børn har overlevet frem til 1695. Ole er formynder den 2. august 1687 for sin steddatter Karens søn Niels ved skiftet efter Karens 2. mand Niels Rasmussen Green. Efter Karens død gifter Ole sig igen den 16. juni 1695 med Anne Lauridsdatter. Ole er da 61 år gammel. Deres ægteskab er formentlig også barnløst. Ole dør i 1714 i Egebjerg 80 år gammel. Han bliver begravet den 3. juli på Skibinge kirkegård. Anne gifter sig igen den 1. februar 1715 med en ny Ole Hansen. Deres liv er ikke undersøgt.

Alle oplysninger om Niels kommer fra skifter efter andre;

Peder Jensen i Roneklint	hans hustrus 2. mand	skifte dateret den 4. februar 1686
Anne Olufsdatter i Roneklint	svigersønnens 1. hustru	skifte dateret den 23. april 1689
Hans Pedersen i Roneklint	svigersøn	skifte dateret den 21. maj 1706

Samlet giver det følgende informationer.

Niels er gift med Anne Pedersdatter. De har mindst 4 børn sammen;

Maren	? – efter 1705	Gift med gårdmand Rasmus Kiddehauge i Bønsvig/Roneklint
Rasmus	? – efter 1710	Bopæl i Roneklint gift 1. gang med Kirsten og 2. gang med Maren
Else	? – efter 1706	Gift med gårdmand Hans Pedersen i Roneklint
Peder	c 1669 – efter 1706	Ukendt levned

Sønnen Peder tjener i Stavreby i 1686, men hans opholdssted er ukendt i 1695 ved skiftet efter sin farmor. Men ved skiftet efter svogeren i 1706 får han sin arv efter sin far udbetalt, og kræver desuden tilbagebetaling af et lån.

Niels dør i 1671. Hans skifte holdes den 3. marts 1671. Men skiftet er ikke bevaret. Sønnen Peders arv bliver tildelt svigersønnen Hans Pedersen i formynderskab. Derfor bliver børnegodset nævnt i skiftet efter Hans Pedersens første hustru Anne Olufsdatter. I det skifte er der en henvisning til Niels' skifte.

Anne bliver gift igen 2. gang med Peder Jensen. De har mindst 2 børn sammen;

Niels	c 1673 – ?	Ukendt levned
Hans	c 1676 – ?	Ukendt levned

Peder Jensen er gårdmand i Roneklint på gård nr. 4 med et hartkorn på 3 tønder 4 skæpper 3 fjerdingkar 2 album ved matriklen fra 1682. De forrige fæstere er Niels Hansen og Rasmus Ebbesen. Niels Hansen har altså kun haft det halve af gården i fæste. Desværre mangler Jungshoved sogn i matriklerne i 1662 og 1664, så man ikke følge dem tilbage i tiden.

Peder Jensen dør i 1686 i Roneklint. Der holdes skifte efter ham den 4. februar 1686. Annes lavværges er hendes bror Rasmus Pedersen fra Stavreby. Formyndere for deres 2 sønner er Peders brødre Povl Jensen i Roneklint og Jep Jensen i Stavreby. Dyreholdet er 11 heste og 2 føl, 6 køer, 1 kvie og 4 kalve, 12 får og 4 lam, 5 grise og 5 smågrise. Det øvrige bo er ordinært. Enken beholder normalt sin seng uden om boopgørelsen. Den blev vurderet til 4 daler og indeholdt; 1 hørgarns overdyne, 1 grov hampedyne med sort garn, 2 blågarnslagener, 1 sort og gult overtæppe – alt sammen kaldt af ringe værdi. Der skyldes kun den nyeste skat for april kvartal til kongen, årets landgilde til slottet og okse- og flæskeskat for 1684, 85 og 86. Peders begravelse kostede 12 slettedaler, og det samme bliver sat til side til Annes begravelse. Selve gravstedet kostede 3 mark, som skal betales til præsten.

Hvis vi antager, at Anne var i starten af 40-erne ved sit sidste barns fødsel, så er hun i starten af 50-erne ved Peder Jensens død. Det kan så gå begge veje. Er hun blevet gift igen, og har hun givet gården videre? Eller er hun gået på aftægt på gården? Ingen af delene kan bekræftes i kilderne, så Annes videre liv er ukendt.

Rasmus dukker op ud af det blå i matriklen fra 1682, hvor han har fæstet på gård nr. 4 i Bønsvig med et hartkorn på 2 tønder 2 skæpper 1 album.

Men hvor kommer han fra ? Der er en enestegård øst for Vordingborg i Vordingborg landsogn, som hedder Kiddehauge. Men i tiden op til 1682 er det én Rasmus Nielsen Brager, som har fæstet på den gård. Tilnavnet Kiddehauge kan derfor ikke umiddelbart forklares. Da matriklen fra 1664 ikke er bevaret fra Jungshoved sogn, er det svært at se, hvem der har haft gård nr. 4 tidligere.

Rasmus er uden tvivl blevet gift med Maren i Jungshoved kirke i midten af 1670'erne. De har fået mindst 6 børn sammen;

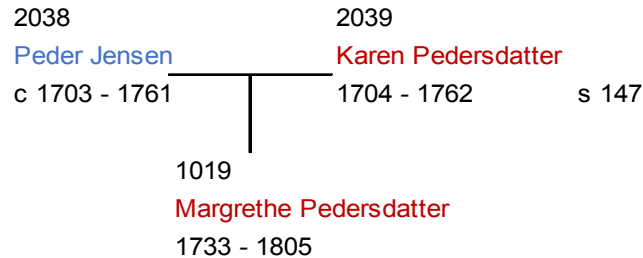
Niels	c 1676 – 06.09.1757	Gårdmand i Bønsvig gift med Maren Jeppesdatter
Birthe	c 1682 – 1756	Gift 1. gang med gårdmand Hemming Olsen i Roneklint og 2. gang med gårdmand Peder Hemmingsen i Roneklint
Hans	? – 1721	Gårdmand i Roneklint gift med Maren Olsdatter
Anna	1694 – ?	Ukendt levned
Karen	1697 – ?	Ukendt levned
Ellen	1703 – ?	havde i 1730 et forhold med soldaten Henrik Andreasen i Kbh.

Bland fadderne til børnene er det kun Marens familie, som lader sig identificere; morbroderen Rasmus Nielsen i Bønsvig og hans hustru samt morfars søster Karen og hendes mand i Roneklint. En mulig bror kunne være Hemming Rasmussen Kiddehauge i Bønsvig. Han nævnes 3 gange i tingbogen 1688-1695. Men der er ikke andre henvisninger til ham. For at gøre det mere kompliceret, så er der 3 med samme navn i Bønsvig; Rasmus Nielsen, Rasmus Nielsen Holst og Rasmus Nielsen Kiddehauge. De er særligt svære at skille ad i tingbogen. Men holder man sig til de sikre, hvor tilnavnet bruges, så kan man på de årlige tilsyn af gårdene se, at Rasmus' gård holdes i god stand. Han er tingmand/stokkemænd mindst 4 gang i 1691, 1704 og 1705. Den 13. juni 1695 er Rasmus en af de 8 udmeldte dannemænd, som skal syne gårdene. Det er ikke småting de skal holde øje med. De skal syne gårde og huse for vedligehold på tømmer, tag, ler (vægge), lofter, døre, vinduer, brønd, brøndværk og ildsteder. De skal også holdes tilsyn med, at der bliver plantet piletræer efter loven og bygget "hundekuler" – hundeindhegninger. Den 12. marts 1705 har købmand Elias Christoffersens enke Margrethe i Præstø tiltalt en del bønder for manglende betaling. Blandt de nævnte bønder er Rasmus. Men da den endelige gæld gøres op, så er Rasmus ikke nævnt. Han må have kunnet svare for sig. Den 27. august 1705 er der anklager mod Ladefogeden Rasmus Hansen på Jungshoved slot. Ladefogeden skal have tilføjet Niels Rasmussen af Bønsvigs søn Niels en skade på hans ene øje for 14 dage siden i slottes kornlade. Rasmus Kiddehauge og Lars Hemmingsen i Bønsvig er indkaldt som synsmænd, da de har tilset og vurderet skaden. Rasmus' søn Niels er også indkaldt som vidne. Sidste sag i tingbogen er dateret den 13. september 1708. Her er Rasmus udmeldt til at syne skovene på Jungshoved gods. Denne gang bor Rasmus i Roneklint. Det stemmer fint overens med de øvrige kilder; kirkebogen og skifteprotokollen. Rasmus er nævnt sidste gang i Bønsvig den 24. januar 1706 og første gang i Roneklint den 24. juli 1707. I den mellemliggende periode er Rasmus flyttet til Roneklint, og han har fæstet en ny gård.

I kirkebogen er Maren gudmor 5 gange 1694-1705. Kun den sidste gang 25. januar 1705 er det familie. Maren er da gudmor til hendes bror Rasmus' datter Anna i Jungshoved kirke. Rasmus er kun fadder 1 gang til familie. Den 12. marts 1719 er han fadder til sin søn Niels' datter Birthe i Jungshoved kirke. Tilbage i 1686 er Rasmus formynder for Marens lillesøster Else ved skiftet efter deres stedfar Peder Jensen i Roneklint. Ved samme Elses mand Hans Pedersen i Roneklints skifte den 21. maj 1706 kræver Rasmus 2 daler 2 mark for kisten. Om Rasmus har lagt ud for kisten, eller om han har lavet den, det står der ikke noget om.

Den 28. januar 1710 fæster Rasmus' søn Hans det halve af gården på grund af Rasmus' svaghed. Sidste gang Rasmus nævnes er som sagt som fadder i 1719. Rasmus' og Marens videre skæbne er ukendt.

? - after 1686

Peder Jensen – Karen Pedersdatter

2038 – 2039

Den første gang vi hører om Peder Jensen er ved hans vielse. Han bliver trolovet den 26. oktober 1725 med Karen Pedersdatter. Forloverne er to ukendt personer; Niels Jensen og Peder Reine__. Lidt usædvanligt er der tilføjet endnu en erklæring og en underskrift af Jens Pedersen. Desværre er der ikke nævnt en bopæl. Det ville jo være oplagt, hvis Niels var Peders bror, og Jens Pedersen var deres far. Peder og Karen bliver viet i Allerslev kirke den 4. februar 1726. Karen er født i 1704 i Tjørnehoved. Hendes forældre er gårdmand Peder Pedersen Jyde og Karen Rasmusdatter i Tjørnehoved. Hun er døbt i Allerslev kirke den 27. januar. En navngiven moster er blandt fadderne. Resten af fadderne kan ikke identificeres i familien.

Peder og Karen får 11 børn:

Birthe	1727 – efter 1765	Gift med gårdmand/husmand Anders Rasmussen i Ambæk
Karen	1728 – 1768	Gift med gårdmand Mads Pedersen i Smidstrup
Kirsten	1732 – efter 1781	Gift med husmand Johan Hansen i Tjørnehoved/Smidstrup
Margrethe	1733 – 1805	Gift 1. gang med gårdmand Niels Hemmingsen i Tjørnehoved og gift 2. gang med gårdmand Christopher Hansen i Tjørnehoved
Anne Marie	1734 – efter 1787	Gift 1. gang med gårdmand Peder Willumsen i Nørre Mern og gift 2. gang med husmand Ole Larsen i Sandvig
Johanne	1735 – 1784	Gift med gårdmand i Smidstrup og husmand i Endegårde Peder Arentsen
Sophie	1736 – 1789	Gift med husmand Rasmus Jensen Købmand i Rekkende
Hans	1738 – 1741	Død som barn
Maren	1740 – efter 1801	Gift med husmand i Tjørnehoved og gårdmand i Sandvig Mads Sørensen
Hans	1742 – 14.03.1820	Gårdmand i Lekkende gift med Kirsten Jacobsdatter
Jens	1747 – 1747	Død som spæd

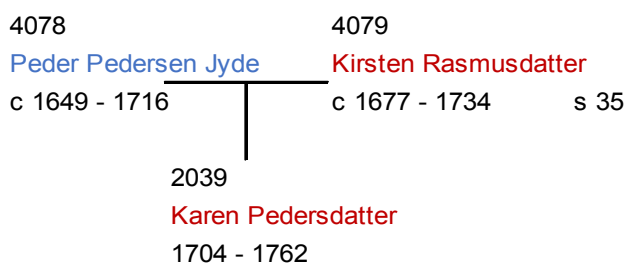
Datteren Sophie bliver gift med sin mors stedfars søn fra hans 2. ægteskab med Birthe Willumsdatter. Datteren Anne Marie bliver gift med Peder Willumsen, som kunne være en bror til ovennævnte Birthe.

Karen er gudmor den 11. april 1754 til hendes datter Karens datter Helvig i Jungshoved kirke. Peder er ikke umiddelbart fadder inden for familien. Men han er formynder den 29. marts 1749 for Jens Rasmussen Købmands børn ved skiftet efter hans 2. hustru Birthe Willumsdatter. Peder er forlover 2 gange i Allerslev kirke. Den 27. juli 1752 for sin datter Anne Marie og Peder Willumsen, og igen den 6. juli 1755 for sin datter Kirsten og Johan Hansen.

Peder fæster den 10. marts 1725 sin hustrus stedfar Jens Rasmussen Købmands hus i Tjørnehoved. Der hører 7 skæpper 2 fjerdingkar jord med. Jens Rasmussen Købmands fæster samtidig Jens Hougårds gård i Tjørnehoved. Jeg har ikke fundet et fæstebrev, som viser at Peder nåede at blive gårdmand. Peder dør i 1761 som husmand i Tjørnehoved 57 år gammel.

Han bliver begravet den 21. oktober på Allerslev kirkegård. Hans skifte holdes den 21. november. Én Peder Jacobsen er lavværgen for Karen. Skiftet er skrevet på 1. side i skifteprotokollen for Jungshoved gods 1761-84, så der slidskader på siden, som gør den vanskelig at læse. Men der er underskud i boet, og der bliver ikke noget at arve. Selve boopgørelsen er kun opført med et samlet beløb. Gælden er på 71 rigsdaler 3 mark 13 skilling. Boet har altså været mindre værd. Datteren Johanne har lånt sin far et ukendt beløb, og Hans (Pedersen) Kuld – nr. 1016, se side 122, fra Tjørnehoved kræver 6 rigsdaler.

Karen dør i 1762 i Tjørnehoved 58 år gammel. Hun bliver begravet den 12. maj på Allerslev kirkegård. Hendes skifte holdes den 7. juni. Her er der en boopgørelse. Formuen er denne gang på 71 rigsdaler 5 mark 12 skilling. Dyreholdet bærer præg af, at Peder har været husmand. Der er 1 hest, 1 ko, 1 kalv og 5 får. Der er ingen opgørelse over gælden. Det står ikke klart skrevet, men det kunne tyde på, at sønnen Hans overtager hus med indbo og evt. gæld. Han lover til gengæld de 3 yngste søstre hver 13 rigsdaler 2 mark, 1 ko, 2 får og 1 kobberkedel med et rumfang på 4 spande vand. Hans bliver senere gårdmand i Lekkende.

Peder Pedersen Jyde – Kirsten Rasmusdatter

4078 – 4079

Denne familie strækker sig over lang tid, når man regner alle ægteskaber med. Det starter med Laurids Sørensen Jyde og Karen Rasmusdatter. De bliver gift i Allerslev kirke den 18. juni 1676. Laurids er født ca. 1646 og Karen ca. 1637. Noget kunne dog tyde på, at Karens fødselstidspunkt er lidt for tidligt. Hvis hun er født i 1637, så er hun 49 år gammel, da hun føder sit yngste barn. De er ved vielsen begge fra Rekkende. Laurids er husmand i Rekkende og har fæstet på hus nr. 2 i 1682. Laurids og Karen får 4 børn sammen:

Søren	1677 – 1738	Bosat i Gederød gift 1. gang med Maren Rasmusdatter og 2. gang med Kirsten Madsdatter
Bodil	1680 – 1690	Død som barn
Karen	1683 – efter 1706	Gift med Jens Hansen Krog i Tjørnehoved
Anna	1686 – efter 1703	Tjener sin stedfar Peder Pedersen i 1703, ellers ukendt levned

Laurids død 1690 i Rekkende, og han bliver begravet den 18. april på Allerslev kirkegård. Skiftet bliver holdt den 13. juli. Karen har sin forlovede Peder med som lavværgen. Lidt usædvanligt så har hverken Karen eller Laurids familie, der er i live. Så det er en udenforstående, som bliver sat til at værgen for børnene ved skiftet. Der er et lille overskud i boet på 10 slettedaler. Pengene bliver dog stående i boet, som Peder overtager. Peder begynder altså som husmand i Rekkende.

Peder og Karen bliver gift den 31. august 1690 i Allerslev kirke. Peder er 41 år, og Karen er 53 år gammel. Peder overtager altså hus nr. 2 eller 3 i Rekkende med et hartkorn på bare 2 skæpper 2 fjerdingkar. Han overtager også tilnavnet Jyde. Med Karens alder in mente, så er det ikke en overraskelse, at Peder og Karen ingen børn får. I perioden 1690-1703 er Peder og Karen flyttet til Tjørnehoved, hvor de har fæstet en gård. Karen dør allerede i 1702 i Rekkende 66 år gammel. Hun begravnes på Allerslev kirkegård den 20. december. Skiftet bliver holdt den 28. marts 1703.

Nu er der et helt andet dyrehold; 5 heste og 3 føl, 2 køer, 1 kvie og 1 kalv, 6 får og 1 lam, 3 svin og 4 ungsvin, 3 gæs og 1 gase. Det er ikke imponerende. Gårdens tilstand kræver 30 daler til reparationer. Der er restancer til "høje herskab" for 28 daler, og der skyldes 28 daler i løn til Peders 2 stedbørn Søren og Anne, som er i tjeneste på gården. Resultatet er et underskud i boet. Skiftet slutter brat, og side 490 i protokollen er blank. Så der er noget, som ikke er blevet skrevet ind. Der plejer blandt andet at stå nogle lange passager om, at enkemanden lover at betale skyldig gæld osv.

Peder er 54 år og barnløs. Han finder sig en ny kone i Sandvig. Han bliver gift med Kirsten Rasmusdatter i Mern kirke, men kirkebogen er ikke bevaret for perioden. Hun er datter af gårdmand Rasmus Enevoldsen og Sidsel Nielsdatter i Sandvig. Kirsten er ca. 26 år ved vielsen. Nu får Peder børn – hele 8 styk sammen med Kirsten;

Karen	1704 – 1762	Gift med husmand Peder Jensen i Tjørnehoved
Peder	1705 – 1706	Død som spæd
Peder	1706 – ?	Levned ukendt
Jens	1708 – ?	Levned ukendt
Sidsel	1709 – ?	Levned ukendt
Anne	1711 – ?	Levned ukendt
Anders	1713 – 1714	Død som spæd
Anders	1715 – ?	Levned ukendt

En del af børnene med ukendt levned må være døde som små. Det har dog ikke været muligt at finde deres begravelser. Peder er fadder en enkelt gang i Allerslev kirke den 30. oktober 1712 til hans hustrus søster Karens søn Mads Mortensen. Kirsten er fadder 2 gange. Den 5. juli 1705 til sin søster Marens datter Sidsel Sørensdatter og den 10. april 1707 til sin søster Karens datter Else Mortensdatter. Begge gange er i Allerslev kirke. Der kan selvfølgelig være flere fadderskaber i Mern kirke.

Peder dør i 1716 i Tjørnehoved 67 år gammel. Han var altså 66 år ved sit yngste barns fødsel. Peder bliver begravet den 29. september på Allerslev kirkegård. Skiftet er ikke bevaret.

Kirsten er nu 39 år gammel, og der må være nogle børn tilbage. Kirsten gifter sig igen den 14. februar 1717 i Allerslev kirke med Jens Rasmussen Købmand. Jens er født 1689 i Kragevig. Han er døbt den 29. marts i Allerslev kirke. Hans far er gårdmand Rasmus Købmand i Kragevig. Jens har allerede den 7. november 1716 fæstet Peders "lille gård" iflg. Jungshoved Gods regnskaber. Jens og Kirsten får ingen børn sammen. Den 10. marts 1725 fæster Jens "Jens Hougårds" gård med et hartkorn på 1 tønne 5 skæpper 3 fjerdingkar 2 album. Jens' svigersøn Peder fæster samtidig Jens' "hus". I 1716 var huset en "lille gård". Måske er der ændret på hartkornet i forbindelse med overdragelsen, eller også har det vitterligt været en lille gård.

Kirsten dør i 1734 i Tjørnehoved. Hun er 57 år gammel. Hun bliver begravet den 5. november på Allerslev kirkegård. Hendes skifte er desværre heller ikke bevaret.

Jens trolover sig igen 45 år gammel med Birthe Willumsdatter den 2. januar 1735. De bliver gift den 5. juni i Allerslev kirke. Birthe er født 1714 i Ammendrup. Hun er døbt den 28. januar i Allerslev kirke. Hendes forældre er gårdmand Villum Nielsen Holm og Sidsel Nielsdatter i Ammendrup. Jens og Birthe får 4 børn;

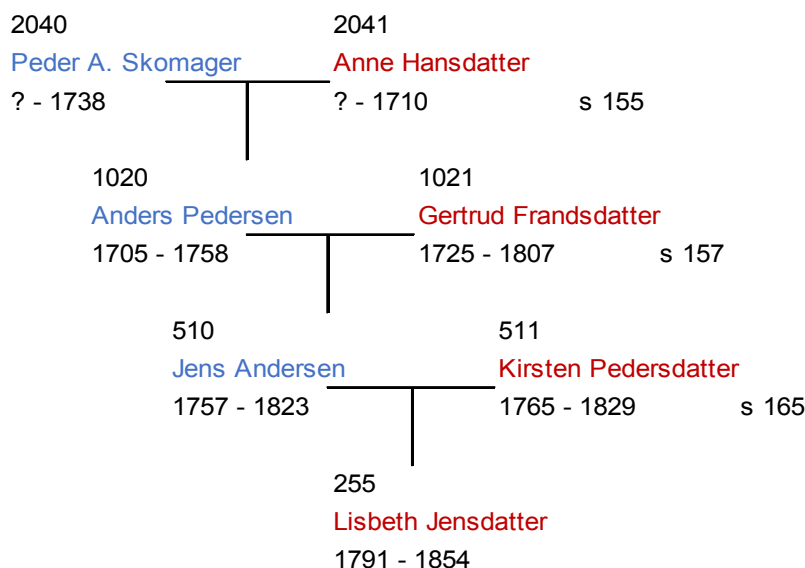
Anne	1736 – ?	Ukendt levned
Karen	1738 – ?	Ukendt levned
Rasmus	c 1742 – 1805	Husmand i Rekkende gift 1. gang med Sophie Pedersdatter og 2. gang med Karen Larsdatter
Anne	1748 – ?	Ukendt levned

Sønnen Rasmus bliver gift med fars 1. hustru Kirstens datters datter Sophie af Kirstens 1. ægteskab.

Birthe dør 1748 i Tjørnehoved bare 38 år gammel. Hun bliver begravet den 20. november på Allerslev kirkegård. Det er bare 10 dage efter fødslen af den yngste datter. Hun må være død af fødselskomplikationer. Skiftet bliver holdt den 29. marts 1749. Der er et overskud i boet på 34 rigsdaler.

Denne gang er Jens 60 år gammel da han trolover sig for 3. gang den 9. december 1748. Det er kun 1 måned siden, at hans 2. hustru døde. Men han har brug for en kone til at passe hus og børn. Jens bliver gift med Johanne Larsdatter. Hun er 27 år gammel, og hun er født i 1721 i Rekkende. Hun er døbt den 28. december i Allerslev kirke. Hendes forældre er gårdmand Laurids Hansen og Kirsten Jacobsdatter i Rekkende. Johanne er nr. 1017, se side 122 for fortsættelsen.

Fra det første ægteskab mellem Laurids Sørensen Jyde og Karen Rasmusdatter bliver indgået, til det sidste ægteskab mellem Johanne Larsdatter og Jens Pedersen Kuld slutter med Johannes død i 1786, er der gået 110 år. Det er en kontinuerlig række af 9 ægteskaber i træk, hvor enken eller enkemanden gifter sig igen. Det er et gennemsnit på bare 11,3 år pr. ægteskab. De 110 år er desuden fordelt på 2 landsbyer; Rekkende og Tjørnehoved samt 1 hus og 2 gårde.

Peder Andersen Skomager - Anne Hansdatter

2040 – 2041

Peder Andersen Skomagers far kunne jo logisk godt være Anders Pedersen Skomager. Problemet er bare, at der i Ring er 2 personer, som hele tiden har hver deres navn; Anders Skomager og Anders Pedersen.

Oplysninger fra kirkebogen fordeler sig som følger;

Anders Skomager døber sin søn Jens i 1672 og sin datter Karen i 1681.

Anders Pedersen døber sin datter Anna i 1654. Han begraver 3 børn i 1655. Anders Pedersen er fadder i 1675. Han bliver gift med Karen Knudsdatter i 1680. Han døber 5 børn i perioden 1682 til 1691. Han begraver to børn i henholdsvis 1690 og 1691. "Anders Peders qvinde" begravnes i 1691. Derudover er "Kirsten Anders" fadder i 1679. Det udtryk betyder "gift med Anders". Men hvilken Anders er der tale om? I Chr. V's matrikel 1682 er der i Ring kun Anders Pedersen, som er husmand.

Er det så den samme Anders hele vejen i gennem, eller er det 2-3 forskellige ? Desværre er Hammer kirkebog mere og mere ulæselig i perioden 1690'erne-1712. Skriften er en rystende hånd, og en dårlig kvalitet blæk. Men blandt børnene er der kun 1 Peder døbt i 1690. Det er alt for sent. Der er ingen skifter, der bekræfter nogle mulige sammenhænge. Det er derfor ikke muligt at sige, om det er én person, to personer eller tre personer. Derfor slutter legen her. Peder Andersen Skomagers far kan ikke bestemmes.

I matriklen fra 1682 er der én Peder Andersen på gård nr. 1. Han har fæstet gården efter én Peder Ingvorsen. Peder Ingvorsen dør i 1674. Er det så i 1674, at Peder Andersen har fæstet gården ? Det er ikke muligt at svare på. Men det er sikkert, at Peder Andersen ikke bliver gift med enken. Hun bliver nemlig gift med Lars Pedersen, som er/bliver gårdmand i Teglstrup i Udby sogn. Men hvis Peder Andersen fæster gården i 1674, hvem bliver han så gift med ? Der er ikke bevaret et skifte efter en 1. hustru. Der er heller ikke begravet en hustru i 1696. Så Peder Andersen fra matriklen i 1682 er måske blot en navnebror.

Men den 20. september 1696 bliver Peder gift med Anne Hansdatter i Hammer kirke. Hun er datter af gårdmand Hans Tygesen og Bodil Pedersdatter i Ring. Peder og Anne får 8 børn:

Anne	1697 – 1697	Død som spæd
Anne	1698 – efter 1743	Gift 1. gang med Anders Larsen i Torup og 2. gang med Rasmus Rasmussen i Torup
Bodil	1699 – 1770	Gift med Vincens Nielsen i Hammer
Birthe	1701 – 1755	Gift med Mads Andersen i Lov
Knud	1703 – 1704	Død som spæd
Karen	1704 – 1720	Død som ung
Anders	1705 – 1758	Gårdmand i Risby gift 1. gang med Karen Pedersdatter og 2. gang med Gertrud Frandsdatter
Hans	1707 – 1769	Gårdmand i Hammer gift med Maren Jensdatter

Det kan ikke bestemmes hvilken gård Peder har haft i Ring. Men omkring årsskiftet 1703-1704 flytter familien til Hammer. Sønnen Knud bliver begravet den 6. januar 1704. Datteren Karen bliver døbt i Hammer kirke den samme dag. Ved Knud står der Ring som bopæl, men ved Karens dåb er Ring rettet til Hammer. Det må i øvrigt være lidt usædvanligt, at man begraver og døber et barn samme dag.

Anne dør i 1710 37 år gammel. Hun bliver begravet den 2. november på Hammer kirkegård. Mærkværdigvis så er der ikke noget skifte efter Anne. Det burde der være. Men Peder gifter sig igen. Denne gang med Anne Michelsdatter den 1. februar 1711 i Hammer kirke. Annes forældre kendes ikke. Peder og Anne får 2 børn:

Niels	1712 – 1750	Gårdmand i Hammer gift med Mette Nielsdatter
Anne	1714 – 1717	Død som barn

Peder dør 1738 i Hammer, og han bliver begravet den 15. maj på Hammer kirkegård. Hans skifte bliver holdt den 14. oktober. Anne har en ukendt Mads Lauridsen som lavværg. Gården er en halvgård under rytterdistriktet. Stuehuset er 12 fag mod syd, og der 2 længer mod øst og vest på hver 13 og 8 fag. Stuehuset er del op i 1 stue, 1 kammer og køkkenet. Gården har en brøstfældighed på 21 rigsdaler. Der er følgende "Creaturer"; 8 heste, 3 køer og 2 kalve, 6 får med lam, 2 gamle svin, 4 unge svin og 6 grise(små), 3 gæs og 1 gase. Boet er i underskud med hele 50 rigsdaler. Så arv bliver der intet af. Sønnen Niels har krav på lånte penge, og hans manglende tjenesteløn på 22 rigsdaler. Det er enken, som lover at betale gæld og holde gården i god stand. Men hun gifter sig ikke igen, så det må være sønnen Niels, som bestyrer gården for sin mor.

Anne dør 1755 i Hammer. Hun bliver begravet den 27. april på Hammer kirkegård. Der er ikke noget skifte efter hende. Mon ikke sønnen Niels på et tidspunkt har overtaget gården. Men han er allerede død i 1750, og hans enke har giftet sig igen med endnu én Niels Pedersen. Mit gæt er, at Anne er fortsat på aftægt på gården indtil sin død.

Anders er født i 1705 i Hammer. Han er døbt i Hammer kirke den 25. januar. Indførslen i kirkebogen er meget svær at læse, så det har ikke været muligt at identificere fadderne. Som 19-årig er Anders fadder for sin søster Annes datter Anne i Hammer kirke den 26. november 1724. Anders er fadder igen den 17. juli 1729 for sin søster Bodils datter Karen i Hammer kirke.

Den 3. maj 1730 bliver Anders trolovet med Jens Pedersens enke Karen Pedersdatter. Vielsesdatoen er ikke noteret i kirkebogen. Karen er født 1695 i Risby. Hun er datter af gårdmand Peder Larsen. Hun bliver døbt den 25. august i Bårse kirke. Den 21. september fæster Anders officielt Jens Pedersens gård med jord under nr. 5, 6 og 7 for 10 rigsdaler i indfæstning. Hartkornet er 8 tønder 5 skæpper ½ album. Det er Karens 3. ægteskab, da hun første gang var gift med Lars Nielsen, i hvilket ægteskab der var 6 børn. Karens andet ægteskab med Jens varede kun 1 år, og de fik ingen børn. Anders og Karen får 1 søn sammen:

Peder	c 1731 – 1813	Gårdmand i Ring gift med Mette Pedersdatter
-------	---------------	---

Peders dåbsdag kendes ikke, da der er nogle huller i kirkebogen. Anders er fadder igen den 21. januar 1731 til sin søster Birthes søn Søren i Hammer kirke. Karen er gudmor til Anders' søster Annes søn Lars den 27. september 1733 i Hammer kirke. Den 13. marts 1743 holdes der skifte efter Anders' svoger Rasmus Rasmussen i Hammer Torup. Anders har lånt dem 2 rigsdaler til hjælp til begravelsen. I 1747 dør Karen i Risby 52 år gammel. Begravelsesdagen kendes ikke. Der bliver holdt skifte den 11. september. Der er ikke en nøjagtig boopgørelse. Boet bliver opgjort til 229 rigsdaler, hvilket dog ikke er nok til, at der er overskud. Men af "kierlighed" til de 2 yngste børn, lover Anders dem en arv på hver 20 rigsdaler svarende til en himmelseng med lagen, overdyne, underdyne og hovedpuder, samt 2 får. Det er lidt uklart hvem de 2 yngste børn er. Er det Anders' 2 yngste stedbørn, som begge er ugift, eller er det kun Anders' steddatter Maren og hans egen søn Peder.

Anders er 42 år gammel, da han bliver gift igen den 11. oktober 1747 i Udby kirke med den 22-årige Gertrud Frandsdatter. Hun er født 1725 i Lundby, som datter af gårdmand Frands Nielsen og Birthe Jensdatter. Hendes gudmor er skovrideren Melchior Folsachs hustru Maren Harboe. Ingen af fadderne synes at være nær familie. Gertrud er søster til Magdalene Frandsdatter, som er nr. 437 i bind 12. Anders og Gertrud får 4 børn sammen:

Frands	1748 – 1759-1769	Død som ung
Niels	1750 – 1750	Død som spæd
Niels	1753 – 1759-1769	Død som ung
Jens	1757 – 10.10.1823	Gårdmand i Smidstrup gift 1. gang med Lisbeth Jørgensdatter, 2. gang med Lisbeth Esbendsdatter og 3. gang med Kirsten Pedersdatter

De to sønner Frands og Niels er begge i live ved deres fars skifte i 1759. Men i 1769 ved skiftet efter deres barnløse farbror Hans Pedersen i Lundby, er de begge døde.

Anders dør i 1758 i Risby 53 år gammel. Han bliver begravet den 8. oktober på Bårse kirkegård. Skiftet holdes den 23. marts 1759. Gertrud har som lavværge sin kommende mand Hans Jacobsen. Som formynder for de 3 yngste børn er farbroderen Hans Pedersen mødt op. Igen er der ingen specifikation over formuen. Men den udgør 206 rigsdaler. Gælden udgør 228 rigsdaler, så der bliver ingenting at arve. Gården er 4-længet med i alt 55 fag. Det vil kræve 29 rigsdaler at sætte gården i stand. Anders' ældste søn Peder har stadig 16 rigsdaler til gode i arv fra sin mor. Peder må have hjulpet sin far og stedmor, for enken erkender at skyldte ham yderligere 33 rigsdaler. Desuden siger Peder, at han har bedt sin stedmor opbevare 3 får, 61 slettedaler, et lille sølvbæger og hans gangklæder (tøj) mens han har været på rejse. Han har været rytter i hans majestæts tjeneste i Holsten.

Nu er Gertrud 33 år gammel. Nu er det hendes tur til at finde sig en yngre mand. Hun bliver gift med Hans Jacobsen, hvis oprindelse er ukendt. Hans og Gertrud får 4 børn sammen:

Anna	1761 – 1765	Død som barn
Anders	1763 – ?	Ukendt levned
Maren	1765 – ?	Ukendt levned
Jacob	1767 – ?	Ukendt levned

Gertrud er gudmor den 12. december 1762 i Mogenstrup kirke til sin søster Magdalenes søn Hans. Hun er fadder den 15. februar 1767 til sin søster Kirstens søn Frands i Bårse kirke. Hans er fadder til Gertruds søster Kirstens datter Johanne den 4. juni 1770. Hans er også forlover den 18. juli 1778 for Gertruds søster Kirsten og hendes 2. mand Claus Hansen i Bårse kirke. Ved folketællingen 1787 er Hans gårdmand i Risby. Den yngste søn bor hjemme, og der er 3 tjenestefolk. Ved folketællingen 1801 er han undertagsmand. Det er et andet ord for at være på aftægt. Hans og Gertrud har en tjenestepige. De står som en selvstændig familie, hvorfor det ikke er muligt at se, hvem de nyder aftægten fra. Gertrud dør 1807 i Risby 82 år gammel. Hun bliver begravet den 16. januar på Bårse kirkegård. Det har ikke været muligt at finde Hans' begravelse.

Jens Andersen – Kirsten Pedersdatter

510 – 511

Jens er født 1757 i Risby. Han er døbt den 6 marts i Bårse kirke. Ingen af fadderne kan umiddelbart identificeres som nær familie. Ved skiftet i 1769 efter sin farbror Hans Pedersen i Lundby er Jens stadig i Risby. Konfirmationerne i Bårse kirkebog er først bevaret fra 1778. Så næste gang der er noget om Jens, er først i 1783, hvor han den 10. maj fæster gård nr. 2 i Smidstrup med et hartkorn på 3 tønder 7 skæpper 2 ½ album og 1 skæppe 2 fjerdingkar skov. Jens er ved fæstet "frikarl". Det betyder, at han enten har fået sin frihed foræret, eller også har han betalt for den. Med den frihed kan han flytte, hvorhen han vil. Normalt kan man ikke flytte væk fra det gods man er født under.

Men der er et spring fra 1769 til 1783 på 14 år. Er det overhovedet den samme Jens Andersen. Forbindelsen til forældrene bygger på indicier. Hvis vi antager, at Peder Andersen og Giertrud Frandsdatter er hans forældre, så er Jens' mosters mand Jacob Pedersen forlover i 1783 og fadder ved den første søn 1787. Fætrene Peder Jacobsen og Frants Hansen er faddere for en anden søn Niels.

Den 18. juni 1783 bliver Jens gift med Lisbeth Jørgensdatter i Skibinge kirke. Jens' forlover er hans onkel Jacob Pedersen i Ammendrup. Lisbeth er født ca. 1723. Hun er altså 60 år gammel. Hun er enke efter Jens Thomasen, hvis gård Jens netop fæster. De er gift med kongebrev. De har ikke kunnet følge de gængse regler for ægteskab. Kongebrevet betød enten, at man kunne blive gift uden foregående lysning i kirke, eller hvis der var et slægtskab imellem dem, som ikke var tilladt. F.eks. hvis de var fætter og kusine. Da jeg ikke kender Lisbeths ophav, så kan et evt. slægtskab ikke identificeres. Jens og Lisbeth får naturligvis ingen børn.

Ægteskabet bliver kort, da Lisbeth dør allerede 1786 i Smidstrup 63 år gammel. Hun bliver begravet den 30. januar på Skibinge kirkegård. Der er ikke noget skifte. Så må Jens ud på markedet igen. Jens bliver trolovet den 6. februar og gift den 31. marts 1786 i Skibinge kirke med Lisbeth Esbendsdatter. Hun er født 1765 i Endegårde, og blev døbt den 13. april i Skibinge kirke. Hendes forældre er Esben Rasmussen og Karen Larsdatter fra Endegårde. Hendes far var forlover for hende ved vielsen. Dette ægteskab bliver endnu kortere. Lisbeth dør allerede i 1787 kun 22 år gammel. Hun bliver begravet den 12. juli på Skibinge kirkegård. Men Lisbeth og Jens fik 1 søn:

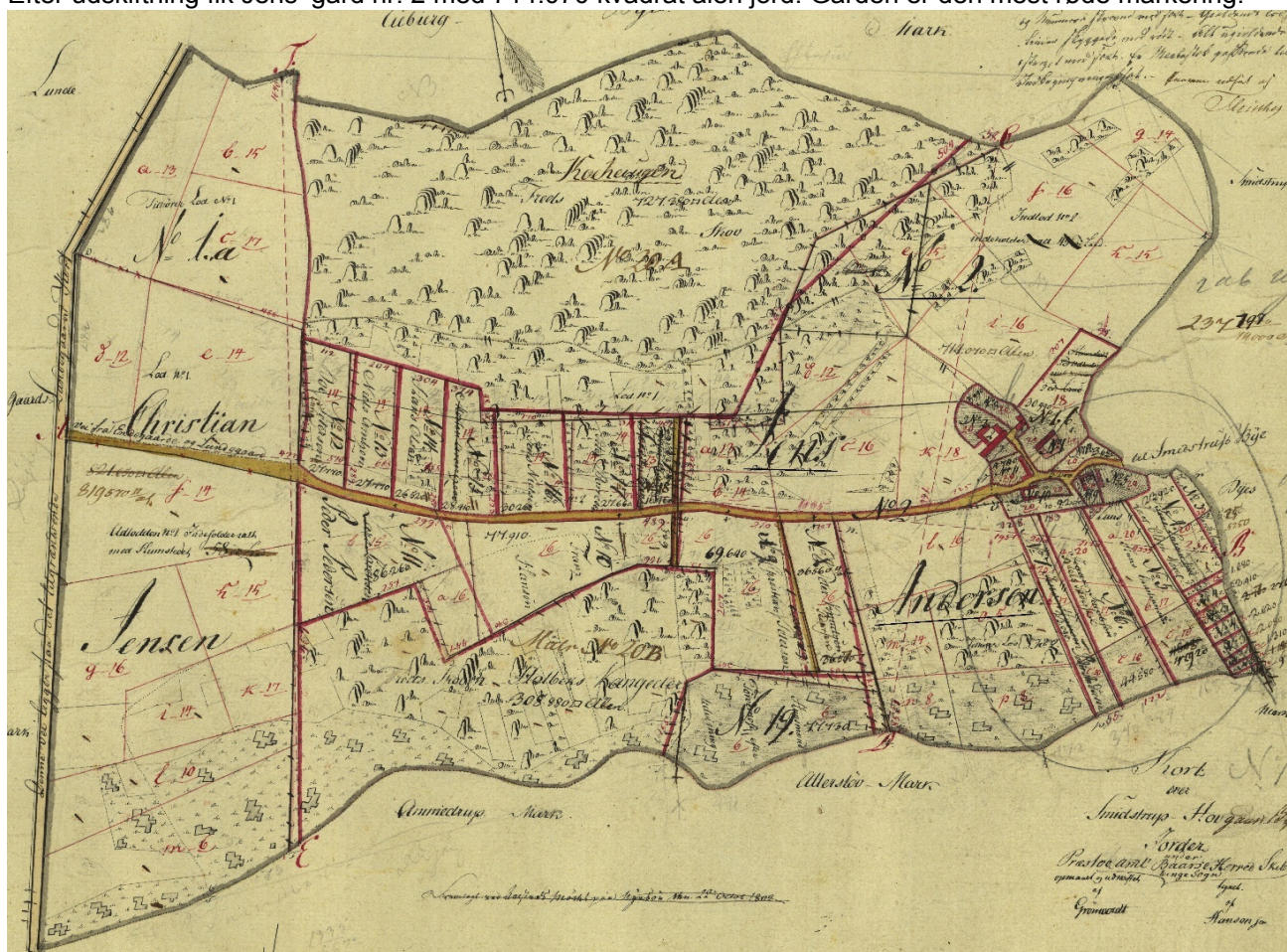
Anders	1787 – 25.03.1855	Husmand i Smidstrup gift med Lisbeth Jacobsdatter
--------	-------------------	---

Der er heller ikke noget skifte efter denne Lisbeth, hvilket virker lidt mærkeligt.

Jens er nu blot 30 år, og skal finde sig en 3. hustru. Valget falder denne gang på Kirsten Pedersdatter. De bliver trolovet den 5. august 1787 og gift den 26. oktober i Skibinge kirke. Forloverne var Espen Rasmussen, som er Jens' forrige svigerfar og Ole Clausen, som er Kirstens nevø. Kirsten er født 1765 i Rekkende, og hun blev døbt den 21. april i Allerslev kirke. Hendes forældre er gårdmand Peder Hansen og Maren Nielsdatter i Rekkende. Jens og Kirsten fik 7 børn sammen:

Peder	1788 – 1788	Død som spæd
Peder	1789 – 15.03.1867	Gårdmand i Ammendrup gift med Karen Jørgensdatter
Lisbeth	1791 – 20.07.1854	Gift med gårdmand Hans Jensen Kuld i Tjørnehoved
Hans	c 1794 – 09.02.1851	Gårdmand i Kostræde gift med Ane Jensdatter
Niels	1796 – 04.04.1847	Gårdmand i Smidstrup gift med Maren Jensdatter
Lars	1800 – 16.12.1880	Gårdmand i Stenstrup gift med Sidse Kathrine Nielsdatter
Maren	1805 – før 1823	Død som ung

Efter udskiftning fik Jens' gård nr. 2 med 714.070 kvadrat alen jord. Gården er den mest røde markering.

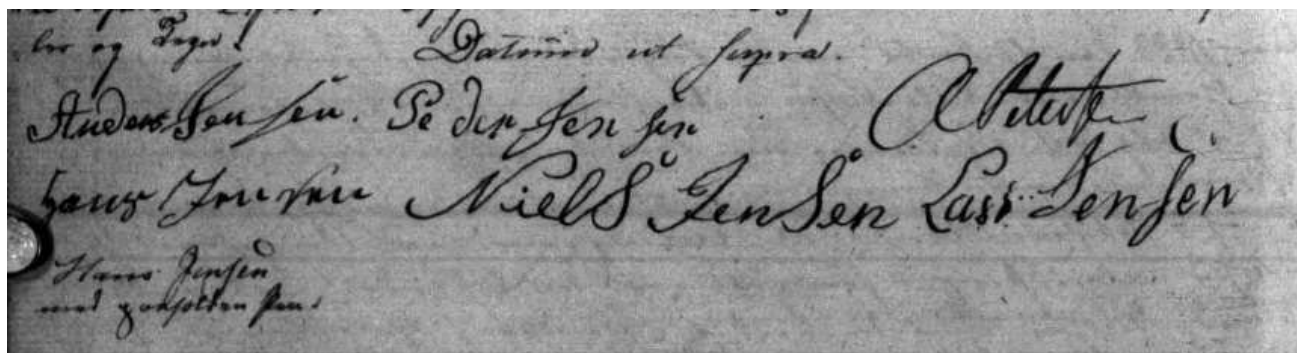
Smidstrup har flere navne. Den blev også kaldet Øen Smidstrup eller Smidstrup Hovgårde. Byen var delt mellem Skibinge og Jungshoved sogne. Dette kort viser kun den del, som ligger i Skibinge sogn. Landsbyen fortsætter mod øst med yderligere 9 gårde. Jens' gård er den vestligste i byen.

Jens er forlover for sine børn 3 gange; den 1. december 1813 for Lisbeth og Hans Jensen, den 17. november 1815 for sønnen Anders og Lisbeth Jacobsdatter og den 20. februar 1818 for sønnen Peder og Karen Jørgensdatter. Alle 3 gange bliver de viet i Skibinge kirke. I en alder af 64 er Jens fadder for sin søn Peders søn Jørgen den 2. juli 1821 i Allerslev kirke.

Jens dør den 10. oktober 1823 i Smidstrup 66 år gammel. Han bliver begravet den 15. oktober på Skibinge kirkegård. Der afholdes skifte den 17. november. Der må tidligere være indgået en aftale, for 3 af sønnerne og datteren Lisbeth har allerede fået 50 rigsbankdaler udbetalt i arv. Sønnerne Hans og Niels' arv bliver indestående i gården hos deres mor, indtil de får behov for arven.

Kirsten dør den 30. april 1829 i Smidstrup 64 år gammel. Hun bliver begravet den 6. maj på Skibinge kirkegård. Hendes skifte bliver afholdt den 8. maj. Arven vurderes til at være 400 rigsdaler sølv.

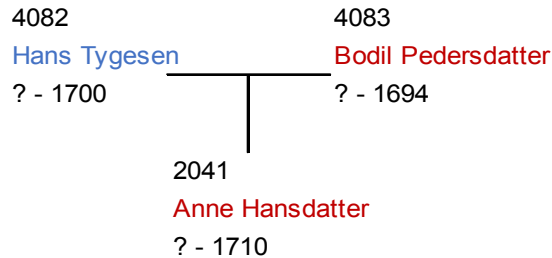
Alle sønner og svigersønnens underskrifter i skifteprotokollen. Jens' 5 sønner kunne selv skrive under, mens svigersønnen har underskrevet med påholden pen. Der er altså en anden der har skrevet under for ham.

A photograph of a handwritten document, likely a probate record, showing several signatures in cursive script. The signatures are written in dark ink on a light-colored, slightly textured paper. The names are difficult to read due to the cursive style, but some legible parts include 'Anders Jensen', 'Peder Jensen', 'Hans Jensen', 'Niels Jensen', and 'Lisbeth Jensen'. There are also some smaller, less legible signatures and notes.

Skibinge kirke

Hans Tygesen – Bodil Pedersdatter

4082 – 4083

Hans bliver nævnt første gang i Hammer kirkebog i 1660. Den 23. april er han fadder til Sophie Pedersdatters uægte barn Marine. Igen i 1663 er han fadder til Bodil Lauridsdatters uægte barn Kirstine. Der er ingen kendt relation til disse to kvinder. Den 17. april 1664 blev Hans gift med Bodil Pedersdatter i Hammer kirke. Hendes forældre kendes ikke, men hun har mindst 2 søstre; Maren gift med gårdmand Hemming Hansen i Ring, og Karen gift med gårdmand Oluf Hemmingsen i Ring. Dem kender vi fordi deres mænd senere optræder som formyndere. Søsteren Maren er fadder 13 gange til sine søstres børn. Hans og Bodil får 9 børn sammen:

Ingvor	1666 – 1668	Død som spæd
Thyge	1668 – efter 1716	Bopæl i Ring
Anne	1670 – 1670	Død som spæd
Anne	1673 – 1710	Gift med gårdmand Peder Andersen Skomager i Ring/Hammer
Maren	1675 – efter 1694	Ukendt levned
Sidsel	1679 – efter 1694	Ukendt levned
Johanne	1682 – efter 1694	Ukendt levned
Karen	1685 – efter 1694	Ukendt levned
Peder	1688 – 1689	Død som spæd

Bodil er fadder 3 gang til sin søster Marens børn i Hammer kirke; Mette den 18. marts 1666, Peder den 11. september 1670 og Mette den 13. august 1682. Bodil dør 1694 i Ring efter 30 års ægteskab. Hendes begravelse er ikke fundet, men der bliver holdt skifte den 12. marts. Her er Bodils to svogre formyndere for børnene. Der er en formue på 134 slettedaler, og der er gæld for 113 slettedaler. Overskuddet er på 21 slettedaler, hvoraf Hans beholder det halve. Sønnen Thyge meddeler, at han og søstre skal være lige i arv. Det arver altså hver 2 slettedaler 3 mark 1 5/6 skilling. Går man ned i teksten, så ser man at gården er 4-længet, og at brøstfældigheden er 24 slettedaler. Dyreholdet er 6 heste og 1 føl, 3 køer og 3 studekalve, 7 får og 3 lam, 11 svin og 4 smågrise, 3 gæs og 1 gase. Hans skylder hver af sine to døtre Anne og Maren 6 mark og sønnen Thyge 10 slettedaler i tjenesteløn. Hans skylder også landgilde for 1685-1692 på 39 slettedaler til "Herskabet".

Tingbogen for Hammer herred starter i 1672. Men bogen er ikke gennemset for eventuelle indførsler om Hans. Det er et stort arbejde, som jeg har valgt ikke at bruge tid på, da der er så få personer at se efter.

Hans vælger at gifte sig igen. Denne gang med Sidse Hansdatter om hvem der intet vides. De får 2 børn sammen:

Peder	1695 – ?	Ukendt levned
Anne	1697 – ?	Ukendt levned

De når ikke at være gift længe, da Hans dør i 1700 i Ring. Han bliver begravet den 23. maj, og skiftet bliver holdt den 18. juni. Boet er denne gang i underskud. Gælden til herskabet er steget til 53 daler. Enken er gravid ved skiftet. Men jeg har ikke fundet en dåb eller begravelse. Enken har sin trolovede med som lavvæрге. Sidse gifter sig den 24. oktober 1700 med Torchel Jensen i Hammer kirke. De får mindst 1 datter sammen relativt sent i ægteskabet. Men Hammer kirkebog er svær at læse, så der kan være flere.

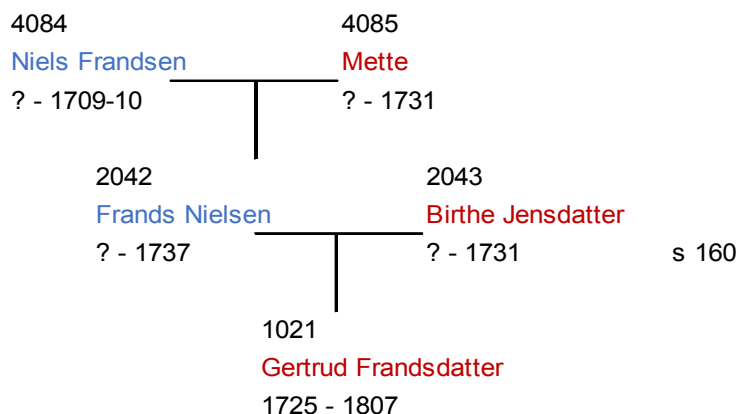
Kirsten 1712 – ?

Ukendt levned

Sidse dør i 1729 i Ring, og hun bliver begravet den 6. maj på Hammer kirkegård. Torchel dør 1736 i Ring, og han bliver begravet den 30. november.

Gammelt postkort med Hammer kirke

En ukendt Frands har haft mindst 4 – 6 børn;

Niels	? – 1709	Bopæl i Lundby gift med Mette
Hans	? – 1729	Gårdmand i Lundby gift med Birthe Jørgensdatter
Jens	? – 1736	Bopæl i Lundby gift 1. gang med Kirsten Nielsdatter og 2. gang med en ukendt kvinde
Karen	? – 1711	Gift med Jens Olsen i Kostræde
Rasmus	c 1687 – 1764	Gårdmand i Hammer gift med en ukendt kvinde
Peder	c 1701 – 1764	Bopæl i Lundby

Niels, Hans, Jens og Karen er knyttet sammen med fadderskab og formynderskab. Peder er fadder 1 gang for Rasmus' børn. Så de 2 yngste er de mest usikre.

Niels Frandsen – Mette

4084 – 4085

Vi ved stort set ikke noget om Niels og Mette. Men de fik mindst 4 børn sammen:

Frands	? – 1737	Gårdmand i Lundby gift med Birthe Jensdatter
Niels	? – 1755	Bopæl i Lundby gift med Ellen Pedersdatter
Johanne	? – 1742/1757	Gift 1. gang med Hans Knudsen i Lundby og 2. gang med Jens Pedersen i Lundby
Ukendt	? – 1745	Gift med Jens Hemmingsen i Lundby

Disse 4 søskende er bundet sammen af ikke mindre end 37 fadderskaber på kryds og tværs. Johannes 1. mand Hans Knudsen døde da han fik en gren i hovedet, mens de samlede træ i Knudsskov på Knudshoved.

Niels dør i 1709-1710 i Lundby. Kirkebogen er endnu ikke bevaret, men i det tilhørende regnskab kan man i regnskabsåret 1709-1710 se, at der er betalt 2 mark i ligpenge for Niels Frandsen. Der findes desværre ikke noget skifte efter Niels. Mette dør i Lundby i 1731. Hun bliver begravet den 11. april. I kirkebogen er hun blot kaldt "Frands Nielsens moder". Der bliver i øvrigt betalt 48 skilling i ligpenge for hende. I 1734-1735 betales der 1 daler for et "ligtræ" på "Mette Niels Frandsens" grav. Der går altså 3 år før der kommer en "gravsten" i træ på hendes grav. Der skal åbenbart betales en afgift til kirken, for at få lov at sætte et mindesmærke på graven.

Frands må være knyttet til sin farbror Jens. Gad vide om han har boet/tjent hos ham i en periode før han blev gift. Frands var fadder 4 gange i Lundby kirke til Jens' børn; den 6. december 1711 til Kirsten, den 5. februar 1713 til Ane, den 24. maj 1716 til Mads og den 11. februar 1718 til Johanne. Frands var også fadder den 29. marts 1711 til hans ukendte søsters datter Margrethe i Lundby kirke.

Den 20. juni 1717 bliver Frands gift med Birthe Jensdatter i Lundby kirke. Hun er født ca. 1695 i Lundby, og hun er datter af gårdmand Jens Nielsen Bonde og Gertrud Clausdatter. De får mindst 10 børn sammen:

Udøbt	1718 – 1718	Død som spæd
Anne	1719 – 1760	Gift med gårdmand Niels Nielsen i Udby
Johanne	1721 – ?	Ukendt levned
Magdalene	1723 – efter 1801	Gift 1. gang med gårdmand Hans Christensen i Blangslev og 2. gang med gårdmand Rasmus Olsen i Blangslev
Gertrud	1725 – 1807	Gift 1. gang med gårdmand Anders Pedersen i Risby og 2. gang med gårdmand Hans Jacobsen i Risby
Niels	1727 – ?	Ukendt levned
Mette	1729 – 1813	Gift med gårdmand Jacob Pedersen i Ammendrup
Karen	1731 – 1801-1807	Gift 1. gang med gårdmand Hans Nielsen i Størlinge og 2. gang med gårdmand Lars Jørgensen i Everdrup
Kirsten	1733 – 1809	Gift 1. gang med Skovfoged Peder Olsen i Risby og 2. gang med Husmand Claus Hansen
Birgitte	1736 – ?	Ukendt levned

Datteren med det fulde navn Magdalene Hedvigs efterkommere kan findes i bind 12 – Karen Christensen.

Frands er fadder 2 gange mere til sine søskendebørn. Birthe er gudmor eller fadder 15 gange - 5 gange til sin mands familie, 7 gange til sin egen familie og 2 gange til børnebørn.

Frands dør i Lundby i 1737. Han bliver begravet den 4. februar på Lundby kirkegård. Det er endnu en gang i den periode, hvor skifteprotokollen er meget mangelfuld. Birthe finder sig hurtigt en ny mand, og hun bliver gift igen den 30. juni 1737 i Lundby kirke med Bendt Nielsen. De er forinden trolovet den 12. maj. Den ene forlover er Birthes bror Claus Jensen Bonde. Bendt er født ca. 1698, og er derfor ca. 3 år yngre end Birthe. Bendt og Birthe får 2 børn sammen:

Udøbt	? – 1739	Død som spæd
Birthe	1739 – 1776	Gift med gårdmand Rasmus Andreasen i Lundby

Man skulle tro, at Bendt overtager fæstet på Frands' gård. Men det har ikke været muligt at finde en ny fæsteaftale. Bendt er fadder 3 gange for Birthes søskendebørn. Han er forlover 4 gange for sine børn og stedbørn; i 1747 for steddatteren Gertrud og Anders Pedersen, den 14. december 1758 for steddatteren Mette og Jacob Pedersen, den 4. marts 1749 for hans egen datter Birthe og Rasmus Andreasen og endelig den 20. februar 1765 for steddatteren Kirsten og Peder Olsen. Alle 4 gange er foregået i Lundby kirke. Ved den uofficielle folketælling fra 1771 Oeders Efterretninger er Birthe og Bendt kommet på aftægt på gården. Af alle deres børn er det kun Birthe og hendes mand, som bliver i Lundby. Det er oplagt at tænke, at de har overtaget gården. Hvis det er sket i forbindelse med deres vielse, så mangler fæsteprotokollen for 1759-1762. 1763-1771 er gennemset uden at finde noget. Birthe dør i Lundby i 1776, hvor hun er 81 år gammel. Hun bliver begravet på Lundby kirkegård den 11. august 1776. Bendt dør i 1778 i Lundby 80 år gammel. Han bliver begravet den 18. januar på Lundby kirkegård.

Det har slet ikke været muligt at kunne knytte denne del af slægten til en bestemt gård i Lundby.

Starten på den næste slægtsgren afhænger af, hvordan man læser et skifte. En kvinde ved Anne Nielsdatter dør i Allerslev i 1663. Hun bliver begravet den 12. august på Allerslev kirkegård. Hun var gift med Mads Jensen. Det står ikke nævnt, hvordan hun er relateret til sine arvinger. Hvis man skiller skiftet ad, så er arvingerne nævnt i rækkefølgen;

Niels Jensen Bonde i Lundby på egne og 3 umyndiges vegne; Anne, Bodil og Kirsten Hansdatter
Niels Madsen i Lundby på Mette Jensdatters vegne
Maren Jensdatter med lavværgen Peder Nielsen i Lundby
Morten Madsen i Røstoft

Men arvingerne er børn af Jens Nielsen Bonde i Lundby og Hans Nielsen Goddag i Røstoft, så kan de også stilles op således;

Niels Jensen Bonde i Lundby
Mette Jensdatter gift med Niels Madsen i Lundby
Maren Jensdatter med lavværgen Peder Nielsen i Lundby (hendes mand?)

Mette Hansdatter (død) gift med Morten Madsen i Røstoft
Anne Hansdatter umyndig
Bodil Hansdatter umyndig
Kirsten Hansdatter umyndig

Tillægsoplysninger fra jordebøger, ekstraskattemandtal og skifter:

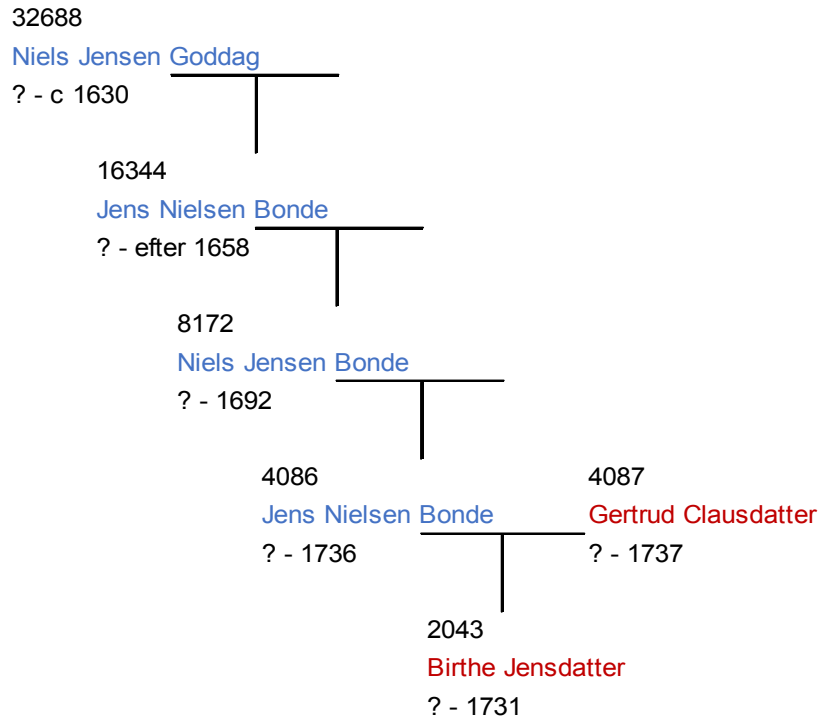
Niels Jensen Goddag	Selvejrbonde i Røstoft før 1609 – 1630
Hans Nielsen Goddag	Selvejrbonde i Røstoft 1631 – 1662
Jens Nielsen Bonde	Selvejrbonde i Lundby før 1609 – ca. 1660
Niels Jensen Bonde	Selvejrbonde i Lundby ca. 1660 – 1692
Jep Hemmingsen	Fæstebonde i Allerslev ? - 1645
Mads Jensen Jyde	Fæstebonde i Allerslev 1646 – ?

Mulighed 1 Annes 1. mand er Niels Jensen Goddag og hendes 2. mand er Jens Nielsen Bonde. Så er arvingerne henholdsvis børn og børnebørn. Det er ikke en mulighed, at 1. mand er Jens Nielsen Bonde og 2. mand Hans Nielsen Goddag, da de lever samtidigt. 3. mand er Mads Jensen Jyde.

Men der er noget, der ikke stemmer ved mulighed 1. Det er ikke realistisk, at Anne har været gift med 3 mænd fra hver sin landsby, i hvert i sit sogn, fordelt i 2 herreder. Hvis Annes 2. mand Jens Nielsen Bonde dør ca. 1660, så når hun kun at være gift med Mads Jensen i 1-2 år. Da Mads har haft en gård fra 1646, må han have haft en hustru før Anne. Er det så realistisk, at Mads som sin 2. hustru vælger en gammel kone ? Som sin 3. kone vælger han bagefter en ung kvinde, som han får børn med.

Mulighed 2 Anne er søster til Jens Nielsen Bonde og Hans Nielsen Goddag. Da Niels Jensen Goddag åbenlyst er far til Hans Nielsen Goddag, må han også være far til Jens Nielsen Bonde og Anne. Det giver plads til, at Anne har været gift i længere tid med Mads Jensen Jyde.

Mulighed 1 er der flere, som bruger på internettet. Men den rummer, som skrevet, flere udfordringer. Jeg påstår, at det er mulighed 2, som er den rigtige. Den giver som sagt plads til, at Anne har været gift i længere tid med Mads Jensen. Ifølge ekstraskattemandtallet 1645 og 1646 overtager Mads gård nr. 12 fra Jep Hemmingsen. Desværre har jeg ikke kunnet finde et fæsteskitte til at underbygge dette. Måske har Anne været gift med Jep før Mads.

Niels Jensen Goddag

32688

Ifølge ovenstående ikke fuldt beviste teori, så har Niels mindst 3 børn;

Jens	? – ca. 1660	Selvejerbonde i Lundby
Hans	? – 1662	Selvejerbonde i Røstoftte gift med Kirsten Jensdatter
Anne	? – 1664	Gift med fæstebonde Mads Jensen Jyde i Allerslev

Sønnen Hans er gift med Kirsten Jensdatter, som er søster til Bendt Jensen nr. 1760 i bind 12 – Karen Christensen.

Niels er selvejerbonde i Røstoftte på gård nr. 12. At være selvejer betød at han ejede gården, og kunne sælge den til andre. Den gik altså uden om selv fæstesystemet og hoveriet. Men man skulle stadig svare skat til kongen, og "herligheden" tilhørte i dette tilfælde Vordingborg Slot gods. Herligheden betød, at man stadig skulle betale landgilde til godset jævnfør jordebogen. I skiftesituationer skulle alle arvinger have del i gårdens værdi, hvilket kunne gøre et skifte kompliceret.

Niels nævnes i ekstraskattemandtallet og jordebøgerne fra 1609 til 1630. Hvornår han har købt eller arvet gården ligger før 1609. Niels enten dør eller går på aftægt i 1630-1631. Fra 1631 er det sønnen Hans Nielsen Goddag, som ejer gården.

Som en følge af svenskekrigen er en lang række bønder i Sydsjælland i store problemer. Gårde var blevet brændt ned, og dyrene stjålet. Det gjaldt også Hans Nielsen Goddags gård. Hans gård var blevet brændt af, og den var vurderet til blot 50 daler. I løbet af året 1661 bliver der foretaget en lang række vurderinger af gårdens tilstand, og hvad de har sået. I april er der ingen dyr på hans gård, og han har sået bare 4 skæpper korn. Den 4. til 25. juni forsøger Hans at sælge sin gård. Det skal oplyses på tinge 4 gange. Den 25. juni er alle "slægt og blodforbundne" tilsagt på tinge.

Hvis de ikke ved dette 4. ting vil købe gården for "sølv og penge", så har han lov til at sælge gården til anden side. Men gården bliver ikke solgt. Den 19. november 1661 i en beskrivelse af gårdens tilstand, er det noteret, at Hans Goddag har forladt sin gård, og at går rundt og tigger. Men i 1665 lykkes det enken at sælge gården for 150 daler. Den 21. marts stod Povl Povlsen fra Røstoft frem for at offentliggøre en aftale for storkemændene. Povl har "bevilget" Hans Nielsen Goddags enke Kirsten Jensdatter for livstid det hus på gaden ved siden af Laurids Lydik, som hun allerede bor i. Hun får desuden nogle navngivne stykker jord og eng. Povl indrømmer også at skyld 6,5 slettedaler og 1 par sko i betaling for gården. De 2 slettedaler bliver betalt straks og resten til Mikkelsdag. Efterfølgende giver Kirsten og Hans Nielsens Goddags arvinger, som har haft del i gården, skødet på gården til Povl Povlsen. Kirstens lavværg er hendes bror Bendt Jensen i Bårse. Niels Jensen Bonde fra Lundby er igen formynder for de 3 yngste arvinger.

Sjællands Stifts landebog fra 1567 er en oversigt over alle jorde og gårde, der tilhører kirken. I Øster Egesborg sogn har Hans Goddag fra Røstoft fæstet 2 skæppe jord på Røstoftemark af Øster Egesborg kirke. Det kunne være Niels' farfar.

Jens Nielsen Bonde

16344

I jordebogen har Jens ejendomsgård nr. 3 i Lundby 1609-1658. Han nævnes også i ekstraskattemandtallet 1609-1657. I regnskabsåret 1615-1616 er Jens fri for landgilde fordi han "holder soldater". Han slipper for at betale sit landgilde på 3 skæpper byg, 1 tønde 4 skæpper havre, 1 mark 11 skilling 1 album, 1 får, 1 lam, 1 gås, 2 høns, 1 tønde ærter og 4 mark honning. Han får rabat på 2 skæpper byg på sin årlig afgift i regnskabsårene 1633-1634 og 1636-1637. Omvendt har han betalt 2 skæpper havre i "forlov" i 1634-1635. "Forlov" kan være alt fra bøder til tilladelser.

Jens og hans ukendt hustru har mindst 3 børn;

Niels	? – 1692	Selvejrbonde i Lundby
Mette	? – 1674	Gift med selvejrbonde Niels Madsen i Lundby
Maren	? – ?	Gift med Peder Nielsen i Lundby

Ved betalingen af "Brødbagning- og spindepenge" i 1660-1661 er både Jens og sønnen Niels fri for afgiften, da de er selvejrbønder. Ved matriklen 1662 er gården øde, og ved matriklen 1664 er gården overtaget af Mads Jensen. I matriklen har gården et hartkorn på 2 tønder 2 skæpper. Hvad der er sket efter svenskekrigen vides ikke. Lundby hører til Hammer herred, som ikke er bevaret for perioden. Måske er Jens død inden 1662, men det er ikke sikkert.

Niels Jensen Bonde

8172

I den sidste af de gamle lensjordebøger 1657-1658 og matriklerne 1662 og 1664 har Niels ejendomsgård nr. 1 i Lundby. Han har altså ikke overtaget sin fars gård. Gården har et hartkorn på 3 tønder 2 skæpper 3 fjerdingkar. I skiftet efter Niels står der, at han har købt gården for 50 daler den. 7. juni 1651 af ridefogeden Niels Erichsen

Niels har sammen med sin 1. ukendt hustru fået mindst 5 børn;

Jens	? – 1736	Gårdmand i Lundby gift 1. gang med Anne Olufsdatter og 2. gang med Gertrud Clausdatter
Ellen	? – efter 1692	Gift med husmand Oluf Pedersen i Lundby
Anne	? – 1726	Gift med Christen Christensen Jyde i Lundby
Sidsel	? – efter 1692	Gift med Bertel Jensen i Osted ved Roskilde
Anne	c 1669 – efter 1692	Ukendt levned

Niels er formynder/værge 4 gange for sin søster Kirstens 3 yngste børn Anne, Bodil og Kirsten:

Den 25. juni 1661 ved første forsøg på at sælge Hans Nielsen Goddags ejendomsgård i Røstoft

Den 14. juni 1662 ved skiftet efter Hans Nielsen Goddag

Den 28. september 1663 ved skiftet efter børnenes faster Anne Nielsdatter

Den 21. marts 1665 ved det endelige salg af gården i Røstoft

Igen den 4. april 1674 er Niels formynder for sin niece Anne Nielsdatter. Hun er 16 år og arver 230 daler 2 mark 5 skilling 9 penning efter sin mor Mette Nielsdatter, som er Niels' niece. Arven bliver indestående i gården hos hendes far.

Omkring 1671 dør Niels' første hustru. Lundby kirkebog er ikke bevaret for perioden. Der er heller ikke bevaret et skifte. Ved Niels' eget skifte henvises der hustruens skifte, men uden dato og navn. Niels gifter sig igen med Bodil Madsdatter i Allerslev kirke den 28. april 1672. Hun er datter af gårdmand Mads Pedersen Kræmmer i Rekkende. Niels og Bodil får mindst 2 børn sammen;

Maren	ca. 1672 – efter 1692	Ukendt levned
Peder	ca. 1678 – 1748	Gårdmand i Lundby

I Prins Jørgens jordebog dateret 11. november 1682 har Niels stadig ejendomsgård nr. 1 i Lundby. Men det er sidste kilde til Niels' liv. Han dør 1692 i Lundby, og hans skifte holdes den 31. marts. De rum der nævnes, er stuen, 2 kamre, køkkenet og loftet. Dyreholdet er; 8 heste, 7 køer, 1 kvier og 1 tyrekalv, 5 får, 9 svin, 3 gæs og 1 gase. Desuden skylder Jens Peder Nielsen i Lundby 4 daler for en hest han købte sidste år

Magister Laurids Gregersen af Hammer fremviser et skøde på gården, som Niels Erichsens arvinger har solgt til ham. Hvis jeg forstår det rigtigt, så har ridefogeden ved salget af gården i 1651 måske beholdt sin ret til at modtage landgilde. Det er denne ret, som arvingerne har solgt. Niels' arvinger mener at der kun skyldes 3 års rente. Det hele er lidt uklart. Fordringen bliver ikke indført med et beløb som gæld, men gårdens brøstfældighed bliver opgjort for en sikkerheds skyld. 4 uvildige mænd har foretaget en vurdering, og gården istandsættelse sættes til 45 daler 4 mark. Der bliver kun nævnt stuelængen og den nordlige længe, som ligger ud til gaden (vejen). Niels' kusine Kirsten Hansdatter har arv efter sin far Hans Nielsen Goddag indestående i boet for 5 daler 2 mark. De to yngste døtre af 1. ægteskab har også deres mødrene arv i boet for samlet 12 daler 4 mark. Sønnen Jens har lagt 5 daler ud for et bud, som skulle rejse til Jylland. Det må være for at advisere Niels Erichsens arvinger, som er i Jylland. Sønnen Jens har yderligere lånt sin far 1 tønde havre og penge for i alt 1 daler 1 mark. Derudover er der en række små fordringer. Til slut skriver skifteforvalteren, at sagen med Magister Laurids Gregersen har været for tinge den 8. april. Laurids Gregersen vandt sagen. Der bliver lagt i alt 80 daler 1 mark 14 skilling til gælden. Det bliver dog aftalt, at værdien bliver indestående i gården. Overskuddet i boet på 64 slettedaler 13 skilling fordeles med halvdelen til enken og 7 daler 8 mark 6 2/5 skilling til hver af sønnerne og 3 daler 2 mark 4 skilling 3 1/3 penning til hver af døtrene. Den ældste søn Jens er formynder for den yngste søn og desuden for sin yngste helsøster.

Ingen af arvingernes lodder bliver i boet. Alt bliver "straks modtaget". Det virker som om enken forlader gården, men der står intet om, hvem der i så fald overtager gården. Ved hendes fars skifte i januar 1693 står Bodil stadig som gift med Niels. Bodils videre skæbne er ukendt.

Anders Hansen dør i 1691 i Lundby, og skiftet holdes den 13. juli. Enken Anne Olufsdatters lavværgе og trolovede er Jens Nielsen Bunde. Anders Hansen havde en ½-gård i fæste, som Jens overtager. Der er et overskud i boet på 35 slettedaler, som bliver stående i boet. Anders Hansens bror Laurs Hansen i Grumløse skal have tilsyn med arven.

Anders og Anne fik mindst 2 børn sammen;

Hans	ca. 1686 – ?	Ukendt levned
Bodil	ca. 1688 – ?	Ukendt levned

Jens bliver gift med Anne i 1691, men ægteskabet varer ikke længe. Anne dør allerede den 16. april 1692. Hendes skifte holdes den 3. juli. Der er et lille overskud på 20 daler 1 mark 14 skilling. Denne gang er det hendes bror Niels Brygger i Ring, som skal sikre børnenes bedste. Der er en lille gæld til herskabet og gårdens brøstfældighed er sat til 16 daler 3 mark 10 skilling. Senere samme år får Jens sin arven efter sin far udleveret; 1 sorthjælmet stud, 1 plov med jern og tilbehør, 1 kobber håndpande, 1 korn sigte, 1 stand kar, 1 meje (rejs), 1 øltønde, ½ tønde havre, 1 lang egebænk, 1 bænk og 1 mark 8 skilling. Jens får desuden 1 brun hoppe, 4 skæppe byg, 1 fiskelod, 1 lille ølflaske og 1 melsigte for sine 2 krav i boet.

Jens bliver gift igen i 1692 formentlig i Lundby kirke med Gertrud Clausdatter. Om hendes ved vi kun, at hun har en søster Birgitte gift med tredingsfoged og gårdmand Hans Christophersen Vrang i Remkolde.

Jens og Gertrud får mindst 8 børn sammen;

Anne	c 1693 – 1772	Gift 1. Gang med Ole Nielsen i Lundby og 2. gang med Eiler Christensen i Lundby
Birthe	c 1695 – 1776	Gift med gårdmand Frands Nielsen i Lundby
Maren	c 1701 – 1772	Gift med Lars Jacobsen i Ring
Niels	? – 1710	Død som barn
Claus	? – 1710	Død som barn
Claus	1711 – 1784	Gårdmand i Lundby gift 1. gang med Kirsten Sørensdatter og 2. gang med Karen Rasmusdatter
Peder	c 1714 – efter 1737	Bosat i Lundby gift 1. gang med ukendt og 2. gang med Karen Pedersdatter.
Niels	c 1714 – 1793	Gårdmand i Lundby gift med ukendt

Der er plads til et par børn mere mellem Maren og den første Niels. Niels og Claus er begravet med 14 dages mellemrum uden aldersangivelse. Den anden søn Claus' første hustru er søster til Mette Sørensdatter nr. 1527 i bind 7.

I jordebogen fra 1710 beskrives gården mere detaljeret. Hartkornet er 7 tønder 4 skæpper 2 fjerdingkar. Der er 3 længer på gården mod nord, syd og øst med henholdsvis 20, 14 og 5 fag. Bygningerne er "ved magt". Der er 2 plove, 10 heste, 3 køer, 2 "ungfæ", 18 får og lam og 10 svin. Til gården er der 1 esse (ildsted), 1 bageovn, ½ tønde bryggerkedel, en jernovn og en frugthave. Jens har betalt alle skatter. Noget tyder på, at han også har fæstet noget jord af kirken. Den 15. februar 1727 afgiver Niels 5 skæpper 1 fjerdingkar "kirkejord" til husmand Morten Rasmussen. Landgildet for denne jord er 2 rigsdaler 1 mark 2 2/3 skilling og 1 tønde 1,5 fjerdingkar havre.

Gertrud er gudmor den 11. marts 1725 til hendes datter Marens datter Anne og den 17. august 1727 til datteren Annes datter Sidse. Hun er fadder den 9. oktober 1729 til datteren Marens datter Birthe. Alle 3 gange forgår i Lundby kirke. Den 20. januar 1734 afgiver Niels sin gård til sønnen Claus på grund af høj alder og "skrøbelighed". Niels og Gertrud er herefter på aftægt på gården.

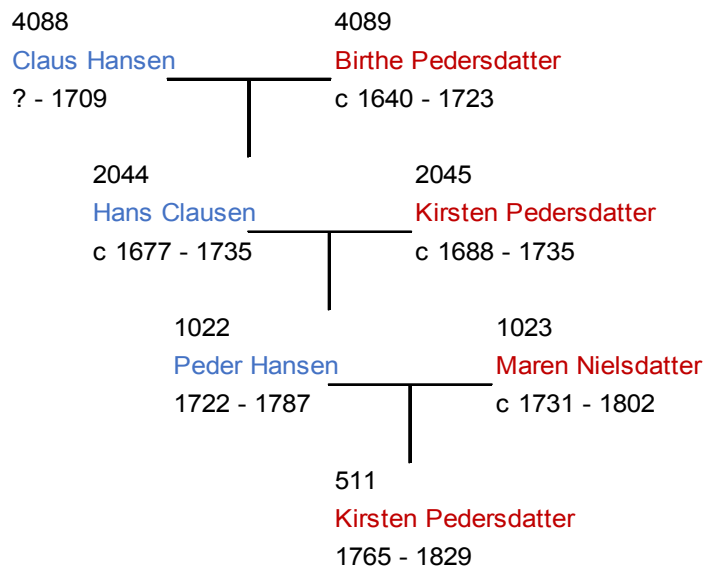
Jens er fadder en enkelt gang til sønnen Peders søn Niels den 14. november 1734 i Lundby kirke. Næste gang Jens nævnes er ved sin død i 1736 i Lundby. Han begravnes den 19. maj på Lundby kirkegård. Gertrud dør i 1737 i Lundby og begravnes den 8. marts på Lundby kirkegård 10 måneder efter sin mand. Der er ikke bevaret nogen skifter.

Lundby kirke

Gammelt postkort med Snesere kirke

Claus Hansen – Birthe Pedersdatter

4088 – 4089

Claus nævnes i matriklen fra 1682 på gård nr. 2 i Lille Røttinge. Gårdens hartkorn er 7 tønder 1 skæppe 3 fjerdingkar 1 album. Der er tilhørende "svineolden" på 2 fjerdingkar 2 album. Gården har tidligere været fæstet af Hans Jensen. Kan det være hans far? Claus har en bror Oluf Hansen, som også er gårdmand i Lille Røttinge.

Claus og Birthe har mindst 2 børn;

Hans	c 1677 – 1735	Gårdmand i Lille Røttinge gift 1. gang med Karen Ibsdatter og 2. gang med Kirsten Pedersdatter.
Sidsel	? – ?	Gift med Broder Andersen i Skibinge

Claus bliver nævnt en del gange i tingbogen. Den 28. marts 1682 blev han afkrævet manglende kongetiende. 2 gange i 1684 er den gal igen. Den 11. november kræver Niels Christensen fra Præstø 2 mark 5 skilling, og den 9. december er det herredsfogden der kræver sin betaling. Claus skylder 2 skæppe korn for 2 år. Tidligere på året den 22. juli er Claus 1 af 8 mænd, som er blevet udpeget til at syne kornet på kongens gårde i Bårse herred. Den 13. september 1692 er Claus 1 af 8 dannemænd udpeget til at syne Nysø og Sparresholms skove for, hvor mange svin der kan sættes på olden. Den 25. september 1695 må Claus stå til rådighed igen. Denne gang er det som vidne. Jens Rasmussen anklager Jørgen Nielsen i Lille Røttinge for at have lavet en sti gennem hans kornmark. Det er desuden kommet til et "klammeri". Claus og hans søn Hans var ved at så byg, da de så, at Jørgen Nielsen gik over den nysåede mark trækkende på 2 "bæster". Senere på året den 29. oktober må Claus være med til at syne et led til overdrevet. Den 4. august 1696 er Claus gård vurderet til 9 daler 3 mark i brøstfældighed. Den 12. juli 1698 er brøstfældighed 11 daler på gårdens 47 fag. I forbindelse med en sag den 23. februar 1697 ses det, at sønnen Hans tjener hos Claus.

I 1698 bliver Claus anklaget for skovhugst. Den 8. februar er Mads Nielsen Lind anklager på tinge for skovfogeden. Der er foretaget skovhugst på rytterbonden Jep Nielsens grund i Smidstrup. Som vidne udtaler skovløberen Peder Ibsen sig. Da han kom gående i skoven ved Smidstrup, så han Rasmus Ibsens søn Jens fra Ll. Røttinge siddende i en eg og huggede i en tør gren. Skovløberen gik til skovfogeden Per Smed, som ikke var hjemme. I stedet gik Jørgen Smed med ham tilbage til skoven. Da var grenen delt i 2. Det ene del lå på Claus Hansens slæde. Den anden del lå på Jens Nielsens slæde fra Smidstrup.

Claus Hansen var kørt hjem med sin slæde. Da skovløberen og Per Smed kom til Claus Hansen, så stod han sammen med sin søn og Jens Rasmussen. Ved tinget blev grenen vurderet til 3 favne af 1 slettemarks værdi. Jens Rasmussen mødte og sagde at han ikke havde hugget en gren. Men han var oppe træet for at få fat på en mår, som dog slap fra ham. Den omtalte gren lå allerede på jorden. Jens Rasmussen forventede at blive frikendt. Claus Hansen mødte også og svarede, at han intet kendte til sagen. Sagen blev opsat i 3 uger. Næste gang sagen tages op er den 8. marts. Den kongelige regimentsskriver Johan Isachsen mødte ved sin tjener Mads Nielsen. Det virker som om han forsvarer dem. For han siger, at de som rytterbønder ikke vil kunne betale deres bøder uden at blive ruineret. Claus Hansen og Jens Rasmussen blev påkaldt, men de var ikke mødt. Anklageren forlangte dom iflg. skovforordningens 29. artikel. Den 22. marts falder der dom i sagen. Men dommeren er lidt uklar i sine udtalelser. Det virker som om, at han ikke mener at de kan dømmes. Han beder dem om at "sone" sagen i mindelighed. Men advarer dog om, at de vil blive dømt efter skovforordningen, hvis det ikke lykkes.

Claus dør i 1709 i Lille Røttinge og han begraves den 9. oktober på Snesere kirkegård. Der er ikke noget skifte efter ham. Birthe dør i Lille Røttinge 1723, og hun begraves den 4. august på Snesere kirkegård. Præsten har skrevet "Hans Claus mor i Lille Røttinge ved navn Birthe Pedersdatter 83 år gammel". Der er betalt 1 mark 12 skilling til kirken for begravelsen.

Hans Clausen – Kirsten Pedersdatter

2044 – 2045

Hans er født ca. 1677 i Lille Røttinge. I 1697 tjener han hos sin far. Hans bliver gift den 5. november 1704 med Karen Ibsdatter. Hun er født efter 1684 som datter af gårdmand Jep Ibsen og Sidse Christensdatter i Snesere. Han og Karen får 1 barn sammen;

Karen	1706 – ?	Ukendt levned
-------	----------	---------------

Ægteskabet varer ikke længe, da Karen dør allerede i 1706 i Lille Røttinge. Karen er højest blevet 22 år, og hun er død bare 2 måneder efter datterens fødsel. Hun bliver begravet den 7. oktober på Snesere kirkegård. Der bliver betalt 2 mark 8 skilling til kirken for begravelsen. Hans er selv kun 29 år, og skal nu finde en ny hustru. Valget falder på Kirsten Pedersdatter. Hun er født ca. 1688, så hun er blot 18 år. De er ikke gift i Snesere kirke. Men blandt fadderne til deres børn er personer fra Dysted i Toksværd sogn. Kirkebogen er først bevaret fra 1729, så det forbliver uvist, hvor Kirsten kommer fra. Hans og Kirsten får 16 børn sammen;

Jens	1708 – 1708	Død som spæd
Bertel	1709 – 1760	Bosat i Dyrlev gift med Maren Nielsdatter
Claus	1711 – 1711	Død som spæd
Claus	1712 – 1770	Først gårdmand i Lille Røttinge senere i Store Røttinge gift med Maren Hemmingsdatter
Peder	1714 – ?	Ukendt levned
Ellen	1715 – ?	Ukendt levned
Johanne	1716 – ?	Ukendt levned
Peder	1719 – 1720	Død som spæd
Birthe	1719 – efter 1763	Bor 1763 i Præstø
Jens	1721 – efter 1739	Ukendt levned
Peder	1722 – 1787	Gårdmand i Rekkende gift med Maren Nielsdatter
Dødfødt	1724	Dødfødt
Oluf	1725 – 1730	Død som barn
Niels	1728 – efter 1748	Tjener 1748 hos sin bror Claus i Lille Røttinge
Karen	1731 – 1732	Død som spæd
Maren	1734 – 1737	Død som barn

I alt 16 børn på 26 år, hvor af kun de 4 med sikkerhed er blevet voksne.

Hans er fadder den 3. februar 1704 til hans søster Sidsels søn Anders i Skibinge kirke. Kirsten er fadder den 8. marts 1722 til Hans' fætter Claus i Snesere kirke. Både Hans og Kirsten dør i Lille Røttinge 1735 inden for 1 uge. Han er 58 og hun er 47 år gammel. Claus bliver begravet den. 11. maj og Kirsten den 15. maj på Snesere kirkegård. Der bliver betalt 2 mark for hver af deres begravelser. Der burde være et samlet skifte, men det rammer igen ned i en af skifteprotokollens mange huller. Den 5. september 1737 fæster sønnen Claus sin fars gård nr. 2 i Lille Røttinge, som "hans far Hans Clausen i armod fradøde".

Peder Hansen – Maren Nielsdatter

1022 – 1023

Hvad skete der med Hans og Kirstens børn ? Sønnen Peder bliver hos sin bror Claus, og han flytter med til Store Røttinge. Det kan ses fordi Peder er fadder til 3 af sine nevøer; den 28. april 1748 til Peder, den 6. december 1750 til Kirsten og den 19. maj 1754 til Kirsten. De 2 første gange bor han i Lille Røttinge og den sidste gang i Store Røttinge. Hans bror Claus fæster den 20. april 1751 gård nr. 7 i Store Røttinge. Peder burde være konfirmeret omkring 1740, men hans konfirmation står ikke i Snesere kirkebog.

Den 25. september 1761 bliver Peder trolovet til Maren Nielsdatter. Vielsesdatoen er ikke noteret, men de bliver viet i Hammer kirke. Forloverne er 2 ukendt personer; Hans Nielsen og Mikkel Jensen fra Allerslev (sogn). Peder bor i Allerslev på trolovelsestidspunktet, mens Maren er fra Ring. De er viet i en ret høj alder. Peder er 39 og Maren er 30 år gammel. Men der er ikke noget, som tyder på, at de har været gift før. Det har ikke været muligt at spore Marens oprindelse. Peder og Maren får bare 3 børn sammen;

Kirsten	1762 – 1762	Død som spæd
Hans	1763 – 1763	Død som spæd
Kirsten	1765 – 30.04.1829	Gift med gårdmand Jens Andersen i Smidstrup

Iflg. sit skifte så har Peder den 19. august 1762 fæstet en lille halvgård i Rekkende med et hartkorn på 1 tønde 6 skæppe 2 fjerdingkar 1 album ager og eng samt 2 skæppe 2 fjerdingkar 2 album skov. Han har desuden fæstet en "øde" jord den 13. august 1761 på 2 tønder 1 skæppe 2 fjerdingkar 1 album, og den 12. december 1765 "Grave Jorden", som hører under Oremandsgård.

Ved folketælling i 1787 er Peder stadig gårdmand. Han driver gården sammen med sin kone, datter og 3 tjenestefolk. Men Peder dør næsten samtidig med folketællingen, som er dateret 1. juli. Peder begravnes den 6. juli på Allerslev kirkegård. Skiftet holdes den 2. august. Det bliver meddelt at datteren Kirsten allerede er trolovet med hendes kommende mand Jens Andersen fra Smidstrup. Det er derfor ikke nødvendigt at foretage en vurdering, da hun som eneste arving godt kan komme overens med sin mor.

Maren oplyser, at da de overtog gården, var der hverken hus, besætning eller sædekorn. De har for egen regning bygget et 11 fags hus, med 3 fags stue, nye lofter, vinduer og så videre. I 1772 den 12. december har de yderligere fæstet en øde grund, hvor på de har bygget et hus på 7 fag med skorsten osv. og et 21 fag hus fra nyt. Alt dette tilbyder hun at få vurderet, så hendes datter kan "høste og nyde frugten deraf". Men herskabet vil "til enkens store sorg og bedrøvelse" ikke følge hendes "ansøgning". Hun kan enten flytte fra gården, eller hun kan fæste den på ny. Så enken blev spurgt om hun ønskede at blive ved gården, og til sin tid aflevere gården og besætning vurderet efter lovlig måde.

Hvad der er Marens plan er usikkert. Hun gifter sig ikke igen, og hun er næppe blevet på gården længe. Ved folketællingen i 1801 er hun flyttet til sin datter i Smidstrup, hvor hun er på aftægt. Hun dør 1802 i Smidstrup og hun bliver begravet den 15. august på Skibinge kirkegård.

Ved Kirsten vielse den 26. oktober 1787 er hendes fætter Ole Clausen i Store Røttinge hendes forlover. Det er det egentlige bevis på, at Peder Hansen er Hans Clausens søn.

Præstø i 1805 af Søren L. Lange

Skiftet efter Peder Rasmussen Kuld og Ellen Hansdatter (side 121)

Skiftet er afskrevet i det sprog og med den manglende tegnsætning, som er typisk for denne type kilde. Så kan man fornemme, hvordan det er at skulle forstå og skille informationerne ad. Dog er boopgørelsen blevet moderniseret lidt, så det er til at forstå, hvad familien besad. Beløbsskøtterne er opgjort i rigsdaler, mark og skilling.

Anno 1753 dend 25 maj effter ofver gaaende behöörig Tillöysning ved dette District Annecterede Birketing Indfandt sig udj Kragevig udj Allerslef Sogn Kongelig Majestets Regiments skriver Johannes Jacobsen som Skiftes Forvalter ved mig undertegnede Börge Jacobsen at foretage Skiffte effter ved Döden afgangne Bonde Peder Rasmusen Kuld og Hustrue som ved ulöckelig händelse i afvigte vinter drocknede udj Stranden ud for Joenshoved Kircke, da depaa is ville gaae over til Staufbýe for at besöge deres der boende Daatter imellem Disse 2de afdöde Salig Mennisker effterlevende Börn Nemblig 5 Sönnner og 5 Dötre, Dend äldste Sön Hans Pedersen boende udj Tiörnehoved paa en Fæstegaard, Rasmus Pedersen 18 aar gammel tienende her paa stædet, Den 3die Lars Pedersen 11 aar gammel værende hos Hans Larsen i Schallerop denne sidst melte Sön er Auflet ved dend sidste Salig Koene dend 4de Olle Pedersen 8 ½ aar gammel værende her paa stædet, den Femte ved Nafn Hans Pedersen 3 aar gl., den äldste Datter Maren Pedersdaatter havende til ägte Bonden Olle Hansen udj StaurBýe udj Joenshovits Sogn, den anden Anne Peders Datter havende til ägte Peder Andersen Gaardmand i Ronneklint den 3die Giertrud Peders Datter havende til ägte Lars Larsen som beboer og er Fæster her paa stædet, den 4 Kirsten Peders Datter 15 aar gl: værende her paa stæden, disse Fiire Dötre var alle ved dan salig Mands förste salig Koene, og endelig dend Femte og sidste Datter Bodel Pedersdatter 6 aar gl: værendis hos Peder Hemmingsen i Skallerop, ved denne Forretning var Indfunden sig paa Rettens Embeds vegne Vedælde og Velbýrdige Hr Cancellie Assesor Bruun Fra Allerslef, saa var og tilstæde den 2de Vurderingsmænd Peder Jacobsen her i Kragevig og Rasmus Bang udj Allerslef, og var Nerværende paa Deres Hustruers vegne de ovenbemte Mænd, og paa de umýndiges vegne Hans Laursen gaardmand fra Schallerop, som den af Dödes Salig Koenes Fader, Deres tarv at paaagte hvilcke end og de oven meer bemte Svogre Indfandt sig for at i agt tage og da tilgaaet saaledes. Dette sterfboes Formue som straxen effter Dödsfaldet er tagged under Registering, og af forbemte tvende vurderings mænd vurdere udj effterfølgende:

I stuen	R – m – s	I den anden stue	
1 gl: bord	1 – 0 – 0	1 gl: bord	0 – 3 – 0
1 lille rødt bogskab	0 – 3 – 0	2 bænke	0 – 0 – 8
1 sort madskab	0 – 3 – 0	1 lille dejtrug	0 – 0 – 6
2 gl: bænke	0 – 2 – 0	1 ege sengested med 4 stk.	
_ gl: stole	0 – 1 – 0	omhæng og kappe	1 – 2 – 0
1 gl: gåsebænk	0 – 1 – 12	1 gulstribet hampe dyne	1 – 0 – 0
1 fyrrekiste	0 – 4 – 0	1 hør og blågarns lagen	0 – 3 – 8
1 jernkakkelovn	2 – 0 – 0	2 stribede hovedpuder	0 – 2 – 0
1 egesengested med 5 stk.		1 hvid linneds underdyne	0 – 3 – 0
overgarns omhæng	1 – 2 – 0	1 gl: "pus"	0 – 0 – 12
1 skånsk stribet tæppe	0 – 0 – 12	1 lille ege kar	0 – 4 – 0
1 olmerdugs overdyne med		1 pr korte gl: rødt garn haspe	
røde og blå striber	1 – 2 – 0	1 hvid og 1 garnvinde	0 – 3 – 0
1 par blågarns lagener	0 – 3 – 0	2 sold	0 – 1 – 4
2 linneds hovedpuder	0 – 2 – 0	1 gl: stand tønde	0 – 0 – 4
2 gl: linneds underdyner	1 – 0 – 0	1 lille madkurv	0 – 0 – 4
2 gl: tinfade, 1 tintallerken			
og 1 sovseske	0 – 3 – 8		
1 messing lysestage	0 – 0 – 6		

I kammeret

1 gl: hel øltønde	0 – 1 – 0
1 halv øltønde	0 – 1 – 0
1 fjerding (kvart)	0 – 0 – 8
3 gl: malkekander	0 – 0 – 6
1 sildebalje	0 – 0 – 2
1 gl. kærne (smør)	0 – 0 – 4
1 gl: tin kande	0 – 0 – 8

På loftet

4 (pund) hamp	1 – 8 – 0
2 tønder havre	- - -
2 pund humle	- - -
1 gl: ege bræt og 1 stander	0 – 0 – 6
1 gl: særk (tøj)	0 – 3 – 0

I køkkenet

1 gl. bryggerkedel	2 – 0 – 0
1 mindre bryggerkedel	1 – 0 – 0
1 gl. messing silde kedel	0 – 0 – 8
8 sibøtter	0 – 1 – 8
1 træ si, 1 ølflaske og	
1 stor kande	0 – 1 – 0
1 (selde)	0 – 0 – 8
1 lille bryggerkar	0 – 1 – 8
1 gl. håndkværn	1 – 0 – 0
2 gl. stand tønder	0 – 0 – 6
1 kedelkrog og 1 ildtang	0 – 0 – 4
4 træer (?) 1 all(__krus)	0 – 0 – 4

I gården

1 gl. slæde	0 – 0 – 8
1 tr vogn med (førts _enger)	4 – 4 – 0
1 gl. vogn med behør	2 – 4 – 0
1 tjærekande	0 – 0 – 2
1 par høst harver	0 – 2 – 0
2 gl. tærskesten	0 – 1 – 0
1 gl: slibesten	0 – 0 – 4
1 svinetrug	0 – 0 – 4
3 bistader	2 – 0 – 0
Plov og harve med behør	2 – 0 – 0

I udhuset

1 hukkeblok	0 – 0 – 4
1 boløkse	0 – 2 – 0
1 håndøkse	0 – 1 – 8
1 lægtehammer og 1 vimmel	0 – 0 – 12
1 hakke	0 – 0 – 8
1 tjørnekniv	0 – 0 – 8

2 gl: leer	0 – 3 – 0
2 jern ____ke	0 – 1 – 0
1 skærekiste med kniv	0 – 0 – 12
1 høtyv	0 – 1 – 0
1 beg og hørreb samt ____	0 – 1 – 8
4 ålestager	0 – 1 – 0

I drengekammeret

1 gl. sengested	0 – 0 – 6
1 stribet overdyne	0 – 4 – 0
2 blågarns lagner	0 – 5 – 0
2 gl. hvide hovedpuder	0 – 1 – 0
1 hampe dyne	0 – 5 – 0
1 stribet "pus"	0 – 0 – 12
1 gl. (markør)	0 – 0 – 8

Bæster (heste)

1 grå hoppe 8 år	8 – 0 – 0
1 brunstjernet hest 10 år	4 – 0 – 0
1 sort hest 9 år	4 – 4 – 0
2 sortligbrune fjor føl	6 – 4 – 0
1 gl. rød hoppe 16 år	1 – 4 – 0
1 sort hoppe 6 år	4 – 0 – 0
1 føl	2 – 0 – 0

Kvæg

1 rød ko 7 år	7 – 2 – 0
1 sort spejlet ko 7 år	6 – 2 – 0
1 sort spejlet ko 11 år	5 – 2 – 0
1 sort ung stud 2 år	4 – 0 – 0
1 sort draget kvie 2 år	2 – 4 – 0
1 ung stud og 1 kvie	
som er Lars Larsens	
1 rød spejlet kviekalv	1 – 2 – 0
1 spæde kalv	1 – 0 – 0

Får

10 stk. og 1 vædder	8 – 2 – 0
---------------------	-----------

Svin

6 stk.	6 – 0 – 0
7 grise	1 – 4 – 8

2 gæs og 1 gase	0 – 3 – 0
-----------------	-----------

Korn i strået

Rug 4 traver	
Byg 8 traver	
Tilsammen	121 – 0 – 14

Sidstkommende tilstedeværende blev tilspurt om de vidste noget videre at angive som kunde komme sterfboet tilgode, svarede de vidste ey videre undtagen de afdödes salig folckes gang klæder, som er bleven deelt imellem de smaae og umyndige børn, hvilke Börnenes morfader Hans Laursen og de andre myndige arvinger tilstoed, og at de havde anseet det til börnenes gavn at samme in Natura til dennem blev anvendt. Ved Registreringen Jgienom læsning fandtes at 3 Biestader derudj var antegned med ey ved vurdering saa som det da ikke kunde vides om samme ville blive ved, thi bliver nu derfor at indføre 1 rd stk. er 3 rd.

Tilsammen Boets Formue 124 – 0 – 14

Nu bliver da at anföre sterfboets besvær

Hans Kongelig Majestets Prætentioner

Besætning som effter Rytter goeds forordningen ved denne Gaard, som staar for Hartkorn 4 td 6 skp 1 fjk

bör forblive 1 6 års vogn hæst	24 rd	
6 Forsvarlige Ploug bæster	48 rd	
Ploug og harve samt vogn med behörig redskab	13 rd 2 mk	
2 Kiör	16 rd	
4 Faar	4 rd	103 – 2 – 0

Gaardens Bröstoffældighed af vurderings mændene anseet saaleedes

Stue Lengden der bestaar af 6 fag	10 rd	
den söndre ditto 7 fag	4 rd	
den Østre ditto 8 fag	5 rd 2 mk	
den vestre 5 fag	2 rd 3 mk	21 – 5 – 0

Sædekornet er for nærværende tiid i Jorden nedlagt saa i den henseende ey noget til besvær bliver at anföre, kand ellers saaes Rug 4 ½ tönde Byg 5 tönder Hauvre 5 tönder

Restancer af Kongelige Contributioner effterstoed

Januarj qvart 1753	2 rd 4 mk 3 s	
Aprilj qvart ditto	1 rd 3 mk 9 s	4 – 1 – 12
Tilsammen de Kongelige Fordringer		130 – 2 – 12

Dernest Anden Bortskyldig

1 Hr Cancellie Assesor og Bierke dommer Bruun krævede for 1 syfns Forretning hand maatte tage paa de

afdöde folck da de vare drocknede hvorfor i nöyeste paastaaes	1 rd
2 Peder Jacobsen her i Kragevig krævede paa sin Karl Peder Sörensens vegne	
som blev tilstaaed	2 rd 4 mk
3 Peder Jacobsen paafordrede for sig selv som ligeledes blev tilstaaed	0 rd 5 mk
4 Peder Andersen i Rönnebeck kræved som blev tilstaaed	2 rd 4 mk
5 Hr Bircke skriver Prehn mödt og krævede tiende konr pro 1751 til	
Allerslef Kierke byg 4 tönder 4 skp som anslaaes til penge efter	
Kircke Kiöbet	2 rd 4 mk 4 s
6 Sogne Præsten Magister Fritz loed kræve for Resterende smaae	
Tiendr nemlig for föl, kalv, lam og desligen	1 rd 3 mk 15 s
7 Kiöbmande Johan Hansteen udj Præstoe loed kræve som Lars	
Larsen Fæsteren herpaa stædet tilstoed at Hr Hansteen og af ham paa	
Sterfboets vegne hafde krævet for vahre	4 rd
8 Sr Hans Staal i Wordingborg iligemaadr for een fierding sild	0 rd 4 mk 4 s
9 Hemming smed i Allerslef mödte og krævede smede lön for 5 aar	
Hvorimod hand i Reiningen angiver at være skyldig til dend afdöde	
Salig mand paa en hest 3 rd 2 mk med skulde ved endelig af Reining	
Komme til goede – 2 rd 1 mk 4 s men arfvingerne svarede at de var	
u-vidende om denne Fordrings rigtighed. Foreinedes eller af smeden	
hafde været pligtig tilforn effter saa mange aaringers arbejde at have	
giort af Reining og i det mindste engang hver aar.	

Jmidlertiid ville Lars Larsen som stædets fæster tilstaae hannem	1 rd 2 mk	
Hans Kiöge fra Præstö mödte og krævede tilgoede havende 4 mk som		
Sönnen Hans Kuld tilsted at være vidende om	0 rd 4 mk	18 – 1 – 11

Endnu blev angivet at paa begravelsens Bekostning Resterede til		
Rasmus Larsen i Giederöd	1 rd 2 mk	
Til Hans Krog i Staurbyø	1 rd 2 mk	1 – 4 – 0
Der blev paaRaabt om der var nogen som havde noged viidere heri		
Sterfboet at kræve men ingen i saa maade melder sig videre at fordre.		
Skiftets Bekostning blestaar udj følgende		
Lysningen om skiftets holdelse til Tinge	0 rd 1 mk 6 s	
Stempled Papiir til skifte breve	0 rd 4 mk 8 s	
Regimentskriverens skriverlön og salario	3 rd 2 mk	
Hr. Cancellie Assessor og Bircke Dommer Bruun	1 rd	
Vurderingsmændene	1 rd	
Skifte Forvalterens tienner	1 rd	7 – 4 – 14
Tilsammen sterfboets besvær og Gield		158 – 4 – 5

Naar samme Boets Besvær og Gield Et Hundrede Halv Tredsinds Tiuge og Aatte Rixdaler – Fiorten Skilling lignes imod Formuen Et Hundrede tiuge og Fire Rixdaler – Fiorten Skilling fornemmes at der mangler til Fordringen 34 Rd 3 mk 7 s imidlertid tilböd Laurs Laursen sig som haver fæstet stedet, og har til ægte den ene af Dötrene, at hand af medlidenhed til de umyndige börn ville tilstaae dennom til en Kieldelse effter deres afdöde Forældre hver et Qvægs hovet og hver et Faar, Nemlig til disse effterskrevne sönnen Rasmus, Pigen Kirsten, sönnen Lars, og Olle , Een Pige Bodel og endelig dend mindste sön Hans, og hver af Pigerne de fornte 2de hver Een Dýne, hvilke Creaturer Lars Larsen tilböd sig at formynderne maatte medtage naar de forlanger, siden hand ikke derfor kunde være ansvarlig. Qvæget som börnene skal have er følgende 1 sort koe, 1 sort Studling, 1 sort draged qvie, 1 Röd speiled Qvie kalv, 1 Röd qvie kalvnock een sort tyre kalv. Formynderne Declarerede at de med dett af deres svoger Lars Larsen gjorde tilbud vare Fornöyed, og maatte derfor tilstaae at det vahr deres eged Forlangende at ingen A____ her ved Ret var bleven Foretaget og ville de Deelee dette Creatur imellem börnene saaleedes som De selv got synes, og paa deres eget ansvar, at saaledes udj venlighed er tilgaaed bekræftes med hænders underskrift – Actum ut supra.

Paa Regimentskriver Jacobsens vegn overværende B Jacobsen

Nærværende arfv: og Formyndere

Hans H.L.S Lars:	Olle O.H.S. Hansen	Hans H.P.S. Pedersen
------------------	--------------------	----------------------

Peder P.A.S. Anders:	Lars L.L.S. Larsen
----------------------	--------------------

Som vidner og Vurderingsmænd	P Jacobsen, R. Bang
------------------------------	---------------------

Ordforklaringer

Afkald	Frasige sig retten til noget eller yderligere krav
Bindingsværk	Bindingsværk er en bygningskonstruktion, som var almindelig fra oldtiden til omkring 1920. Rammer af tømmer, der "bindes" og udfyldes med murværk, lerklining, bulværk e.l. Feltet mellem tømmerstykkerne kaldes for en tavle. Bindingsværk udføres som fag "moduler". Den typiske længde på et fag er i Danmark omkring 1,5 m (5 fod).
Bondefoged	Før 1791 en bonde, der varetog den senere sognefogeds opgaver. Betegnelsen brugtes også om den bonde, der forestod hoveriets praktiske fordeling mellem de hoverigørende bønder.
Ekstraskat	Skat der blev pålagt ud over de almindelige skatter til finansiering af f.eks. krige, kongelige bryllupsmedgifter og meget andet.
Fag	Den flade eller det dertil svarende rum, der ligger mellem to (lodrette) vægstolper i en bindingsværksbygning
Formynder	Myndig person der kan handle på en mindreårigs vegne
Forretning	Udtryk i tingbog om; rapport, skifte, tilbagemelding med flere.
Hartkorn	Betyder egentlig "hårdt korn", altså brødkorn. Tidligere var en tønde hartkorn en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). I den lange periode, hvor al betaling foregik som byttehandel med varer, var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede sig til at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller hartkorn. Hartkorn målt i tønder. 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album = 384 penning
Jordepenge	Arvegods der er knyttet til gårdens bygninger, drift og jord
Lavværg	Myndig person der kan handle på en myndig men ugift kvindes vegne
Længdemål	1 alen = 2 fod = 8 håndsbredder = 24 tommer = 128 bygkorn = 62,81 cm
Løsøre	Arvegods der ikke er knyttet til gårdens bygninger, drift og jord
Myndighed	Indtil det 18. år er alle umyndige, og har krav på en værg. Fra 18-25 år er en mand mindreårig, og han har krav på en formynder. Fra 25 år er en mand myndig, og han er sin egen værg. Fra 25 år er en kvinde myndig, men hun har sin far eller mand som lavværg.
Møntvæsen	1 daler = 6 mark = 96 skilling, 1 mark = 16 skilling 1 krone/slettedaler = 4 mark = 64 skilling
Olden	Frugter fra bøg og eg, dvs. bog og agern betragtet som føde for svin eller andre dyr
Skifte	Boopgørelse og arvedeling
Skovskyld	Hvad der svares i skat i henhold til en skovs ansættelse i ejendomsskyld efter hartkorn. Tidligere i forhold til det antal svin, der kunde holdes på olden i skoven. "Et Svins Olden er Et og En Trediedel Fjerdingkar Skovskyld"
Sognefoged	Sognefoged er en titel kendt siden 1500-tallet oprindeligt svarende til bondefoged. Fra 1791 lovfæstet som betegnelse for den lokale politimyndighed under herredsfoged og birkedommer. Sognefogederne fik efterhånden ret omfattende opgaver som lægds mænd og pantefogeder.
Stavnsbånd	Det betød, at de unge mænd på landet ikke uden godsejerens tilladelse kunne forlade det gods, hvor de var født. Det blev indført med en forordning af 4. februar 1733 som en del af genindførslen af nationale udskrivninger til militærtjeneste. Stavnsbåndet blev officielt ophævet i 1788, men var først helt afviklet i 1800.
Stedsmål	Et stedsmål var et pengebeløb, som fæsteren betalte til jordejeren ved et fæsteforholds begyndelse.
Tredingsfoged	Ældre betegnelse der svarer til en bondefoged.
Tjenestefolk	En dreng var ikke konfirmeret mens en karl var konfirmeret. Piger blev ikke delt i 2 kategorier.
Udskiftning	Udskiftningen betegner ny fordelingen af landbrugsjorden under Landboreformerne fra 1700 til 1850. Landbrugsejendomme flyttede mange steder fra landsbyerne ud på de nye marker. Udskiftningen hang nøje sammen med ændringen fra fællesdrift til bøndernes ansvar for dyrkningen af deres egen jord.
Værg	Myndig person der kan handle på en umyndig persons vegne

Nummeringen af bindene er antallet af mine 16 tipoldeforældre. Ét bind per person. Alle bind på nær nr. 1 slutter med en kvinde. Bindene omhandler personens aner. Kvindens eget liv skal findes under hendes mand. Der vil være stor forskel på bindenes størrelse, og nogle bind vil være slået sammen.

De 16 bind er:

Bind nr.	1	2	3	4	5	6	7	8
Person nr.	16 Ole Christensen	17 Ane Jensen	18 Christian Lauridsen	19 Marie Wengel	20 Svend Akselsen	21 Johanne Pedersen	22 Jens Pedersen	23 Anna Nielsen
	8 Christian Christensen		9 Alma Lauridsen		10 Aksel Akselsen		11 Dagny Pedersen	
	4 Orla Kristensen				5 Inge Akselsen			
	2 Ib Akselsen							
	1 Michael Axelsen							
Bind nr.	9	10	11	12	13	14	15	<u>16</u>
Person nr.	24 Hans Nielsen	25 Martha Nielsen	26 Jens Andersen	27 Karen Christensen	28 Lars Møller	29 Hansine Andersen	30 Mads Hansen	<u>31</u> <u>Bodil</u> <u>Jørgensen</u>
	12 Martin Nielsen		13 Maren Andersen		14 Emil Møller		15 Johanne Hansen	
	6 Hans Nielsen				7 Asta Møller			
	3 Ellis Nielsen							

Nummeringen af personerne er efter det såkaldte "Proband" system. Probanden har nr. 1. Faderen er altid det dobbelte og moderen det dobbelte + 1. Så f.eks. Lars Christian Møller har nr. 28, hans far nr. 56 og hans mor nr. 57. Alle probandens forfædre har lige numre og alle forkvinder ulige numre. Det hele har udgangspunkt i, at jeg er nr. 1.

Historien fortælles med udgangspunkt i mandlige linjer fortalt fra fortid mod nutid. Først gennemgås den første lige mandlige linje fra ældst kendte mand til linjen slutter med en datter. Herefter springes tilbage til ældst kendte hustru, hvor hendes historie fortælles på samme måde. Dernæst næstældste hustru og så fremdeles, til man igen er fremme ved det yngste led. Se anetavlerne.

Tavle 1

Tavle

		Jørgen Larsen	Lars Andersen	2
	Lars Jørgensen	1724 - 1779	Anne Jeppesdatter	3
	c 1752 - 1839	Maren Mortensdatter	Morten Madsen Pii	4
Jørgen Larsen		1716 - 1781	Karen Rasmusdatter	5
1786-1846		Jens Jensen	Jens Christophersen	6
	Ane Jensdatter	c 1731 - 1785		7
	1762 - 1830	Johanne Olsdatter	Ole Jensen	8
Peder Jørgensen		1737 - 1810	Johanne Nielsen	9
1811 - 1881		Søren Boesen	Bo Mortensen	10
	Bo Sørensen	? - 1754	Birthe Jensdatter	11
	1739 - 1825	Kirsten Rasmusdatter	Rasmus Hansen	12
Karen Boesdatter		1713 - 1748	Martha Olufsdatter	13
c 1778 - 1846		Jens Madsen	Mads Nielsen	14
	Kirsten Jensdatter	? - 1766		15
	c 1745 - 1826			16
Bodil KM Jørgensen				17
1865 - 1952		Claus Jacobsen		18
	Peder Clausen			19
	1746 - 1806	Kirsten Jørgensdatter	Jørgen Bendtsen	20
Jens Pedersen		c 1710 - 1793	Lucie Nielsdatter	21
1800 - 1860		Bo Sørensen	Søren Boesen	22
	Karen Boesdatter	1739 - 1825	Kirsten Rasmusdatter	23
	c 1778 - 1846	Kirsten Jensdatter	Jens Madsen	24
Maren Jensdatter		c 1745 - 1826		25
1834 - 1910		Jens Hansen Kuld	Hans Pedersen Kuld	26
	Hans Jensen Kuld	1752 - 1802	Johanne Larsdatter	27
	1781 - 1834	Birthe Nielsdatter	Niels Hemmingsen	28
Dorthe Hansdatter		1759 - 1799	Margrethe Pedersdatter	29
1814 - 1870		Jens Andersen	Anders Pedersen	30
	Lisbeth Jensdatter	1757 - 1823	Gertrud Frandsdatter	31
	1791 - 1854	Kirsten Pedersen	Peder Hansen	32
		1765 - 1829	Maren Nielsdatter	33

Tavle 2 - 3

Anders Jørgensen

? - 1711

Lars Andersen

c 1681 - 1735

Maren Larsdatter

? - 1708

Jørgen Larsen

1724 - 1779

Jeppia Jensen

c 1651 - 1736

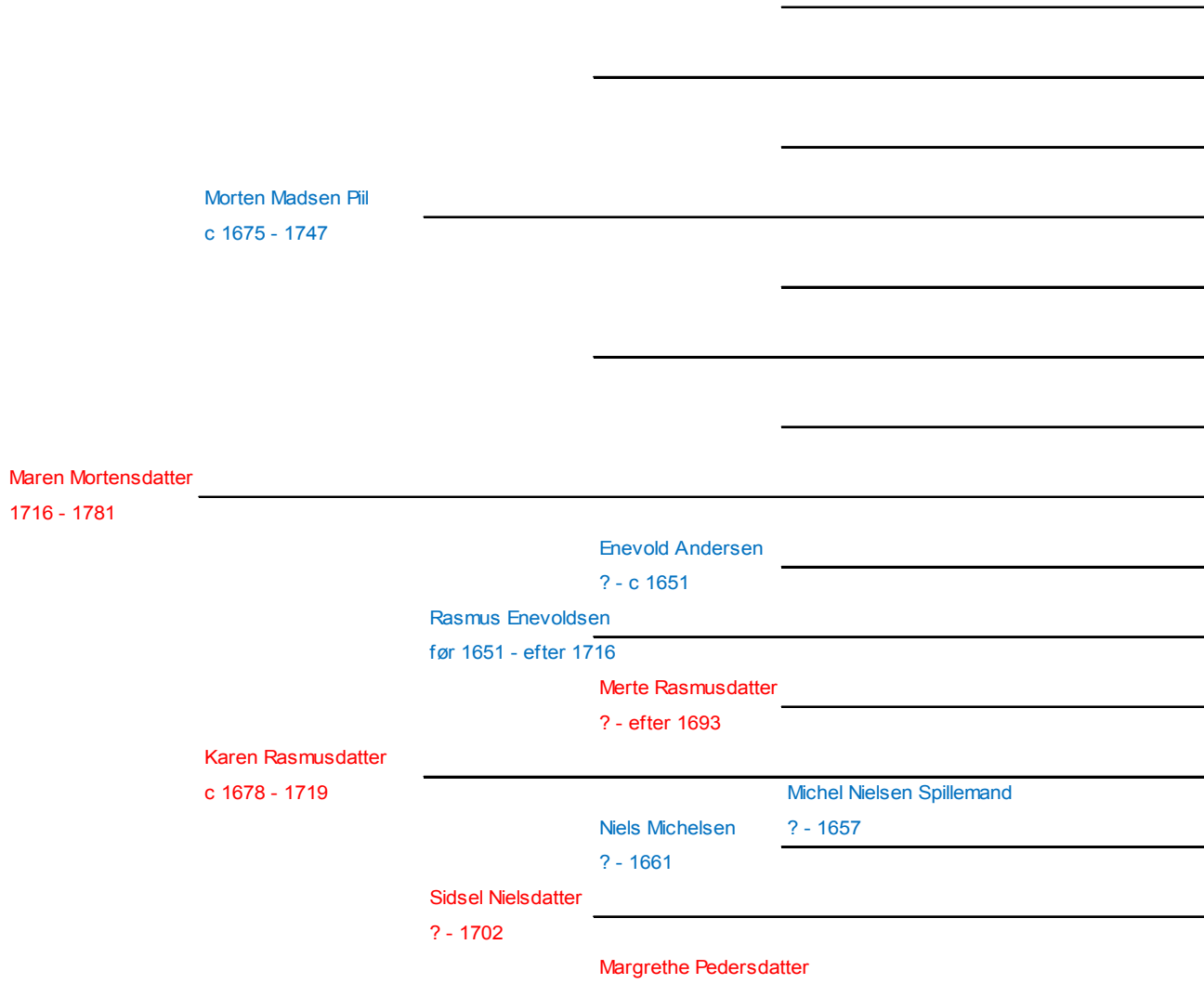
Anne Jeppesdatter

c 1682 - 1755

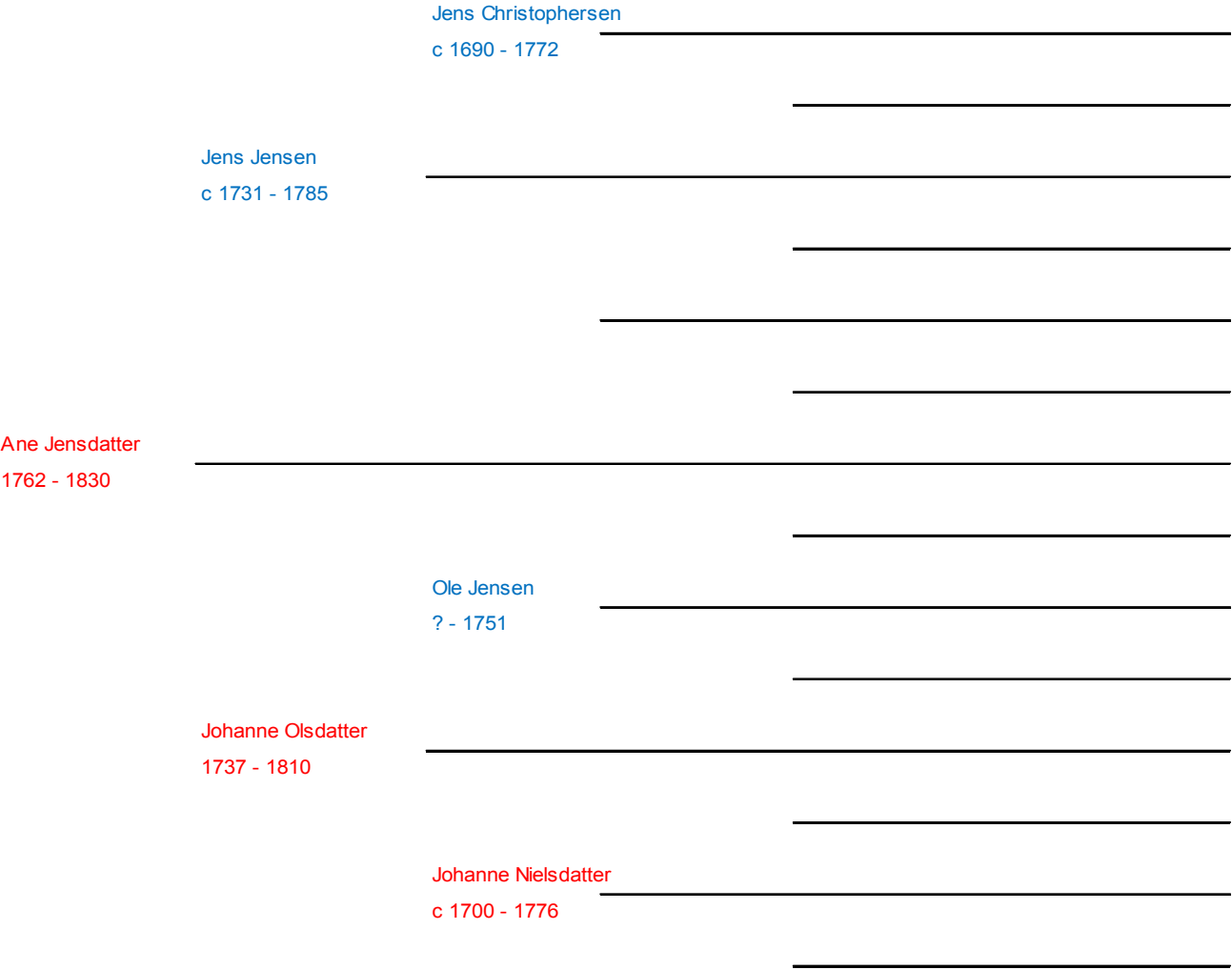
Karen

c 1654 - 1731

Tavle 4 - 5

Tavle 6 - 9

Tavle 10 - 11

		Rasmus Lauritsen	
	Laurits Rasmussen I	c 1575 - 1637	
	c 1600 - 1681	Maren Knudsdatter	
	Morten Lauritsen Lerche	? - efter 1655	
	? - 1679		
	Bodil Brus		
	? - før 1649		
Bo Mortensen			
c 1668 - c 1720		Mads Lerche	
	Olue Madsen Lerche	? - 1620	
	? - 1684		
	Maren Olufsdatter		
	? - 1697		
Søren Boesen			
? - 1754			
	Peder Jensen		
	? - 1669		
	Jens Pedersen		
	? - 1713		
	Lucie Olufsdatter		
	? - 1693		
Birthe Jensdatter			
? - c 1755			
	Hans Olsen		
	Anne Hansdatter		
	? - 1694		
	Sidsel Nielsdatter		

Tavle 12 - 13

Hans Olsen
? - 1726

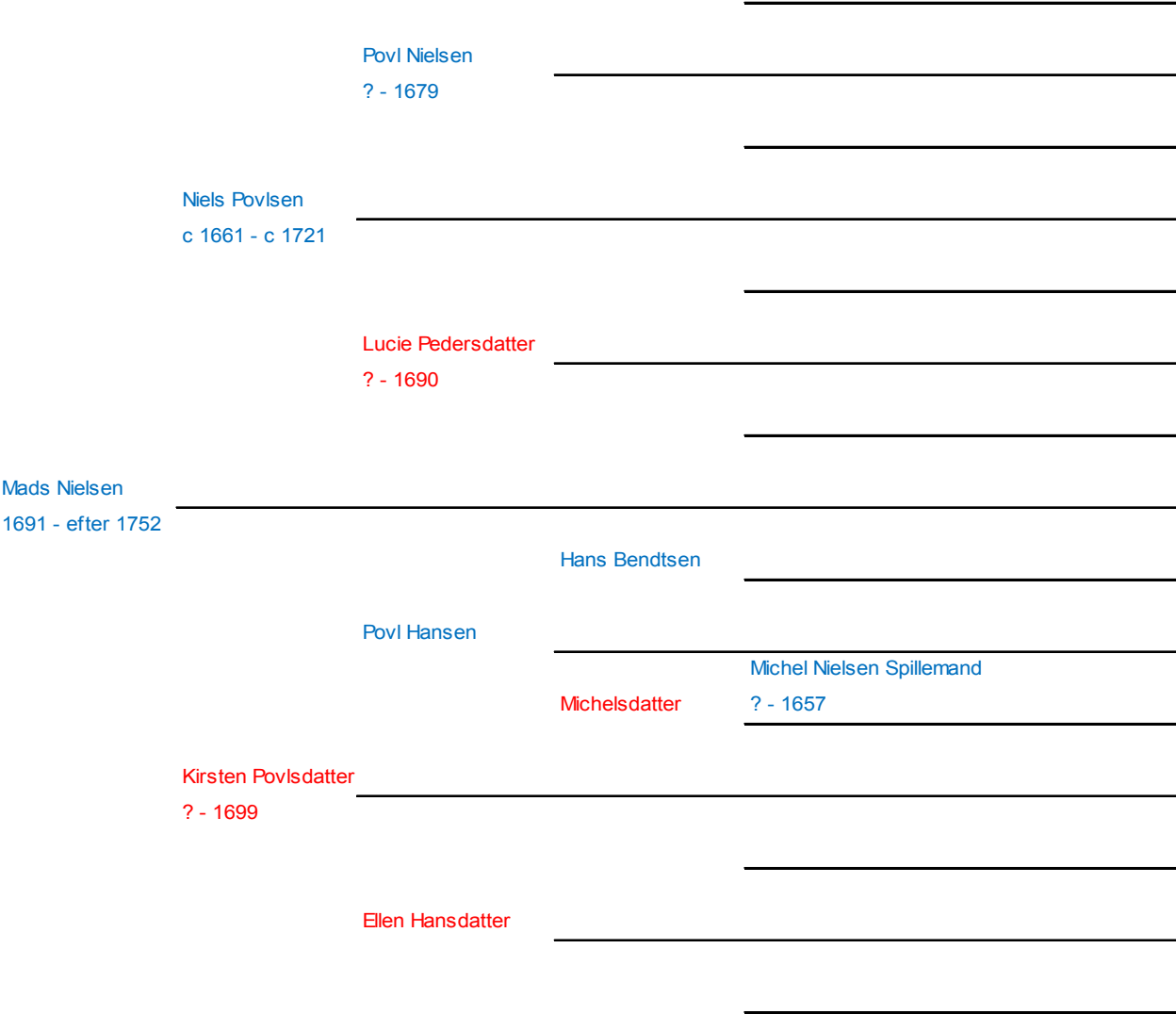
Rasmus Hansen
? - 1730

Kirsten
1656 - 1706

Kirsten Rasmusdatter
1713 - 1748

Martha Olufsdatter
? - 1741

Tavle 14

Tavle 20 - 21

	Jørgen Hansen ? - 1688	
	Bendt Jørgensen ? - ?	
	Bodil Hansdatter ? - efter 1688	Kirsten Hermandsdatter ? - efter 1679
Jørgen Bendtsen ? - 1710		Hemming Michelsen Michel Hansen ? - ? ? - 1636
	Hans Hemmingsen ? - 1679	
	Anne Hansdatter c 1671 - ?	
	Johanne Andersdatter ? - 1719	
Kirsten Jørgensdatter c 1710 - 1793		
	Povl Nielsen ? - 1679	
	Niels Povlsen c 1661 - c 1721	
	Lucie Pedersdatter ? - 1690	
Lucie Nielsdatter c 1690 - 1771-87		Hans Bendtsen
	Povl Hansen	Michelsdatter Michel Hansen Spillemand
	Kirsten Povlsdatter ? - 1699	
	Ellen Hansdatter	

Tavle 22

		Rasmus Lauritsen	
	Laurits Rasmussen I	c 1575 - 1637	
	c 1600 - 1681	Maren Knudsdatter	
	Morten Lauritsen Lerche	? - efter 1655	
	? - 1679		
	Bodil Brus		
	? - før 1649		
Bo Mortensen			
c 1668 - c 1720		Mads Lerche	
	Olue Madsen Lerche	? - 1620	
	? - 1684		
	Maren Olufsdatter		
	? - 1697		
Søren Boesen			
? - 1754			
	Peder Jensen		
	? - 1669		
	Jens Pedersen		
	? - 1713		
	Lucie Olufsdatter		
	? - 1693		
Birthe Jensdatter			
? - c 1755			
	Hans Olsen		
	Anne Hansdatter		
	? - 1694		
	Sidsel Nielsdatter		

Tavle 23

Hans Olsen
? - 1726

Rasmus Hansen
? - 1730

Kirsten
1656 - 1706

Kirsten Rasmusdatter
1713 - 1748

Martha Olufsdatter
? - 1741

Tavle 24

Povl Nielsen

? - 1679

Niels Povlsen

c 1661 - c 1721

Lucie Pedersdatter

? - 1690

Mads Nielsen

1691 - after 1752

Hans Bendtsen

Povl Hansen

Michelsdatter

Michel Nielsen Spillemand

Kirsten Povlsdatter

? - 1699

Ellen Hansdatter

Jens Madsen

? - 1766

Tavle 26

Rasmus Kuld
c 1657 - 1732

Peder Rasmussen Kuld
c 1690 - 1753

Hans

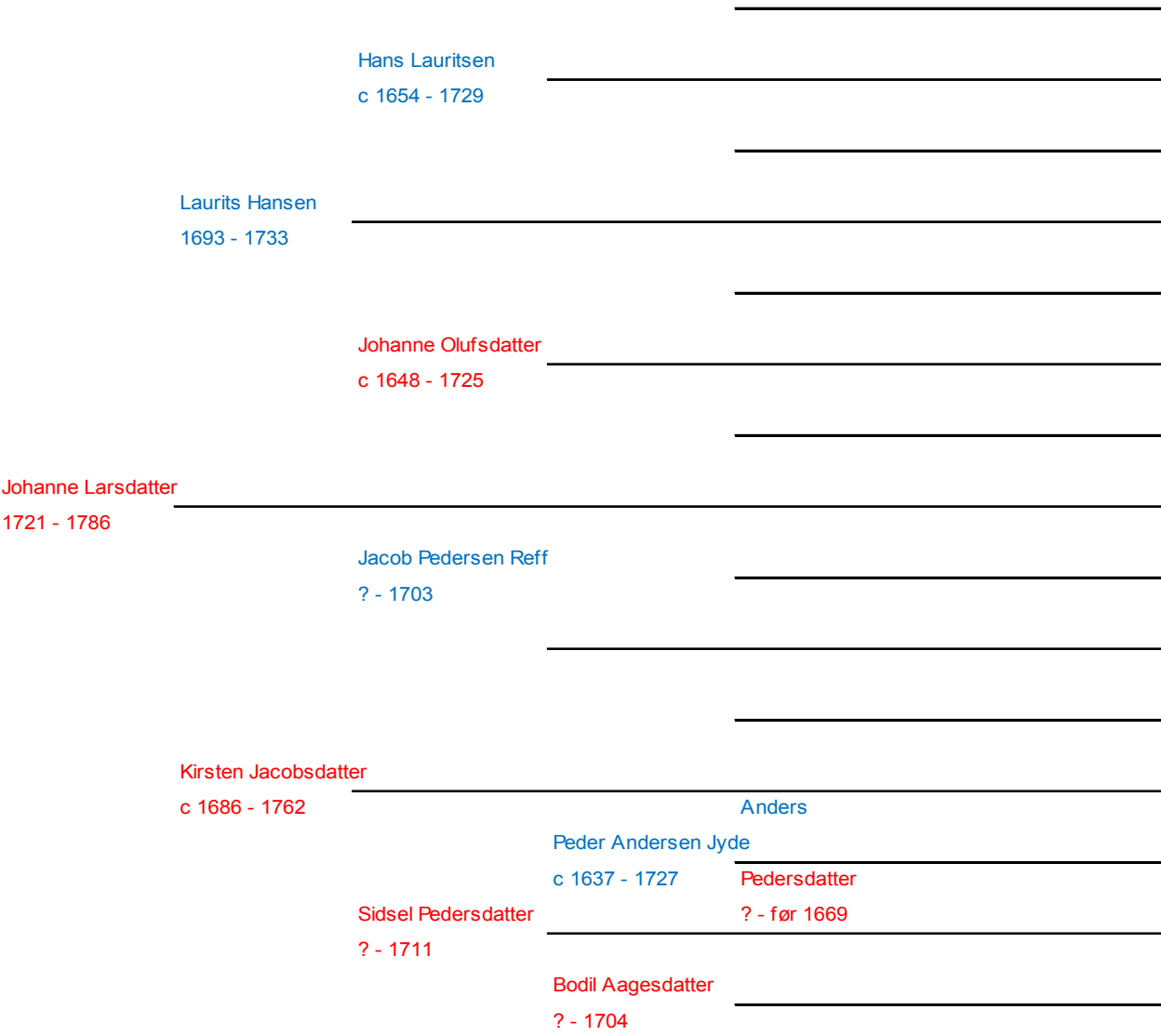
Maren

Gertrud
c 1655 - 1738

Hans Pedersen Kuld
1725 - 1763

Bodil Hansdatter
c 1694 - 1738

Tavle 27

Tavle 28 - 29

		Ole Rasmussen ? - efter 1700	
	Hemming Olsen c 1664 - 1732		
		Karen Hemmingsdatter ? - 1677	
	Niels Hemmingsen 1725 - 1782		
		Rasmus Nielsen Kiddehauge ? - ?	
	Birthe Rasmusdatter c 1669-c 1694	Niels Hansen ? - 1671	Karen Pedersdatter ? - 1695
		Maren Nielsdatter ? - ?	Anne Pedersdatter ? - efter 1686
Birthe Nielsdatter 1759 - 1799			Peder Rasmussen ? - ?
	Peder Jensen c 1703 - 1761		
	Margrethe Pedersdatter 1733 - 1805		
		Peder Pedersen Jyde c 1649 - 1716	
	Karen Pedersdatter 1704 - 1762		Rasmus Enevoldsen se tavle 4-5
		Kirsten Rasmusdatter c 1677 - 1734	

Tavle 30 - 31

Peder Andersen Skomager

? - 1738

Anders Pedersen

1705 - 1758

Hans Tygesen

? - 1700

Anne Hansdatter

? - 1710

Bodil Pedersdatter

? - 1694

Jens Andersen

1757 - 1823

Niels Frandsen

? 1709-10

Frands Nielsen

? - 1737

Mette

? - 1731

Gertrud Frandsdatter

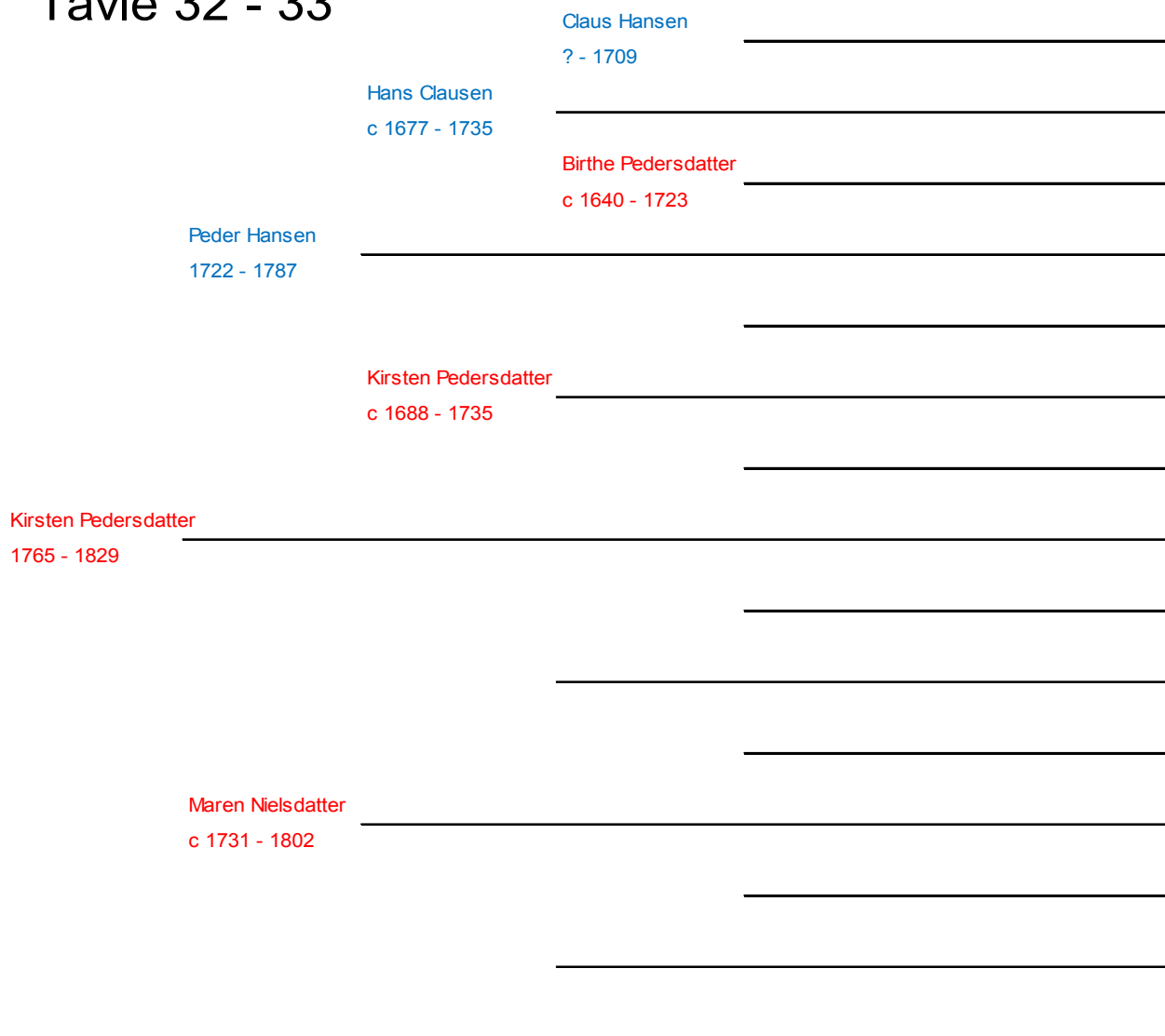
1725 - 1807

Birthe Jensdatter

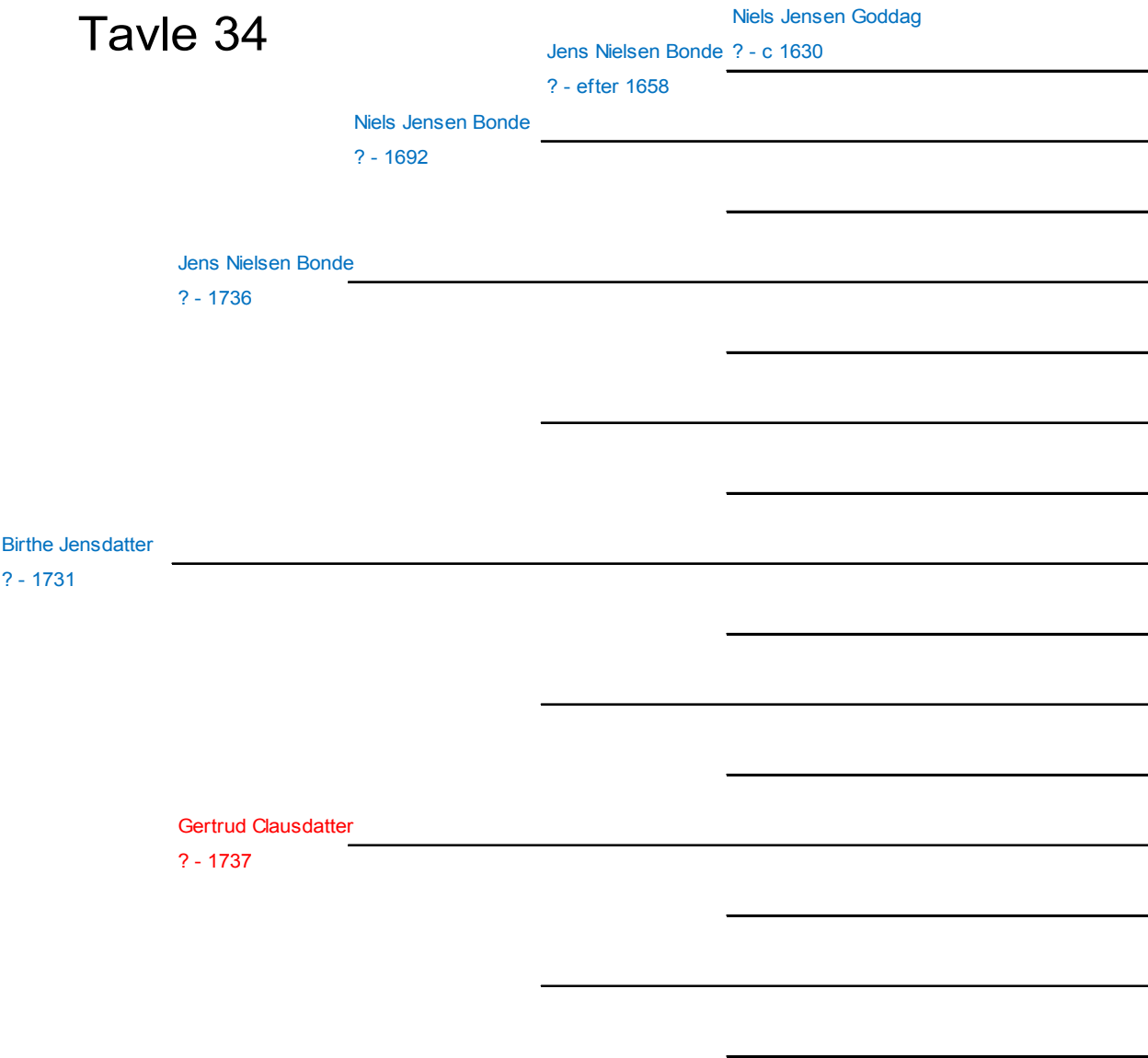
? - 1731

se tavle 34

Tavle 32 - 33

Tavle 34

Stor tak til personerne bag hjemmesiderne:

Aneopslag.dk
Darlington.dk
Datalyse.dk

Sammen med mange andre små og store hjemmesider, har de hjulpet, når jeg har haft brug for hjælp og inspiration.

Desuden er Rigsarkivets hjemmesider sa.dk, dda.dk og arkivalier online hele kildegrundlaget for dansk slægtsforskning.

Personbilleder er alle i mit private eje. Diverse øvrige billeder er fundet på internettet. Der er så vidt muligt kun brugt billeder uden ophavsret. Men reglerne er komplicerede, og de kan være brudt ubevidst. Kortudsnit er fundet på Klimadatastyrelsens historiskekort.dk og kopier fra Geodætisk Instituts Generalstabskort fra 1961.

Bondekone fra Sjælland (www.fotohistorie.com)

Denne bog er produceret i overensstemmelse med EU's GPSR-retningslinjer om produktsikkerhed.

Den generelle produktsikkerhedsforordning (General Product Safety Regulation) er Den Europæiske Unions opdaterede ramme for at sikre, at alle forbrugerprodukter, herunder bøger, er sikre for forbrugerne.

Denne bog er trykt af Libri Plureos GmbH. Trykkeriet har udstedt sikkerhedscertifikater for de anvendte materialer – såsom blæk, papir og lim.

Produktidentifikatoren er: -

Forfatteren er ansvarlig for indholdet i bogen, er udgiveren af værket og bærer det fulde ansvar herfor.

Bogen er produceret via Saxo Publish. Saxo Publish giver enhver forfatter mulighed for at dele deres historier med resten af verden via trykte bøger, e-bøger og et bredt distributionsnetværk.

Saxo Publish fungerer som mellemmand i forbindelse med spørgsmål om sikkerhed og vil henvise disse til trykkeriet eller forfatteren. Hvis der er spørgsmål vedrørende produktets sikkerhed, bedes du kontakte os.

Saxo Publish
Delftsestraat 33
3013AE Rotterdam
Holland
info@mybestseller.com